

דברי הכנסת

הישיבה המאה-ושישים-ושלוש של הכנסת השלוש-עשרה

יום שלישי, ז' בטבת התשנ"ד (21 בדצמבר 1993)

ירושלים, הכנסת, שעה 16:00

תוכן העניינים

הצעות לסדר

מסמכים שהונחו על שולחן הכנסת

שאלות ותשובות

הברחת תוצרת חקלאית מרצועת-עזה

פיצוי לחקלאים על נזקי הסגר

שיטות להמתת אפרוחים

המתת כלבים על-ידי "הסיירת הירוקה"

ילדי עולים חסרי מעמד של עולים

ילדי עולים חסרי מעמד של עולים

ילדי עולים חסרי מעמד של עולים

ילדי עולים חסרי מעמד של עולים

הצעת חוק הסדרים במשק המדינה (תיקוני חקיקה להשגת יעדי התקציב),

התשנ"ד–1993

(קריאה שנייה וקריאה שלישית)

מסמכים שהונחו על שולחן הכנסת

הצעת חוק הסדרים במשק המדינה (תיקוני חקיקה להשגת יעדי התקציב), התשנ"ד–1993

(קריאה שנייה וקריאה שלישית)

הצעות לסדר

היו"ר ש' וייס:

חברי הכנסת, אני פותח את ישיבת הכנסת, יום שלישי, ז' בטבת התשנ"ד, 21 בדצמבר 1993.

כן, חבר הכנסת יגאל ביבי.

יגאל ביבי (מפד"ל):

כבוד היושב-ראש – – –

היו"ר ש' וייס:

מה דוחק? בבקשה, למיקרופון.

יגאל ביבי (מפד"ל):

כבוד היושב-ראש, קרה דבר חמור בגרמניה השבוע – חילול בית-הקברות העתיק ביותר באירופה. הייתי רוצה לומר כמה מלים לכבודה של הכנסת בעניין הזה, בעיקר נוכח העובדה שכשהייתי ראש עיריית טבריה חתמתי ברית ערים תאומות עם וורמס, שבה חולל בית-העלמין, ואני מרגיש, אישית, קצת מועקה בעניין הזה.

אבקש מהיושב-ראש לאפשר לי לומר שלושה-ארבעה משפטים – – –

היו"ר ש' וייס:

זה לא בהתאם לתקנון, זה מחוץ לתקנון, אמור זאת בתמציתיות.

יגאל ביבי (מפד"ל):

תודה רבה, אדוני היושב-ראש.

כבוד היושב-ראש, כנסת נכבדה, בהיותי ראש העיר טבריה, לפני שנים מספר, חתמתי ברית ערים
תאומות בין טבריה לוורמייזה, וורמס. בדברי באולם העירייה של וורמס עמדתי על הקשר בין היצירה
הרוחנית, חתימת התלמוד בטבריה, לבין היות גדולי מפרשי התלמוד בני העיר וורמס. אז דיברו
בהתפעלות על שימורו של בית-העלמין בוורמס – – –

דן תיכון (הליכוד):

וורמס.

יגאל ביבי (מפד"ל):

וורמס – – –

היו"ר ש' וייס:

ורמייזה.

יגאל ביבי (מפד"ל):

לכן נחרדתי במיוחד כשראיתי אמש בטלוויזיה, שאלמונים חיללו 35 מצבות בבית-הקברות היהודי
העתיק הזה.

וורמס היתה ורמייזה, והינה אחת משלוש קהילות שו"ם – שפאייר, וורמס, מיינץ. זו אחת הקהילות
היהודיות הראשונות בגרמניה – – –

היו"ר ש' וייס:

כן.

יגאל ביבי (מפד"ל):

אני כבר מסיים, עוד דקה.

היו"ר ש' וייס:

בבקשה.

יגאל ביבי (מפד"ל):

היהודים הגיעו אליה כנראה עוד בתקופת הרומאים, ומאז התקיים בה יישוב יהודי בגלגולים שונים. כאן התקיימה אחת הקהילות היהודיות המפוארות באירופה. כאן עסקו בביאור המקרא ובפירוש המדרש ובפיטו.

וורמס היא עירו של רש"י, ובה נשמר בית-מדרשו. בית-הקברות בוורמס הוא בית-הקברות העתיק והגדול ביותר באירופה, וקבורים בו גדולי ישראל, ביניהם המהר"ם מרוטנבורג.

אחרי "ליל הבדולח", בשנת 1938, נפגעו בתי-כנסת של וורמס, ובית-מדרשו של רש"י, ואילו בית-העלמין ניצל מחורבן על-ידי ראש עיריית וורמס, שהוא אחד מחסידי אומות העולם. כל תקופת השואה נשמר בית-העלמין ואיש לא העז לפגוע בו.

לא ייתכן שכנסת ישראל תעבור לסדר-היום על פגיעה וחילול של בית-עלמין זה, ובמיוחד כשהשבוע נרשמו כ-15 תקריות בגרמניה שנשאו אופי ניאו-נאצי.

אני קורא ליושב-ראש הכנסת, הידוע ברגישותו המיוחדת לנושא, שיפנה לבית-הנבחרים הגרמני ויביע, בשם כולנו, את מחאתה של הכנסת. תודה.

היו"ר ש' וייס:

תודה. חברי הכנסת, אני, בשמכם, ודאי בשם כולנו, רוצה לגנות את המעשה, ולהביע את תחושת המועקה שלנו ואת הסלידה מהבריונות הניאו-נאצית הזאת.

חבר הכנסת דן תיכון פעיל מאוד בקשרים בינינו לבין חברי פרלמנט רבים בגרמניה. אני מאפשר לו לומר משפט אחד, ואנחנו, כנראה, נחליט פה יחד להעביר את המחאה שלנו דרך חברי הפרלמנט הגרמני, דרך הבונדסטאג, לדעת הקהל הגרמנית.

בבקשה, חבר הכנסת תיכון.

דן תיכון (הליכוד):

אדוני היושב-ראש, אני ביקרתי פעמים מספר בבית-הקברות בוורמס. אכן זה בית-הקברות העתיק ביותר באירופה, בן אלף שנים, אתה רואה מצבות מאבן שמונחות כאלף שנים. אפילו הנאצים שימרו את בית-הקברות, ואיש לא יודע מדוע ועל שום מה הם עשו זאת. היתה הוראה מיוחדת שלא לגעת בבית-הקברות בוורמס.

יש בוורמס ראש עיר דינמי, שדואג לשמר את האתר הזה. נביע את מחאתנו בפני ראש העיר ונשאל, על מה ולמה? זאת היתה קהילה מפוארת. אנחנו צריכים למחות גם בפני ראש ממשלת גרמניה, גם בפני נשיאת הפרלמנט; זאת לא התחלה ולא סוף, כנראה בכל זאת קורה משהו בגרמניה, שהולך ומתגבר, הולך ומתגבר.

נעביר את מחאת הכנסת, ובמהירות, לגרמניה.

היו"ר ש' וייס:

תודה. אני פונה, אני מקווה שעל דעת כל חלקי הבית, אני מבקש ממזכיר הכנסת, ידידי מר שמואל יעקבסון, לגרום לכך שהדברים שנאמרו כאן, בתוספת גינוי חריף מאוד, יועברו, באמצעות שגרירות גרמניה בישראל, בדרך המהירה ביותר, נתרגם את זה לשפה האנגלית, או בכל דרך, אם אפשר עוד היום, בפקס, נעביר זאת לידיעת כל הגורמים: לנשיאת הבונדסטאג, פרופסור זיסמוט, שהיא ידידת ישראל חשובה, ולחברי הפרלמנט, לאגודה שיש לנו שם – נכון, חבר הכנסת דן תיכון? וגם לראש עיריית וורמס, ורמיזה. תודה רבה.

חברי הכנסת, אנחנו מתגייסים מהיום ואילך, עד לשבוע הבא, ביום שישי, לדיונים בחוק ההסדרים, בתקציב המדינה. למרות זאת, פה ושם נאפשר כמה שאילתות רגילות בפתיחת הישיבות, כמקובל, לא יותר מדי.

כן, בבקשה, חבר הכנסת חגי מירום. אתה רוצה לדבר מהדוכן או משם? בבקשה.

חגי מירום (יו"ר ועדת הכנסת):

אדוני היושב-ראש, אני קצת מתפלא על השילוב של שאילתות בעל-פה וכיוצא בזה – – –

היו"ר ש' וייס:

שאילתות רגילות.

חגי מירום (יו"ר ועדת הכנסת):

שאילתות רגילות. אני רוצה להסב את תשומת לבו של אדוני לכך שלוועדת הכנסת הגיעו היום לא מעט חברי כנסת שענייניהם דחופים להם מאוד. חבר הכנסת רענן כהן רצה שכבר, לתוך דיוני התקציב, נכניס את הדיון על חוק חיילים משוחררים; חברת הכנסת תמר גוז'נסקי רוצה לקדם איזה עניין חקיקה חשוב ביותר, שצריך לו בימים אלה, בעניין שכר לעובדי דואר, והם משוועים להכניס את החקיקה הזאת במהלך השבוע. אמרנו להם שצר לנו, אבל לא נוכל לעשות כן. קבענו נוהל, בהתייעצות אתך, אדוני היושב-ראש – – –

היו"ר ש' וייס:

כן.

חגי מירום (יו"ר ועדת הכנסת):

אתה יודע שלא היינו פועלים כהוא זה בלא אישורך ובלא התייעצות אתך – – –

היו"ר ש' וייס:

זה נכון.

חגי מירום (יו"ר ועדת הכנסת):

– – – שאולי ביום רביעי בשבוע הבא, כאשר יקל לנו ונהיה כבר אחרי הדיון על חוק ההסדרים, נוכל, אז, לשלב כמה עניינים דחופים, והנה אנחנו רואים שאנחנו מתחילים בשאילתות, ומי יודע לאן נגיע עם העניין הזה?

הייתי רוצה לבקשך לקצר ככל שניתן את הפרק הזה. אני לא רוצה לפגוע בהחלטתך לקיים את מה שניתן לקיים היום, אבל מרגע שניכנס לדיון מואץ בחוק ההסדרים ובחוק התקציב – זה גם הולם את ההסכמות שהיו פה על דעת כל חלקי הבית. תודה רבה.

היו"ר ש' וייס:

טוב. חברי – – –

דוד לוי (הליכוד):

אני רוצה, בקריאת ביניים, לומר שיש נתק מוחלט בין הכנסת לבין מה שקורה לעם. עם כל הכבוד להסדרים ולסידורים האלה, לא יכול להיות שעיירה שלמה משותקת, האנשים מושבתים, מאוימים בפיטורים, אין להם אלטרנטיבה, פת לחמם בסכנה – – – והכנסת – – – לא ראיתי, אינני רוצה לראות. אני חושב שזה דבר – – –

היו"ר ש' וייס:

חבר הכנסת לוי – – –

דוד לוי (הליכוד):

אני חושב שיש לך איזו רגישות כאשר יש דבר כזה – – –

היו"ר ש' וייס:

חבר הכנסת – – –

דוד לוי (הליכוד):

– – – אי-אפשר לבטל אותו – – –

היו"ר ש' וייס:

חבר הכנסת לוי – – –

דוד לוי (הליכוד):

כל הכבוד.

היו"ר ש' וייס:

חבר הכנסת לוי, א. אפשרתי לך – – –

דוד לוי (הליכוד):

— — —

חגי מירום (העבודה):

— — —

היו"ר ש' וייס:

רגע, רגע, חבר הכנסת מירום, זה יסתדר.

דוד לוי (הליכוד):

— — —

חגי מירום (העבודה):

— — —

דוד לוי (הליכוד):

— — —

היו"ר ש' וייס:

חבר הכנסת חגי מירום וחבר הכנסת לוי — — —

דוד לוי (הליכוד):

— — —

היו"ר ש' וייס:

חבר הכנסת לוי, שב. שב בטובך.

דוד לוי (הליכוד):

היו"ר ש' וייס:

אני אגיב. חבר הכנסת לוי, שב, אני רוצה להשיב – – –

דוד לוי (הליכוד):

אני אשב אם הדבר הזה יידון בכנסת.

היו"ר ש' וייס:

רגע, חבר הכנסת – – –

דוד לוי (הליכוד):

ציפיתי ממך שתגיד שהנושא הזה – – –

היו"ר ש' וייס:

חבר הכנסת לוי, תצפה – – –

דוד לוי (הליכוד):

היו"ר ש' וייס:

חבר הכנסת לוי, אני האזנתי לך – תאזין לי, אחר כך תעשה מה שאתה מבין.

דוד לוי (הליכוד):

מאות משפחות – – –

היו"ר ש' וייס:

חבר הכנסת לוי, האזנתי לזכות הזעקה שלך – – –

אלי דיין (העבודה):

– – –

היו"ר ש' וייס:

חבר הכנסת אלי דיין, אני מבקש. חבר הכנסת לוי, אפשרתי לך ללא הפרעה ביטוי רחב מאוד של זכות הזעקה המובנת.

עכשיו אני רוצה לומר את הדברים הבאים:

א. הסידור של דיונים בחוק ההסדרים ובחוק התקציב איננו חדש, והכנסת מייעדת את הימים או את השבוע וחצי או השבוע האחרון לדיון זה.

ב. באמצעות הדיון על התקציב ועל חוק ההסדרים וההסתייגויות אפשר לבטא כל נושא, כי התקציב מכסה את כל הנושאים.

ג. אני חשבת שזה כל כך חיוני ודחוף, למרות העובדה שאנחנו מייעדים את כל האנרגיה עכשיו לחוק התקציב ולחוק ההסדרים, שנוגע גם לבית-שאן, במישרין ובעקיפין, שאפשרתי לוועדת העבודה והרווחה, לפנים משורת הדין, לקיים היום דיון בוועדה בזמן המליאה. ועל כן הכנסת, לא רק שהיא לא מנותקת, היא משנה סדרים – – –

דוד לוי (הליכוד):

התנתקתם מהעם. מצוקת העם לא מעניינת אתכם.

היו"ר ש' וייס:

חבר הכנסת לוי, אני מבין לרוחק; אינני מקבל את ההערה. אני מזמין אותך בשעה 17:00 – – –

דוד לוי (הליכוד):

אנשים במצוקה איומה, פת לחמם בסכנה, והצעה לסדר-היום הוכרה כדחופה, ואתם זורקים אותה לסל.

מאיר שטרית (הליכוד):

— — —

היו"ר ש' וייס:

תניחו לו, אנחנו מבינים את הרגשות. רבותי, אני מבין את הרגש שלו, נכבד את הרגש של חבר הכנסת דוד לוי.

דוד לוי (הליכוד):

אני מקווה שזה לא נאמר במרכאות כפולות.

היו"ר ש' וייס:

לא, חלילה. האם שמעת נימה של מרכאות בדברי?

דוד לוי (הליכוד):

לא, אני רק רוצה שהדבר יהיה ברור.

היו"ר ש' וייס:

אני מזמין את חבר הכנסת לוי לישיבת ועדת העבודה והרווחה. אני מקווה שחבר הכנסת עמיר פרץ יסכים. נכון? אתה תסכים לכך שחבר הכנסת לוי ישתתף היום בישיבת ועדת העבודה והרווחה?

עמיר פרץ (העבודה):

כן, בוודאי.

דן תיכון (הליכוד):

חבר הכנסת לוי לא צריך את הסכמתו של חבר הכנסת פרץ.

היו"ר ש' וייס:

לא, אני סתם שואל. בעוד 50 דקות יתקיים דיון בנושא בוועדת העבודה והרווחה, בניגוד לכללים, בגלל רגישותה של כל הכנסת לבעיות של בית-שאן; על כן, אני דוחה את האמירה שהכנסת לא רגישה. יתר על כן, לו היינו מקיימים דיון במליאה, הנושא בוודאי היה עובר לוועדה. אנחנו מקצרים את התהליך, וזה יהיה בוועדה. לא זו אף זו: הדיונים בוועדה היום פתוחים, ויש כיסוי תקשורתי מלא לוועדות ולמליאה. ואני מברך את יושב-ראש ועדת העבודה והרווחה על היוזמה. נתתי לו את כל הגיבוי. חבר הכנסת דוד לוי מוזמן לדיון, הוא יוכל להביע שם את עמדתו.

עם כל הכבוד והחברות לחברי אלי דין, יושב-ראש הקואליציה, הסידור הזה הוא על דעת כל סיעות הבית, גם על דעתך, שיש לנו דיון בחוק ההסדרים. הדיון בהסדרים ובכללים נקבע גם בתיאום אתך.

אלי דין (העבודה):

היו"ר ש' וייס:

אתה הערת איזו הערה כאילו – – –

אלי דיין (העבודה):

לא.

היו"ר ש' וייס:

אם כן, אני מוחק את ההערה שלי.

אלי דיין (העבודה):

שמחתי שחבר הכנסת דוד לוי הצטרף למאבק חברתי, כי שנים לא שמעתי אותו, ואני מברך אותו.

היו"ר ש' וייס:

הבנתי. סליחה. עכשיו הבנתי.

אברהם הירשזון (הליכוד):

חבר הכנסת דיין, עם כל הכבוד לך, כשעוד לא נולדת הוא כבר עסק במאבקים כאלה.

אלי דיין (העבודה):

היו"ר ש' וייס:

חבר הכנסת הירשזון, אני מציע לא לעבור לתחרות בנושא הזה.

אני מבקש סליחה שקצת הארכתי, אבל לא הייתי רוצה ששיווצר הרושם שהכנסת אדישה. זה לא נכון לחלוטין. זה מה שרציתי להגיד.

חבר הכנסת חגי מירום, אני מקבל את ההערה. היום נגמור את השאלות האחדות שיש לנו. עד סוף הדיון בתקציב לא יהיו שאלות רגילות, אלא אם כן יהיה איזה פסק-זמן כתוצאה מהתיאומים עם ועדת הכספים. אבל את זה נגמור היום.

מסמכים שהונחו על שולחן הכנסת

היו"ר ש' וייס:

הודעה למזכיר הכנסת.

מזכיר הכנסת ש' יעקבסון:

ברשות יושב-ראש הכנסת, הנני מתכבד להודיע, כי הונחה עתה על שולחן הכנסת, לקריאה שנייה ולקריאה שלישית, הצעת חוק הסדרים במשק המדינה (תיקוני חקיקה להשגת יעדי התקציב), התשנ"ד-1993, שהחזירה ועדת הכספים.

היו"ר ש' וייס:

תודה רבה.

שאלות ותשובות

היו"ר ש' וייס:

חברי הכנסת, אני מזמין עכשיו את סגן שר החקלאות להשיב על שאלות. בבקשה, אדוני סגן השר. התשובה על שאלתא מס' 1583 תועבר לפרוטוקול.

הברחת תוצרת חקלאית מרצועת-עזה

חבר הכנסת ש' הלפרט שאל את שר החקלאות ביום כ"ד בתמוז התשנ"ג (13 ביולי 1993):

בעיתון "המודיע" מיום ד' בתמוז התשנ"ג (23 ביוני 1993) פורסם, כי לאחרונה גברו ממדי הברחת תוצרת חקלאית, עופות מעובדים ובשר טרפה מרצועת-עזה לישראל. העופות נשחטים במשחטות פירטיות ומעובדים במפעלים ללא כל פיקוח. ההברחות נעשות בתנאים סניטריים המסוכנים לבריאות, בתאי מטען של כלי רכב, ללא קירור וניקיון.

ברצוני לשאול:

1. האם מודע משרד החקלאות לממדי הברחת תוצרת חקלאית ועופות מעובדים?
2. מה העלו החקירות שנעשו בנושא זה עד כה ואילו צעדים ננקטו?
3. מה יעשה משרד החקלאות להפסקת ייבוא תוצרת חקלאית מוברחת, עופות מעובדים ובשר טרפה מרצועת-עזה וממקומות אחרים בשטחים לישראל?

תשובת סגן שר החקלאות ו' חאג' יחיא:

(לא נקראה, נמסרה לפרוטוקול)

1. משרד החקלאות אכן מודע לממדי הברחת התוצרת החקלאית ועופות מעובדים מעזה ומיו"ש.
2. הגורמים הקשורים למשרד החקלאות המתמודדים עם הברחות הבשר הינם רשות הפיקוח החקלאי, השירותים הווטרינריים והמועצה לייצור ולשיווק של בקר וצאן לבשר.
נוסף על המאמצים בביצוע פיקוח ובקרה בדרכים נעשות פעולות להשגת מידע, וכן תיאום ושיתוף פעולה עם גורמים ממשלתיים נוספים, תיאום ושיתוף פעולה עם גורמים ביטחוניים – צה"ל, המשטרה, המינהל אזרחי, ותיאום ושיתוף פעולה עם מחלקת הכשרות במשרד הדתות.
3. משרד החקלאות מתכוון לנקוט את הצעדים הבאים להתמודדות עם ייבוא תוצרת חקלאית מוברחת:
א. לפנות לכל גורם ממשלתי בעל עניין כדי שייסע בנושא בצד התקציבי, בהשגת ידע, וכן בהפצת מידע להזהרה ולהרתעה.
ב. לתגבר את כוח-האדם והאמצעים למאבק בנושא, בהתאם לתוספת התקציבית שתושג.
ג. להציע הקמת ועדה לתיאום ולחילופי מידע בין הגורמים הקשורים לנושא, לרבות העוסקים בנושא שמירת הכשרות.

ד. בגבולות האפשרות התקציבית – להגביר מאמצים במישור מודיעיני לגבי מקורות בשר שחוט בשטחים ויעדיו בישראל.

ה. לבחון דרכים חוקיות להסמכת מפקחי רשות הפיקוח החקלאי כמפקחים גם לגבי בשר שחוט ובעלי-חיים המובלים לשחיטה, וזאת ככוח עזר לצד הרופאים הווטרינרים הממשלתיים.

פיצוי לחקלאים על נזקי הסגר

חבר הכנסת ע' פרץ שאל את שר החקלאות ביום י"א בחשוון התשנ"ד (26 באוקטובר 1993):

כתוצאה מהסגר שהוטל על השטחים באפריל 1992 על-ידי הממשלה, נגרמו נזקים לחקלאות בשיעורים גבוהים. הובטח לחקלאים שנפגעו כי יועבר אליהם תשלום פיצויים בהתאם להיקף הנזק.

הובא לידיעתי, שעד היום לא שולמו הפיצויים במלואם, וחקלאים רבים נקלעו למעגל קסמים של חובות ואי-יכולת השקעה והחזרה.

ברצוני לשאול:

1. האם הידיעות שנמסרו נכונות?

2. אם הן נכונות – מה ייעשה בנדון?

3. האם, עד שיושג פתרון כולל, נשקל להעביר סיוע זמני לחקלאים?

חברת הכנסת א' סלמוביץ שאלה את שר החקלאות ביום ב' בכסליו התשנ"ד (16 בנובמבר 1993):

קבל בפני מר ד"ש (שמו המלא מופיע במקור), תושב רוויה, שחרף פנייתו ללשכתך לפני כשלושה חודשים וההבטחות שקיבל, טרם קיבל את פיצויי הסגר על השטחים שהובטחו לו.

לטענת הנ"ל, נגרמו לו בשל הסגר נזקים בשווי של 1.5 מיליון ש"ח, ובידו הערכת שמאי מוסמכת המעידה על נזקים בשווי של 600,000 ש"ח, וזאת נוסף על נזקים המגיעים בהיקפם לסך של 700,000 ש"ח שנגרמו לו לאחרונה.

הנ"ל טוען כי אם לא ישולמו לו הפיצויים המגיעים לו, ובהקדם, עלול המשק שלו לקרוס.

ברצוני לשאול:

1. האם הנתונים הנ"ל נכונים?

2. אם כן – מתי ישלם משרדך את הפיצויים המגיעים לנ"ל?

סגן שר החקלאות ו' חאג' יחיא:

1. הידיעות שנמסרו אינן מדויקות. אומנם נגרמו נזקים לחקלאים כתוצאה מהסגר בשטחים, אך בשום מקום לא הובטח לחקלאים שנפגעו כי יועבר להם תשלום פיצויים בהתאם להיקף הנזק.

שמואל אביטל (העבודה):

זה לא נכון. היה דיון והיתה החלטה.

היו"ר ש' וייס:

אין קריאות ביניים בזמן שאילתות, חברי, חבר הכנסת אביטל.

סגן שר החקלאות ו' חאג' יחיא:

2. הוחלט שלא לפצות בגין הסגר. מאידך גיסא נוקט משרד החקלאות, בתיאום עם משרד האוצר, צעדים לטיפול בנזקים.

3. עד שיוחלט לפצות את החקלאים בגין הסגר, אין אפשרות להעביר סיוע לחקלאים.

היו"ר ש' וייס:

שאלה נוספת לחבר הכנסת עמיר פרץ.

עמיר פרץ (העבודה):

כבוד סגן השר, אני מוכרח לומר שההתנהגות כלפי החקלאים והתחושה שלהם שפשוט מפקירים אותם – יוצרות מצב שבשאלות לאומיות מסובכות בעתיד האזרחים לא ירצו לשתף פעולה. לכן אני מבקש, לפני שהחקלאים מסתבכים ויוצרים חוב על חוב, ואחר כך גם הסיוע שתושיטו להם לא יעיל, תעשו את זה מהר ככל האפשר.

היו"ר ש' וייס:

שאלה נוספת לחברת הכנסת אסתר סלמוביץ.

אסתר סלמוביץ (צומת):

אדוני היושב-ראש, אדוני סגן שר החקלאות, רציתי לשאול מהו סכום הפיצוי שיועבר לידי מר שטרית.

סגן שר החקלאות ו' חאג' יחיא:

אנחנו מודעים במשרד החקלאות לכל הבעיות והתלאות של החקלאים בישראל. פעלנו באמצעות קרנות מיוחדות כדי לפצות את החקלאים על עודפי ייצור כתוצאה מהסגר. שילמנו 6 מיליון שקלים עבור הסרה וסילוק של עודפי ייצור מהשוק.

שמואל אביטל (העבודה):

עד היום האוצר לא העביר את הכסף.

סגן שר החקלאות ו' חאג' יחיא:

לשאלה של חברת הכנסת סלמוביץ – הנזק שהוערך לחקלאי דוד שטרית הוא בסכום של 260,051 שקלים חדשים.

שיטות להמתת אפרוחים

חברת הכנסת י' דיין שאלה את שר החקלאות ביום ב' בכסליו התשנ"ד (16 בנובמבר 1993):

נודע לי כי בקיבוץ חפץ-חיים מתבצעת המתת אפרוחים על-ידי השלכת האפרוחים למכולה שבה האפרוחים גוססים, לפעמים שעות, עד שהם נמחצים למוות.

ברצוני לשאול:

1. האם הדברים נכונים?

2. האם אין היבט חינוכי חמור ביותר בנושא המתת האפרוחים בסבל ובעינויים במקום ציבורי ובשיטתיות?

3. האם יפסיק משרד החקלאות שיטה פסולה זו ויחייב את המדגרות "להיפטר" מהאפרוחים בצורה מוסרית, חינוכית, ובהתאם לחוק?

סגן שר החקלאות ו' חאג' יחיא:

1. כן, הדברים נכונים. שיטה זו היא שיטה מקובלת בחקלאות למעלה מ-25 שנים, בארץ ובעולם.

2. יכול להיות שיש היבט חינוכי חמור בצורת המתת האפרוחים.

3. בעקבות הרגישות הציבורית לנושא, מרכז המשרד מאמצים ומשאבים כדי למצוא שיטות חלופיות להמתת זכרי האפרוחים, ואנו מקווים שבתקופה הקרובה ימצא הפתרון.

היו"ר ש' וייס:

שאלה נוספת לחברת הכנסת יעל דיין.

יעל דיין (העבודה):

משרד החקלאות מופקד על ביצוע חוק צער בעלי חיים, שעומד עכשיו לפני שינויים. מאחר שיש ריבוי עצום בתלונות הקשורות למשרד החקלאות ולהתעללות בבעלי חיים, האם יש במשרד איזו סמכות שאליה אפשר לפנות ולהגיע להסכמים ביחס לדברים כאלה, כשגם אתה, כבוד סגן השר, אמרת שהנושא הוא חמור ביותר?

סגן שר החקלאות ו' חאג' יחיא:

האמת היא שהטיפול בעניין המתת אפרוחים אינו בסמכות הישירה של משרד החקלאות, אבל בחוק של חבר הכנסת פורז ואחרים יש סמכות לשר החקלאות להוציא לפועל תקנות ואמצעים, איך לבצע את הפעולות האלה בצורה שיספקו את כולנו ויספקו את רצוננו בהמתה נעימה לפחות.

המתת כלבים על-ידי "הסיירת הירוקה"

חברת הכנסת י' דיין שאלה את שר החקלאות ביום ט' בכסליו התשנ"ד (23 בנובמבר 1993):

נודע לי כי ביום שישי, 12 בנובמבר 1993, הגיעה "הסיירת הירוקה" למחנה נח"ל וביצעה בו ירי בכלבים משוטטים. כתוצאה מפעולה זו נורה כלב בגבו ושכב גוסס במשך שעות כשהוא צועק ומתייסר בכאבים. חיילי הבסיס המיתו אותו, כדי לחסוך את הכאבים.

ברצוני לשאול:

1. האם קיים פיקוח על עבודת "הסיירת הירוקה"?
2. האם קיימים כללים שלפיהם יש לוודא כי הכלבים אכן מומתים?
3. מה ייעשה למניעת הישנותם של מקרים מזעזעים אלה?

סגן שר החקלאות ו' חאג' יחיא:

1. כן, קיים פיקוח על עבודת "הסיירת הירוקה".
2. כן, קיימים כללים לוודא מות הכלבים.
3. שאילתא זו מבוססת על כתבה בעיתון, שאין באמור בה כל קשר למציאות. באותה עת היה במקום פקח של רשות שמורות הטבע ולא איש "הסיירת הירוקה". פקח זה, לפי בקשת מפקד הבסיס והנחייתו ובליווי רס"ר הבסיס, ירה והרג כלבים משוטטים. לא הושאר שום כלב פצוע וגוסס בשטח. לכן, התשובה על שאלה מס' 3 היא: מכיוון שמקרה זה לא היה ולא נברא, אין סיבה שיישנו מקרים כאלה.

היו"ר ש' וייס:

שאלה נוספת לחברת הכנסת יעל דיין.

יעל דיין (העבודה):

אולי לצורך זה הבדיקה שלך העלתה שזה לא "הסיירת הירוקה" אלא הסיירת החומה או הרשות הזאת או הפקח הזה. בעמותות השונות להגנת בעלי החיים אנחנו מקבלים יותר מדי תלונות על המתה בידי פקחים מסוגים שונים, שיש בידם הרשות להרוג ולהמית כלבים משוטטים, והם עושים עבודה חלקית – כלומר, ילדים עוברים אחר כך בשטח, או חיילים, והתלונות בבסיס הזה באו מפי חיילים –

סגן שר החקלאות ו' חאג' יחיא:

מפי חיילות.

יעל דיין (העבודה):

– ובעלי החיים נותרים בפרפורי גסיסה שעות רבות. תסכים אתי לפחות, שעקרונית לא כך צריך להמית את בעלי החיים, גם אם הם חייבים מיתה.

סגן שר החקלאות ו' חאג' יחיא:

אני אשמח מאוד אם חברת הכנסת יעל דיין תציע לנו הצעה שיכולה להיות טובה יותר ממה שאנחנו עושים. נכון שהמקרה הזה הועלה על-ידי כתבת של עיתון, שיש לה רגישות יתר – ואני לא רוצה להתבטא יותר מזה על העניין הזה – וכאשר החיילות בבסיס ראו מה שנעשה, הן נתקפו בהיסטריה. נכון שהן התלוננו, ואנחנו יודעים את זה. אבל אני חוזר על מה שאמרתי: לא הושאר בשטח שום כלב גוסס, ווידאנו שהעניין הזה גמור.

דבר שני: יש הצעה אחרת, שהיא פיזור רעלים. אני חושב שפיזור הרעלים מסוכן הרבה יותר, הן מבחינת העיריות והן מבחינת הנזק שנגרם לאדם וגם לבעלי חיים אחרים.

היו"ר ש' וייס:

אני מודה מאוד לסגן שר החקלאות.

אני מזמין עכשיו את השר לקליטת העלייה להשיב על שאלות.

חברי הכנסת, אני שוב מזכיר: חזרנו למסגרות המקוריות. שאלות של עד 30-40 מלה – תשובות של דקה, דקה וחצי.

ילדי עולים חסרי מעמד של עולים

חבר הכנסת א' דיין שאל את השר לקליטת העלייה ביום ט"ז בכסליו התשנ"ד (30 בנובמבר 1993):

פורסם כי 1,500-2,000 ילדי עולים מחבר המדינות חיים בארץ ללא מעמד של עולה, אף שהוריהם נחשבים כעולים לכל דבר.

בחלק מן המקרים נדרשים הילדים, שהוריהם מוגדרים כעולים, לחדש מדי תקופה בקשה לעצם המשך שהותם בישראל.

ברצוני לשאול:

1. האם הידיעות נכונות?

2. כיצד תיפתר בעייתם של רבבות הילדים שנותרו בלא כל הגדרת מעמד, או במעמד של תיירות, ובכך נשללו מהם זכויות הנובעות ממעמד של עולה, כמו ביטוח רפואי ורישום לבתי-ספר?

תשובת השר לקליטת העלייה י' צבן:

(לא נקראה, נמסרה לפרוטוקול)

2-1. הידיעות נכונות רק בחלקן, מעוותות ברובן. מדובר ב-630 ילדים ולא ב-2,000, ואין זה נכון שהם בכללם נטולי זכויות.

בתקופת הממשלה הקודמת לא היתה נכונות לדון בזכויותיהם של ילדים אלה.

מדובר בשלוש קבוצות של ילדים קטינים שאינם מגיעים כבני עולים: א. ילדים שהם דור רביעי, ואינם נכללים בהגדרת זכאות על-פי חוק השבות, אלא נכנסים לישראל במסגרת חוק הכניסה. ילדים אלה מקבלים עם בואם מעמד של תושב קבע. מ-1989 הגיעו כ-250 ילדים כאלה; ב. ילדים של לא-יהודים מנישואין קודמים, הנכנסים לישראל לפי חוק הכניסה. מ-1989 הגיעו כ-280 ילדים כאלה; ג. ילדים

המגיעים עם הורה אחד ואין בידם תעודת המאשרת את הסכמת ההורה השני להגעת הקטין לישראל. במקרים אלה נהג משרד הפנים להעניק לקטין מעמד זמני של תייר – עד קבלת אישור ההורה השני, או עד אישור בית-משפט בארץ המקנה אפטרופסות להורה הנמצא בישראל. מעמד זה אכן שלל ממנו את הזכות לביטוח רפואי ולסל קליטה. לפי הערכת משרד הפנים, נותרו כ-100 ילדים כאלה, שעניינם מצוי עדיין בבירור או בערכאות.

לאחרונה סיכמתי עם משרד הפנים, כי ילדים אלה יקבלו מעמד של תושב ארעי (א/5) עם הגיעם, וכן מספר זהות. נוהל זה יכנס לתוקפו מיום 26 בדצמבר 1993 ויאפשר למשרד הקליטה להעניק לילדים אלה ביטוח רפואי וכן השלמה לסל קליטה משפחתי.

בניגוד למצוין בשאילתא, הילדים בני דור רביעי ובנים להורה לא-יהודי זכאים כתושבי קבע לקצבאות ילדים מהביטוח הלאומי. עתה, משהגעתי להסדר עם משרד הפנים, תזכה לקצבאות ילדים גם קבוצת הקטינים שעד כה היו בעלי מעמד של תייר, ועתה יוסב מעמדם לתושב ארעי.

הילדים בשלוש הקבוצות זכאים ואף חייבים ברישום לבית-ספר בארץ (כל קטין השווה למעלה משלושה חודשים בישראל מתוך כוונה להתיישב בה חייב בזאת).

בסוף חודש אוגוסט פנה משרד הקליטה למשרד החינוך להבטיח שילדים אלה יזכו בהטבות (שעות תגבור וסיוע ומימון ספרי לימוד וטיולים) ונענה בתשובה עקרונית חיובית.

ואשר לביטוח בריאות ולסל קליטה: עוד בראשית 1993 הנחיתי את ועדת הערעורים במשרדי לאשר מתן ביטוח בריאות לכל נלווה קטין באופן אוטומטי, ובכך ביטלתי הנחיה שניתנה על-ידי השר הקודם לי לוועדת הערעורים, שלא לדון בעניינם של נלווים הנכנסים לפי חוק הכניסה. באותה מסגרת מעניק משרד הקליטה תוספת סל קליטה לילד – סכום הנע בין 3,700 ל-5,250 שקל (לפי גיל הקטין).

בימים אלה שר הבריאות ואנוכי דנים בנוהל של הסדרה מיידית של ביטוח הבריאות עבור קטינים אלה (ועבור נלווים מבוגרים), ומשרד הקליטה מעבד עתה נוהל לתשלום סל קליטה עבורם.

ילדי עולים חסרי מעמד של עולים

חבר הכנסת ר' אדרי שאל את השר לקליטת העלייה ביום ט"ז בכסליו התשנ"ד (30 בנובמבר 1993):

מכתבה שפורסמה ב"הארץ" ב-22 בנובמבר 1993 מתברר, כי 2,000 ילדי עולים מחבר המדינות חיים בארץ ללא מעמד של עולה, אף שהוריהם נחשבים עולים לכל דבר.

ברצוני לשאול:

1. מדוע, לאחר התיקון בחוק השבות, המזכה במעמד של עולה גם מי שרק סבו היה יהודי, לא שינה משרדך את הסטטוס של ילדים אלה, על מנת שיוכלו לקבל לפחות את הזכויות הבסיסיות והאלמנטריות, כמו ביטוח רפואי ורישום מסודר לבתי-הספר?

2. מה יעשה משרד הקליטה על מנת לתקן את המצב ולאפשר לילדים אלו לקבל את הזכויות המגיעות להם?

תשובת השר לקליטת העלייה י' צבן:

(לא נקראה, נמסרה לפרוטוקול)

2-1. ההנחה הכלולה בשאלה מוטעית לחלוטין. ילד שסבו יהודי, מעמדו מעמד עולה והוא זכאי לכל הזכויות של עולה חדש. אם הכוונה היא לבנו של מי שסבו יהודי, כלומר לנין של יהודי, הרי לגביו חוק השבות אינו מעניק מעמד של עולה.

כדי להבהיר: סעיף 4 לחוק השבות קובע, כי המעמד של עולה לפי חוק השבות והענקת אזרחות ישראלית לפי חוק האזרחות, 1952, וכל זכות הניתנת לעולה לפי כל חוק או נוהל ניתנים גם לבן זוג של יהודי, שהוא עצמו אינו יהודי, לילד של יהודי ולבן זוגו ולנכד של יהודי ולבן זוגו. אין נפקא מינה אם האדם שמכוחו נקבעות הזכויות הינו בחיים או לא ואם עלה לישראל או לא.

משרד הפנים ומשרד הקליטה וכל יתר משרדי הממשלה פועלים בהתאם לקבוע בסעיף 4 הנ"ל. במלים אחרות, לענייננו – נכד של יהודי זכאי למעמד של עולה ולכל הזכויות המתלוות למעמד זה.

ברצוני לציין, כי נין של יהודי אשר אינו זכאי לקבל מעמד עולה בהתאם לסעיף 4 הנ"ל מקבל מעמד של תושב קבע לפי חוק הכניסה לישראל. החל מראשית 1993 ובהתאם להוראות מעניק משרדנו לקטין, כאמור, סיוע רפואי באורח מידי והשלמה לסל קליטה משפחתי – בכפיפות למצבה הסוציאלי של המשפחה – באמצעות ועדת הערעורים במשרד הקליטה.

ילדי עולים חסרי מעמד של עולים

חבר הכנסת א' הירשזון שאל את השר לקליטת העלייה ביום ט"ז בכסליו התשנ"ד (30 בנובמבר 1993):

ב"הארץ" מיום 22 בנובמבר 1993 פורסם, כי 2,000 ילדי עולים מחבר המדינות חיים בארץ ללא מעמד של עולה, אף שהוריהם נחשבים עולים לכל דבר.

ברצוני לשאול:

1. האם ידיעה זו נכונה?

2. מה היא הסיבה למצב זה?

3. מה יעשה על מנת להעניק לילדים העולים מעמד זכויות של עולה?

4. האם אי-הענקת מעמד של עולה לילד עומדת בסתירה לאמנה הבין-לאומית לזכויות הילד?

השר לקליטת העלייה י' צבן:

3-1. הידיעות נכונות רק בחלקן, מעוותות ברובן. מדובר ב-630 ילדים ולא ב-2,000, ואין זה נכון שהם בכללם נטולי זכויות.

זו סוגיה קשה, ואגב, בתקופת הממשלה הקודמת סירבו לדון בה.

מדובר בשלוש קבוצות של ילדים קטינים, שאינם מגיעים כבני עולים: ראשית, ילדים שהם דור רביעי ואינם נכללים בהגדרת זכאות על-פי חוק השבות ונכנסים לפי חוק הכניסה. ילדים אלה מקבלים עם בואם מעמד של תושב קבע. מ-1989 הגיעו לארץ כ-250 ילדים כאלה. הקבוצה השנייה – ילדים של לא-יהודים מנישואים קודמים. גם ילדים אלה נכנסים לפי חוק הכניסה. מ-1989 הגיעו כ-280 ילדים כאלה. בניגוד למה שהיה נהוג עד לפני שנה וחצי, אני הסמכתי את ועדת החריגים במשרד לידון ולאפשר מתן ביטוח רפואי באמצעות ועדת החריגים והשלמת סל קליטה למשפחות באמצעות ועדת החריגים. קבוצה שלישית – ילדים המגיעים עם הורה אחד ואין בידם תעודה המאשרת את הסכמת ההורה השני להגעת הקטין לישראל. במקרה זה העניק עד עכשיו משרד הפנים לקטין מעמד של תייר, כי הוא יכול להעניק מעמד קבע רק בהסכמת שני ההורים, והנהוג בא להגן על הילד מפני מקרים של חטיפה. מעמד של תייר אכן מנע ממנו זכויות, וגם כאן טיפלתי בנושא. התחלתי לטפל באמצעות ועדת חריגים וועדה משותפת עם משרד הבריאות. על-פי נתונים שבידינו, יש כיום בקבוצה הזאת 100 ילדים שבעייתם עדיין בבירור. לאחרונה סיכמתי עם משרד הפנים, שהילדים האלה יקבלו לא מעמד של תייר אלא מעמד של תושב ארעי, א/5, והדבר הזה יאפשר את פתרון הבעיה בפרמטרים של שתי הקבוצות הקודמות.

4. לשאלה בעניין האמנה הבין-לאומית: אני מבקש מחבר הכנסת הירשזון להבין, שמשרד הפנים נוהג כפי שהוא מבין את שתי האמנות, האחת – להגנת זכויות הילד, והשנייה – למניעת חטיפת ילדים, והוא סבור שצריך להיות פרק זמן מסוים, שאם ילד בא ללא הסכמת שני ההורים, צריך לעשות את הצעדים הדרושים לוודא שאין כאן מקרה של חטיפה.

היו"ר ש' וייס:

האם יש שאלה נוספת לחבר הכנסת הירשזון? אבל ממש בטלגרמה.

אברהם הירשזון (הליכוד):

לשלוח טלגרמה?

היו"ר ש' וייס:

טלגרמה בעל-פה, אם אפשר.

אברהם הירשזון (הליכוד):

אדוני השר, האם מדבריר עולה, שמצב כגון זה שהיה – אף שיש מחלוקת על המספרים, ואני שמח שזה 600 ולא 2,000; וגם 600 זה הרבה – עקב פעילותך לא יישנה בעתיד?

השר לקליטת העלייה י' צבן:

חבר הכנסת הירשזון, כולנו אמורים לפעול לפי חוק, ואביא לך דוגמה: חוק השבות מעניק זכות רק לנכד, איננו מעניק זכויות לבן. לכן החוק לא מאפשר לכלול את הבן במסגרת הזכאים. אנחנו מצאנו דרכים שונות. מכיוון שהן מיוחדות ולא כלליות, אני לא יכול להיות ערב לך שהן יתפסו ברשתן את כל הראויים לך. אני מקווה שכן.

ילדי עולים חסרי מעמד של עולים

חבר הכנסת א' גור שאל את השר לקליטת העלייה ביום ל' בכסליו התשנ"ד (14 בדצמבר 1993):

בכתבה ב"הארץ" (22 בנובמבר 1993) נכתב, כי כ-2,000 ילדי עולים חיים בישראל ללא מעמד של עולה, אף שהוריהם נחשבים כעולים. מילדים אלה נשללו סל הקליטה, ביטוח רפואי, רישום בבתי-ספר ועוד.

ברצוני לשאול:

1. האם הידיעה נכונה?

2. מה עושה משרדך ו/או הקבינט לקליטה לשינוי מציאות זו?

3. מה הם אותם פתרונות פרטניים שוועדת החריגים של משרדך נותנת במקרים שכאלה, והאם רק מקרים של פיקוח נפש נענים?

השר לקליטת העלייה י' צבן:

2-1. אנא ראה תשובתי לחבר הכנסת הירשזון.

3. בתשובה זו אוסיף: בניגוד למצוין בשאילתא זאת, כמו בשאילתות קודמות, הילדים בני דור רביעי ובנים להורה לא-יהודי זכאים כתושבי קבע לקצבאות ילדים מהביטוח הלאומי, ועתה, משהגעתי להסדר שהגעתי אליו עם משרד הפנים, תזכה גם הקבוצה השלישית לכך. הילדים בשלוש הקבוצות זכאים ואף חייבים ברישום לבית-ספר. כל קטין השוהה בארץ למעלה משלושה חודשים חייב בכך, ובסוף אוגוסט פניתי למשרד החינוך להבטיח שילדים אלה יזכו בכל ההטבות שזוכים להן ילדים עולים ונעניתי בתשובה עקרונית חיובית.

היו"ר ש' וייס:

תודה רבה. שאלה נוספת, קצרה ביותר, לחבר הכנסת אפרים גור, בבקשה.

אפרים גור (הליכוד):

אדוני היושב-ראש, כבוד השר, גם לאחר שענית על שאלה דומה שלי במסגרת דיון על נושא העלייה, שהתקיים כאן לפני כשבועיים, התפרסמה בעיתון "מעריב" ידיעה תחת הכותרת: "עולה חדשה חוזרת לאוקראינה – מסרבים לקבל בנותי לבית-הספר". היא גם מספרת שאין לילדים ביטוח רפואי והיא לא יכולה לקבל מענק סל קליטה בגין הילדים.

אתה העלית כאן את הארגומנט של חשש מפני חטיפה, שיש להגן על הילדים מפני אפשרות של חטיפה. אם בכלל חשש כזה קיים לגבי אמהות שהביאו את הילדים, מדוע שלטונות החוק, ובכלל זה משרד הפנים, מעניקים לאמהות כאלה מעמד של עולות חדשות? ואם מעניקים, לא יעלה על הדעת שלילדיהן לא יעניקו מעמד כזה ולא יזכו אותם בכל הזכויות המגיעות לילדים אחרים שאינם בקטגוריה הזאת.

היו"ר ש' וייס:

אני מאוד מודה. בבקשה, אדוני השר.

השר לקליטת העלייה י' צבן:

חבר הכנסת אפרים גור, אני מסכים לגמרי להיגיון שלך, והוא גם ההיגיון שלי. לכן פעלתי כפי שפעלתי. בינתיים אנחנו בתהליכי בירור עם משרד הפנים כדי לפתור את הבעיה באורח יותר יסודי.

מה שהודעתי לך זה רק צעד ראשון כדי להתמודד עם הפרשה. הפרשה שאתה העלית, על בסיס הכתבה ב"מעריב", אכן נבדקת במשרד שלנו. נדמה לי שמהתוצאות הראשונות עולה, שהטיפול בעניין גם מצד האם וגם מצד הגורמים האחרים לא היה תקין. אילו היא היתה פועלת כפי שצפוי היה, היא היתה מקבלת מענה והבעיה היתה נפתרת. צריך לעשות הכול כדי שבעיות כאלה לא תישנינה.

היו"ר ש' וייס:

אני מאוד מודה לשר ומאחל לו הבראה. אני רואה שהוא צרוד.

הצעת חוק הסדרים במשק המדינה (תיקוני חקיקה להשגת יעדי התקציב),

התשנ"ד-1993

(קריאה שנייה וקריאה שלישית)

היו"ר ש' וייס:

חברי הכנסת, אנו עוברים עתה להצעת חוק הסדרים במשק המדינה (תיקוני חקיקה להשגת יעדי התקציב), התשנ"ד-1993, קריאה שנייה וקריאה שלישית. יציג לפנינו את החוק יושב-ראש ועדת הכספים חבר הכנסת גדליה גל.

ועדת הכנסת קבעה חמש דקות לכל הסתייגות, על-פי הרשימה שפורסמה, ואתם יודעים את הסדר.

בבקשה, חבר הכנסת גדליה גל.

גדליה גל (יו"ר ועדת הכספים):

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, אני מתכבד בזאת להביא לקריאה שנייה ולקריאה שלישית את חוק הסדרים במשק המדינה.

החוק יידון פרקים פרקים, בסוף כל פרק תהיה הצבעה ולאחריה יחל הדיון בפרק הבא.

ועדת הכנסת הקצתה לחוק ההסדרים זמן מספיק כדי שחברים יוכלו להציג את ההשגות בהסתייגויות שלהם.

בפרק הראשון נדון בשם החוק ובמטרת החוק.

בפרק השני נדון בחוק הפחתת הגירעון.

בפרק השלישי נדון במסים.

הפרק הרביעי דן בטלגרף אלחוטי.

הפרק החמישי דן בהגבלים עסקיים.

הפרק השישי דן בענף הלול.

הפרק השביעי והאחרון דן בתיקונים שונים.

ועדת הכספים דנה כמעט בכל הפרקים, עשתה בחלק מהם שינויים, ואותם אציג בפתחו של דיון בכל פרק ופרק.

ועדת הכספים לא דנה בפרק המגביל את חברי הכנסת בחקיקת חוק הכרוך בהוצאה תקציבית. הפרק הזה הוצא מהחוק ועל כן לא תמצאו אותו בדפים שלפניכם.

אני סבור שאם רוצים חברי הכנסת להגביל חקיקה שיש עמה הוצאה תקציבית, ראוי שיעשו זאת ביוזמתם ולא ביוזמת הגוף המבצע, קרי הממשלה.

אומנם הצעה דומה היתה בחוק ההסדרים של השנה שעברה, וגם אז, לאחר שהודעתי על הוצאת הפרק הזה, אמרתי שאזום הצעת חוק של חברי הכנסת בעניין, ולצערי לא עמדתי בהבטחה זו ואני מתנצל על כך. אני מתכוון ליזום השנה חקיקה בעניין זה. גם לדעתי יש לכך מקום, כי יש מקום לקבוע מגבלות, אבל שיעשו זאת חברי הכנסת בעצמם וביוזמתם. כיצד ואיך, נראה במרוצת השנה.

סעיף שהוספנו ולא היה בהצעת החוק המקורית הינו סעיף המאריך את תוקפן של הנחות במס הניתנות לתושבים באזורי הפריפריה בשלושה חודשים נוספים.

לחוק ההסדרים הוגשו מאות רבות של הסתייגויות, שרובן נועדו לאפשר לחברי הכנסת זמן דיבור, והדבר בהחלט לגיטימי. אבל, כמו בהנפקות בבורסה, כאשר יש הנפקות יתר מתברר שיש בעיה וצריך לטפל בה.

דומני שגם במקרה שלפנינו ניתן לומר שיש הסתייגויות יתר, ויש להתאים את המסגרת לתנאים החדשים.

היו"ר ש' וייס:

סליחה רק לרגע. אני לא יכול לקיים כך את הדיון. אם אתם עושים התייעצות קולנית, עשו זאת בחוץ.

דן תיכון (הליכוד):

היו"ר ש' וייס:

כן, לא משנה, אבל אם זה קולני, עשו זאת בחוץ, בכל הכבוד. אם זה שקט, לא מפריע לי. אני מבקש, או בחוץ או בלחש. אין פה בכלל ויכוח בנושא הזה. עוד על זה חסר לי להתווכח. אני מבקש מחברי הסדרנים לסגור את הדלתות. בבקשה.

גדליה גל (יו"ר ועדת הכספים):

דומני שגם במקרה שלפנינו יש הסתייגויות יתר, ויש להתאים את המסגרת לתנאים החדשים.

אני סמוך ובטוח, שההבנות שהגענו אליהן יאפשרו לנו לעבור את הדיון גם בחוק ההסדרים וגם בתקציב בכבוד הראוי לכנסת ולחבריה.

אני ממליץ, שלאחר שנעבור את התהליך, תחזור ועדת הכנסת לדון בנושא. אם המסקנה תהיה שההליך היה נאה, מצוין. אם לאו, אציע שוועדת הכנסת תקבע כבר בראשית השנה הבאה כללים לקראת הדיון על חוק ההסדרים והתקציב שיהיה בסוף השנה הבאה.

אשר לשם החוק ולמטרתו, הפרק שבו נדון עכשיו, דומני שהם הולמים את פרקי החוק שנועדו להשגת יעדי התקציב. אני שמח שהשנה, כמו בשנה שעברה, רוב הפרקים מובאים לקריאה שנייה ולקריאה שלישית.

אדוני היושב-ראש, אני מציע לך לגשת להסתייגויות.

היו"ר ש' וייס:

אני מאוד מודה לחבר הכנסת גדליה גל.

דוד מגן (הליכוד):

אדוני היושב-ראש, מתי נברך אותו, בסוף או בהתחלה? אני מציע שגם בהתחלה וגם בסוף. הוא עשה עבודה נהדרת.

היו"ר ש' וייס:

אנחנו נברך אותו בכל הזדמנות. אני כבר, בשם הכנסת, מעניק לו ברכה סוחפת.

אני מזמין עכשיו את חבר הכנסת חיים אורון, אחריו – חבר הכנסת מיכאל איתן.

חיים אורון (מרצ):

אדוני היושב-ראש, אני מבקש להעביר אותי למועד מאוחר יותר.

היו"ר ש' וייס:

בסדר. חבר הכנסת מיכאל איתן יהיה ראשון, אחריו – חבר הכנסת חיים אורון.

חיים אורון (מרצ):

לא, לא – – –

היו"ר ש' וייס:

בסדר, אני מבין את העניין.

חמש דקות, אבל ממש לא יותר. בבקשה, אדוני.

מיכאל איתן (הליכוד):

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, אנחנו פותחים היום בדיון שבא לסכם – – –

היו"ר ש' וייס:

מדוע אתם מדברים בקול רם כל הזמן? חברי הכנסת, חבר שלכם נואם, חבר שלנו נואם. בבקשה.

מיכאל איתן (הליכוד):

– – – דיון שבא לסכם את שנת התקציב שחלפה ובא לפתוח את שנת התקציב 1994.

נכון, רבים שואלים את עצמם, מדוע האופוזיציה מקשה כל כך על הממשלה בכך שהיא תובעת להקצות שבוע ימים של דיון בנושאים של תקציב המדינה?

אני חושב שראוי לבוא ולומר כאן, מעל הבמה הזאת: תקציב ודיון בתקציב חובקים עולם ומלואו. המהות של הביקורת הפרלמנטרית של הכנסת על הממשלה מתבטאת באישור התקציב. על-ידי אישור התקציב הכנסת נותנת היתר לממשלה לפעול לפי תוכניות עבודה המפורטות אחת לאחת בספר התקציב, ובשבוע הקרוב אנחנו עומדים לאשר אלפי תוכניות עבודה של הממשלה, וזה הזמן המתאים לבוא לכאן, גם חברי כנסת מהאופוזיציה וגם חברי כנסת מהקואליציה, ולומר את דעתנו ולהעביר ביקורת היכן שצריך להעביר ביקורת ולשבח היכן שצריך לשבח את הממשלה על פעולותיה בשנה שחלפה, ולהתייחס למה שהממשלה רוצה לבצע בשנה הבאה. ואיך אפשר למלא את התפקיד החשוב הזה על-ידי דיון בערימה של ספרים, שבהם מגישה הממשלה אותן תוכניות, בוויכוח של שלוש או ארבע שעות? האם בימים האלה – – –

חגי מירום (העבודה):

יש רק ספר אחד שבו מכניסים את כל הנתונים. לא מוכרחים לעבוד עם כל הערימה.

אלי גולדשמידט (העבודה):

– – –

מיכאל איתן (הליכוד):

תסלח לי, חבר הכנסת חגי מירום, אפשר לדון ברמה של תקציב משרד הסעד, או משרד העבודה והרווחה, ואפשר היה לדון בו כאשר שר העבודה והרווחה היה בא לכאן ומוסר סקירה על מדיניות משרדו, אבל העניין כרגע הוא שאנחנו רוצים להתייחס לא רק לתקציב הכולל, אלא יהיו כאן חברי כנסת שיבואו וידברו גם על בעיות העוני המחרפות והולכות, ושירצו לדבר על תוכנית ספציפית הנוגעת, למשל, לכוונת הממשלה שלא לעדכן את הקצבאות, ויבוא לכאן חבר הכנסת ויאמר: הממשלה הזאת, שהתחייבה לציבור בסעיף הספציפי של עדכון הקצבאות, אינה נלחמת בממדי העוני בישראל וגורמת לעוני בישראל, ואני רוצה להעביר עליה ביקורת לא באופן כולל, על מדיניותה, אלא על סעיף ספציפי בתקציב, כאן אני רוצה להעביר ביקורת על הממשלה. זה הזמן, זאת העת, ולכן אני

אלי גולדשמידט (העבודה):

היו"ר ש' וייס:

אל תפריעו, נשארה לו עוד דקה בסיבוב הזה.

אלי גולדשמידט (העבודה):

אם זה כל כך חשוב, איפה כל החברים שלך בסיעת הליכוד?

מאיר שטרית (הליכוד):

היו"ר ש' וייס:

כמספר החברים מסיעת מפלגת העבודה.

מיכאל איתן (הליכוד):

להערתך, חבר הכנסת אלי גולדשמידט, אני רוצה לאחל לסיעת הליכוד, שבבחירות הבאות היחס בין המפלגות שלנו יהיה בדיוק כמו היחס בנוכחות כאן כרגע, אני לא רוצה יותר מזה.

אלי גולדשמידט (העבודה):

מיכאל איתן (הליכוד):

שאתם תקבלו כמספר חברי הכנסת שנוכחים כאן בספסלי העבודה, ואנחנו נקבל כמספר חברי הכנסת שנוכחים כאן בספסלי הליכוד, אף שאתם קיבלתם יותר.

אלי גולדשמידט (העבודה):

היו"ר ש' וייס:

אם יהיו עוד הפרעות, הדיון הזה יהיה עד סוף פברואר.

מאיר שטרית (הליכוד):

אדוני היושב-ראש, איך זה שאין כאן שום שר מהממשלה?

מיכאל איתן (הליכוד):

אני רוצה לומר, שאנחנו באמת נכנסים לדיון מרתוני, וחברים רבים שאלו אותי: מה כבר יעזרו הדיבורים? ואני דוחה מכול וכול את הביקורת הזאת. אנחנו נמצאים בפרלמנט, ובפרלמנט מדברים, בפרלמנט נואמים, בפרלמנט מעבירים לדעת הקהל את הביקורת על הממשלה, דרך המצלמות האלה, ואנחנו נמשיך לדבר, ויש לנו הרבה מה לומר על מחדלי הממשלה, ואתם תשמעו את זה כאן כל הימים האלה, עד אשר נגיע להצבעה על אישור התקציב.

מפאת המגבלות והסידורים החדשים, אני, כמובן, לא אוכל לומר את כל הדברים כמקשה אחת – –

היו"ר ש' וייס:

אתה שותף לסידורים.

מיכאל איתן (הליכוד):

— אבל אתם תשתו את כוס —

קריאה:

את כוס התרעלה.

מיכאל איתן (הליכוד):

— ההטפה הזאת טיפין טיפין, במנות של חמש דקות, אבל יהיו הרבה מנות כאלה.

היו"ר ש' וייס:

תודה רבה. חברי הכנסת, הכול בסדר, רק צריך לגרום לכך שחברי הכנסת יהיו מסוגלים לשמור על רעננות מחשבתית. לכן צריך איזה מינון סביר.

חבר הכנסת חיים אורון, בבקשה. כבודו, דבר.

חיים אורון (מרצ):

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, אני רוצה לפתוח בשתי ברכות. הראשונה, ליושב-ראש ועדת הכספים, על העבודה המסורה והממושכת שהוועדה בהנהגתו קיימה במהלך החודשים האחרונים, חבר הכנסת איתן, בדיון על המשרדים, על פרטי התקציב וכו'.

וברכה שנייה לך, לחבר הכנסת תיכון ולחברי כנסת נוספים מהאופוזיציה, שהגענו יחד להבנה על מתכונת הדיון, שתאפשר באמת ויכוח מרתוני מתמשך, לא הטפה, לא כוס תרעלה, אלא פשוט ויכוח. אתם תתקיפו, ובצדק, את הממשלה; אנחנו לעתים נתקיף, הרבה פעמים נגן על מדיניותה. זה מה שקבעו הכללים — — —

מאיר שטרית (הליכוד):

אבל תקבלו ותצביעו.

חיים אורון (מרצ):

זה מה שקבעו הכללים שנקטנו, ואני מקווה שיהיה דו-שיח במשך השבועיים הקרובים, ואני מתכוון לפתוח בו עכשיו.

הצעת התיקון שאנחנו, סיעת מרצ, הגשנו לשם התקציב וליעדי התקציב, נוסף על יעדים שמופיעים בו, צמצום האבטלה וקליטת העלייה, נוגעת לקידום תהליך השלום. לא יעזור לאיש, זה יהיה כנראה ציר המחלוקת גם בדיון התקציב בשבועיים הקרובים. מי שעובר, ולו ברפרוף, על אלפי ההסתייגויות שהוגשו לתקציב מוצא בהן את העקבות הברורים של הוויכוח הזה, שהוא ויכוח תקציבי רק בשוליו. יש לו גם היבטים תקציביים, אבל בעיקרו הוא ויכוח פוליטי.

אני משוכנע שגם מצד המבחן התקציבי של הממשלה הזאת, כמו שהייתי משוכנע בתקציב של השנה שעברה ושל השנים הקודמות, אין מעשה כלכלי שיכול לתרום לכלכלת מדינת ישראל יותר מאשר מעשה השלום, וזאת מההיבט הכלכלי. לא שהשלום הוא פעולה כלכלית, לא שסיבת תהליך השלום היא עוד מעשה כלכלי, אלא אם מדובר בפעולה מדינית שהממשלה יכולה לנקוט ובכך להשפיע על כל הפרמטרים הכלכליים, על הצמיחה, על הפערים ועל העוני, שעוד נדבר בו רבות בימים הללו, ועל הפערים החברתיים שגדלו, לצערי, גם בשנה האחרונה, ואיך מתמודדים אתם – אם יש מעשה מרכזי אחד שהוא תשובה כלכלית גם על השאלות הללו, הרי זה מעשה השלום, וחבר הכנסת מיכאל איתן, זו המחלוקת המרכזית שחוצה את הבית.

מיכאל איתן (הליכוד):

רק שזה יהיה שלום ולא שלום באספמיה.

חיים אורון (מרצ):

יותר מזה אני אומר, המחלוקת – – –

דן תיכון (הליכוד):

רק רגע. מותר לשאול שאלה על חשבוני?

היו"ר ש' וייס:

סליחה, חבר הכנסת תיכון, אין לך חשבון.

דן תיכון (הליכוד):

אני אוותר על דקה. אתה מדבר על השלום ועל המעשה הגדול. התקציב הזה הוכן לפני שידעתם בכלל על מעשה השלום. אז מה אתה בא לספר לנו סיפורים?

חיים אורון (מרצ):

התקציב הזה הוכן לפני הסכם העקרונות באוסלו, ושר האוצר אמר כאן שיתחייבו שינויים מההסכם הזה והוא מקווה שהם יהיו במסגרת התקציב, ואני לא יודע איך הם יתפתחו.

היו"ר ש' וייס:

עוד דקה אחת.

דן תיכון (הליכוד):

היו"ר ש' וייס:

לא, אל תפריע, אי-אפשר כך, חבר הכנסת דן תיכון.

דן תיכון (הליכוד):

תן לי להגיד מלה אחת.

חיים אורון (מרצ):

היושב-ראש פשוט מאותת לי.

התקציב הזה איננו מתייחס לשאלה הזאת, אבל אני אומר דבר יותר מרחיק לכת. הביקורת הגדולה שיש לי על התקציב הזה היא בכך, שהוא לא תקציב שלום במובן שאני מבין אותו; לא 25 מיליון דולר כעזרה לאוטונומיה, אלא ממשלה שהולכת במהלך כזה חייבת להיות רגישה יותר מכפי שהיא רגישה עכשיו לשאלות של הפערים החברתיים, לזעקה שהשמיע פה חבר הכנסת דוד לוי באשר למה שקורה בבית-שן, לנושאים חברתיים, שבהם התקציב הנוכחי ללא ספק טוב לאין שיעור – – –

דן תיכון (הליכוד):

תצביע נגד.

חיים אורון (מרצ):

התקציב הזה טוב לאין שיעור מהתקציבים הקודמים, אבל הוא לא טוב מספיק כדי שאוכל לתמוך בו בלב שלם וללא אותה תחושה שביטאת עכשיו.

משפט אחרון בתחילתו של הדיאלוג הזה. בנושאים החברתיים הבית הזה מפוצל לא על-פי המתכונת של הישיבה כאן. כאשר אני מצרף את ההסתייגויות של חברי הליכוד, יש כאלה שדורשים להקטין גירעון, יש כאלה שדורשים להקטין תקציב, יש כאלה שדורשים להקטין תשלומי העברה, ובתוך אותן הסתייגויות של חברי הליכוד יש כאלה שדורשים להאריך עוד את יום הלימודים ודורשים תשלומי העברה ודורשים תוספות להתנחלויות ודורשים תוספות כהנה וכהנה. התמונה אינה שונה בחלקים אחרים של הבית הזה.

התרומה הגדולה הנוספת של תהליך השלום, אם נממש אותו, היא, שאולי נגיע למצב שבו המחלוקות הפוליטיות האמיתיות לא יהיו, כמו שנאמר כבר פעם, שבארץ אתה שמאלן או פחות שמאלן לא על-פי המרחק שלך מקרל מרקס אלא על-פי המרחק שלך מיאסר ערפאת.

אני בעד שהפערים הללו יהיו ברגישות החברתית שלך, בחוש הצדק שלך, ואז הוויכוח יהיה שונה.

היו"ר ש' וייס:

אני מודה לחבר הכנסת אורון. חבר הכנסת אברהם בורג – איננו. כל מי שלא נמצא באולם המליאה כאשר אני קורא את שמו, מאבד את הזכות לנמק את ההסתייגות שלו. בזה נגמר הסיפור, ואין חנינות.

חבר הכנסת יגאל ביבי, חמש דקות. אחריו – חברת הכנסת תמר גוז'נסקי.

יגאל ביבי (מפד"ל):

כבוד היושב-ראש, כנסת נכבדה, כעיקרון אני מתנגד לשיטה הנפוצה בשנים האחרונות, של צורת חקיקה זו, שעושה סלט מחוקים שונים ומאגדת אותם לחוק אחד. חלק גדול מהחוקים האלה אפשר לדון בהם כחקיקה רגילה, לא לנצל את הצורך באישור התקציב להכנסת חוקים בדלת האחורית, דבר שאינו בריא למשטר הדמוקרטי שלנו ונותן כוח לממשלה לבטל במחי יד חוקים שהכנסת חוקקה, לדחות את ביצועם של חוקים, דוגמת חוק ערי ואזורי פיתוח ואחרים, שאנשי הלובי החברתי הרגישו שזה היה הישג גדול מאוד, והממשלה, בסעיף אחד בחוק ההסדרים, דוחה למשך שנים.

הייתי אומר לחברי הכנסת, שלא ייתכן שאנחנו כאן עמלים, לפעמים שנים, להביא חוק לגמר מסוים, להביע את רצון העם, וכאן, בחוק ההסדרים, במשפט אחד או שדוחים, אם מתביישים, או שמבטלים, אם קצת לא מתביישים. לכן אני אומר, שזה לא חוק הסדרים אלא חוק המצנזר חוקים ומכניס בלבול ומעקפים בחקיקה השוטפת של הכנסת.

הייתי מצפה מהממשלה, ארבעה חודשים לאחר שחתמה על הסכם העקרונות עם אש"ף, ולפי דבריה אנחנו צפויים למזרח תיכון עם כלכלה חדשה, עם חיים חדשים, הייתי מצפה ממנה להגיש לנו תקציב אחר, חוק הסדרים אחר.

אליהו בן-מנחם (העבודה):

מאיזו בחינה? למה אתה מתכוון?

יגאל ביבי (מפד"ל):

אומרים שתהיה כלכלה חדשה במזרח התיכון. ההסכמים החדשים גורמים לשינויים במזרח התיכון. ראינו אתמול בטלוויזיה את הדיון על הכלכלה החדשה שתהיה פה, על החקלאות החדשה שתהיה פה. כל הדברים האלה היו צריכים לבוא לידי ביטוי בחודשים האלה. מתי אם לא עכשיו? אז מדברים עם אש"ף, מנהלים שיחות כלכליות בפאריס, ואת הבית הזה, הכנסת, כנסת ישראל, שצריכה לקבוע את המדיניות, אותה עוקפים.

אין ספק שהמחלות שאנחנו רואים היום בבית-שאן – ואני מבין לרגשותיו של חבר הכנסת לוי, שהתפרץ כאן וכואב לו, כשהוא יצא הבוקר מבית-שאן וראה שם את המובטלים, ראה את הזעקה של האנשים. אלה שבאים מתל-אביב ורואים מדי פעם את התעשייה האווירית, את המפוטרים, את המהנדסים והטכנאים, ורואים שמפעלים שלמים קורסים, האבטלה לא יורדת, כל הדברים האלה הם לא הסדרים. אין קובעים סדרי עדיפויות כפי שצריך.

חברי הכנסת דיין ובן-מנחם, בדיון על חוק ההסדרים יש נושאים שאני מבין שקשה לאנשי קואליציה להתנגד להם. אני רואה שאתם מפלגה מאוד ממושמעת. ראיתי זאת אתמול בוועדת הכספים. אבל יש נושאים שהם עיקרון, יש נושאים שהם סמל.

אליהו בן-מנחם (העבודה):

חבר הכנסת ביבי, אני זוכר שלפני שנתיים אתה היית קצת יותר ממושמע, הבטחת, חמש דקות לפני ההצבעה, להצביע X, ואחרי חמש דקות הצבעת Y. אז אל תיתמם.

יגאל ביבי (מפד"ל):

לא שמעת אותי. זה לא על חשבוני.

היו"ר ש' וייס:

למה זה לא על חשבונך? אל תיתן לו, תמשיך לדבר. אין עכשיו קריאות ביניים.

יגאל ביבי (מפד"ל):

אני מבקש ממך, סגן השר – א. לתת לי לדבר; ב. אתמול הזדעזעתי. בבוקר באו חברים שלכם לוועדת הכספים, מתחו שרירים ואמרו: אנחנו לא ניתן שחוק ערי פיתוח ירד, ואנחנו לא ניתן – והצביעו והפילו. הם אומרים שהם לובי חברתי, שהם דואגים לערי פיתוח וכו'.

מאיר שטרית (הליכוד):

איימו עליהם עם שלוש טייסות F-16.

יגאל ביבי (מפד"ל):

בצהריים קוראים את כולם לקנוסה, לחדר של הסיעה, וכל הגברתנים האלה – באמת התפעלתי מכם, בבוקר התרשמתי, באמת הנה יש לי כאן אנשים עם עקרונות, אנשי הלובי החברתי, כל הארץ מוצפת בקריאות שלכם – בשש בערב, משמעת.

רבותי, יש לכם הזדמנות לתקן את הדבר בחוק ההסדרים. בסעיף אחד, שניים, שהם עקרוניים, אני קורא לכם, לפחות לאנשי הלובי החברתי, אנא, חזרו בתשובה.

היו"ר ש' וייס:

חברת הכנסת תמר גוז'נסקי איננה ואיבדה את תורה. חבר הכנסת אלי דיין, בבקשה; אחריו – חבר הכנסת צחי הנגבי.

אלי דיין (העבודה):

אדוני היושב-ראש, רבותי חברי הכנסת, אני רוצה להשיב לחברי, חבר הכנסת ביבי. אתה יודע שיש כללים שמחייבים התנהגות של חבר כנסת בסיעתו. אבל אנחנו, חברי הלובי החברתי, גרמנו לכך שבתקציב השנה שעברה קודם כול האוצר שילם 850 מיליון שקל עבור קצבאות ילדים, לילד ראשון ולילד שני. אמרנו לו: אתה חייב גם להקדים את מועד התשלום לפני פסח שעבר, והוא עשה זאת.

יגאל ביבי (מפד"ל):

תמיד עושים זאת, כל שנה.

אלי דיין (העבודה):

לא. זה היה הישג. במשך עשר שנים לא שולמו קצבאות ילדים, ואנחנו יודעים שבקו העוני – משפחות רבות שלא קיבלו קצבאות ילדים בעצם ירדו אל מתחת לקו העוני.

אנחנו השגנו אתמול תביעות משר האוצר. שר האוצר הראה לנו באמת את כל שינוי סדרי העדיפויות. הוא אמר, הנה קיבלתם קצבאות ילדים, קיבלתם עכשיו חוק חיילים משוחררים, שנותן לכל חייל 400 שקל לחודש פלוס קרן של 100 מיליון שקל להשכלה, לדיוור, לעסקים קטנים, וקיבלתם עוד 2.4 מיליארדים בחינוך תוספת ריאלית.

מאיר שטרית (הליכוד):

מיליארד וחצי זה שכר המורים.

יגאל ביבי (מפד"ל):

אתה מפליא אותי, חבר הכנסת דיין.

אלי דיין (העבודה):

למה?

יגאל ביבי (מפד"ל):

יום חינוך ארוך יש?

מאיר שטרית (הליכוד):

הבטחות יש.

אלי דיין (העבודה):

קודם כול, שכר המורים חשוב מאוד. אנחנו רוצים כוחות הוראה טובים, שאנשים רציניים יהיו בהוראה.

דן תיכון (הליכוד):

אף אחד לא מזלזל, אבל אל תגיד לנו אחר כך שהתל"ג גדל.

אלי דיין (העבודה):

1.4 מיליארד שקל לשכר, זה גם תוספת לחינוך. אתה יודע שהיום עדיין – ואמרתי את זה אתמול לשר האוצר – מורה בוגר אוניברסיטה עם 27 שנות ותק, משכורתו היום במדינת ישראל 900 דולר, 2,700 שקל.

מאיר שטרית (הליכוד):

מה הוא אמר לך?

דן תיכון (הליכוד):

פועל בבית-שאן שהמשכורת שלו לא משתלמת – – –

אלי דיין (העבודה):

הוספנו שעת לימוד בכל המקומות.

חבר הכנסת דן תיכון, קראתי את ההסתייגויות שלך. אתה אומר שהתקציב לא רלבנטי, התקציב לא צופה את הוצאות השלום. והרי אתה נגד תוספות חברתיות.

דן תיכון (הליכוד):

מאין אתה יודע?

אלי דיין (העבודה):

אני יודע. אני מכיר את הנאומים שלך במשך שש שנים.

דן תיכון (הליכוד):

אני מציע לך לעיין בהסתייגויות שלי פעם נוספת. אל תהפוך אותי לחסיד שוטה של התקציב. תשב כאן בעוד חמש דקות ונראה איך אתה – – –

אלי דיין (העבודה):

אני אשב כאן עד שתיים בלילה ונתווכח על כל נושא ונושא, אבל בצורה הגונה.

אני לא בין אלה האומרים שהליכוד לא היה בסדר. זה ברור, הרי בגלל זה הוא ירד מהשלטון. הוא התנתק מהעם. אבל זה לא נימוק לממשלה הזו – – –

מאיר שטרית (הליכוד):

בדרך שאתם הולכים בה אתם תיפלו עוד יותר מהר מהליכוד, ויותר עמוק.

אלי דיין (העבודה):

זה לא נימוק לממשלה הזו ולקואליציה הזו שלא לטפל בבעיות חברתיות.

לכן, על אף מה שקיבלנו, 2.4 מיליארדים לחינוך, חוק חייילים משוחררים, קצבאות ילדים, תוספות לשיקום שכונות, תוספות לרווחה, תוספות לבריאות, תוספות לבתי-חולים, עדיין יש לנו – – –

יגאל ביבי (מפד"ל):

— — —

חיים קופמן (הליכוד):

על מה אתה מדבר? היתה שביתה של מורים – – –

אלי דיין (העבודה):

היתה תוספת ריאלית, הממשלה הוסיפה 270,000 שעות. אתם קיצצתם מדי שנה בשנה, לרבות בזמן ממשלת האחדות הלאומית, קיצצתם בחינוך.

מאיר שטרית (הליכוד):

יצחק נבון היה שר החינוך ושר האוצר היה שמעון פרס.

חיים קופמן (הליכוד):

— — —

אלי דיין (העבודה):

במשך למעלה מעשר שנים קוצץ תקציב החינוך.

חיים קופמן (הליכוד):

— — —

היו"ר א' סלמוביץ:

חבר הכנסת קופמן.

אלי דיין (העבודה):

אני מבקש שבעניין הזה הכנסת תתאחד ותקרא לשר האוצר לפתור את הבעיות של 200,000 נפגעי המשכנתאות, להנהיג יום לימודים ארוך, להתחיל בערי פיתוח ובשכונות.

מאיר שטרית (הליכוד):

בוא נצביע על זה. לא צריך לדבר עם שר האוצר.

היו"ר א' סלמוביץ:

חבר הכנסת שטרית, לא יעלה על הדעת, אתה מנהל כל הזמן דו-שיח.

אלי דיין (העבודה):

אתה יודע שמי שיכול להשפיע היום זה לא חברי האופוזיציה אלא חברי הקואליציה.

מאיר שטרית (הליכוד):

נכון.

אלי דיין (העבודה):

אתם יודעים את זה. יש לנו פגישה היום עם שר האוצר, בשעה 19:15, לפני ההצבעה הראשונה. אותם חברים מהלובי החברתי, שעשו עבודה נאמנה – יושב כאן סגן השר בן-מנחם, שגם בכנסת הקודמת נאבק והגיע להישגים בנושא השכונות, המלחמה בסמים – אנחנו נבוא ונראה לכם אחת לאחת, שהממשלה הזו משנה את סדרי העדיפויות והיא תמשיך ותפעל ותתקן את כל העוולות החברתיות.

היו"ר א' סלמוביץ:

תודה לחבר הכנסת אלי דיין. אני מזמינה את חבר הכנסת צחי הנגבי – הוא איננו. חבר הכנסת תופיק זיאד – איננו. חברת הכנסת נעמי חזן – איננה. חבר הכנסת סאלח טריף – איננו. חבר הכנסת בנימין טמקין – איננו. חבר הכנסת שאול יהלום – איננו. חבר הכנסת רן כהן – איננו. חבר הכנסת רענן כהן, בבקשה; אחריו – חבר הכנסת עוזי לנדאו, ואחריו – חבר הכנסת יורם לס.

דן תיכון (הליכוד):

גברתי היושבת-ראש, בקצב הזה הדיון יסתיים בעוד שלוש שעות.

רענן כהן (העבודה):

גברתי היושבת-ראש, חברי הכנסת, כשבאים לדון על תקציב מדינה, שהוא בעצם הבסיס לחברה, בודקים אילו יעדים יש לו ובאיזו צורה משיגים את היעדים של אותה חברה.

המבנה התקציבי הקיים איננו נכון. מבנה התקציב הקיים איננו נותן ביטוי ליעדים האמיתיים של החברה בישראל. בתקציב יש סעיפים שתחילתם בשנות ה-50 וה-60 והם נשארו עד היום. שום מערכת אינה יכולה לגעת בסעיפים האלה. המערכת הזאת לא בדקה שום אלטרנטיבות, היא לא בדקה איזו אלטרנטיבה טובה יותר ועדיפה לאותן מטרות שהחברה זקוקה להן. בשנות ה-50 וה-60 הוכנסו כמה סעיפי תקציב, אולי בגלל לחצים פוליטיים-חברתיים, בשיטה המפא"ינית, ומאז אותם סעיפים נשארו.

מאיר שטרית (הליכוד):

אתה מפא"יניק?

רענן כהן (העבודה):

אני מפא"יניק, אני גאה להיות מפא"יניק, אבל מותר לי ללמוד ממה שהיה ולתקן לעתיד. אין בושה. אני אומר שהמבנה שהיה אז איננו המבנה הנכון היום. חובתה של חברה, חובתו של שר אוצר להסתכל על המבנה ולתקן מה שצריך לתקן.

אם לא נתקן, לא נוכל לבנות תקציב, משום ש-80% מכלל התקציב כבר סגורים. זה תקציב סגור, שלא ניתן לעשות בו, הוא בנוי בעיקר ממשכורות ומהוצאות קבועות, כמו הוצאות ביטחון ודברים אחרים.

אני רוצה לפנות מעל לבמה ולומר לשר האוצר – – –

מאיר שטרית (הליכוד):

הוא איננו.

רענן כהן (העבודה):

הוא יהיה, הוא נמצא בבניין.

גדליה גל (יו"ר ועדת הכספים):

הוא שומע.

רענן כהן (העבודה):

הוא צריך גם לקיים דיונים. אני חושב שהוא עושה כרגע עבודה חשובה מאוד כדי לפתור בעיות אמיתיות.

מאיר שטרית (הליכוד):

הוא שומע, הוא לא מקשיב.

רענן כהן (העבודה):

צריך לבדוק סעיף סעיף, צריך לבנות את המבנה, כדי לשנות, כדי לראות אם הנתונים ב-1994 הם נכונים, נתונים שאפשר לעבד אותם. בדרך זו ניתן, לפי דעתי – וחבר הכנסת דן תיכון, שמתמצא בענייני תקציב, יכול אולי לאשר שבדרך זאת ניתן לחסוך, בשיטת אפס, 15% מהתקציב הקיים, כדי שנוכל להפנות אותם ליעדים אחרים, לאותם יעדי חברה שעליהם אנחנו כה נלחמים, צמצום העוני בחברה ויצירת מקורות תעסוקה, בלי להגדיל את המקורות התקציביים הקיימים. בדרך זו נוכל להגיע לתקציב טוב יותר, נכון יותר, אמיתי יותר, ונוכל להצמיח את הארץ ולהביא צמיחה כלכלית בצורה הרבה יותר אפקטיבית מאשר היום. תודה.

היו"ר א' סלמוביץ:

תודה לחבר הכנסת רענן כהן. חבר הכנסת עוזי לנדאו – איננו. חבר הכנסת יורם לס – איננו. חברת הכנסת ענת מאור – איננה. חבר הכנסת האשם מחאמיד – איננו. חבר הכנסת חגי מירום – איננו. חבר הכנסת רון נחמן – איננו. חבר הכנסת אברהם פורז – איננו. חבר הכנסת דוד צוקר – איננו. חבר הכנסת חיים קופמן, ראיתי אותו קודם. חבר הכנסת אבנר חי שאקי – – –

קריאות:

איננו, איננו.

היו"ר א' סלמוביץ:

מקהלה מדברת.

יורם לס (העבודה):

גברתי היושבת-ראש, אני נמצא. יצאתי לצרכים פיסיוולוגיים.

היו"ר א' סלמוביץ:

חבר הכנסת יורם לס, זה תקדים מסוכן מאוד. מי יודע עוד כמה יצוצו עכשיו.

רענן כהן (העבודה):

רק בגלל הנימוק...

היו"ר א' סלמוביץ:

בסדר. אני מבקשת שחברי הכנסת יימצאו במליאה בזמן קריאת השמות. מי שלא יימצא בהיקרא שמו, לא יוכל לדבר, לא יוכל לנאום.

חיים קופמן (הליכוד):

יצאתי לראות את רשימת הדוברים.

היו"ר א' סלמוביץ:

חבר הכנסת קופמן, אני מאפשרת לך לפנים משורת הדין.

חבר הכנסת יורם לס, בבקשה.

יורם לס (העבודה):

גברתי היושבת-ראש, חברי הכנסת, הגשתי הסתייגות לחוק ההסדרים במשק במטרה לשנות את שמו, באופן שבמקום לקרוא לחוק "תיקוני חקיקה להשגת יעדי התקציב", יירשם בשם החוק "תיקוני חקיקה להשגת יעדי התקציב והחברה".

הסוגיה שאנחנו עומדים בפניה כאן היא לא רק סוגיה של תקציב וכלכלה, אלא האם הכלכלה משרתת את החברה או אולי ההיפך. אני לא מתכוון לפתור את הסוגיה הזו במסגרת ההסתייגות הזו, אבל אני רוצה לומר שיש שטח אחד, שטח הבריאות, שבו ללא שום ספק הכלכלה צריכה לשרת את החברה, מפני שמי שייגש לנושא הזה באמצעים כלכליים ותקציביים גרידא לא יגיע רחוק.

אביא דוגמה, ברשותך, היושבת-ראש: גראז' למכוניות הוא עסק. מטפלים שם במכוניות. בית-חולים זה לא עסק, אף שמטפלים שם בבני אדם. בגראז' למכוניות, כאשר המכונית נעשית מאוד ישנה, אפשר לזרוק אותה לגרוטאות, כמו שזורקים בארץ מסוימת בצפון-אמריקה, כי שם באמת הבריאות היא עסק. אנחנו לא יכולים להרשות לעצמנו לזרוק לגרוטאות שום אדם, ולכן הבריאות היא לא גראז' למכוניות וזה לא עסק.

גברתי היושבת-ראש, אנחנו עומדים היום במצב, שבמדינת ישראל – כך אומרת הממשלה וגם מזילה דמעות תנין – יש 80,000 ילדים ללא ביטוח רפואי. אלא מה? אומרים לנו, כל הזמן אומרים לנו, בכל בעיה בשטח הבריאות: כל זמן שלא יהיה חוק ביטוח בריאות ממלכתי – הקסם הגדול שנתגלה אפילו במשכן הזה, כאשר בשום מקום בעולם הבעיה הזאת לא נפתרה, אבל פה נתגלה איזה קסם – לא נפתור שום דבר.

הואיל ואנחנו עוסקים בחוק התקציב, אני אומר לשולחן הממשלה, שלא יהפכו ילדים שאין להם ביטוח רפואי לבני ערובה לשאיפות פוליטיות שאינן קשורות כלל לבריאות. ואם אתם רוצים, מחר בבוקר, בתוך 24 שעות, בחוק התקציב אפשר להסדיר את הבעיה הזו. חוק התקציב חשוב אלף מונים מחוק ביטוח בריאות.

דן תיכון (הליכוד):

כמה זה עולה?

יורם לס (העבודה):

כמה זה עולה? ברשות היושבת-ראש, אני מוכן לענות.

מאיר שטרית (הליכוד):

100,000 כפול 100 שקלים בחודש. 10 מיליון שקל.

היו"ר א' סלמוביץ:

חבר הכנסת תיכון, שאלת שאלה.

יורם לס (העבודה):

זה נושא מסובך יותר, חבר הכנסת דן תיכון. אתה לא יכול במדינת ישראל לבטח ילד. אין כלי לעשות את זה. הבעיה של הילדים האלה היא, שהמשפחה שלהם לא מבטחת. האב והאם אינם מבטחים. זו הבעיה, ולכן זה לא 10 מיליון ולא 20 מיליון. אם אתה רוצה את המספר המדויק, אומר את זה בלשון – כפי שזה הולך לקרות: הממשלה הזו, וכך היה גם אילו היא היתה ממשלת הליכוד, תיתן השנה סדר גודל של 700 מיליון שקל לקופת-חולים הכללית, גם אם היא לא רוצה. איש לא יפקיר פה את החלשים, חבר הכנסת דן תיכון. גם היא אם לא רוצה היא תיתן.

מה שאני מבקש מהממשלה, שממילא הולכת לתת את הכסף, שתיתן אותו בכבוד. שתיתן אותו לא כמתת חסד, שתיתן אותו לא בשיטה של כספים ייחודיים, שתיתן אותו לא דרך ועדת הכספים, שבה אתה יושב, אלא תיתן אותו דרך חוק התקציב.

הכסף הזה ישמש, בין השאר, לביטוח של אותם ילדים שהיום אין להם ביטוח, למטרות טובות מאוד בשטח של קיום הצדק החברתי במדינת ישראל.

לפי דעת היושבת-ראש סיימתי את דברי, אני מוכן להשיב.

דן תיכון (הליכוד):

700 מיליון שקל זה הסיוע שקופת-חולים דורשת השנה מממשלת ישראל. זה לא מיועד אך ורק לאותם ילדים. אל תישא את שם הילדים הללו לשווא בשם 700 מיליון שקל. תהיה הוגן ותתקן את עצמך.

יורם לס (העבודה):

עיקרו של הסעיף הזה, חבר הכנסת דן תיכון – אני יכול להציג לך מסמך – –

היו"ר א' סלמוביץ:

אני מבקשת בקיצור נמרץ.

יורם לס (העבודה):

– – לרבות סעיף אחד, שהממשלה תכסה את המס המקביל של 200,000 מובטלים, שאין להם מעסיק שישלם עבורם את המס המקביל, שהם כולם בקופת-חולים. מי יכסה את זה אם לא המדינה? זה סעיף הוגן?

הדבר השני, יש עיוות נורא בכך שהממשלה מכריחה לטפל ב-70,000 משפחות שהיו בעבר חברי ההסתדרות תמורת 50 שקל בחודש, כאשר אותה ממשלה יודעת שהמחיר הוא 350 שקל.

היו"ר א' סלמוביץ:

חבר הכנסת לס, זמנך תם.

יורם לס (העבודה):

שני הסעיפים שאמרתי לכם ברגע זה, הם לבדם 400 מיליון שקל, ואין צודק מהם, וכולם יודעים את זה.

היו"ר א' סלמוביץ:

חבר הכנסת לס, אני מבקשת לסיים.

יורם לס (העבודה):

ויחזירו את זה. אבל צריך להעביר את זה, כמו שאמרתי, בכבוד, בתקציב המדינה, ולא על-ידי זחילה על הרצפה בוועדת הכספים. אני לא מבקש דבר מלבד שיחזירו את הגזלה.

היו"ר א' סלמוביץ:

חבר הכנסת לס, סיימת. תודה לחבר הכנסת לס. רשות הדיבור לחבר הכנסת חיים קופמן, אחריו – חבר הכנסת רון נחמן.

חיים קופמן (הליכוד):

גברתי היושבת-ראש, כנסת נכבדה, ושוב מונחים כאן חוק התקציב ונספחיו, חוק הסדרים במשק המדינה, הנקרא בתרגום רש"י "תיקוני חקיקה להשגת יעדי תקציב". הזמן המוקצב מצומצם יותר, ולכן אתייחס לגופו של התקציב בצורת מבזק.

הצעת התקציב 1994 איננה ריאלית מהסיבות הבאות:

א. אין ביטוי להסכם עם אש"ף, לא בתחום הביטחוני, לא בתחום המדיני, לא בתחום הכלכלי. החקלאות תיפגע, קרוב לוודאי, חלק מהתעשייה ייפגע, יהיו בעיות רציניות מאוד של מסים, בעוד לתשתית אין שום ביטוי כאשר מנהלים משא-ומתן עם מועדים, עם לוח זמנים, ובאפריל כבר מקימים ביריחו את האדמיניסטרציה.

ב. אין בתקציב רזרבה ריאלית. הכסף המצוי ברזרבה כבר שועבד לתקציב של זרועות הביטחון ונושאים נוספים.

ג. אין הקצאת כספים מספקת לשיקום ולפיצוי התעשיות הביטחוניות. התעשייה האווירית – כמיליארד שקל; התעשייה הצבאית ותעשיות נלוות אחרות לתעשייה הביטחונית – עוד מיליארד שקל.

ד. תוספת שכר ל-5,000 מרצים במוסדות להשכלה גבוהה ששובתים היום. ראינו את התוצאות של שביתת המורים. גם זה סכום שייכנס להוצאות הממשלה בשנה הקרובה.

ה. הקצאת הכספים לקיבוצים – סכומים אדירים שולמו בהסדר ב-1993. בערך 1.9 מיליארד שקל. אבל מי שעוקב אחר מצבם יודע שהכסף שהושקע – – –

גדליה גל (יו"ר ועדת הכספים):

איפה שילמו 1.9 מיליארד שקל?

חיים קופמן (הליכוד):

לפי ספר התקציב של משרד החקלאות דהיום שמונח על השולחן – עברתי עם כלכלנית הוועדה – כתוב במפורש: 1.9 מיליארד. יכול להיות שצור נסע להודו והתבלבל, אבל זה מה שכתוב שם.

גדליה גל (יו"ר ועדת הכספים):

זה לא כולל הלוואה?

חיים קופמן (הליכוד):

הלוואה, בסוף משהו משלם בשביל זה. אתה יודע את כל התרגילים של ההלוואות. גם בשיכון היו הלוואות.

1.9 מיליארד שקל, אבל מי שעוקב אחרי מצבם יודע, שהסכום שהושקע כמעט נעלם, נשחק בכלל.

ו. ההחלטה שלא לאשר את חוק ביטוח בריאות ממלכתי תגרום, על-פי שר הבריאות חיים רמון, להוצאה נוספת של 700 מיליון שקל לקופת-חולים הכללית. רבין ושוחט לא עמדו בלחץ ההסתדרות, והחוק שיזמה הממשלה נכנס להקפאה. לא ברור מה גורלו של חיים רמון, האם הוא יתפטר או לא. אם הוא יתפטר, אולי נחסוך מחיר הוצאה של שר במשרד. נוכל לאחד אותו עם משרד האוצר.

ז. האמצעים לעידוד הצמיחה לא מספיקים, וזאת על אף הערבויות האמריקניות, שיכולות היו לשמש מנוף לסקטור העסקי. במקום זה מוציאים את כספי התקציב על מוסדות הסתדרות, קופת-חולים, ולהגברת מעורבות הממשלה, הפיקוח והביורוקרטיה.

ח. אין בתקציב בשורה של הוזלת מחירי הדיור ועידוד סקטור הבנייה, דבר שיגרום לעליית האינפלציה, וגם זה ישפיע על התקציב.

ט. אין הקצאת כספים כדי לפתור את הבעיות האקטואריות של קרנות הפנסיה.

י. אין מענה לאבטלה הגדולה, למרות הירידה של עולים מהארץ. אין תוספת מקומות תעסוקה.

יא. שחיקת סל הקליטה ב-60% בשנתיים האחרונות – הסל מכסה בקושי שכר דירה של העולה.

יב. אני חושב שהפחתה במס הכנסה ליחיד לא מספיקה, לא תשפיע על עלות העבודה. הכיוון נכון, אבל להפחית מסים על המשכורת של מי שמוביל במשק בסכומים כל כך פעוטים, של עשרות שקלים, זה לא ייתן שום צמיחה, שום עידוד, שום דבר.

לסיום, במוקדם או במאוחר תצטרך הממשלה להגיש תקציב נוסף, והוא יהיה שונה בתכלית מהתקציב שהונח לפנינו. תודה.

היו"ר א' סלמוביץ:

תודה רבה לחבר הכנסת קופמן.

אני מזמינה את חבר הכנסת רון נחמן, אחריו – חבר הכנסת אבנר חי שאקי, ואחריו – חבר הכנסת מאיר שטרית.

רון נחמן (הליכוד):

גברתי היושבת-ראש, חברי הכנסת, חוק ההסדרים כשמו כן אין הוא. אין הוא מסדיר שום הסדרים, פרט לאותם הסדרים הקשורים לגופים הקשורים למפלגת העבודה.

חוק ההסדרים הזה, המובא בפני הכנסת, הוא חוק שכמה סעיפים בו באים לדכא ציבור של אנשים במדינת ישראל, עושה צחוק מפסיקת בג"ץ, לא שם לב, מתעלם ממה שאמרו שופטי בית-המשפט העליון בפסיקתם. הוא בא להסדיר לשלטון הקיים אפשרות להמשיך, ברגל דורסנית, להפעיל את שיטת השלטון, שהיתה ידועה בשנות ה-50, היום בשנות ה-90 במדינת ישראל.

תעבור היום בארץ ותסתכל על קופות-החולים. שמענו מחבר הכנסת שדיבר לפני, חבר הכנסת חיים קופמן, על התקציב שעבר לקופות-החולים. הרי רק לפני שנה וחצי עמדה קופת-חולים בפני סכנת התמוטטות. תעברו בארץ, תסתכלו, הכול צבוע לבן, שיפוצים, מוציאים רהיטים. מאיפה לוקחים את הכסף? מאין הכסף הזה? מה-UJA? מהסוכנות? מ-2 מיליארדי דולר הערבויות?

שאלתי שאלה לפני שנה וחצי את מי שהיה מנכ"ל קופת-חולים, מה יקרה עם קופת-חולים? הוא אמר: אם המפלגה שלי תעלה לשלטון, קופת-חולים תעמוד על הרגליים. אם לא? שאלתי אותו; הוא אמר לי: אז תהיה התמוטטות כללית. הם באמת עלו לשלטון, ואין התמוטטות כללית.

לעומת זאת, בעיירות הפיתוח אני לא רואה פריחה גדולה, אני לא רואה את האבטלה בהן מסתיימת, אני לא רואה אותם חיליים משוחררים שחבר הכנסת רענן כהן טרח להתרים את החתימה שלנו עבורם, אני לא רואה אותם מוצאים אותם מקומות עבודה שהובטחו להם לפני שנה וחצי, לפני הבחירות.

קרנות הפנסיה – 30-40 מיליארד שקל גירעון אקטוארי. זה כל כך גדול, שהציבור אפילו לא יכול ולא מסוגל לתפוס את הממדים האלה.

הסדר הקיבוצים – חבר הכנסת גדליה גל התווכח עם חבר הכנסת חיים קופמן אם 1.9 המיליארד הוא הלואה שצריך להחזיר אותה או לא. נכון, חבר הכנסת גדליה גל, צריכים להחזיר את ההלוואה.

דן תיכון (הליכוד):

כבר לא, אין סיכוי, זה פיקדון שהממשלה – – –

היו"ר א' סלמוביץ:

חבר הכנסת דן תיכון, אתה לא יכול לעשות את זה עם כל נואם.

רון נחמן (הליכוד):

לכן, חבר הכנסת גדליה גל, כולנו יודעים שאת הכספים האלה לא יחזירו, כי אין ממה להחזיר. שמעתי רעיון מבריק, שרוצים ללכת להפריט את האדמות שנתנו לקיבוצים. ב-1948, כאשר הממשלה אז היתה ממשלה ציונית, מפלגת העבודה, שעמדה בראשה, היתה אז מפא"י, עוד היה לה איזה ערך של התיישבות וציונות. היא נתנה שטחים גדולים לקיבוצים דרך המועצות האזוריות, על מנת לתפוס את אדמות המולדת, כדי להחזיק אותן למען היהודים. עכשיו, את האדמות האלה שנתנו חינום רוצים למכור כדי לכסות את חובות הקיבוצים.

אדוני, יושב-ראש ועדת הכספים, יש לי עוד כמה רעיונות לכמה אנשים במדינה – – –

דן תיכון (הליכוד):

— — —

רון נחמן (הליכוד):

אני מציע שבאותו הקשר שרוצים להסדיר את חובות הקיבוצים, שאתה יודע שלא ניתן להחזיר אותם גם בהלוואות הקיימות, יצטרכו להחזיר גם את חובות אנשים וסקטורים אחרים במדינה, לרבות הסקטור העצמאי, אותם סוחרים קטנים, כל אותם אנשים שלא מרגישים טוב עם הממשלה.

במסגרת חמש דקות, גברתי היושבת-ראש – יש לי הסתייגות לכל סעיף, ויש לי הרבה סעיפים פה היום – הייתי רוצה רק לומר בפתיחת הדיון: החוק הזה, חוק ההסדרים, איננו בא לקיים את אשר הבטיחו ראש הממשלה ומפלגתו ערב הבחירות. החוק הזה בא להקצות משאבים לאותם סקטורים מועדפים על-ידי הממשלה. החוק הזה בא לפגוע בסקטורים אחרים ובאזרחים אחרים של מדינת ישראל.

בהמשך הדברים והסקירה בסעיפים השונים אחד לאחד, אנחנו גם נפרט איפה אותם פגמים אשר מוצעים היום בפני הכנסת לאישור.

קריאה אחרונה לחברים שלי ממפלגת העבודה. יש ברמת-הגולן חיה שקוראים לה שפן הרמה. השפנים האלה רצים מהר, הם מאוד זריזים. אני ממליץ לכולם לא להיות זריזים, להצהיר הצהרות לתקשורת ואחר כך לבוא למליאה ולעשות ההיפך. תוכיחו שאתם לא שפני הגולן, אלא אתם חברי כנסת אמיתיים, שלפעמים לא מקבלים גם את התכתיב מראש הממשלה, אשר מתבונן בכם ומצמיד אתכם למושב הכיסא כאן בכנסת.

היו"ר א' סלמוביץ:

תודה רבה לחבר הכנסת רון נחמן.

אני מזמינה את חבר הכנסת אבנר חי שאקי. אחריו – חבר הכנסת מאיר שטרית.

אבנר חי שאקי (מפד"ל):

גברתי היושבת-ראש, חברי הכנסת, חוק הסדרים במשק המדינה אמור היה להקיף סוגיות רבות הנכללות תחת השם – הסדרים במשק המדינה. למעשה הוא בא להתמודד עם סוגיות רבות כדי להשיג את יעדי התקציב. בדקות המעטות שעומדות לרשותי אני רוצה להתמקד בשתיים-שלוש נקודות עיקריות הנראות לי בולטות וזועקות לטיפול.

ראשית, עניין הקדימות שממשלה זו נטלה על עצמה כשהיא עלתה לשלטון, שינוי סדרי העדיפויות. היה ברור כשמש, שנושא ראשון במעלה יהיה הטיפול באבטלה ובמוקדי האבטלה. מן העיון בתקציב כפי שהוגש לנו, הוא איננו מראה על צמצום ודאי של שיעור האבטלה במשק. כפי שנאמר, מפורסם ונודע, יש אפילו בכמה מקומות עלייה באבטלה. אם נביא בחשבון שמספר העולים קטן בהרבה מן התחזית שהיתה לפני שנתיים, ואפילו מן התחזית שלפני שנה, היתה ציפייה מובנת דווקא לצמצום באבטלה ובשיעורי האבטלה, והנה אין הדבר עולה יפה, מסיבות שאין להן הסבר משכנע.

נקודה שנייה היא הקליטה. נמצא פה אדוני שר הקליטה. דיברנו, כשדנו בתקציב שלך בוועדת הכספים, כי תקציב הקליטה המוצע אינו עונה על הצרכים. לא ניכר מאמץ עילאי של הממשלה להגדיל את העלייה, ואי-אפשר שלא לציין שלאחר כל מה שאירע בחבר העמים, מה שהיתה פעם ברית-המועצות, היה מחויב מאמץ ממלכתי מרוכז, ציוני יהודי, להגדלת העלייה מארץ זו, כי מי יודע מה צופן בחובו העתיד בארץ הזאת. זה היה מחייב הגדלת תקציב הקליטה.

המדענים – זכינו בנכס שאין כמוהו, במשאב אנושי ממדרגה עליונה, והוא האחוז הגבוה של אקדמאים מחבר העמים, שאין דומה לו בעולם, ואני מעז לומר, עד כמה שידי מגעת, אין דומה לו בהיסטוריה האנושית. מעולם לא היה ריכוז כה גדול של בעלי השכלה גבוהה, אחוז כה גבוה ל-1,000 נפש.

במקום לשמוח על המשאב הזה ולעשות מאמץ עליון כדי לקלוט את המדענים, לפחות את אלו מהשורה הראשונה ומהשורה השנייה, שיכולים לתרום רבות גם למחקר המדעי בישראל, גם למיקומה של ישראל בין מדינות המדע בעולם וגם לפתרון בעיות חינוך והוראה בישראל במקצועות מדעי הטבע, לא נראה שכל המדענים, או רובם הגדול, נמצא להם פתרון.

ידוע לי, כמו שבוודאי ידוע גם לך, אדוני השר, שאלפים מבין המדענים האלה עדיין לא זכו למצוא תשובה הולמת. ואילו המעטים שזכו, זכו לשנתיים בלבד, במשכורות שבוודאי לא מבטיחות המשכיות, וייתכן שחלק מהם יורד וירד. עלינו לעשות מאמץ עילאי לצמצם את הירידה.

לפיכך, עמדתי, כמו עמדת סיעתי, היא שיש לעשות הרבה תיקונים בתקציב המוצע, ויש לנו הסתייגויות מפורטות, שבעטיין ניאלץ להצביע נגד החוק כפי שהוא. תודה.

היו"ר א' סלמוביץ:

תודה לחבר הכנסת שאקי. אני מזמינה את חבר הכנסת מאיר שטרית, ואחריו – חבר הכנסת דן תיכון.

מאיר שטרית (הליכוד):

גברתי היושבת-ראש, כנסת נכבדה, בהסתייגות שלי לשם החוק הצעתי, שבמקום חוק הסדרים במשק המדינה נקרא לחוק הזה בשם: חוק הסידורים הפוליטיים. לידתו של חוק הסדרים במשק המדינה היתה בחטא, בזמנו של יורם ארידור, והמשכו בחטא גדול יותר.

חוק הסדרים במשק המדינה נועד בעצם לעקוף את מהלך החקיקה הנורמלי בכנסת, שבו הממשלה צריכה להניח חוקים על שולחן הכנסת, לשמוע את חברי הכנסת בקריאה ראשונה, כיצד הם מתייחסים לכל חוק, ולהתייחס לנושאים שמועלים, ואחר כך להעביר את זה לוועדה, שבה יתקיים דיון יסודי לקראת הכנת החוק לקריאה שנייה ולקריאה שלישית, ולשמוע את ההסתייגויות על החוקים האלה.

לצערי הרב, מה שמתרחש בחוק הסדרים במשק המדינה איננו כך. כל מה שהממשלה רוצה זה להעביר מאחורי גבה של הכנסת את החוק הזה, בתהליך חקיקה חפוז ביותר. זו למעשה עקיפה של המערכת הביצועית, דהיינו הממשלה, את המערכת המחוקקת, שהיא הכנסת.

אתם צריכים להבין, רבותי, שבחוק הסדרים במשק המדינה מופיעה שורה ארוכה מאוד של חוקים, שמועברים בחטף, שוועדת הכספים דנה בהם במהירות גדולה מאוד, בחיפזון ממש, וחברי הכנסת שיושבים ומצביעים עליהם לעתים אין להם אפילו מושג על מה הם מצביעים. וכך עוברים החוקים אגב אורחא. האמינו לי, אפשר להעביר בכנסת חוק האומר שכולנו נלך עם פאות וזקן. תאמינו לי, זה יעבור.

דן תיכון (הליכוד):

תשמע, זה מגיע, יהיה עוד חוק כזה. אתה תראה, עוד הלילה או מחר – –

מאיר שטרית (הליכוד):

אנחנו בדרך.

דן תיכון (הליכוד):

– – הקואליציה מביאה חוק כזה.

מאיר שטרית (הליכוד):

נכון, הם מקבלים 70 מיליון שקל.

זו היתה הקדמה, לשמו של החוק. עכשיו אני רוצה להתייחס לתקציב, כי אנו דנים בתקציב.

היו"ר א' סלמוביץ:

זה יכלול גם נשים, חבר הכנסת תיכון?

מאיר שטרית (הליכוד):

לא, אתן תלכנה עם רעלות, ורק את העיניים יראו.

דן תיכון (הליכוד):

אני מבטיח לך שאת לא תתמכי בהסתייגות – – –

מאיר שטרית (הליכוד):

אני עוד אראה אותך הולך עם זקן ועם קפוטת. לפי כניעתה המוחלטת של הממשלה הזו, אתם עוד תלכו עם קפוטת וזקן. הנה גדליה גל כבר גידל זקן. עכשיו הוא צריך רק את הקפוטת.

דן תיכון (הליכוד):

מה שחסר לו זו הכיפה. ילד טוב ירושלים.

מאיר שטרית (הליכוד):

אבל, רבותי חברי הכנסת, ובעיקר אני פונה לחברי הכנסת ממפלגת העבודה, אם להתייחס ברצינות לתקציב, הרי הממשלה הזאת הבטיחה לציבור הרחב, ומשום כך היא נבחרה, שהיא תשנה את סדר העדיפויות הלאומי של מדינת ישראל. היא אמרה שהיא תחסוך בהתיישבות מיליארדים של שקלים, ותשקיע אותם בערי הפיתוח ותפעיל יום חינוך ארוך. אלה הבטחות של ראש הממשלה, שאותן הוא השמיע במו פיו במשדרי הבחירות בטלוויזיה כמעט ערב ערב. עם כינון הממשלה התחייב ראש הממשלה בכנסת להפעיל יום חינוך ארוך.

והנה, השנה השלישית לכהונת הממשלה הזאת כבר בשער, ועוד לא רואים סימנים ליום חינוך ארוך. הממשלה אומרת שהיא הוסיפה תקציב לחינוך, אז מה הואילו חכמים בתקנתם? סך כל התוספת בשעות חינוך נטו היא לכיתות א', ב' וג', שעה אחת ביום. אז במקום לסיים את הלימודים בשעה 12:00, הם מסיימים בשעה 13:00. ומאותו רגע נגמר חינוכם של מאות אלפי ילדים, 120,000 ילדים שחיים מתחת לקו העוני. מהם תצמח אוכלוסיית המצוקה של מחר. ובתקציב שלפנינו שוב דוחה הממשלה את הפעלת יום החינוך הארוך, ואיננה מסכימה להפעיל יום חינוך ארוך כפי שאנחנו מציעים: בשנה הראשונה, בשנת התשנ"ה – בערי הפיתוח, ובשנת התשנ"ו – בכל הארץ.

אני אומר לחברי, דווקא לא לחברי במפלגתי אלא לחברי במפלגת העבודה: אם באמת יש לכם אומץ, אם באמת אתם מתכוונים למה שאתם אומרים, אם המלים שלכם אינן ריקות מתוכן, ומאחוריהן יש דבר מעבר להשמעת רעשים וגלים בתקשורת, הנה זו ההזדמנות שלכם להוכיח ממה אתם עשויים. זו ההזדמנות שלכם להביע את דעתכם בהצבעה על התקציב, ולא להתחנן בפני שר האוצר על ארבע ולבקש ממנו טובות. שלא יעשה טובות. הוא לא שר אוצר פרטי של אף אחד. אתם, חברי הכנסת, יכולים להכריע בעצם ההצבעה על יום חינוך ארוך, שאכן יופעל יום חינוך ארוך. זה נושא אחד שאנחנו כליכוד ניאבק עליו.

הנושא השני הוא חוק ערי ואזורי פיתוח. בחוק הסדרים במשק המדינה, המונח לפנינו, מציעה המדינה לדחות את הפעלת חוק ערי ואזורי פיתוח ל-1997. עוד שלוש שנים, עד אחרי הבחירות הבאות. הרי זה צחוק מהעבודה. אלה הם הפנים לערי הפיתוח? זה שינוי סדר העדיפויות הלאומי? זה פשוט צחוק מהעבודה.

והדבר השלישי, גברתי, באותה נשימה שבה דוחה המדינה את ביצוע החוקים החברתיים היא מגדילה את הגירעון בתקציב. קצרה בינתי מלהבין זאת. יש חוק האומר שהגירעון בתקציב המדינה יפחת משנה לשנה. זה חוק שחוקק על-ידי ממשלת הליכוד. השנה צריך היה הגירעון לעמוד על 2.2%. הממשלה העלתה השנה את הגירעון ל-3%. אילו העלו את הגירעון ל-3% ואמרו שאת הכסף הזה משקיעים בהפעלת יום חינוך בערי פיתוח, הייתי אומר: שאפו. הנה הממשלה משנה את סדר העדיפויות הלאומי. אבל גם להגדיל את הגירעון וגם לדחות את כל החוקים החברתיים, זה אבסורד שאין דוגמתו.

היו"ר א' סלמוביץ:

חבר הכנסת שטרית, זמןך תם.

מאיר שטרית (הליכוד):

אני מסיים, גברתי.

מה עוד, שבחוק ההסדרים הזה דוחים גם את העניין, שהממשלה היתה חייבת לשלם ארנונה כללית לרשויות המקומיות עבור משרדי הממשלה. את זה לא עושים, שהרשויות יתמוטטו, שיזחלו על ארבע ויבקשו הטבות פוליטיות.

רבותי וגברתי היושבת-ראש, לצערי אין ממשלה ששומעת, אין שר ששומע, לית דין ולית דיין. ובעניין הזה, לצערי הרב, לא שאני תולה תקוות גדולות בחברים מן הקואליציה; בדרך כלל, כמו בשנה שעברה, הם דיברו גבוהה גבוהה והצביעו נמוכה נמוכה, מתחת לשולחן. הייתי רוצה לראות ביניהם כמה פורצי גדר, שאם הם באמת מאמינים בנושא החברתי – ייתנו הפעם יד. לא יקרה להם שום דבר. אם הם מאמינים באמת ובתמים שזו העדיפות, שיצביעו כך.

דן תיכון (הליכוד):

הם מאמינים כאשר הם מתראיינים בטלוויזיה. כאשר מגיעים להצבעה, הם עושים את ההיפך. הבוחר הישראלי חכם, הוא הבין את המשחק. הוא הבין את המשחק שלהם.

מאיר שטרית (הליכוד):

חבר הכנסת תיכון, אני רוצה לומר, שאם הקואליציה תסכים רק להסתייגויות האלה שהזכרתי, לנקודות שהעלינו: יום חינוך ארוך, הפעלת חוק ערי ואזורי פיתוח, אני אומר בשם הליכוד שאנחנו נבטל את כל ההסתייגויות האחרות. אבל נראה אותם מסכימים, באים, מצביעים, ונגמור את העניין. אחרת כל הדיבורים שלכם על שינוי סדר עדיפויות הם בלוף. אני מקווה שהציבור הישראלי שומע

זאת, כי בוודאי לא תקראו זאת מחר בעיתונים, כי המערך עשה פה משחק כדי שישמעו אותו מדבר על עניינים חברתיים. אבל בתכל"ס, זה בלוף. אתם מבבלפים את העם ואת הציבור. אם אתם רוצים להוכיח שאתם חושבים מה שאתם אומרים, תצביעו ותשנו עכשיו את החוק.

היו"ר א' סלמוביץ:

תודה רבה לחבר הכנסת שטרית. אני מזמינה את חבר הכנסת דן תיכון.

דן תיכון (הליכוד):

חבר הכנסת לנדאו לא לפני?

היו"ר א' סלמוביץ:

קראתי את שמו כבר מזמן.

דן תיכון (הליכוד):

אני מוותר, הוא רוצה לדבר עכשיו.

היו"ר א' סלמוביץ:

אני מבינה, יש לנו עוד רשימה ארוכה של רוצים לדבר, אבל זה לא הולך כך. אני מצטערת.

עובדיה עלי (הליכוד):

גברתי היושבת-ראש, עד שחבר הכנסת דן תיכון יגיע לדוכן, אני רוצה לשאול – היכן הממשלה?

מאיר שטרית (הליכוד):

אין ממשלה.

עובדיה עלי (הליכוד):

זו חרפה ששר האוצר אינו יושב כאן, ששום נציג של הממשלה לא יושב כאן, אף לא שר אחד.

היו"ר א' סלמוביץ:

עד לפני כעשר דקות ישב כאן שר הקליטה.

עובדיה עלי (הליכוד):

אם מותר להציע, אני חושב שצריך לנעול את הישיבה הזאת; זאת חרפה לכנסת.

היו"ר א' סלמוביץ:

ננסה להעביר את המסר שלך. כן, בבקשה.

דן תיכון (הליכוד):

גברתי היושבת-ראש, אני אנסה, במרוצת עשרת הימים הבאים, לסקור את מצבה הכלכלי של מדינת ישראל, אבל כפתיח אני רוצה לעמוד על כך, שתקציב המדינה הוא בעצם תוכנית העבודה של הממשלה – אז הממשלה איננה, עבודה אין, והקשר בין התקציב שמוגש לפנינו לאישור לבין תוכנית העבודה של הממשלה איננו קיים, לפחות על-פי התקציב שעומד לפנינו.

הממשלה תמיד אומרת: עלינו לשלטון, לא שמעתם על סדרי הקדימות החדשים שלנו? אני רוצה לעמוד על סדרי הקדימות שמופיעים בתקציב כפי שהוא, ומייד תבינו שסדרי הקדימות של הממשלה הם דווקא אותם סעיפים שלא מופיעים בספר התקציב. בכלל, נדמה לי שלאחר שאסיים את דברי יבוא לכאן שר האוצר, ואולי הוא יוכל לומר לי איך הוא מצליח לאחז את עיני כולם, איך הוא עובד על כולם, חברת הכנסת דליה איציק; בואי נראה מה יש בתקציב שעדיין לא אמרו לנו, חברת הכנסת דליה איציק, ועל זה עוד יתקיים דיון במרוצת הימים הקרובים.

חבר הכנסת גדליה גל וחבר הכנסת חיים אורון מביאים, בהסתייגות, את מה שנקרא: השוואת זכויות קצבאות יוצאי צבא לציבור המיעוטים במדינת ישראל, כך, בדלת האחורית, אף אחד לא יודע. חבר הכנסת רענן כהן נלחם על פיצוי החיילים המשוחררים, אבל הם באים בצד ולוקחים את הקופה כהסכם קואליציוני. על זה עדיין אנחנו לא יודעים, על כך נשמע במרוצת הלילות הקרובים, באמצעות הסתייגות מפתיעה שתתקבל כאן.

מה אין בעצם בתקציב הזה, חברת הכנסת דליה איציק? רמון אמר: לא תאשרו את חוק ביטוח בריאות ממלכתי – נשריין 700 מיליון שקלים בתקציב השנה ישר להצלת קופת-חולים. בא רבין ואמר אתמול: אין חוק ביטוח בריאות ממלכתי ב-1994, זאת אומרת – תוספת תקציב של 700 מיליון מהרזרבה – – –

חגי מירום (העבודה):

אתה יודע שהוא ביקש דחייה של שלושה שבועות.

דן תיכון (הליכוד):

לא, לא, אתמול הוא אמר שלא יהיה ב-1994.

חגי מירום (העבודה):

לא, הוא לא אמר דבר כזה.

דן תיכון (הליכוד):

תקרא בכל העיתונים.

חגי מירום (העבודה):

לא רק שהוא לא אמר דבר כזה, אלא – – –

דן תיכון (הליכוד):

אני מוכרח להפנות אותך, חבר הכנסת מירום, לכל העיתונאים ולכל העיתונים מהבוקר, זה מה שמופיע, וכך כולם הבינו.

נעבור לסעיף השני. חבר הכנסת שפי, האיש המכובד מהקריאה הראשונה, אומר: הובטחו לתעשייה האווירית מיליארד שקלים. שר האוצר אומר שהוא ייתן לתוכנית ההבראה מיליארד שקלים. בתקציב מופיעים אך ורק 250 מיליון שקלים. שר החקלאות אמר, בדיון בוועדת הכספים: השנה השגתי לחקלאים הישגים חסרי תקדים. מחוץ למה שמופיע בספר התקציב, הבטיחו לי באוצר עוד 200 מיליון שקלים לענפים שכנראה הרווחיות שלהם תפחת. אני לא מדבר על סעיף המים, שעדיין אין בו מלה

בספר התקציב, אבל שמעת, חבר הכנסת מירום, על קרנות הפנסיה? אתה יודע שהגירעון שלהן הגיע לסכום שעולה, תקשיב היטב, על 31 מיליארד שקלים? 31 מיליארד שקלים. העסק הזה פושט את הרגל, פושט את היד. אתה מניח שהממשלה תיתן לקרנות הפנסיה ליפול? איפה המיליארדים שיוקצו לעניין הזה עוד השנה? כי הרי הוא לא יחיה יותר מכמה חודשים.

בקשר לחוק החיילים המשוחררים של חבר הכנסת רענן כהן, אינני יודע אילו הסדרים עשיתם במפלגת העבודה. חבר הכנסת רענן כהן צריך לעלות על הדוכן ולהסביר לנו איזה סכום ייתן באמצעות התקציב כספ חדש מהרזרבה לצורך החקיקה הזאת. אם הולכים לבטל חוקים קיימים – אני אומר לו: לא, זה לא יעבוד עלינו.

סיוע לקיבוצים, חבר הכנסת מירום. אתה ואני יודעים, שנינו, שעד כה ניתנו כ-11 מיליארד בערכים של היום, וזה לא עובד – – –

חגי מירום (העבודה):

— — —

דן תיכון (הליכוד):

— — — זה לא עובד.

חגי מירום (העבודה):

— — —

היו"ר א' סלמוביץ:

חבר הכנסת מירום.

חגי מירום (העבודה):

11 מיליארד – – –

חיים אורון (מרצ):

— — — זה אפילו לא

היו"ר א' סלמוביץ:

מה זה פה? מה זה? אני לא מסכימה לצורה הזאת. מה זה?

דן תיכון (הליכוד):

— — — חבר הכנסת מירום

היו"ר א' סלמוביץ:

חבר הכנסת אורון, מה קורה פה?

דן תיכון (הליכוד):

— — — חבר הכנסת מירום, אני בוודאי נראה לך כמאחז עיניים בעניין הזה

חגי מירום (העבודה):

בהחלט; לא רק מאחז עיניים, אלא אתה אומר שקרים פה.

דן תיכון (הליכוד):

אני יודע שבשבילך 3.3 מיליארדים, כספים מפיקדון שהממשלה מעבירה אל הבנקים על חשבון החובות של הקיבוצים, ופריסה ל-25 שנה – זה לא כסף; אתה לא מחשיב את זה. קח את דוח מבקרת המדינה לשנה הזאת – — —

חגי מירום (העבודה):

מה זה פריסה? זה לא מוחזר?

דן תיכון (הליכוד):

זה לא מוחזר.

חיים אורון (מרצ):

דן תיכון (הליכוד):

כסף ---

היו"ר א' סלמוביץ:

אני מבקשת.

דן תיכון (הליכוד):

כסף שניתן ל-25 שנה לא מוחזר, אבל עזוב את זה.

חיים אורון (מרצ):

היו"ר א' סלמוביץ:

חבר הכנסת אורון.

דן תיכון (הליכוד):

אני לא מדבר על הסכום הזה. חבר הכנסת מירום, אני מבקש את תשומת לבך. אתה מסכים אתי שהשנה צריך ---

היו"ר א' סלמוביץ:

אני מבקשת לסיים.

דן תיכון (הליכוד):

חבר הכנסת מירום, אתה מסכים אתי שצריך למצוא, השנה, סידור למנה נוספת לקיבוצים, בהיקף של כ-2 מיליארדי שקלים?

חגי מירום (העבודה):

מאה אחוז.

דן תיכון (הליכוד):

תודה רבה. זה מופיע בספר התקציב? – לא. זה לא מופיע. אוטונומיה – 25 מיליון שקלים שהתחייבנו, מופיע בספר התקציב? ועוד כמה ציטוטים.

שר האוצר היה עולה לכאן בשעתו, אתה שומע, ואומר – – –

היו"ר א' סלמוביץ:

חבר הכנסת תיכון.

דן תיכון (הליכוד):

אני גומר מייד. שר האוצר היה עולה לכאן בשעתו ואומר: תסתכלו על היחסים שבין שר האוצר מודעי לשר נסים ולשר פת; הם לא מדברים. הוא שאל, איך יכול להיות ששר אוצר בממשלת הליכוד לא מדבר עם השרים שלו? בואו נסתכל מה קורה אצלכם; מחר שנה וחצי ליום שבו עליתם לשלטון. נסתכל מה אומר שר הכלכלה והתכנון שמעון שטרית על שר האוצר. בוא תשמע מה אומרת השרה אורה נמיר, שרת העבודה והרווחה, על שר האוצר. ויותר גרוע, מרחיק לכת מנכ"ל משרד ראש הממשלה – –

היו"ר א' סלמוביץ:

אני מבקשת לסיים, חבר הכנסת תיכון.

דן תיכון (הליכוד):

– – שהוא היום שר הפנים, והוא אומר על שר האוצר: צריך להחליף את שר האוצר. אני אומר לך, שעל סמך התקציב הזה שר האוצר צריך ללכת הביתה עוד היום. שר האוצר, לך הביתה, התפטר.

היו"ר א' סלמוביץ:

תודה רבה לחבר הכנסת תיכון. אני מזמינה את חבר הכנסת יוסי כץ – איננו. אני מזמינה את חבר הכנסת חגי מירום, אחריו – חבר הכנסת אלי גולדשמידט.

יוסף בא-גד (מולדת):

האם מתחילים את הקבוצה השנייה?

היו"ר א' סלמוביץ:

חבר הכנסת בא-גד, לא, אנחנו עדיין דנים בהסתייגויות לשם החוק.

דן תיכון (הליכוד):

הוא שואל על הקבוצה השנייה של שם החוק.

היו"ר א' סלמוביץ:

לא, לא, עוד לא עברנו להסתייגויות לחלופין; עוד לא עברנו.

דן תיכון (הליכוד):

תקרא לחבר הכנסת לנדאו.

היו"ר א' סלמוביץ:

חבר הכנסת תיכון, קראתי את שמו של חבר הכנסת לנדאו, הוא לא היה, יש גבול לכל הג'סטות שאפשר לעשות פה. חבר הכנסת תיכון, במטותא ממך, תרשה לי לנהל את הישיבה על-פי הדרך שאני מבינה שצריך לנהל אותה. תודה. בבקשה.

חגי מירום (העבודה):

גברתי היושבת-ראש, חברי, חברי הכנסת, חבר הכנסת דראושה, אנחנו מותקפים על-ידי חבר הכנסת דן תיכון בהמרצת הפתיחה שלו כאילו מדובר בכלכלה שפשטה את הרגל, ושר האוצר גם צריך ללכת הביתה. אני רוצה לשאול אותך, חבר הכנסת דן תיכון, יש גידול במשק, ואין אחד במילייה המסחרי שלא יגיד זאת.

יש צמיחה של ממש – – –

רון נחמן (הליכוד):

איפה?

חגי מירום (העבודה):

בתוך המשק המייצר במדינת ישראל, ואני רוצה להגיד לך, שאני מדבר במספרים מוסמכים, 18% עלייה בייצור התעשייתי בשנה האחרונה.

רון נחמן (הליכוד):

אז למה ההרגשה – – –

חגי מירום (העבודה):

אתה אומר לשר שהביא לשינוי הזה: לך הביתה.

יש שיפור במאזן התשלומים. יש עמידה, פחות או יותר, לא ירידה, בנורמות האינפלציוניות. בסך הכול, יש אווירה של צמיחה וגידול בכל המשק, של השקעות בכל המשק. ואתם אומרים לשר שמחולל

את כל זה: לך הביתה? ולמשלה הזאת, שמשנה את סדרי הכלכלה בישראל, אתם אומרים: לכו הביתה? מי אתם בכלל שתספרו לנו איך עושים כלכלה?

רון נחמן (הליכוד):

מה זה "מי אתם"?

חגי מירום (העבודה):

אנחנו ראינו את הממשלה שלכם, ראינו באיזה אופן שלומיאל'י היא ניהלה את ענייני המשק – – –

חיים קופמן (הליכוד):

תבדוק את הדברים עם נגיד בנק ישראל.

חגי מירום (העבודה):

ראינו לאן היא העבירה את העדיפויות שלה, ליהודה ושומרון ולעזה, במקום לראות את האדם, במקום להשקיע בגמלאי – –

חיים קופמן (הליכוד):

— — —

חגי מירום (העבודה):

— – במקום להשקיע בחייל המשוחרר. אני שומע שלחבר הכנסת דן תיכון יש טענות נגד חוק שמטרתו להיטיב עם חיילים משוחררים. מה, זה המסר של הליכוד? עם זה תצאו אל החייל המשוחרר?

רון נחמן (הליכוד):

זו סחורה משומשת.

חגי מירום (העבודה):

ואתם באים בטענות לממשלה שעושה כל מאמץ.

דן תיכון (הליכוד):

אלי דיין (העבודה):

היו"ר א' סלמוביץ:

חברי הכנסת תיכון ודיין.

חגי מירום (העבודה):

אקרא לך שניים-שלושה מספרים, חבר הכנסת דן תיכון, כדי שתחכים.

חיים קופמן (הליכוד):

שיצטט את החברים שלו, מה הם אומרים על הממשלה.

היו"ר א' סלמוביץ:

חבר הכנסת קופמן, אני מבקשת ממך לאפשר לדובר לשאת את דבריו.

חגי מירום (העבודה):

חלק מחברי אומרים את זה כדי להיות בדפי "ידיעות אחרונות" של היום. אבל אני קורא מספרים, חבר הכנסת דן תיכון: בחינוך ובתרבות – עלייה של 43% בשיעור הגידול הריאלי; בהשכלה גבוהה – עלייה של 24.2% בשיעור הגידול הריאלי; בעבודה ורווחה, ענייני סעד – עלייה של 17.95%. ומדובר

בתקציב הזה, שאנחנו מציגים לפניכם היום. בבריאות נלך ל-34% תוספת, אם אתה תעזור לי לעזור לסיעה שלי להעביר את חוק ביטוח בריאות ממלכתי.

דן תיכון (הליכוד):

הסיעה שלך מכשילה את זה.

חגי מירום (העבודה):

לא, אנחנו נעביר את חוק ביטוח בריאות ממלכתי. אני מקווה שנגיע לכך.

אלי דיין (העבודה):

אנחנו לא נגד – – –

חגי מירום (העבודה):

אני מקווה שנגיע גם להסכמה עם ההסתדרות על העברתו. ואפילו ברשויות המקומיות, והשלטון המקומי חשוב כל כך – 13.24% עלייה ריאלית, לא אינפלציונית. ובתקציב לנכים, למשל, ציבור חשוב לנו – 27.5% עלייה בשיעור גידול ריאלי. ואתם תבואו להגיד לשר האוצר הזה: לך הביתה? עוד לא הספקתם אתם ללכת הביתה, וכבר אתם קוראים לממשלה הזאת, שמתחילה לעשות שינוי משמעותי בסדרי העדיפויות, ללכת הביתה?

מיכאל איתן (הליכוד):

זה לא אנחנו, זה העם.

חגי מירום (העבודה):

והדבר האחרון שאני רוצה להגיד כאן לחבר הכנסת דן תיכון: היתה לך טענה, חבר הכנסת תיכון, שהתקציב הזה לא משקף חלק מהמגזרים שצריך לסייע להם. ראשית, אני שמח שאתה בעד סיוע למגזר ההתיישבותי. זה חשוב, ואנחנו נגיע לזה. וכשנגיע לזה, זה ייעשה בכל נורמה חוקית אפשרית, דרך ועדת הכספים, שאתה חבר בה. אבל, שנית, אני רוצה להגיד כאן: יש גם מחיר כבד מאוד לשלום, שגם הוא יעלה בכסף, וקשה לאמוד אותו. והיום אתה עדיין לא יכול להעריך את הוצאות הביטחון ולהגיש אותן עד הסוף. בגלל זה, חבר הכנסת דן תיכון, יש מכשירים נוספים, שאתה יודע עליהם.

דן תיכון (הליכוד):

אילו?

חגי מירום (העבודה):

לאחד קוראים רזרבה, ולשני, שאתה יודע עליו, קוראים הגדלת גירעון.

דן תיכון (הליכוד):

חגי מירום (העבודה):

חכה רגע, תירגע. בשביל להשיג מטרה חשובה כמו השלום, אינני נרתע משינויים בתקציב במהלך שנת תקציב. אתם עשיתם את זה באופן חיובי. אגיד עליכם גם מלה חיובית, אחרי שאמרתי כל כך הרבה דברים שליליים. עשיתם את זה כאשר העלייה התרחשה בארבע שנים שאתם הייתם בממשלה, וגיליתם שאין ברירה, ספר התקציב שהכנתם אינו משקף, וצריך להשקיע הרבה יותר בקליטת העלייה. באתם באמצע השנה והצעתם תיקונים לחוק התקציב. אם יהיה צורך, נעשה את זה גם כן. אבל לא תוכלו לעזור את עיני הציבור ולא תוכלו לקחת מן הממשלה הזאת את מה שיש לה. זה גידול וצמיחה וירידה בשיעורי אבטלה, והליכה לחיילים והליכה לגמלאים והליכה לציבור החלש בשכונות ובערי הפיתוח. תודה רבה.

היו"ר א' סלמוביץ:

תודה רבה לחבר הכנסת מירום. אני מזמינה את אחרון הדוברים, חבר הכנסת אלי גולדשמידט.

אלי גולדשמידט (העבודה):

גברתי היושבת-ראש, רבותי חברי הכנסת, אני יודע מה תפקידה של אופוזיציה, ואני באמת חושב שתפקידה של אופוזיציה הוא לבקר את הממשלה, להתריע על פעולותיה, לציין את מחדליה. זה חלק מההליך הדמוקרטי במדינת ישראל. אבל לימד אותי ראש הממשלה לשעבר, חבר הכנסת מנחם בגין, זכרו לברכה, שבשעות מסוימות אופוזיציה יודעת גם להיות אופוזיציה אחראית. מהיום שאני יושב בכנסת הזאת – – –

מיכאל איתן (הליכוד):

זה לא פלא שלמדת את זה ממנו; כי משמעון פרס כשהיה באופוזיציה לא היה אפשר ללמוד את זה.

דן תיכון (הליכוד):

אלי גולדשמידט (העבודה):

אני חושב שאפשר ללמוד גם כשאתה לא חבר הכנסת. אני מבין שיש כאלה שכל ימיהם בכנסת. אני התחלתי לא מזמן.

מה שלמדתי מהגישה של ראש האופוזיציה דאז היה, שכאשר מגיעה לממשלה מלה טובה, הוא לא היסס לומר אותה. אני חושב שזאת היתה נורמה, שחבל שאתם לא אימצתם אותה ולו פעם אחת מאז כוננה הכנסת הזאת.

אני יושב בוועדת הכספים. פעילים בה בצורה מאוד מסיבית שלושת החברים מהליכוד שיושבים כאן, חברי הכנסת מיכאל איתן, חיים קופמן ודן תיכון. אני רוצה לומר לגבי חבר הכנסת איתן, שלפעמים כן היו גילויים של תמיכה ואהדה. אבל, בדרך כלל, כמעט בכל נושא ונושא שהובא לדיון בוועדת הכספים אתם תקפתם.

מיכאל איתן (הליכוד):

זה לא נכון.

אלי גולדשמידט (העבודה):

אם זה לא נכון, מה טוב. אבל זה מה שאוזני שמעו.

מיכאל איתן (הליכוד):

אלי גולדשמידט (העבודה):

חבר הכנסת איתן, תרשה לי, יש לי בקושי חמש דקות, וזה על חשבוני, אז תרשה לי לומר את הדברים.

מיכאל איתן (הליכוד):

כמה הסתייגויות הגשת?

אלי גולדשמידט (העבודה):

אני הגשתי שלוש הסתייגויות, כי אני חושב שצריך להגיש הסתייגות רק כשאתה מאמין בה, ולא בשביל לקבל זמן דוכן. זהו, אני "פראייר". ולכן תרשה לי בחמש הדקות שלי לומר את הדברים.

בכל אופן, הממשלה הזאת עשתה מאז נתכוננה הרבה מאוד פעולות לשיפור המצב הכלכלי של מרבית האוכלוסייה במדינת ישראל. אני יודע שהשקעה בחינוך זו השקעה שלא באה לידי ביטוי בקדנציה אחת. ממשלה שמשקיעה בחינוך קרוב ל-2 מיליארדי שקלים; תוצאות ההשקעה הזאת אולי יבואו לידי ביטוי בעוד ארבע שנים, בעוד חמש שנים ובעוד שמונה שנים. וכאשר מוסיפים לשכר המורים סדר-גודל אדיר של 1.25 מיליארד שקלים, כדי להעלות את רמתו של המורה במדינת ישראל, תוצאות ההשקעה הזאת תתבטאנה בתחילת שנות האלפיים, לא במאזן ההישגים של הממשלה הנוכחית. ואתם הראשונים שצריכים לברך ממשלה שלא נוקטת רק שיטות פופוליסטיות, אלא משקיעה השקעות לטווח ארוך.

מיכאל איתן (הליכוד):

מה אתה רוצה? אנחנו בירכנו את הממשלה על תוספת התשלום למורים.

היו"ר א' סלמוביץ:

חבר הכנסת איתן, אני מבקשת ממך שלא להפריע כעת. זה בלתי אפשרי. אני לא אפשרתי לך, לא נתתי לך.

מיכאל איתן (הליכוד):

אני מוכן לתת לו דקה מזמני, חמש דקות מזמני, אבל הוא חייב לשמוע את ההערה. גברתי היושבת-ראש, זאת קריאת ביניים.

היו"ר א' סלמוביץ:

חבר הכנסת איתן, קריאת הביניים שלך הסתיימה, ואני מבקשת ממנו להמשיך.

מיכאל איתן (הליכוד):

הוא מטיח בנו, הוא מדבר אלינו, אני עונה לו.

היו"ר א' סלמוביץ:

חבר הכנסת איתן, אני מבקשת ממך.

אלי גולדשמידט (העבודה):

תענה לי כשתהיה על הדוכן.

מיכאל איתן (הליכוד):

אתה לא תהיה באולם.

אלי גולדשמידט (העבודה):

אני אגיע. אם תגיד לי, אני אתייצב, גם בשתיים בלילה.

כשאנחנו היינו באופוזיציה, אתם, בעקבות דוח ועדת-בייסקי, לא הצלחתם למכור ולו מניה אחת של הבנקים. ממשלת ישראל, מאז עלינו לשלטון, הנפיקה וגייסה הון עתק דרך מכירת הבנקים.

דן תיכון (הליכוד):

אתה יודע שזה לא – – –

אלי גולדשמידט (העבודה):

בנושא קצבאות הילדים, אנחנו השווינו את קצבאות הילדים. בנושא של חיילים משוחררים, אני רוצה לברך כן את מאבקו של חבר הכנסת ד"ר רענן כהן, ששימש דוגמה למאבק ציבורי. אנחנו הוספנו ויצרנו מצב, שחיילים משוחררים מקבלים, כל אחד מהם, כל חודש 400 שקלים. וזה בזכותו של חבר הכנסת רענן כהן ובזכות הסיעה ושר האוצר.

דן תיכון (הליכוד):

הסיעה, הסיעה.

אלי גולדשמידט (העבודה):

אנחנו משקיעים הון עתק בכבישים, ואתם מזלזלים בנושא של הכבישים. הכבישים מורחבים, ואנחנו לא מצליחים להדביק את הקצב, בגלל הקצב העצום של הגידול בקניית המכוניות במדינת ישראל. לחלק גדול מהציבור יש פרספריטי כלכלי, ויש מכונית שנייה במשפחה.

הנושא של הקטנת האבטלה – היקל הדבר בעיניכם? במצב של גידול באוכלוסייה כתוצאה מהעלייה ובמצב של ריבוי טבעי גדול הצלחנו להקטין את שיעורי האבטלה. למה לא תבואו הנה ותגידו: זוהי ממשלה שעושה?

אלא שיש לממשלה הזאת בעיה – הממשלה הזאת היא אחראית. מה זאת אומרת אחראית?

מיכאל איתן (הליכוד):

נותנת לאש"ף לשמור על הביטחון שלנו. מאוד אחראית.

היו"ר א' סלמוביץ:

חבר הכנסת איתן.

אלי גולדשמידט (העבודה):

אם הממשלה הזאת רוצה לנהל כלכלה, שבה לא תהיה פריצה תקציבית ולא נחזור לרמת אינפלציה של שר מהליכוד, 400%, 600%, עד כדי הבאת מדינת ישראל אל עברי פי פחת – חבר הכנסת ארידור מסיעתכם, מבית-מדרשו של הליכוד, את זה אתם עשיתם – – –

חיים קופמן (הליכוד):

במעבר ירשנו אינפלציה של 40%.

אלי גולדשמידט (העבודה):

את זה אתם עשיתם. אנחנו שומרים על רמת אינפלציה נמוכה, אנחנו מאפשרים יציבות כלכלית, שמאפשרת לגורמים מחוץ-לארץ להשקיע במדינת ישראל. תהיו הגונים, תבואו לכאן ותגידו: זו ממשלה שעשתה דברים מצוינים לטובת הכלכלה, זו ממשלה שעשתה דברים מצוינים וצריכה עוד לעשות הרבה בנושאים החברתיים. תבקרו אותה, אבל תגידו גם מלה טובה. שתהיה לכם טיפה של הגינות. מרוב אופוזיציה הציבור כבר לא מאמין לכם – –

חיים קופמן (הליכוד):

— — —

אלי גולדשמידט (העבודה):

— — כי לא יכול להיות מצב שהכול שחור. אנשים יודעים טוב מאוד מה קורה אתם, מה קורה בתלש המשכורת שלהם, מה קורה מבחינת סדר-היום שלהם בחינוך, כאשר ילד במעלות מגיע היום הביתה בשעה 13:30 אחרי יום לימודים ולא בשעה 12:00 כבתקופתכם. זה לא כלום? למה אתם לא עשיתם את זה? איפה אתם הייתם? אתם יודעים איפה השקעתם את כל הכספים שלכם.

כל מה שאני מבקש מכם בדיון הארוך הזה, שיימשך מהיום עד יום שישי הבא: תהיו קצת הגונים. לא יכול להיות, ואתם יודעים את זה טוב מאוד, שהכול שחור. ואני מודיע לכם שיש לכם במה להתקנא, והלוואי שהייתם עושים 10% ממה שאנחנו הספקנו לעשות במשך שנה ורבע. תודה.

היו"ר א' סלמוביץ:

תודה רבה לחבר הכנסת גולדשמידט.

אנחנו עוברים כעת להסתייגות לחלופין לשם החוק, ואני מזמינה את ראשון הדוברים, חבר הכנסת מיכאל איתן; בבקשה. אחריו – חבר הכנסת יגאל ביבי, ואחריו – חבר הכנסת צחי הנגבי.

חיים קופמן (הליכוד):

הרשימה תלויה בחוץ?

היו"ר א' סלמוביץ:

אני תיכף מבררת.

יוסף בא-גד (מולדת):

גברתי היושבת-ראש, יש רשימה קודמת, לפני הרשימה הזאת.

היו"ר א' סלמוביץ:

אנחנו נבדוק כעת, ואם אין רשימה – נדאג לכך שתהיה.

יוסף בא-גד (מולדת):

יש רשימה קודמת.

היו"ר א' סלמוביץ:

חבר הכנסת בא-גד, הבנו, אנחנו בודקים.

מיכאל איתן (הליכוד):

שמעתי פה את חבר הכנסת עמיתי – ואני אומר, גם ידידי – אלי גולדשמידט, ואני לא מבין על מה הוא מלין, פשוט אני לא יכול להבין את זה. הוא מדבר אתי על ההישג המופלא של הממשלה בנושא האינפלציה. איזה הישג? בזמן שלטון הליכוד היתה אינפלציה חד-ספרתית. השנה האינפלציה היא דו-ספרתית, 11.5% כנראה.

אלי גולדשמידט (העבודה):

מתי היתה אינפלציה חד-ספרתית?

סילבן שלום (הליכוד):

ב-1992.

אלי גולדשמידט (העבודה):

כמה היה – 9%?

סילבן שלום (הליכוד):

9.7%.

מיכאל איתן (הליכוד):

חבר הכנסת אלי גולדשמידט, אני לא יודע, אלה עובדות. האינפלציה היתה פחות מ-10%, והאינפלציה עולה. אתה יכול לבוא ולהגיד: בסדר, זאת עלייה קטנה. דרך אגב, עליית האינפלציה בשלושת החודשים האחרונים היא בשיעור שנתי של 14.5%. ותדע, אינפלציה בעלייה בין 14% ל-20% היא יותר קריטית, כי אחר כך מ-200% ל-300% זה הולך מהר מאוד. צריך להיבדק בזה היום, באחריות, ולא לעמוד פה ולחלק שבחים לממשלה כאשר האינפלציה עולה ולדבר על אינפלציה שהיתה בזמן ארידור. זה לא רלבנטי. אנחנו נמצאים עכשיו, בזמן הזה. ב-1992, כשהליכוד עזב את השלטון, האינפלציה היתה מתחת ל-10%. אתם עכשיו ליד הגה השלטון, אתם צריכים לדאוג לכך שהאינפלציה לא תעלה.

עמד פה חבר הכנסת חגי מירום דקה לפניך והציע לממשלה להגדיל את הגירעון. מה זה הגדלת הגירעון – סתם עומדים ומדפיסים? הגדלת הגירעון תחייב את הממשלה לגייס כסף, למכור איגרות חוב, לגייס הון מהציבור, תחייב להעלות את שיעורי הריבית על מנת שאפשר יהיה לעשות את זה. העלאת שיעורי הריבית תביא בהכרח לעלייה באינפלציה. לכן, אם אתה רוצה עניינית, בוא נדבר עניינית.

זה לא נכון, ואני אומר את זה כאן מעל הדוכן. אני מפנה אותך לשר האוצר בייגה שוחט, שניגש אלי, לחץ את ידי ואמר: כל הכבוד לך. אבל לא רק אני, גם חברי בליכוד, בנושאים שאנחנו מסכימים בהם עם מדיניות הממשלה אנחנו מגינים עליה יותר ממך ומהחברים שלך. הוא ניגש אלי כאן ואמר לי: אתה תצביע בעד מה שדיברת שאתה תומך בו? אמרתי לו: בהחלט. הוא אמר: אף שאתה כאן יכול

להפיל את זה כאילו כאן רוב באופוזיציה מול הממשלה? אמרתי לו: אתה יכול לסמוך במאה אחוזים על ההצבעה שלנו. אתה בא להגיד לי שאנחנו לא משבחים את הממשלה כשצריך? בהחלט כן.

שר הבינוי והשיכון צלצל לביתי במיוחד כדי לומר: מיכאל איתן, הדברים שאתה אמרת בזכות העבודה והפיתוח של הכבישים נגעו ללבי, כי הם היו ישרים והגונים, ואני רואה בזה התנהגות פרלמנטרית, ואני טורח לצלצל אליך הביתה להודות לך בצורה נרגשת. מה קרה?

אבל יש לנו ביקורת, ובחלק מהדברים אתה יודע שהביקורת שלנו צודקת ומוצדקת. אתה רואה אחרת את הדברים. אני אביא לך דוגמה בנושא הקיבוצים. אתה מייצג כאן, בין השאר, את התק"ם. היה בארץ עיתון, זיכרוננו לברכה, העיתון "חדשות". העיתון "חדשות" נסגר כי הוא מכר רק 20,000 עותקים כל יום, ובשבת – רק 40,000 עותקים, והיוזמה הפרטית שהריצה את העיתון הזה החליטה שהיא לא יכולה לסבול גירעונות והפסדים ונאלצה לסגור את העיתון. אבל תראו את מדינת ישראל, מדינה של פלא כלכלי ונסים: עיתון של 20,000 עותקים צריך להיסגר, עיתון שמוכר 8,000 עותקים כמו "על המשמר" פורח ומשגשג.

אלי גולדשמידט (העבודה):

מה זה שייך לקיבוצים?

מיכאל איתן (הליכוד):

איך זה קורה? איך דבר כזה קורה? פלא. עיתון של 8,000 עותקים פורח ומשגשג, עיתון שמוכר 20,000 עותקים, אומרים: הוא לא יכול להחזיק את עצמו. אנחנו יודעים את התשובה: אין כאן פלא ואין כאן חוק חדש של שימור האנרגיה הכלכלית. יש כאן דבר פשוט אחד: יש סקטורים במדינה הזאת, ו"על המשמר" אחד מהם, שמחברים בצינור לברז הממשלתי, ומשם הם סופגים כיסוי גירעונות על גירעונות וממשיכים לחגוג.

גדליה גל (יו"ר ועדת הכספים):

מיקי – – –

מיכאל איתן (הליכוד):

מיידי, חבר הכנסת גדליה גל.

גדליה גל (יו"ר ועדת הכספים):

על "על המשמר" ממונה ג'ומס, לא אלי.

מיכאל איתן (הליכוד):

משפט סיום.

ובכן, הדברים האלה פשוטים. כאשר אתם מסתכלים היום על תקציב המדינה ושואלים לאן הולך הכסף; בין השאר, נכון, אלה לא סכומים של מיליארדים, אבל הכסף הולך כדי לסבסד את "על המשמר". הליכוד, כשהיה מפלגת שלטון, לא הרשה לעצמו להחזיק עיתון יומי. לא היו לו מקורות לממן זאת. אבל מפ"ם, המפלגה ה"ענקית" הזאת, מוציאה עיתון, ומי מממן אותו? הקיבוצים. מאין יש לקיבוצים כסף? מהסדר הקיבוצים, שעולה מיליארדים. ולוקחים כסף, מממנים את הסדר הקיבוצים, ובכסף הזה מוציאים עיתון יומי. זה הפטנט.

היו"ר א' סלמוביץ:

חבר הכנסת איתן, יהיו לך היום עוד הזדמנויות רבות לדבר. תודה רבה לך.

רשות הדיבור לחבר הכנסת יגאל ביבי – איננו. אני מזמינה את חבר הכנסת צחי הנגבי – איננו. אני מזמינה את חבר הכנסת שאול יהלום – איננו. אני מזמינה את חבר הכנסת עוזי לנדאו – איננו. חבר הכנסת אבנר חי שאקי – איננו. אני מזמינה את חבר הכנסת דן תיכון, בבקשה.

דן תיכון (הליכוד):

גברתי היושבת-ראש, עכשיו, לאחר הפתיח המאולץ והמהיר, חבר הכנסת מירום, הגיע הזמן לעשות חשבון.

אני לא רציתי להיכנס לנושא של הסדר הקיבוצים אלא כדי להראות מה אין בתקציב. כאשר אני מגיע לסכום של 5-6 מיליארדי שקלים שלא מופיעים בתקציב המדינה, ורוצים מאתנו לאשר אותו ולומר שזו תוכנית העבודה של ממשלת ישראל, אתה ואני מסכימים על דבר אחד: זה לא רציני. ואני לפחות מתייחס לתקציב ברצינות.

אני מוכרח לומר לך, אני לא חש בטוב כבר כמה ימים, אבל אני בא לכאן וממלא את תפקידי.

בואו נחזור עכשיו להסדר הקיבוצים, נעשה צדק ונראה מה היה בו, מה יש בו, מה הועילו חכמים בכלכלתם. ואם תמצא אותי בעיוות אחד של אגורה אחת, שהדי במרומים שאני מודה.

הסדר הקיבוצים, שאושר בסוף שנות ה-80 – ואני חוזר, הוא לא כולל 15.6 מיליון שקלים שהועברו ל"תכן" בשבוע שעבר, בהסדר באמצעות הקיבוץ הארצי – מורכב משלושה חלקים, ואני מדבר על מחירי דצמבר 1987.

חבר הכנסת מירום, אני נותן לך את ההזדמנות לתפוס אותי בקלקלתי ובטעותי.

חגי מירום (העבודה):

אתה מבין מה אתה עושה? חשוב לך תקציב המדינה, ואתה מטפל בסקטור שאתה שונא אותו. ככה זה. זאת היתה הקלקלה של הליברלים בעבר, לא להגדיל את ההתיישבות, לדבר עליהם בשנאה. אנשים שחיים על גבול הצפון ואנשים שחיים ליד אילת. את השנאה הזאת עכשיו תלבה פה במשך שבוע ימים?

דן תיכון (הליכוד):

לא.

היו"ר א' סלמוביץ:

חבר הכנסת חגי מירום.

עוזי לנדאו (הליכוד):

אתה תשמע גם ממני את כל הדברים האלה.

חגי מירום (העבודה):

עוזי לנדאו (הליכוד):

אתם מדברים נגד ההתיישבות ביהודה ובשומרון, גם נגד ההתיישבות בירושלים העתיקה – – –

היו"ר א' סלמוביץ:

חבר הכנסת לנדאו, תהיה לך הזדמנות להשמיע את דבריך.

עוזי לנדאו (הליכוד):

הוא יקבל מנה אחת אפיים, הבחור הזה.

דן תיכון (הליכוד):

חבר הכנסת מירום, אתה יכול לומר עלי מה שאתה רוצה, אבל אני לא שונא יהודי אחד, אפילו לא את תושבי יהודה ושומרון.

חגי מירום (העבודה):

אתה שונא את הקיבוצים.

דן תיכון (הליכוד):

אין טעות גדולה מזו. אתה יודע יפה – – –

אלי גולדשמידט (העבודה):

אפשר להגיד שאתה פחות אוהב אותם.

דן תיכון (הליכוד):

אתה יודע יפה שלא היה מרחק רב – שאני אהיה בדיוק כמו חבר הכנסת אלי גולדשמידט וכמותך, חבר הכנסת מירום. כל חברי – – –

היו"ר א' סלמוביץ:

חבר הכנסת דן תיכון, עליך לסיים.

דן תיכון (הליכוד):

עוד לא התחלתי לדבר.

היו"ר א' סלמוביץ:

חבר הכנסת דן תיכון, השעון עובד. יש לך הזדמנויות רבות לדבר.

דן תיכון (הליכוד):

אבל מפריעים.

היו"ר א' סלמוביץ:

אם מפריעים, אוסיף לך זמן.

חיים קופמן (הליכוד):

גברתי היושבת-ראש, מצבו טוב ממצבי. את שמי בכלל לא קראו.

היו"ר א' סלמוביץ:

אתה לא רשום, אני מצטערת.

דן תיכון (הליכוד):

גברתי היושבת-ראש, אני רוצה להציג לפחות נושא אחד.

חבר הכנסת מירום, אני רוצה להסביר לך במספרים מה היה הסדר הקיבוצים. הוא כלל סכום של 3.3 מיליארדי שקלים, שניתנו כפיקדון מן הממשלה לצורך פריסת החובות במערכת הבנקאית לתקופה של 25 שנים, בריבית שלא תעלה על 4.2%. מוסכם עלינו? כן.

הוא כלל מחיקה שהבנקים עשו בהיקף של מיליארד שקלים במחירי 1987. מוסכם עלינו? כן.

הוא כלל נדבך שלישי, של 650 מיליון שקלים, שהממשלה נתנה כדי למחוק את חובות הקיבוצים בבנקים.

עד כאן נכון?

באה מבקרת המדינה ומשערכת בדוח מס' 43, הדוח האחרון, את הסכומים הללו ואומרת: במונחים של סוף 1992 הסכומים האלה משוערכים ב-11 מיליארד שקלים.

חגי מירום (העבודה):

היא דיברה על כל החוב.

דן תיכון (הליכוד):

רק רגע, תן לי.

אני חושב שהעידית של החברה הישראלית מצויה בקיבוצים. אני מצפה ומקווה שהתנועה הקיבוצית לא תקרוס. אני מאחל לה חיים ארוכים, כי אנחנו קשורים זה בזה. אני בשום פנים לא מסית ולא מדיח ולא ממריד; להיפך, אני רוצה בחיזוקם ובהצלחתם. אני חושב שיושבים שם אנשים, שהם הטובים ביותר במערכת הביטחון, הטובים והיעילים ביותר במשק הישראלי.

אבל, ראה זה פלא, נפלה ממשלת הליכוד. באים אותם אנשים שלא עשו כלום כדי להתייעל ולהתחדש גם בתחום האידיאולוגי, הערכי, שלא רוצים להבין שכסף לא פותר את הבעיה, ואומרים לנו, אדוני ראש הממשלה, לא פחות ולא יותר: השנה זו ממשלתנו, אנחנו עשינו אותך ראש ממשלה, בתמורה אתה תחזיר 2 מיליארדי שקלים השנה. בתמורה – מה זה?

ואני אומר לך, אני פונה אליך כאדם בעל עקרונות, לפחות עד מחר בבוקר, אני פונה אליך ושואל אותך: תראה, יש גם עשרות אלפים ומאות אלפים של אנשים שלקחו משכנתאות באותה שעה ובאותה שנה, והם זכאים מסכנים שהריבית שהושתה עליהם – – –

חגי מירום (העבודה):

אתה רואה איך אתה מסית?

אלי גולדשמידט (העבודה):

היו"ר א' סלמוביץ:

חבר הכנסת מירום, חבר הכנסת גולדשמידט, אני מבקשת מכם.

דן תיכון (הליכוד):

אני כבר גומר, ותבין מייד שאני רותם אותך למבצע.

אין עיני צרה בכך שתקבלו עוד 2 מיליארדים, ובלבד שזה יעזור ויסייע לכם להשתקם. אבל אני בא ופונה אליך, חבר הכנסת מירום, אל חבר הכנסת גדליה גל ואל חבר הכנסת אלי גולדשמידט, ואומר לכם: תראו, אנחנו, חברי הכנסת, במרוצת אותן שנים "דפקנו" את מקבלי המשכנתאות, את הזכאים. השתנו עליהם ריבית שהם לא יכולים לעמוד בה. עשינו צדק עמכם, בואו נעשה צדק גם במגזרים נוספים.

חגי מירום (העבודה):

בוא.

דן תיכון (הליכוד):

האם אתם נרתמים למבצע הזה?

אלי גולדשמידט (העבודה):

כן.

דן תיכון (הליכוד):

כן? תודה רבה.

היו"ר א' סלמוביץ:

תודה רבה לחבר הכנסת דן תיכון. אני מזמינה את חבר הכנסת עוזי לנדאו, בבקשה.

עוזי לנדאו (הליכוד):

גברתי היושבת-ראש, כנסת נכבדה, אני מבקש להעיר על קריאת הביניים של חבר הכנסת חגי מירום על כך שחבר הכנסת דן תיכון שונא את הקיבוצים.

דן תיכון (הליכוד):

הוא חוזר בו, אני בטוח.

עוזי לנדאו (הליכוד):

מדוע? משום שנאמר משהו בגנות העברת הכספים אל הקיבוצים. ומשום שלא רק הוא אומר, אלא רבים אומרים, וגם אני אומר את הדברים האלה, שיש לקיבוצים נציגות חזקה בכנסת, ויש למפלגת העבודה מחויבות – – –

דן תיכון (הליכוד):

והנציגות היא גם סימפתית.

עוזי לנדאו (הליכוד):

והיא גם סימפתית. אבל לא עד כדי הצדקת העברת סכומים חסרי תקדים למגזר הזה, הייתי אומר כמעט בלי סוף.

אין איש שונא את הקיבוצניקים, חבר הכנסת חגי מירום, ובוודאי לא מי ששירת אתם בצבא. אבל צריך להעיר כאן שתי הערות.

הערה ראשונה: עם כל הסימפתיה לקיבוצים, ואני אומר זאת בצער רב, אין הם עוד הגוף החלוצי במדינת ישראל. הם סובלים מחוליי החברה הישראלית ככולם – מגוריהם אחרים. אין בהם יותר חלוציות מאשר יש במרכז העיר תל-אביב. אין בהם פחות צריכת סמים, לצערי הרב, מאשר בשכונת אחוזה בחיפה. אין בהם פחות ירידה מאשר ברחבי הארץ כולה. והדבר החמור בכך הוא שמהם,

שהיו בעבר אצולתה של המדינה, ציפית להתנהגות אחרת לגמרי, ואם בעבר היותם אצולה הצדיק במידה מסוימת גם מתן הכספים, כדי להצביע על כך שיש פן אידיאולוגי, שגם אם אינני שותף לו במדינת ישראל, אני בהחלט מכיר בו כחלק מתעודת הזהות שלי, מן ההישגים שלי כציוני שחי במדינה הזאת, עם כל הוויכוח – היום זה איננו קיים עוד כדבר שהוא בעל משקל סגולי מיוחד, שונה, שבגללו ראוי להשקיע בקיבוצים מה שצריך היה להשקיע.

ההערה השנייה לגבי הקיבוצים, לגבי דברך, זאת אמת המידה הכפולה שאתם מתירים לעצמכם, שבאחת, אתם מאשימים אותנו כאילו אנחנו משתלחים בקיבוצים ומתירים את דמם, ולפחות משחיתים אותם מבחינה ציבורית, ובוודאי איננו עושים זאת –

חיים קופמן (הליכוד):

זה מה שהם עושים ליש"ע.

עוזי לנדאו (הליכוד):

– ובוודאי אין זו כוונתנו, אבל בשעה שאתם תובעים מאתנו, ביד אחת, לשנות את הרגלינו, איך אתם מתנהגים אל החלוצים האמיתיים, אולי היחידים במדינת ישראל בימים אלה, אלה התושבים היהודים ביהודה, בשומרון, בעזה וברמת-הגולן? אפשר לא להסכים אתם, אבל אי-אפשר שלא לראות את המסירות שלהם, את אמונת הלב שלהם, את נכונותם להקריב ולשים בצד את חיי היום-יום כדי למלא דברים שלאמונתם הם קידומה של הציונות. וההתנהגות הזאת חייבת להיות אחד מתווי ההיכר והגאווה גם שלכם, כאנשים שחיים בארץ הזאת. זה אחד ההישגים של כולנו. אפשר להסכים עמהם ואפשר לדחות אותם, אבל אני שואל: מדוע אתם – אני לא רוצה לומר "אתם", אבל כמה מהמנהיגים הבולטים בכם משתלחים בהם, מתירים את דמם?

אלי גולדשמידט (העבודה):

מי התיר את דמם?

עוזי לנדאו (הליכוד):

או, באמת, אתה יודע, פעם באחד הנאומים אני – –

אלי גולדשמידט (העבודה):

מי מאנשי הקיבוצים התיר דמו של מישהו ביש"ע?

עוזי לנדאו (הליכוד):

אני לא אמרתי: מאנשי הקיבוצים.

אלי גולדשמידט (העבודה):

חיים קופמן (הליכוד):

חיים אורון.

עוזי לנדאו (הליכוד):

לא, אני לא אומר: חיים אורון, אני אומר: מאנשי מפלגת העבודה.

חיים קופמן (הליכוד):

עוזי לנדאו (הליכוד):

אפילו ראש הממשלה. באחד הנאומים כאן בכנסת התחלתי לצטט מהעיתון "חדשות", כאשר אגב שיח ושיג שהיה לו עם הסובבים אותו אמרו לו, ואני מצטט מהזיכרון, זה לא מדויק, שאפשר שאנשי ההתיישבות ביהודה ובשומרון יהיו חשופים לטרור. התשובה שלו היתה: אבל אני לא שלחתי אותם לשם. וכאשר הוסיפו ושאלו אותו: נו, ומה יהיה אם באמת יסבלו מאוד? הוא אמר: אז שילכו. ואיך הוא אומר? – הם לא מזיזים לי. גם אנשי הגולן, שהיו אנשים, אליבא דאנשי מפלגת העבודה, חלוצים, לפי תפיסת העולם הפוליטית שלכם הלכו לשם, היום קוראים להם "פרופלורים". איך חלק מהאנשים הטובים שלכם אמרו? – הם לא ישראלים אמיתיים. גם מר רבין אמר שהם לא ישראלים אמיתיים. נו, אז מה אתם חושבים, שאנשי ה"חמאס" מפילים בהם חללים כי הם מתחזים לישראלים וליהודים?

אלי גולדשמידט (העבודה):

עוזי, אתה באמת נהנה בבית הזה מתדמית אמיתית של אדם מאוד הגון. איפה יצחק רבין אמר על האנשים הללו שהם לא ישראלים אמיתיים?

עוזי לנדאו (הליכוד):

לא, סליחה, רבין אמר על תושבי יהודה ושומרון שהם אינם הישראלים האמיתיים, כן, אני בפירוש אומר את זה.

אגב, כאשר אמרתי בפעם הקודמת – – –

אלי גולדשמידט (העבודה):

— — —

עוזי לנדאו (הליכוד):

חבר הכנסת גולדשמידט, כאשר ציטטתי את ראש הממשלה, שאמר על מתיישבי יש"ע, נוכח טרור, "אז שילכו", ישב כאן סגן השר גור ואמר לי שאני טועה. אמרתי: אם כך, אני לוקח את דברי בחזרה. פניתי לעיתונאי. אמר לי שהוא עומד מאחורי הדברים. פניתי אחר כך אל איתן הבר, יועץ ראש הממשלה, ושאלתי אם הוא יכול לסתור את הדברים. לא הסתפקתי בכך שהעיתונאי אמר שהם נכונים. הוא אמר לי: אני לא יכול לומר שהדברים לא נאמרו. חזרתי אל מוטה גור. יש דברים שאנחנו אומרים ואסור לומר.

אבל מעבר לזה, הוויכוחים יהיו אכן ויכוחים קשים, ונדמה לי שעכשיו יש טעם לחזור אל הנושא הכלכלי. הנושא הכלכלי יתחיל מהיכן שהתחיל ידידי חבר הכנסת שטרית, שאמר שגם כאשר המערך מדבר על שינוי סדר עדיפויות, הוא מדבר על השכבות החלשות ועל מדיניות חברתית – – –

היו"ר א' סלמוביץ:

חבר הכנסת עוזי לנדאו, אני מבקשת שתסיים. זמןך תם.

עוזי לנדאו (הליכוד):

זמני עבר?

היו"ר א' סלמוביץ:

כן, אבל יש לך הזדמנות נוספת. עוד מעט אני אזמין אותך שוב.

עוזי לנדאו (הליכוד):

טוב, אני מודה, ובינתיים תנו לי רק: DOUZE POINTS. תודה רבה.

היו"ר א' סלמוביץ:

תודה רבה לחבר הכנסת עוזי לנדאו.

דן תיכון (הליכוד):

גברתי היושבת-ראש, הערה לסדר.

היו"ר א' סלמוביץ:

כן, חבר הכנסת תיכון.

דן תיכון (הליכוד):

אנחנו כבר יושבים למעלה מחצי שעה ומחכים שיחזירו לכאן לפחות נציג של הממשלה, ולא הצלחנו. נכון שאנחנו חברי כנסת מהדרגה הנמוכה ביותר ולא נחשבים בעיני הממשלה, אבל מעולם לא קרה שלא ישב כאן שר האוצר בקריאה שנייה ובקריאה שלישית; אני חוזר ואומר: מעולם.

קריאות:

לא, לא.

דן תיכון (הליכוד):

אנחנו תובעים שייכנס לכאן שר, יש תורנות.

היו"ר א' סלמוביץ:

בסדר, הבנו. חבר הכנסת תיכון, הבנתי אותך.

דן תיכון (הליכוד):

הדיון הזה חשוב. אם זה לא מעניין את הממשלה, נסגור את הדיון כאן ונלך הביתה.

היו"ר א' סלמוביץ:

אנחנו נעביר את דבריו הלאה וננסה לדאוג לכך שיבוא לכאן נציג של הממשלה. תודה.

גדליה גל (יו"ר ועדת הכספים):

גברתי היושבת-ראש – – –

היו"ר א' סלמוביץ:

כן, בבקשה, חבר הכנסת גדליה גל.

גדליה גל (יו"ר ועדת הכספים):

אני רוצה לתקן – – – לא מזמן, ששר האוצר לא רק שלא היה כאן, אלא הוא טס לחוץ-לארץ כשעסקו פה בהצבעות.

דן תיכון (הליכוד):

גברתי, יש לי – – –

היו"ר א' סלמוביץ:

חבל על ההתנצחות. העברתי את דבריו הלאה, חבר הכנסת תיכון, הבנתי אותך.

דן תיכון (הליכוד):

— — —

חיים קופמן (הליכוד):

שר האוצר דהיום היה — — —

דן תיכון (הליכוד):

אני רוצה לתקן: הוא ישב כאן עד לסוף ההסתייגויות ונסע לחוץ-לארץ כשעה לפני שהסתיים הדיון, אבל הוא ישב כאן כל היום אף שהוא עמד לנסוע לחוץ-לארץ. נא לדייק, לפחות בנדון.

היו"ר א' סלמוביץ:

דבריו נרשמו בפרוטוקול, חבר הכנסת תיכון.

גדליה גל (יו"ר ועדת הכספים):

— — —

היו"ר א' סלמוביץ:

חברי הכנסת, אני מבקשת להפסיק את זה.

אנחנו עוברים כעת להסתייגויות לשם החוק לחלופי חלופין. אני לא מזמינה את חבר הכנסת מיכאל איתן, מכיוון שבפעם הקודמת הוא ויתר לחבר הכנסת עוזי לנדאו. כעת אני מזמינה את חבר הכנסת יגאל ביבי – איננו באולם. חבר הכנסת צחי הנגבי – איננו באולם. חבר הכנסת שאול יהלום – איננו באולם. חבר הכנסת עוזי לנדאו שוב, בבקשה; אחריו – חבר הכנסת אבנר חי שאקי, ואחריו – חבר הכנסת דן תיכון.

מאיר שטרית (הליכוד):

אני לא מופיע גם כן?

היו"ר א' סלמוביץ:

לא, אתה לא רשום לחלופי חלופין.

חיים קופמן (הליכוד):

כשאת אומרת לחלופי חלופין, זה קשור לסעיף, להסתייגות, אבל לא לאדם.

היו"ר א' סלמוביץ:

כן, אנחנו מדברים על חלופי חלופין לשם החוק.

חיים קופמן (הליכוד):

זה קשור לסעיף, לא לאדם.

היו"ר א' סלמוביץ:

זה קשור לשם החוק, לחלופי חלופין, עם רשימת דוברים מסתייגים ברורה ומפורטת.

מאיר שטרית (הליכוד):

גברתי היושבת-ראש, אני חושב שיש לך טעות בעניין, מכיוון שההסתייגות שלי מדברת על אותם חלופי חלופין, על יעדי התקציב.

היו"ר א' סלמוביץ:

חבר הכנסת מאיר שטרית, אני מוכנה לבדוק את הטענה שלך. הרי אתה יודע שלא אני קובעת את רשימת הדוברים. אנחנו נבדוק. אני מבקשת לבדוק את זה.

כן, חבר הכנסת עוזי לנדאו.

עוזי לנדאו (הליכוד):

גברתי היושבת-ראש, חברי הכנסת, בתום נאומו הציג חבר הכנסת שטרית את המערך כמפלגה ש"מבלפת", כך אמר. היא מדברת גבוהה גבוהה על השכבות החלשות ועושה למען נמוך נמוך; בקיצור, איננה עושה דבר או עושה היפוכן של הבטחותיה. זה איננו שונה מדרכה של הממשלה ביתר תחומי פעולתה, בוודאי לא בתחום המדיניות, גם לא בתחום הכלכלי. אני רק זוכר את הבטחותיה לפני הבחירות, לפני שנה וחצי: לא מדינה פלשתינית, לא משא-ומתן עם אש"ף, לא חזרה לגבולות 1967.

אורי אור (העבודה):

זה התקציב עכשיו. מה זה?

עוזי לנדאו (הליכוד):

או, הנה חבר הכנסת אורי אור לגויים, בוא שב. חבר הכנסת אור, בהיותך אלוף בצה"ל אתה הרי יודע שתקציב הוא ביטוי לתוכנית עבודה.

חיים קופמן (הליכוד):

ההסכם איננו בתקציב. לכן הוא לא הסכם.

עוזי לנדאו (הליכוד):

תקציב ממשלה הוא ביטוי לתוכנית העבודה שלה, להשקפת העולם שלה, לדרך שאותה היא מתכוונת לעשות בשנה זו, שצריכה להיות קטע מדרכה, ממדיניותה, מתחילת הקדנציה ועד סופה. ומי כמוך יודע, כאחד המבטיחים הלאומיים של מפלגת העבודה, מה אמרתם לפני הבחירות, וחזרתי על כך, ואתה כאיש מפלגת העבודה וכיושב-ראש ועדת החוץ והביטחון היית בוודאי אז שלם לגמרי – כאשר אמרתם אז: אין חזרה לגבולות 1967, אין מדינה פלשתינית, אין משא-ומתן עם אש"ף, אין החזרת פליטים, אין משא-ומתן על ירושלים, מי שירד מרמת-הגולן מפקיר את ביטחונה של ישראל. בדבריו, כמעט במלים האלה, של מר רבין – – –

היו"ר א' סלמוביץ:

חבר הכנסת דן תיכון, זה מפריע.

עוזי לנדאו (הליכוד):

הנה, לכך קיבלתם מנדט, את זה הבטחתם, ועכשיו מעשה להטים, אתם אומרים שיש לכם מנדט לעשות את ההיפך. מדוע? כי משמעות הסכם רבין-ערפאת היא, שתקום מדינה פלשתינית עצמאית בגבולות 1967, שאבא אבן כינה אותם "גבולות אושוויץ", שבירתה מזרח-ירושלים, ולתוכה, על-פי דרככם, באופן מפורש, כתוב שהסכמתם כי יוכנסו מאות אלפי ערבים עקורים בשנתיים הקרובות, ויהיה משא-ומתן על פליטי 1948 כאשר יהיה משא-ומתן על הסדר הקבע.

חבר הכנסת אורי אור, הכול הפוך אצלכם. הממשלה היא קפקאית. הנה, הבטחתם שתהיה עליית יהודים. ומה אתם עושים? אתם מעלים ערבים. הבטחתם שתטפלו באבטלה כאחד הנושאים הראשונים – מה אתם עושים? יוצרים מקורות תעסוקה לערביי יש"ע, אלה הסכינאים החיים לצדנו. וכאשר אתם מספרים לנו שאתם נלחמים בטרור, אני מייד מצפה לכך שישחררו מחבלים, שיחזירו מגורשים. אתם דבר והיפוכו.

אולי נדגיש את זה, חבר הכנסת אור, מן הביקורות החריפות, החמורות ביותר שלכם כלפינו היתה שאנחנו נשבש את העלייה. הנה יש חלון היסטורי של הזדמנויות, רגע שאת כל יהודי ברית-המועצות ויהודים נוספים ממקומות אחרים בעולם נוכל להעלות. ומה מעכב? מעכבת מדיניות הליכוד. הוא מתבונן למקום אחר, ולכן אין לנו כספים לפרנסה ואין יוצרים מקורות תעסוקה.

אורי אור (העבודה):

לא הספקנו לתקן את כל מה שעשיתם. לאט לאט.

עוזי לנדאו (הליכוד):

קודם כול, תתקנו את מה שקלקלתם בשנה-וחצי האחרונה. בכל מקרה, מה כאן קיים? הבטחתם, וראיתם בזה כמעט חזות הכול. מה התוצאה? התוצאה היא שבתקופתכם, בשנה-וחצי האחרונה –

היו"ר א' סלמוביץ:

חבר הכנסת אלי דיין, מה זה?

אלי דיין (העבודה):

יש פה עניין, האם לפי התקנון צריך להיות פה שר.

עוזי לנדאו (הליכוד):

לפי התקנון צריך להיות גם שר ראוי לשמו בממשלה. אני לא חושב שהתופעה שאין פה שר ראוי לשמו מאפיינת רק את הכנסת.

היו"ר א' סלמוביץ:

לפי התקנון לא צריך להיות פה שר.

גדליה גל (יו"ר ועדת הכספים):

חבר הכנסת לנדאו, אנחנו לא טובים בשבילך?

עוזי לנדאו (הליכוד):

אתם מצוינים, אני בהחלט הייתי ממליץ שתהיו שרים בממשלה שהליכוד יקים.

דן תיכון (הליכוד):

תאמין לי שזה היה אחראי יותר.

היו"ר א' סלמוביץ:

חבר הכנסת תיכון.

עוזי לנדאו (הליכוד):

בכל מקרה, העובדות הן כאלה, שהיום מתמחה מפלגת העבודה ביצירת תנאים שיקלו את ה"עלייה" של ערבים ליהודה, שומרון ועזה. הנה, על-פי הסכם רבין-ערפאת תקום ועדה שתסדיר את התנאים להחזרת העקורים. אינני יודע אם אנחנו ערים למשמעות ההסכם הזה בשנתיים הקרובות, למשמעות הסעיף הזה בהסכם.

ראו, יבואו בין 10,000 ל-30,000 שוטרים. הוויכוח הוא מה יהיה מספר השוטרים שיגיעו. כל שוטר שיבוא, יבוא עם אשתו, עם ילדיו, עם אביו, עם אמו, עם דודו, עם דודתו. אפשר שיצרפו לכך גם את

הסבים והסבתות. עשו אתם את החשבון על מה מדובר. יש היום בירדן כ-300,000 פליטים ערבים שסולקו מכוויית בעקבות מלחמת המפרץ. הם ריחיים על צווארו של המלך חוסיין. הוא מבקש להיפטר מהם. יבקש לקבל אותם ערפאת פה. הוא ישמח לקבלם.

איפה יבנו את השיכונים שלהם? חבר הכנסת אור, עבורך, כיושב-ראש ועדת החוץ והביטחון, זו בוודאי בעיה לא פשוטה. הוא יבנה אותם ליד קלקיליה, כאשר כפר-סבא אז תהיה עיר גבול, עיר ספר מחודשת. הוא יבנה אותם ליד השכונות רמות, גבעת-זאב, פסגת-זאב, נווה-יעקב, גילה וכדומה. אתה תראה שם את כל השיכונים האלה. זאת בעיה ביטחונית ממדרגה ראשונה. אנחנו מחדירים את המציאות של דרום-לבנון אל לב הארץ.

חבר הכנסת גדליה גל, שבוודאי יהיה ער להיבטים הכלכליים של זה – – –

היו"ר א' סלמוביץ:

אני מבקשת לסיים, חבר הכנסת לנדאו, הזמן תם.

עוזי לנדאו (הליכוד):

זמני תם, אז אסיים את דברי רק בהערה אחת: האם יושב-ראש ועדת החוץ והביטחון יהיה מוכן לומר משהו לתושבי ירושלים, הגרים בשכונות הספר האלה בעתיד, על ערך הדירות שלהם? למשל, האם תושבי רמות סבורים שערך דירותיהם, שיהיו בשכונות לרבי-הקומות של פליטי האוטונומיה, יגדל או יקטן? וכך תושבי כפר-סבא, וכך תושבי כפר-יונה, וכך תושבי חדרה והמושבים ממזרח להם. ואת הסיפור הזה בהמשכים אמשיך עם ההסתייגות הבאה.

אורי אור (העבודה):

מה יהיה מחיר הדירות של תושבי ירושלים וכפר-סבא כאשר יהיה שלום?

עוזי לנדאו (הליכוד):

כבוד חבר הכנסת אור, שכחת לומר שיש מזרח תיכון חדש, כמו שאומר מר פרס.

אני מתנצל, אבל אני אשמח להשיב לחבר הכנסת אור מייד בסיבוב הבא. תודה רבה.

היו"ר א' סלמוביץ:

תודה רבה לחבר הכנסת עוזי לנדאו. אני מזמינה את חבר הכנסת אבנר חי שאקי – איננו. אני מזמינה את חבר הכנסת דן תיכון, בבקשה.

דן תיכון (הליכוד):

גברתי היושבת-ראש, אני חייב לומר, שאם לא יעלה לכאן שר, לכשיגיע תורי בפעם הבאה אני אעמוד כאן ואנצל את מכסתי ולא אדבר.

מאיר שטרית (הליכוד):

מייד אחרי זה אתה מדבר בפעם הבאה.

היו"ר א' סלמוביץ:

זה נשמע כמעט כאיום.

דן תיכון (הליכוד):

לא, אני לא מאיים על איש.

היו"ר א' סלמוביץ:

בסדר. העברנו את דבריו הלאה. אין שום חיוב בתקנון להושיב כאן שר.

דן תיכון (הליכוד):

מה שהם עושים זה ביזוי הכנסת. הצלחנו לשמור על התקנון. עכשיו אנחנו רוצים לשמור גם על מעמדה של הכנסת, ואנחנו מבקשים שיעלה לכאן שר. לא שאני זקוק להאזנה מצד שר, זו כנסת, צריך לכבד את חברי הכנסת.

היו"ר א' סלמוביץ:

דבריו נרשמו והועברו.

דן תיכון (הליכוד):

גברתי, ראשית, אני רוצה להודות לנציג האוצר שיושב כאן ורושם.

אורי אור (העבודה):

גם יושב-ראש ועדת הכספים יושב.

דן תיכון (הליכוד):

זה מובן מאליו.

היו"ר א' סלמוביץ:

חבר הכנסת תיכון, הסדרן נשלח לקרוא לשר.

דן תיכון (הליכוד):

בסדר. אני מקווה שזה יועיל.

גברתי, היות שאנחנו עדיין בפתיח, אני מסתכל על חוק ההסדרים, ושואלים אותי, היה כאן ויכוח טרומי במרוצת השבוע האחרון, למה יהיו כל כך הרבה הסתייגויות, למה נאפשר למסתייגים להסתייג. כשנגמר הפיליבסטר היום לפני שנה, אמרתי לנציגי הקואליציה: אתם לא רוצים פיליבסטר, זה נורא פשוט – בטלו את חוק ההסדרים במשק המדינה, ולא יוכלו עוד להסתייג, ודין על התקציב יימשך לא פחות מאשר 16 שעות, אך גם לא יותר. לכאורה, ממשלה שמאזינה לדברי הכנסת, והם לא היו גם אז, היתה אומרת לעצמה: אולי הוא צודק, אולי כדי למנוע את הוויכוחים החרिפים כאן, אולי באמת כדאי לנו לבטל את חוק ההסדרים.

מה זה חוק ההסדרים, שאני מתנגד לשמו? חוק ההסדרים זה חוק אי-סדר במשק הישראלי. זה חוק שאינו תקין מבחינה חוקית. כי מה יש בו בחוק ההסדרים? הלכה הממשלה, וזו היתה גם ממשלת הליכוד, ממשלת האחדות הלאומית ב-1985, והחליטה להתחכם לכנסת. במקרה הנדון לפנינו, שמוצב על שולחנו, באה ממשלה שיש לה כ-25 חוקים להעביר בכנסת. אמר שר האוצר: למה לי לבוא 25 פעמים בכנסת כדי להעלות את החוקים בקריאה ראשונה, בקריאה שנייה ובקריאה שלישית, להתכתש עם חברי הכנסת בוועדות השונות – ומדובר בעשר ועדות שהיו צריכות לדון בחוקים האלה – אני מביא חוק אחד שיכלול את כל 25 החוקים הללו.

אני אומר לך, גברתי היושבת-ראש, בחוק הסדרים במשק המדינה יש חוקים מהפכניים. יש כאן רפורמות מקיפות שעוסקות בגורל עם ישראל. מישהו יודע, למשל, שבחוק הזה יש שתי רפורמות ענקיות במס הכנסה? במי זה לא קשור? בכל אזור במדינת ישראל שמשלם מס, ויש רבים כאלה. הגורל שלהם, ההכנסה שלהם תלויה בחוק הזה, בתיקון לפקודת מס הכנסה שמופיע במסגרת חוק ההסדרים.

הממשלה הזאת היא "חוכמולוגית", כמו כל הממשלות מאז 1985, והיא אומרת, חברי הכנסת הם לא רציניים. נביא להם 25 חוקים בבת-אחת, הם יספיקו לדון רבע שעה, חצי שעה, במקרה הטוב ביותר, חבר הכנסת גל, שעה, בכל חוק, כי זה מה שייזוותר להם במסגרת הדיון על תקציב מדינת ישראל, ואז בלאו הכי בסוף נפעיל משמעת סיעתית וכך יהיו לנו 25 חוקים.

רבותי, על זה מדברים בחוק ההסדרים. חוק הסדרים במשק המדינה הוא חוק שעוסק ב-25 חוקים קשים ביותר ומסובכים ביותר. במסגרת הדיונים בוועדת הכספים – יתקן אותי יושב-ראש ועדת הכספים – כשדנו בחוק הזה השתתפו בקביעות אך ורק שלושה חברי כנסת, לעתים נכנס גם רביעי, אבל רק לעתים רחוקות. אני מדייק?

גדליה גל (יו"ר ועדת הכספים):

בדרך כלל השתתפו בין שלושה לחמישה חברי כנסת.

דן תיכון (הליכוד):

אני מדבר על חוק ההסדרים.

גדליה גל (יו"ר ועדת הכספים):

ראוי שתוסיף שלחוק ההסדרים ניתן כל הזמן הדרוש.

דן תיכון (הליכוד):

נכון.

גדליה גל (יו"ר ועדת הכספים):

ראוי שייאמר גם, שגם בדיונים בחוקים אחרים לא משתתפים יותר חברי כנסת. וראוי שייאמר גם, שאילו רצו חברי הכנסת לנצל את הזמן במליאה לדון בחוקים האלה, גם לזה יש זמן.

דן תיכון (הליכוד):

נכון, אתה צודק.

אני רוצה לומר לאלה שהילכו עלי אימים במשך שבועות רבים ואמרו לי, הבחור הזה, שרוצה למצות את התקנון בעניין ההסתייגויות, יושיב אותנו חודש ימים. מה לא אמרו, 2,000 הסתייגויות, 3,000 הסתייגויות.

אדוני שר הקליטה, ברוך בואך למליאה. צריך לשבח את שר הקליטה צבן, שבהיותו חבר כנסת הוא שהמציא את מושג ההסתייגויות לחוק הסדרים במשק המדינה. במשך שנים, בהיותי חבר בקואליציה, שיתפנו פעולה במבצע של הפיליבסטר. אני בטוח שהוא היה מוכיח לכולם שאסור להעביר את העניין הזה מן העולם כל עוד יש חוק הסדרים במשק המדינה. אבל אני רוצה לחזור לדברים – – –

היו"ר א' סלמוביץ:

חבר הכנסת תיכון, זמנך תם.

דן תיכון (הליכוד):

אני כבר גומר. אני רוצה לחזור לדברים שאמר חבר הכנסת גל. אני בכל זאת רוצה לציין לשבח שלושה חברי כנסת, בעצם שניים, כי את עצמי אני לא יכול לציין לשבח, שעקבו והשתתפו בכל הדיונים בחוק הסדרים במשק המדינה, והם ראויים לשבח – חבר הכנסת גדליה גל, יושב-ראש ועדת הכספים, חבר הכנסת חיים אורון וחבר הכנסת דן תיכון, שבאו בקביעות ומצאו עניין בכל 25 החוקים הללו, הקדישו להם זמן, למדו את העניין, והם איכשהו יכולים לומר: יכול להיות שזה יכול היה להיות הרבה יותר טוב.

אני עושה עוול גדול לידידי ולחברי היועץ המשפטי אליעזר דמביץ, שפורש אחרי 12.5 שנות עבודה, שגם הוא ליווה אותנו, לסמדר אלחנני, כלכלנית הוועדה, שגם היא ליוותה אותנו במרוצת 25 החוקים הללו, ולמזכיר הוועדה איור קרשנר, שגם הוא ליווה אותנו. אלה ראויים לשבח על חוק ההסדרים.

אני צריך לסיים לפני שהתחלתי בהסתייגות הזאת. רבותי, לא רוצים הסתייגויות – לא מביאים מעתה ואילך את חוק הסדרים במשק המדינה. אם אין חוק הסדרים במשק המדינה, אין אפשרות להסתייג.

לחברי חברי הכנסת, שכולנו חשבנו שהם יבואו לכאן – לצערי, גם הפעם חלק גדול מפתיע אותנו ולא בא לנצל את זכותו להשתתף בדיון, לתקן את העיוות הזה ולנסות ללמוד ולשפר את החקיקה הזאת. המשך יבוא בהסתייגות הבאה. תודה רבה.

היו"ר א' סלמוביץ:

תודה רבה לחבר הכנסת דן תיכון.

אנחנו עוברים כעת להסתייגויות לכותרת פרק א'. אני מזמינה את חבר הכנסת מיכאל איתן. איננו.

מיכאל איתן (הליכוד):

ישנו.

היו"ר א' סלמוביץ:

סליחה, לא ראיתי אותך.

מיכאל איתן (הליכוד):

השמועות בדבר היעלמותי מוקדמות ומוגזמות.

היו"ר א' סלמוביץ:

סליחה, חבר הכנסת איתן.

אורי אור (העבודה):

גם אם ירצו להעלים אותך, לא יצליחו.

מיכאל איתן (הליכוד):

בשלב מאוחר יותר חבר הכנסת דדי צוקר ואני ניאלץ להיעדר מסדרת ההסתייגויות שלנו, מפני שאנחנו אמורים להשתתף באירוע פרלמנטרי. אבל עם סיומו נשוב לחדש את ההנמקה.

דן תיכון (הליכוד):

איזה אירוע?

דוד צוקר (מרצ):

משהו דיסקרטי...

דן תיכון (הליכוד):

זכות הציבור לדעת, גילוי נאות.

מיכאל איתן (הליכוד):

גברתי היושבת-ראש, כנסת נכבדה, קודמי, מפאת הטכניקה של הנמקה בתוך חמש דקות, קבלו כאן על כך שסיעת הליכוד כרכה היום בהודעותיה קריאה לממשלה להתפטר. והם טענו שאנחנו לא הגונים כאשר אנחנו קוראים לממשלה להתפטר. אני שואל אתכם, הגידו, אם אנחנו לא קוראים לממשלה להתפטר, אתם לא רואים מה קורה היום בעם? האם היתה אי-פעם בתולדות מדינת ישראל צורה של התקוממות עממית כזאת? כמובן, לא בממדים של מדינות מזרח-אירופה הדיקטטוריות. במדינה דמוקרטית לא עולים על בריקדות, שם בני אדם בני-חורין לוקחים שלט ומפגינים באמצע היום. אני רוצה לשאול ולבקש שתגידו את האמת, האם במדינת ישראל מאז קום המדינה היתה תופעה של עשרות הפגנות, אולי מאות הפגנות, לא גדולות, עשרות אנשים, מאות אנשים, אבל בכל רחבי הארץ?

נכון, היו "נשים בשחור". ביום שישי לפני עשרה ימים הסתובבתי בגדר תפקידי בצומתי המדינה, בעשרות צמתים, בירכתי אנשים שיצאו להפגין את דעתם בגנות הממשלה וקראו לה ללכת הביתה. צומת אחר צומת. בערב אני פותח טלוויזיה, יום שישי – אני מצטער על חילול השבת, אבל אני חילוני – ומה אני רואה? דיווח של הטלוויזיה הממלכתית, ערוץ-1, על הפגנה של "נשים בשחור". היו עשרות הפגנות מצפון הארץ ועד דרומה. הדיווח היה על עשר "נשים בשחור" מהשמאל שמפגינות בירושלים.

מאז קום המדינה לא היתה תופעה כזאת. העם יוצא לרחובות ולצמתים. על כל אחד שמעז לצאת ולהחזיק שלט יש אלף שתומכים בו. בצמתים עוברים מכוניות וצופרות לאות הזדהות. כל מכונית שנייה צופרת. ואם מכונית לא צופרת זה רק מפני שהצופר מקולקל. יש הזדהות. אתם יודעים בעצמכם מה קורה. אתם הממשלה הכי מושמצת מאז הוקמה אי-פעם ממשלה בישראל.

יצחק רבין בעצמו אומר: חלה נסיגה דרסטית בתמיכה הציבורית שניתנת לממשלת ישראל. הוא אמר את זה, הוא מודה בזה. אבל יש לו בעיה, במקום להסיק את המסקנה המתבקשת ולהיות דמוקרט אמיתי, משרת העם, קרוב לרחשי לבו של העם, שומע ומאזין ומבין ומסיק את המסקנות, מה המסקנה של יצחק רבין? הוא אומר: חלה נסיגה בדעת הקהל ובתמיכה במדיניות הממשלה, ולכן אני צריך לעשות מהר את ההסכם, לכן אני צריך לעשות עוד ויתורים. הוא ממנה, הוא צריך להאיץ את התהליך. אני שואל, איזו דמוקרטיה זאת?

אורי אור (העבודה):

עדיין 53% תומכים.

מיכאל איתן (הליכוד):

איזו דמוקרטיה זאת שבה הממשלה נזעקת לצאת להפגנות ברחוב, להתמודד מול המפגינים של העם. ראש הממשלה מכנס את שריו ויועציו כדי להגן על מדיניותו בגיוס משאבים ממשלתיים, על מנת להתמודד עם מה שהעם רוצה.

אתה אומר ש-53% תומכים במדיניות שלכם – – –

אורי אור (העבודה):

אנחנו יודעים.

מיכאל איתן (הליכוד):

אם אתם בטוחים, נלך לבחירות, תזכו ב-53% ותקבלו מנדט לבצע את מה שאתם רוצים. אבל אתם יודעים שאין לכם לא 53% ואפילו לא 43% שתומכים במדיניות שלכם. אתם מיעוט מבוטל, שכרת ברית עם גורמים שוליים קיצוניים. יש לו 61 מנדטים בכנסת, אבל הוא מיעוט בעם.

אתם מתדרדרים מיום ליום, מפקירים את הביטחון. היום הגענו לשיא השיאים, שראש ממשלת ישראל, בניגוד לכל קונצפציה ביטחונית, מודיע שכאשר צה"ל יפנה שטחים, אפילו אם הוא יראה התארגנות של מחבלים בשטח שיהיה בשליטת אש"ף, צה"ל לא יתערב על מנת לסכל מראש את ההתארגנות הזו. ואחר כך הוא מופיע פה ואומר: למה אתם אומרים שאנחנו פוגעים בביטחון המדינה?

כן, אדוני יושב-ראש ועדת החוץ והביטחון, חבר הכנסת אורי אור, תעמוד כאן ותגיד לעם את האמת. אתה שמעת את הדברים. אתה יודע שהם נכונים.

משה נסים (הליכוד):

איפה זה היה?

מיכאל איתן (הליכוד):

אני לא יודע איפה. הוא יודע, יושב-ראש ועדת החוץ והביטחון, הוא יודע, הוא שמע את הדברים האלה. אני בטוח. הוא אמר שם – – –

היו"ר א' סלמוביץ:

חבר הכנסת איתן.

מיכאל איתן (הליכוד):

את יכולה להוריד לי עוד הסתייגות.

היו"ר א' סלמוביץ:

– – – לפי השיטות האלה, חבר הכנסת איתן. אני מבקשת לסיים.

מיכאל איתן (הליכוד):

משפט אחרון.

היו"ר א' סלמוביץ:

לפי כללי התחביר העברי.

מיכאל איתן (הליכוד):

תענה לי על זה בכנות ובהגינות, האם היתה אי-פעם ממשלה ישראלית שהודיעה מראש, שאם היא תראה התארגנות טרוריסטית מעבר לגבול, או באיזה מקום, היא תימנע מלסכל אותה? יום שחור בתולדות הביטחון של מדינת ישראל היום.

היו"ר א' סלמוביץ:

תודה רבה לחבר הכנסת מיכאל איתן. אני מזמינה את חבר הכנסת יגאל ביבי, אחריו – חבר הכנסת אפרים גור.

אורי אור (העבודה):

יגאל ביבי (מפד"ל):

כבוד היושבת-ראש, כנסת נכבדה, הממשלה הזאת עלתה לשלטון בהונאה. היא מכרה לציבור מצע, שהיא כביכול תטפל בתחלואי החברה, הכלכלה. הממשלה הזאת ודובריה, גם לאחר הקמתה, אמרו שהם יקבעו סדרי עדיפויות חדשים.

מאיר שטרית (הליכוד):

אמרו.

יגאל ביבי (מפד"ל):

כפי שהם עושים את ההונאה הגדולה של מזרח תיכון חדש, הם גם מוכרים שהם עושים מדינה חדשה עם עדיפויות חדשות. אמרתי בהזדמנויות שונות שזו ממשלה עם מרצ, אבל זו גם ממשלה שפועלת נגד זכויות האדם ונגד זכויות האזרח במדינת ישראל.

אני רוצה לברך את יושב-ראש ועדת הכספים בדבר אחד, שהוא הציל את כבודה של הכנסת על-ידי כך שהאריך אתמול בשלושה חודשים את ההטבות במס הכנסה לערי הפיתוח. אני מברך את חבר הכנסת גדליה גל, יושב-ראש הוועדה, על כך שהוא מגלה רגישות בנושאים האלה.

אני רוצה לומר לממשלה הזאת, שאם תושב בקריית-ארבע, לאחר 25 שנה, צריך לשלם 300 שקל עבור גן-ילדים, אם הוא עולה מאתיופיה, או עולה מרוסיה, או אנשים שנמצאים במצוקה חברתית וכלכלית, ואילו אדם מדגניה, מכינרת, לא משלם – אלה סדרי העדיפויות החדשים של הממשלה הזאת? לדעתי, הממשלה הזאת עושה פשע, היא חוטאת, היא מפלה בין האזרחים במדינת ישראל.

אם אין בושה, אם אפשר להנהיג סדרי עדיפויות כה מעוותים, לחלק דברים לא לפי קריטריונים – אני לא יודע. נכון שיש "עליהום" גדול נגד הציבור הציוני הדתי, אלה שמתיישבים, אלה שבונים, אלה שמנסים לחנך דור טוב במדינת ישראל. היום מחליטים לקפח את הסקטור הזה, להכות בו כמה שיותר. יום-יום אני מקבל טלפונים ממוסדות שלנו, של החינוך הדתי, אנשים שמשרתים את המדינה, משרתים בצבא, ומודיעים לי שמורידים להם שעות, שמקצצים את השירות הלאומי לבנות. לבנות שרוצות לשרת את המדינה אומרים: לא, אל תשרתו את המדינה.

זו ממשלה שקובעת סדרי עדיפויות לאומיים? זו ממשלה שנותנת פרס למי שלא הולכים בדרך לבניין ארץ-ישראל, בחינוך ובהגשמה. הזדעזעתי היום מהדיעה בעיתון, ששניים מחיילי ישיבות ההסדר רותקו, נשפטו והוענשו. למה? חשדו בהם שהם לא טיפלו מספיק במתנחלים. הם לא הרימו אלות.

אתם מצטיירים לאט לאט כממשלה של אלות, של מכות, של לחץ על יהודים.

אני מאוד מעריך חלקים גדולים מתנועת העבודה. אני חושב שיש לכם חלק גדול בבניין הארץ. אל תקלקלו את הפירמה שפעם הכרנו, של מתיישבים, של חלוצים, של אהבת ישראל. אל תהיו ממשלה של אלות וזרנוקי מים. אל תהיו ממשלה שתתחיל ללכת לכיוון, שמי שמשרת את המדינה, שמי שמתיישב, אתם קוראים לו "המתנחל הזה".

שמעתי את דוברי הממשלה הזאת, כיצד הם מתארים את אלה שיושבים בעלי או בקריית-ארבע או באלקנה, כאנשים שהם נטל. הם נטל? התיאורים האלה של הגברת אלוני, שאומרת "אנחנו מפרנסים אותם, אנחנו מזינים אותם, אנחנו נותנים להם" – הממשלה הזאת היא של מישהו? בית פרטי של מישהו? הוא נותן, הוא המפרנס, הוא יוסף המשביר. אולי עוד מעט יחייבו אותנו לכרוע בפני הממשלה שנותנת לנו לחיות בארץ אבותינו?

סדרי העדיפויות של הממשלה הזאת בחלקם היו טובים, אבל בחלקם המכריע, המהותי, של בניין עם וארץ, הממשלה הזאת לא נוהגת היטב, והיא צריכה ללכת בהקדם.

היו"ר א' סלמוביץ:

תודה רבה לחבר הכנסת ביבי. אני מזמינה את חבר הכנסת אפרים גור, אחריו – חבר הכנסת אברהם הירשזון, ואחריו – חבר הכנסת שאול יהלום.

דן תיכון (הליכוד):

זה עדיין לשם החוק?

היו"ר א' סלמוביץ:

לכותרת פרק א'.

דן תיכון (הליכוד):

צריך היה להצביע על שם החוק.

היו"ר א' סלמוביץ:

נעבור להצבעה אחרי הפרק הזה.

אפרים גור (הליכוד):

גברתי היושבת-ראש, כנסת נכבדה, חוק ההסדרים במשק ותקציב המדינה המובאים לאישורנו נעדרים כמעט כל בשורה או מפנה, או, בכל מקרה, אין בהם תמורות המצביעות על סדר עדיפויות חדש, שראש הממשלה ושרי הממשלה הבטיחו בנחרצות גדולה כל כך לחולל.

עוד נדבר בהמשך, בעת הנמקת ההסתייגויות, על המצב הביטחוני הקשה, על האבטלה הגואה, על העוני המתרחב, על בלימת הצמיחה במשק, על הגידול בגירעון המסחרי של ישראל, על המשבר ברשויות המקומיות, על מצבן הקשה של ערי הפיתוח ועוד. אך כעת, בהסתייגות ראשונה זו, אסתפק בהערות אחדות על מצב העלייה והקליטה בישראל.

בפתח הדברים האלה, גברתי היושבת-ראש, אני רוצה לנצל את הבמה של היום ולמחות באופן נחרץ ביותר על המעשה של רשות השידור ושל "קול ישראל", שזה כשבוע ימים, בתוכנית הבוקר של העיתונאית דליה יאירי, משמיעים שיר – שאגב, הוכתר כשיר השבוע – ובו קטע שיש בו כדי להכפיש, כדי לבזות, כדי להשפיל וכדי להדביק סטריאוטיפ וסטיגמה על ציבור של נשים עולות.

והקטע שאני מדבר עליו אומר: "ונעבור לעניין אחר – ערב טוב ראש הממשלה. ונעבור לעניין אחר – בוקר טוב לך, זונה עולה". יכולים לומר שזה שיר סטירי.

משה נסים (הליכוד):

מי המחבר?

אפרים גור (הליכוד):

המחבר אף הוא עובד רשות השידור, יואב גינאי. אני רואה בכך דבר חמור וניסיון לתת לגיטימציה ממלכתית דרך רשות השידור ודרך "קול ישראל" לניסיונות של אחדים בחברה ישראלית לשוות לציבור שלם, אינטלקטואלי, משכיל, תורם ובונה, שהגיע למדינת ישראל, סטריאוטיפ נגטיבי כל כך מבזה, כפי שמוזכר כאן, ואני אפילו לא רוצה לחזור על המלה הזאת.

הזכיר כאן קודמי, חבר הכנסת מיכאל איתן, שבסיעת הליכוד יצאה קריאה להבעת אי-אמון בממשלה בשל מחדליה בתחומים שונים ומרובים. אני בהחלט מצטרף לקריאה הזאת בכל הקשור – – –

משה נסים (הליכוד):

אילו מחדלים?

אפרים גור (הליכוד):

יפורטו המחדלים האלה במהלך הימים הבאים.

– – – בכל הקשור למה שאני קורא: אי-התמודדותה ואפילו אוזלת-ידה במידה רבה בנושא הטיפול בעלייה ובקליטת העלייה הזאת.

הממשלה הזאת, גברתי היושבת-ראש, קבעה כמה מדדים, כחמישה מדדים לקליטה מוצלחת בישראל. היא אמרה שהקליטה המוצלחת היא תעסוקה הולמת, דיור נאות, חינוך ברמה גבוהה, רווחה לעולים והשתלבות חברתית נאותה.

לעולים, גברתי היושבת-ראש, אין תעסוקה הולמת. למעלה מ-70% אינם מועסקים במקצועותיהם, ורבים מהם מועסקים במקצועות שהם חרפה להשכלה ולאינטלקט של כמעט כל מי שבאים לישראל. אין להם דיור נאות, אין להם חינוך ברמה גבוהה. הרווחה שניתנת לעולים היא מתחת לכל ביקורת. לא רק שהם אינם משתלבים השתלבות חברתית נאותה בחברה הישראלית, אלא הקיטוב והניכור בין העולים לבין האוכלוסייה הוותיקה בישראל הולך ומתרחב, ויש סימנים מסוכנים מאוד של אנטגוניזם ועימותים חברתיים בין האוכלוסיות הקשות של העולים מחד גיסא, לבין האוכלוסיות הקשות של הוותיקים מאידך גיסא, בעיירות הפיתוח, כאשר גם כך מצבן של עיירות הפיתוח לא טוב, לא משופר.

במהלך ההסתייגויות, גברתי היושבת-ראש, נציג אחד לאחד את מה שאני חושב כחוסר הצלחותיה, ובמקרים מסוימים ככישלונותיה של הממשלה בתחום שהיא עצמה, הממשלה הזאת, כמו גם קודמותיה, קבעה בעדיפות שנייה של התקציב ושל המדיניות, כאשר הלכה למעשה, לא רק שהנושא הזה של העלייה והקליטה לא מוצב בסדר העדיפויות כעדיפות שנייה, אלא הוא נדחק, לצערנו, גם בהתייחסות התקציבית וגם בתודעה הציבורית, לשוליים. תודה.

היו"ר א' סלמוביץ:

תודה רבה לחבר הכנסת גור.

אני מזמינה את חבר הכנסת הירשזון – איננו. חבר הכנסת שאול יהלום – איננו. חבר הכנסת אבנר חי שאקי, בבקשה.

דן תיכון (הליכוד):

אני מבטיח לכם שהדיון יסתיים לפני השעה 02:00.

אבנר חי שאקי (מפד"ל):

גברתי היושבת-ראש, אדוני השר, חברי הכנסת, ממשלה זו קבעה לעצמה יעדים חברתיים שבהם היא ראתה משימה עליונה, בעלת חשיבות עליונה. והנה, כאשר בודקים מה נעשה כדי לחזק את השכבות החלשות באוכלוסייה, כדי להגדיל תעסוקה בעיירות הפיתוח, בשכונות מצוקה ובמוקדי אבטלה ידועים, לא נראה כי הממשלה משיגה את היעדים הללו ומגשימה אותם, וחשוב באמת שבדיון כזה על חוק ההסדרים יעלה מחדש העניין הזה של המדיניות החברתית של הממשלה.

הזדמן לנו השבוע לעסוק בתקציבו של המוסד לביטוח לאומי, ושרת העבודה והרווחה חזרה והצהירה בפני ועדת הכספים, שלא נותנים לה, כשרת העבודה והרווחה, המופקדת גם על המוסד לביטוח לאומי, כל סמכות להתמודד עם בעיות חברתיות ועם מצוקות חברתיות ראשונות במעלה. היא הביאה את חומרת מצבם של נכים, של מפגרים, של ילדים בסיכון, של מאות בני נוער הזקוקים לפנימיות ואין תקציב כדי לאפשר כניסתם לפנימיות. ואתה עומד ונדהם, המוסד לביטוח לאומי מסיים את השנה בעודף של מיליארד ו-300 מיליון שקל, עומד סכום שהצטבר על פני השנים של כ-40 מיליארד שקל, שעליו משלם האוצר ריבית נמוכה ביותר, שאילו רק ניתן היה לקבל על הסכום הזה ריבית של השוק, בסכום הזה לבדו אפשר היה להתמודד עם חלק גדול – – –

דן תיכון (הליכוד):

אתה לא מדייק. היא מקבלת את הריבית של השוק, אבל היא מבקשת לקבל את הריבית שמקבלות קרנות הפנסיה, שהיא 5.5%.

אבנר חי שאקי (מפד"ל):

היא מקבלת 3% במקום 5.5%.

דן תיכון (הליכוד):

3% שהיא מקבלת זו בדיוק הריבית שמשתלמת בשוק. זו הנוסחה.

אבנר חי שאקי (מפד"ל):

אולי לא דייקתי, אני מודה לך על התיקון, אבל ברור שבעניין הזה אפשר היה לנצל את הפרשי הריבית הללו כדי להתמודד עם אותן מצוקות חברתיות, שהיום, בתקציב הנוכחי, טוען שר האוצר שלא ניתן להתמודד עמהן.

כדי שממשלה זאת תעמוד בדיבורה, היא חייבת לשנות את הצעת התקציב כפי שהיא מובאת, לפחות בנושא הזה, שהפך להיות יעד מרכזי במשימותיה ובמטרותיה. אני נוטה להאמין, שכשהיא הצהירה על כך, וכשראש הממשלה עמד על דוכן זה והודיע שהממשלה הזאת משנה את סדרי העדיפויות ורואה את היעדים החברתיים כראשונים במעלה, היא התכוונה באמת ובתמים לשנות, אבל כנראה כשזה בא לידי ביצוע, יש התנגדות של אנשי מקצוע, אולי באוצר, שאינם מאפשרים זאת. זו ההזדמנות בדיון הזה להביא לתשומת לבו של שר האוצר, שלא יהיה אפשר שלא להיענות לפניות בנושא הזה.

מדברים בשבועות האחרונים על מלחמה בעוני, מדברים על 600,000 נפשות ויותר החיות מתחת לקו העוני, רואים כמטרה ראשונה במעלה צמצום מספרם של אלה המצויים מתחת לקו העוני, והשאלה היא, האם הכלים והאמצעים והמשאבים העומדים לרשות העניין יש בהם כדי להתמודד בהצלחה במאבק הזה שנקרא המאבק בעוני. אי-אפשר להצליח בו אם לא יתקבלו כמה הצעות שעלו, שנושאת דגלן, צריך לומר זאת לשבחה של השרה, שרת העבודה והרווחה, הרואה עדיין את עצמה כפה לכל אלה, לחלשים בחברה, לאוכלוסיות החלשות, לאותם ילדים במצוקה, לאותם נכים, לאותם מפגרים, לאותן קבוצות קשישים הזקוקים לסיוע, והתקציב הנוכחי אינו מאפשר להם להתמודד כהלכה.

לכן, אי-אפשר שלא לומר, כי קבלת התקציב כמו שהוא לא תהווה תשובה נאותה לצרכים החברתיים הדוחקים ביותר והדחופים ביותר, ואני מניח שיש בכנסת רוב לטובת השינויים הללו.

משה נסים (הליכוד):

תציע, ותראה שאין רוב.

אבנר חי שאקי (מפד"ל):

בוועדת הכספים היה רוב.

היו"ר ע' עלי:

תודה רבה לחבר הכנסת אבנר חי שאקי.

רבותי חברי הכנסת, אנחנו ממשיכים בנימוק ההסתייגויות. וכעת להסתייגות לחלופין של חבר הכנסת מיכאל איתן לכותרת פרק א'. בבקשה.

השר לקליטת העלייה י' צבן:

היו"ר ע' עלי:

אין אדם דן אלא לפי מה שרואות עיניו. זו הרשימה המונחת כאן. אני בכל אופן מעביר את ההערה של השר.

מיכאל איתן (הליכוד):

אדוני היושב-ראש – – –

דן תיכון (הליכוד):

מותר לי לשאול שאלה לסדר? כמדומני שאנחנו כבר נמצאים במטרת החוק. נכון?

היו"ר ע' עלי:

עדיין לא.

דן תיכון (הליכוד):

סיימנו את ההסתייגויות לשם החוק. הלא כן?

היו"ר ע' עלי:

עדיין לא. אנחנו עדיין בשם החוק.

השר לקליטת העלייה י' צבן:

דן תיכון (הליכוד):

לא שומעים את דברי השר.

השר לקליטת העלייה י' צבן:

— — — לכן נפסק שאין זמן להנמקת לחלופין.

מיכאל איתן (הליכוד):

אני רוצה להעיר לדבריו של השר צבן. ראשית, לפני דקות ספורות חבר מפלגתך ונדמה לי שגם חברך האישי חבר הכנסת חיים אורון, שברגע זה נכנס, אמר בדיוק את ההיפך. כלומר, הוא צידד בעמדתנו, שקיבלה תימוכין עוד בשנה שעברה, ולפיה כל הסתייגות היא הסתייגות ומקנה זכות נימוק למשך חמש דקות.

השר לקליטת העלייה י' צבן:

הסתייגות כן, אבל לא לחלופין.

חיים אורון (מרצ):

הסכמנו גם לחלופין.

מיכאל איתן (הליכוד):

הנה הוא מאשר את דברי. הבאתי דברים בשם אומרם – וגם הוכחו שצודקים ונכונים.

דבר שני, אני רוצה, אדוני השר, להסביר את העניין. ההנמקה היא חלק מהתהליך הדמוקרטי של ניסיון לשכנע בטרם הצבעה. אם אני מציע הצעה מסוימת, שעליה עומדים להצביע, יש לי זכות לנסות לשכנע אותך, אולי אתה תשתכנע.

עכשיו אנחנו דנים בשמו של החוק. אני הצעתי שתיים או שלוש הצעות לשם החוק. אנחנו נעבור להצבעה. איך אתה תדע להצביע על ההצעה השלישית שלי לשם החוק? את הראשונה לא קיבלת,

את השנייה לא קיבלת, אבל אולי אני אשכנע אותך שדווקא ההצעה השלישית שלי, שעליה נצביע
בנפרד, היא ההצעה הנכונה ואתה תוכל להצביע עבורה.

השר לקליטת העלייה י' צבן:

— — — מזלנו שיש לך רק שתיים-שלוש הצעות. מה היינו עושים אילו היו לך 15 הצעות לחלופין
ולחלופי חלופין?

מיכאל איתן (הליכוד):

אני מענה.

היו"ר ע' עלי:

סליחה, אולי תרשה לי — — —

מיכאל איתן (הליכוד):

אתה יכול להוריד לי את זה מזמן ההסתייגות שלי. אין בעיה.

דן תיכון (הליכוד):

יש לחלופין ולחלופי חלופין ולחלופי חלופי חלופין.

מיכאל איתן (הליכוד):

הדמוקרטיה מקנה זכויות, והחוק מקנה זכויות. אבל כולנו יודעים שיש גם גבול לאבסורדים, ויש איזה
גבול אמיתי, שבסופו של דבר ההבנה ההדדית והחיים קובעים אותו. זה קיים באיזה מקום. זה חשוב
אולי למען השיעור בדמוקרטיה, שתראה מה קרה הפעם. הרי יכולה היתה קואליציה לפתוח את
התקנון, ויש שם סעיף האומר: במקרים מיוחדים רשאית ועדת הכנסת לקבוע סדרי דיון מיוחדים
העומדים בסתירה לתקנון זה.

תיאורטית יכולה היתה הקואליציה לבוא ולומר: בדיון על חוק ההסדרים אנחנו רוצים לממש את זכותנו
על-פי התקנון ולקבוע שלא מנמקים כל הסתייגות, אלא כל הסתייגות שנייה; או שלא נותנים חמש
דקות להסתייגות, אלא דקה אחת בלבד.

השר לקליטת העלייה י' צבן:

בל ייעשה.

מיכאל איתן (הליכוד):

פניתי אל חברי הקואליציה ואמרתי להם, בואו תבדקו את מסגרת הדיון, אם אנחנו יכולים להכניס את כל ההסתייגויות במהלך הדברים הרגיל, בלי שאתם מפעילים רוב דורסני על מנת לעוות את התקנון ולשנות את מה שאמור בו. אם אנחנו נגיע למצב אבסורדי כמו שאתה מתאר, אז אתם תשתמשו בזה, וגם יהיה לנו קשה להסביר לדעת הקהל שאתם עושים מעשה בלתי חוקי ובלתי מוסרי, כי אנחנו מנצלים את זה מעבר להיגיון שמתחייב. אבל כל זמן שאנחנו בגבולות ההיגיון, אני מבקש מכם שלא תשנו תקנון, ותראו שהדברים יסתדרו.

התקציב צריך להיות מאושר ביום שישי הבא. בדקנו את העניין ומצאנו, שגם אם ננמק את החלופין ואת חלופי החלופין, כפי שנרשמו היום, במצב הדברים הנוכחי, בהתחשב במספר החברים שנמצאים כאן ומעוניינים להשתתף בדיון, אנחנו נגיע לזה במועד ותוך הבנה. גם לאופוזיציה יש אחריות לכך שלעם ישראל יהיה תקציב בזמן. אנחנו רוצים שיהיה תקציב טוב יותר, אבל בלי תקציב אי-אפשר, ויש לנו אחריות לכך שהתקציב יעבור במועדו.

היו"ר ע' עלי:

אני מבקש להבהיר, שלחבר הכנסת איתן יש שתי הסתייגויות כאן, ואני נותן לך עשר דקות לנמק את שתיהן.

מיכאל איתן (הליכוד):

אם עברו כבר חמש דקות, ארד כעת. קבענו כלל, מתוך הבנה בינינו, שההסתייגות תהיה חמש דקות, שמי שאיננו – יפסיד את זכותו, ואין לשמור ואין לשריין. אני אעלה כשיגיע שוב תורי.

היו"ר ע' עלי:

חבר הכנסת איתן, עם כל הכבוד, אולי תרשה לי. היות שיש לך כאן שתי הסתייגויות בסעיף הזה, בזו אחרי זו, נמק את שתיהן ביחד.

דן תיכון (הליכוד):

זה נוגד את הסיכום.

היו"ר ע' עלי:

סליחה, מה הפתרון?

דן תיכון (הליכוד):

זה נבנה על תור גיאומטרי יורד.

היו"ר ע' עלי:

בסוף הרשימה נשארו שתי הסתייגויות של חבר הכנסת איתן בזו אחר זו, ואני מציע שהוא ינמק את שתיהן. אין טעם שירד ויעלה שוב.

דן תיכון (הליכוד):

בסדר.

היו"ר ע' עלי:

יש גם היגיון לדברים.

מיכאל איתן (הליכוד):

אני רוצה לפנות אל השר צבן ולחזור על הסיפא של הדברים בהסתייגות הקודמת. הנושא שבו דיברנו היה נושא הביטחון. ואני חוזר ואומר, שיש בינינו פער גדול בעמדות ובראיית המצב, אבל נדמה לי שבנושאים הביטחוניים אתה, בניגוד לאחרים, אולי יותר פתוח, והאלמנט כאן הוא לא של חנופה אישית, אלא יש שמרנות מסוימת בנושאים ביטחוניים. אתה אומר, למרות תמונת מצב אופטימית אתה לוקח מרווחי ביטחון גדולים יותר בנושא ביטחון משלוקח מישהו אחר.

כך הצטיירת בעיני, אף שהעמדות הוצגו באותה צורה וגם הפתרונות באותה צורה. אתה דגלת בהקמת מדינה פלשתינית, ואתה דוגל בזה גם היום; אתה דוגל בחזרה לגבולות 1967, וגם בירושלים תמצא איזה סידור – נקרא לזה – שאני רואה בו חלוקה ופגיעה בריבונות. אבל כל זה עדיין בכפוף לכך, שאתה תובע ותבעת הסדרי ביטחון.

אני לא יודע אם זה יצא לאמצעי התקשורת, אבל אני מתקומם היום על דבר חמור מאוד מבחינת קונצפציה ביטחונית, שלא היה עד היום, דבר שאותו שמעתי היום, ואני חושב שהממשלה צריכה לתת הסבר מדויק למה התכוון ראש הממשלה כאשר הוא אמר: כאשר צה"ל ייסוג משטחים בעזה וביריחו, ובשטחים האלה תהיה אחריות של אש"ף, אפילו – הוא אמר – תהיה לנו ידיעה שבשטחים האלה יש התארגנות חבלנית, צה"ל לא יבצע חדירה בלתי מוסכמת ומתואמת על מנת לסכל מראש אירוע ביטחוני. זה דבר חמור מאוד. האם זאת היתה – – –

רן כהן (מרצ):

אני אענה לך למה הוא התכוון, כיוון שאני הייתי בישיבה – – –

מיכאל איתן (הליכוד):

בבקשה, אני אשמח לשמוע. בעיני, הדבר הזה נראה חמור בשינוי – – –

היו"ר ע' עלי:

אתה תדבר בעוד שעה, חבר הכנסת רן כהן, בעוד שעה בערך.

מיכאל איתן (הליכוד):

יש במשפט הבין-לאומי פער מסוים – – –

אלי דיין (העבודה):

זה שייך לחוק ההסדרים?

מיכאל איתן (הליכוד):

כן, כי זה שייך לנושא הביטחון ותקציב הביטחון. בהחלט.

קריאה:

מיכאל איתן (הליכוד):

אני מסיים מייד. תן לי לסיים. במשפט הבין-לאומי הפומבי יש בעיות קשות באשר לסעיף 51 ותרגומו, סעיף שדן בהגנה עצמית של מדינות. אבל מדינת ישראל מעולם לא קיבלה נוסחה שלפיה היא אינה חוצה גבולות על מנת למנוע איומים ביטחוניים עליה. האם פעלנו על-פי הקונצפציה הזאת, כאשר מטוסי צה"ל טסו עשרות אלפי קילומטרים להפיג את הכור האטומי בעירק? האם כל פעולות התגמול שלנו עלו בקנה אחד עם הקונצפציה החדשה, שראש ממשלת ישראל של היום, מי שמכנים אותו: "מיסטר דיפנס", מר ביטחון, נותנים לו את התואר הזה, לשעבר – האם הדברים האלה עולים בקנה אחד עם הצרכים הביטחוניים של מדינת ישראל, שצה"ל לא יעבור גבולות מסוימים, אפילו כאשר יש לו מידע ששם מתבצעות פעולות הכנה לטרור נגד ישראלים, נגד מדינת ישראל?

היו"ר ע' עלי:

חבר הכנסת איתן.

מיכאל איתן (הליכוד):

זה מהפך. זה שינוי אדיר, ללא שום הצדקה. אני אשמח מאוד לשמוע את התגובה, את ההבהרות. אני לא חושב שיש אזרח אחד במדינה שיכול לישון הלילה הזה בשקט בטרם הוא יקבל הסברים לעניין הזה.

אברהם פורז (מרצ):

אני יכול, אני יכול.

היו"ר ע' עלי:

תודה רבה לחבר הכנסת מיכאל איתן.

אנחנו עוברים לסעיף הבא, סעיף 1, מטרת החוק. ראשון הדוברים – חבר הכנסת חיים אורון, אחריו – חבר הכנסת מיכאל איתן.

חיים אורון (מרצ):

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, אני שמח על העובדה שחבר הכנסת מיכאל איתן עולה אחרי, כי אני מתכוון להמשיך את הדו-שיח אתו מהסעיף הקודם. בנושא שדיברת עליו עכשיו, אני חושב שיהיה בלתי אחראי ובלתי רציני לומר, שההסדר שעליו אנחנו מדברים היום איננו יוצר בעיות ביטחון קשות ומסוכנות בגדה המערבית וברצועת-עזה, איננו יוצר בעיות ביטחון למתנחלים, למתיישבים – כל אחד ישתמש במושג שלו – שיושבים באותם מקומות.

אני לא חושב שהבית הזה חולק על האמירה, לא לצורכי פולמוס, שחובתה של הממשלה הזאת, כמו כל ממשלה, להקדיש את מירב המאמצים ולעשות כל דבר אפשרי, במגבלות שכולם תמיד דואגים לומר אותן – במסגרת החוק וכו' וכו', כדי להבטיח ביטחון מרבי לתושבים בשטחים הללו. הייתי אומר, שאין כמעט משהו שמעוניין בזה יותר מאשר אנחנו, תומכי ההסדר, כי אנחנו יודעים שהמבחן הזה, בעיני חלקים גדולים בציבור, בעיקר בעיני אותם חלקים – – – השר רמון, אתם מתווכחים על חוק בריאות? אתם עושים זאת בקולניות כזאת שאני לא מצליח לדבר.

דווקא תומכי ההסדר יודעים, שאם יש נקודה שיכולה לערער את התמיכה בהסדר הזה, במיוחד באותה קבוצת ביניים, שהיא לא כל כך מחויבת אליו בגלל עמדותיה, היא התחושה שההסדר הזה איננו נותן ביטחון לתושבים בשטחים, ואולי בהמשך לא ייתן ביטחון לתושבים בתוך "הקו הירוק". בתחום הזה צריך לעשות כל מאמץ אפשרי כדי לתת ביטחון, במידת האפשר, לתושבי השטחים.

אבל, ופה מתחיל הקושי הגדול – אני חי בתחושה קשה, שבעיות ביטחון אמיתיות הופכות לנושא מרכזי בהתנגחות הפוליטית על ההסכם, הופכות לנושא מרכזי בעימות החריף שקיים, מעבר לנושא הביטחון, על-ידי אותם גופים שלא עושים את ההבחנה, ואני יודע עד כמה היא קשה, בין הדאגה לנושא הביטחון, שהם אחראים לו בתור נציגי השטחים לדוגמה, ובין יעד מוצהר לעשות כל דבר אפשרי כדי לקעקע את ההסכם, הם אומרים במסגרת החוק. מהי מסגרת החוק? – הפירוש רחב מאוד. אבל היעד לעשות כל דבר אפשרי לקעקוע ההסכם יוצר ערבוביה קשה מאוד, עם הגנה לגיטימית, לעתים חריפה, לעתים תוקפנית, מוצדקת, על הבטחת זכויות ביטחון בסיסיות.

המצב הזה הוא תוצאה של עובדה שאי-אפשר לבטל אותה היום. אני התנגדתי לה במשך 26 שנה; זו מציאות שהזרם שאתה מייצג אותו דחף אליה, לא במקרה, מציאות שבה לא ניתן יהיה להפריד בין האוכלוסיות, והחיכוך שביניהן ילך ויגדל כל פעם מחדש.

הקיצונים ביותר, ואתה לא מייצג אותם, יודעים שהדרך לקעקע את ההסכם היא להביא את החיכוך לרמה כזאת שהחברה הישראלית לא תוכל לחיות אתו. אתה התבטאת כמה פעמים ואמרת, שאת הגבול הזה אתה לא עובר, אבל אתה מודע, כמוני – לא שאני מנחש, אומרים את זה – שצריך לעשות כל דבר, שכן החיכוך יגבר והחברה הישראלית לא תוכל לעמוד בזה. היא לא תוכל לעמוד במה שקורה בחברון, היא לא תוכל לעמוד במה שקורה בבית-אל, היא לא תוכל לעמוד במה שקורה בכבישים, והעניין יקרוס.

אם היינו מצליחים, וזה לא קל, לך קשה יותר מאשר לי, ליצור את ההבחנה הזאת, שבה יש מחלוקת הרבה יותר קטנה – יכול להיות שלא תהיה הסכמה על כל האמצעים, למשל יש מהתושבים בשטחים שאומרים: לא ניתן לצבא להיכנס אלינו, לא ניתן לגדור. אני חי ביישוב שמוקף גדר כבר 42 שנה. הייתי מעדיף שלא תהיה גדר סביב קיבוצי. אני יודע שיש יישובים בשטחים שבהם אומרים: לא נשתמש באמצעי הגדר, ולא יהיה שביל טשטוש סביב המשק שלנו. למה? כי היישוב שלנו זה כל הארץ. ניסע היכן שאנחנו רוצים כמו ברחוב דיזנגוף, לא כמו בוואדי בנגב, לא כמו בכל טיול של בית-ספר, שיוצא מכל מקום לכל מקום בכל מרחבי מדינת ישראל. אנחנו רוצים הרבה יותר ביטחון.

תהיה לי הסתייגות נוספת, ונמשיך את הדיאלוג.

הי"ר ע' עלי:

אני מציע לעסוק גם קצת בתקציב.

חבר הכנסת מיכאל איתן, בבקשה, ואחריו – חבר הכנסת בא-גד. אם הוא לא יהיה – חבר הכנסת יגאל ביבי, ואם הוא לא יהיה – חברת הכנסת נעמי בלומנטל, ואם היא לא תהיה – חבר הכנסת אלי גולדשמידט, ואם הוא לא יהיה – חבר הכנסת אפרים גור.

מיכאל איתן (הליכוד):

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, חבר הכנסת חיים אורון, בראשית דברי אני רוצה לומר, שאני מסכים להגדרתך בשינוי קל. כמובן, אין לבצע שום פעולה שיש בה משום אלימות במטרה לקעקע את מדיניות הממשלה, לא ביהודה, בשומרון ובחבל-עזה ולא בתחומי מדינת ישראל. בשום פנים ואופן אין לפגוע לא בכוחות הביטחון, לא במשטרה וגם לא בערבים חפים מכל פשע.

עמדתי כאן על הבמה הזאת ואמרתי, שלא עולה על דעתי מעשה יותר חמור ומזעזע מכך שעוצרים מונית, ניגשים אליה, ומטווח קצר יורים באנשים שלא יודעים בכלל מי הם, שלא יודעים אם הם פשעו, אם הם חטאו, שלא יודעים מה השקפותיהם, סתם כך לבצע רצח – הדבר הזה הוא טרור, וכולנו מחויבים להילחם בטרור.

אבל, חבר הכנסת חיים אורון, אני לא אומר "אבל" על ההסתייגות הראשונה; הגיוני יישאר בלי שום "אבל" ובלי שום הסתייגות. ה"אבל" בא אליך. אל תיתפס בשלושה פושעים או בשני פושעים או בעשרה פושעים או בשלושים פושעים עבריינים, שמבצעים מעשים מתועבים ועוברים על החוק. אני שואל אותך בכנות: היום אתה תומך בממשלה שעומדת למסור נשק לאנשים, שאחד מהם רואיין בעיתון ואמר באלו המלים: אני איש "פתח", אני עומד להתגייס למשטרה הפלשתינית, ורבין חולם כאשר הוא אומר שאנחנו נמנע פיגועים של "הג'האד האסלאמי". הוא אומר: אני, כאשר אני אראה חוליות פיגוע יוצאות לפגוע ביהודים, אני אתן להן את הנשק ואני אנשק את הרובה לפני הפעולה ואחרי הפעולה.

עכשיו, השאלה שלי היא כזאת. נגיד היום יש לנו מצב ברור ביש"ע. צה"ל והיהודים מצוידים בנשק ויש בקרה לא במאה אחוז, עובדה שקרה מה שקרה, אם כי לא יודעים, אולי זה לא אנשי יש"ע; אולי זה דווקא מישהו מתל-אביב שעשה את זה. אבל אפשר לומר שהיהודים ביש"ע מצויינים, שומרים על הנשק. ומול מאות מאות מקרים של ערבים, אולי היה מקרה אחד או שניים של יהודים ביש"ע שהשתמשו בנשק ופגעו בערבים.

אבל מחר בבוקר יהיה נשק גם בידי היהודים וגם בידי הערבים. היום, כשצה"ל נוסע בשטח ויהודים נוסעים בשטח, אם הם רואים ערבי נושא נשק, הם יודעים שהוא מפר חוק, הם יודעים מראש להיזהר

מפניו והם יודעים לנקוט אמצעים. מחר – אתה וממשלתך לוקחים על עצמכם אחריות. ואני שואל אותך, לא על בסיס פוליטי: אתה כחיים אורון, דמה בנפשך שאתה גר ביישוב בית-אל, ואתה לוקח את מכוניתך לנסוע למקום עבודתך בירושלים. ממול מגיעה מכונית ערבית וממנה יורדים אנשים חמושים, מאותתים לך לעצור, ובידיהם כלי נשק. איך אתה יודע מי הם? האם זה אותו ערבי שהתראיין ואמר: אני אשתמש בנשק כדי לסייע בהרג יהודים? או שאלה שוטרים פלשתינים מתונים, שמוכנים לחיות על-פי ההסכם? אתה יושב במכונית, מה תעשה? אתה מגיע לאבסורד. אתה יודע מה יהיה המבחן של התושבים לדעת אם זה קיצוני או מתון? אם הוא ירה בך והרג אותך, סימן שהוא מהקיצונים. אם עברת בשלום, הוא מהמתונים.

חיים אורון (מרצ):

אפשר לשאול אותך שאלה?

מיכאל איתן (הליכוד):

מייד. אתה חייב לי עוד תשובה גם על השאלה הקודמת. בדיאלוג שאני מקיים אתך עכשיו אני לא מדבר בכלל על השאלה איפה יעבור הגבול, ואני לא מדבר אתך על מה אתם מוכנים לוותר. אני מדבר על האחריות שלכם כממשלה לאזרחי מדינת ישראל. יש אזרחי מדינת ישראל שאתם משחקים בביטחונם האישי, אתם מטילים עליהם אחריות בלתי אפשרית להגן על עצמם, כי אתם הופכים אותם או למי שיוזרים ראשונים ועלולים לפגוע בערבים שבאמת מחזיקים נשק אבל הם חפים מכל פשע, או שאתם מחייבים אותם להסתכן ולא לירות ולהיות בעצמם קורבנות, כי הערבי הזה שהם פגשו בדרך הוא איש "חמאס".

רן כהן (מרצ):

מה קרה בפעם האחרונה כשנסענו בסיני ובמצרים? מי הגן עלינו מפני פורעים?

מיכאל איתן (הליכוד):

חבר הכנסת רן כהן, אני מצפה ממך, בכנות, לתשובה יותר אחראית. אני חושב שממשלת ישראל לא אחראית באותה מידה לביטחון ישראלים שנוסעים היום כתיירים למצרים, כמו לביטחונם של תושביה שחיים ביהודה ובשומרון. אני גם חושב ששנינו מסכימים שהסכנה לביטחונם בעוד שבוע, בעוד שבועיים, בעוד חודש, כאשר אתם תמסרו להם נשק ביהודה ובשומרון, היא עשרות מונים גדולה יותר מסכנה של ישראלים במצרים. ההשוואה לא רלבנטית.

אני מסיים את דברי ופונה אליכם ואומר לכם: אל תגידו שלא הוזהרתם מראש. תשבו, תחשבו על תשובות, תבואו לכאן, גם השר שחל היה פה, והוא אמר: אין לי תשובה, אני לא יודע להשיב על השאלה הזאת.

חיים אורון (מרצ):

יש לי תשובה.

מיכאל איתן (הליכוד):

אל תשחקו בביטחון של תושבי יש"ע. אל תשחקו ואל תהמרו. ולתת נשק, רובים, לאנשים שאומרים שהם יסייעו לפיגועים, זה הימור. זאת רשלנות, זאת עצימת עיניים נוכח התוצאות האפשריות.

היו"ר ע' עלי:

תודה רבה לחבר הכנסת איתן. חבר הכנסת בא-גד – איננו. חבר הכנסת יגאל ביבי, בבקשה, אחרי – חברת הכנסת נעמי בלומנטל. רבותי, אני מבקש לעמוד בלוח הזמנים.

יגאל ביבי (מפד"ל):

כבוד היושב-ראש, כנסת נכבדה, דיברתי בהזדמנות הקודמת על סדרי העדיפויות המשובשים של הממשלה. לפני כמה דקות דיברתי על זכויות האדם שמופרות על-ידי הממשלה הזאת. בחמש הדקות האלה אני רוצה לדבר על נושא כאוב, על החקלאות.

רצה הגורל שדווקא מפלגת העבודה, מפלגה שנושא החקלאות היה חשוב לה ביותר, שנושא ההתיישבות היה חשוב לה ביותר, היא, אולי, נוסף על חלקים מארץ-ישראל, תהרוס את הערך הזה שנקרא חקלאות, שהוא לא רק כלכלי אלא גם חברתי.

כשאני נוסע לצפון, אני רואה את הגדה המזרחית של הירדן. רואים שם 150,000 מתיישבים שחוסין יושב בבקעת-הירדן הירדנית. אתה רואה שם את החממות, אתה רואה את האור ביישובים בלילה. וזה לעומת 5,000 מתיישבים של עם ישראל, מסדום ועד מחולה. אתם באתם בטענות על סדרי עדיפויות משובשים. מה עשיתם בשנה-וחצי שאתם בשלטון כדי ליישב את בקעת-הירדן? האם אתם לא נוסעים לצפון ורואים את ההבדל ואת הפער הגדול, את מה שחוסין עשה שם, איזו חקלאות מפוארת הוא עשה, מול הנסיגה אצלנו?

נדהמנו אתמול לראות איך יושב-ראש הלובי החקלאי, מטעם מפלגת העבודה, עומד בודד נגד כל המפלגה הזאת, שקיבלה משמעת בנושא הפטם והלול. אתם החלטתם לתת צ'ופרים כלכליים לא לשובתים בבית-שאן, לא לאלה מהתעשייה האווירית ולמפעלים שנסגרים, אלא למדינה הפלשתינית, שאתם דואגים לה יותר מאשר אתם דואגים לאזרחי מדינת ישראל. אתם החלטתם שגם את החקלאות אתם נותנים להם. אתם נותנים להם לגדל את הביצים, את העופות. ואותם מתיישבים, בעיקר בהר, בגליל, בלב יהודה ובדרום, אותם חקלאים שחיו שם שנים, שאין מי שיפצה אותם, אותם זורקים. לא אכפת לכם מהנושא הזה.

עוזי לנדאו (הליכוד):

מה עושה – – –

יגאל ביבי (מפד"ל):

זורקים, מפקירים, מייבשים. פעם ייבשו ביצות והפריחו שממות. היום מייבשים בני אדם, חבר הכנסת לנדאו, מייבשים ערכים, מייבשים את הציונות. זה ייבוש שעושה נזק לגוף הבריא הזה של מדינת ישראל, שצריך להחיות אותו בחיים של עשייה. אתם הרסתם את החקלאות וממשיכים להרוס אותה. החקלאות, נושא שחינכתם אליו בתנועות הנוער שלכם, כבר אין לכם יחס אליה. זה נובע מחוסר ציונות, חוסר רצון להגשמה. וכשמתחילים לדבר בזלזול על מתיישבים ביהודה ובשומרון, סופכם שתדברו בזלזול על המתיישבים בגליל, במצפים, בנגב, בהר. זו דרכו של הרגל, זו דרכה של אטימות, זו דרכה של ממשלה שלא יודעת מה הם ערכים יהודיים, מה הם ערכים לאומיים.

אתם נמצאים באקסטזה, בהנאה. אני לא אשכח כיצד חברי כנסת שלכם רצים להתחבק עם ערפאת, עם השונאים. כל אחד שנסע לתוניס הרגיש את עצמו כאילו הוא מהחברה, הוא מה שנקרא "IN", הוא מהברנז'ה שנפגשת, שרצה, שהולכת.

כשאדם משבש את מחשבתו, כשאדם משבש את ערכיו, את הרגליו, זהו ריקבון. וממשלה כזאת שחלחל בה הריקבון צריכה ללכת. צריך ממשלה יותר לאומית, יותר יהודית, יותר שורשית, יותר ערכית.

היו"ר ע' עלי:

תודה רבה לחבר הכנסת יגאל ביבי. חברת הכנסת נעמי בלומנטל איננה, חבר הכנסת אלי גולדשמידט איננו. חבר הכנסת אפרים גור, בבקשה, ואחריו – חבר הכנסת אלי דיין; אם הוא לא יהיה – חבר הכנסת אברהם הירשזון; אם הוא לא יהיה – חבר הכנסת צחי הנגבי; אם גם הוא לא יהיה – חברת הכנסת נעמי חזן, ואם היא לא תהיה נוכחת – חבר הכנסת בנימין טמקין.

אפרים גור (הליכוד):

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, בהמשך לדברים שאמרתי בהסתייגות הקודמת, ברצוני לדבר כעת על נושא העלייה. תקציב המדינה איננו מבשר גידול בממדי העלייה. במקום 120,000 עולים שתקציב 1993 חזה, ובפועל הגיעו כ-75,000 איש, חוזה תקציב זה עליית כ-100,000 עולים, כאשר 80,000 מהם מתוקצבים, ועוד כ-20,000 ברזרבה תקציבית.

הממשלה הזאת נכשלה בנושא הגברת העלייה לישראל. ערב הבחירות לכנסת האשימו מפלגת העבודה ומפלגות שמאל את ממשלת הליכוד בכך שמדיניותה, ובעיקר מדיניות הפניית תקציבים לשטחים, היא שגרמה להאטה בקצב העלייה ובקבלת הערביות לקליטה בסך 10 מיליארדי דולרים מממשלת ארצות-הברית. מפלגת העבודה ומפלגות השמאל הבטיחו, שאם העולים יתמכו בהן ויעזרו להן לחזור לשלטון, כי אז ישנו את סדרי העדיפויות הלאומיים, יציבו את נושא העלייה והקליטה בראש סדר העדיפויות, אחרי נושא השלום, ומצב הקליטה בישראל ישתפר פלאים, עד כדי כך שיהודי מדינות חבר העמים ינהרו למדינת ישראל.

העולים קנו את הבטחות השווא הללו, הצביעו בהמוניהם למפלגת העבודה ולמרצ והביאו אותן לשלטון. ממשלה זו אפילו הצליחה, בשונה מקודמתה, לקבל ערבויות אמריקניות. וראו איזה פלא: העלייה לא רק שלא גדלה, אלא הצטמצמה, והיא נמצאת, לצערי, בנסיגה מתמדת.

אביגדור קהלני (העבודה):

התקציב עלה השנה.

חיים קופמן (הליכוד):

תבדוק את סל הקליטה, סל הקליטה ירד בצורה משמעותית.

אפרים גור (הליכוד):

חבר הכנסת בני טמקין, שנינו שמענו את התחזיות של הממשלה הזאת, שעקב שיפור תנאי הקליטה, שהיא תשפר, בשונה מקודמתה, שיעורי העלייה למדינת ישראל יגדלו. בפועל זה לא קרה. עובדה.

בנימין טמקין (מרצ):

גם קצת המצב שם, בכל זאת.

אפרים גור (הליכוד):

אדרבה, במיוחד נוכח עליית כוחן של המפלגות הלאומיות והניאו-פאשיסטיות ברוסיה, בכל זאת היהודים לא ממהרים להגיע לישראל, אף שהבטחנו להם – – –

בנימין טמקין (מרצ):

לא בפעם הראשונה בהיסטוריה, לצערי הרב, היהודים לא ממהרים.

אפרים גור (הליכוד):

בסדר, בסדר.

עקב האכזבה העצומה מן הממשלה ועקב אובדן התקווה למצוא את מקומם הראוי במדינת ישראל, מעכבים יהודים רבים את החלטתם לעלות לישראל. אחרים מעדיפים להגר למדינות אחרות על פני העלייה לישראל. מ-1 בינואר 1989 יצאו את ברית-המועצות לשעבר כ-725,000 יהודים, מתוך כ-2 מיליונים ו-237,000 שחיו בברית-המועצות. מתוכם הגיעו לישראל כ-470,000, והיתר, כ-255,000, היגרו למדינות אחרות.

דן תיכון (הליכוד):

לאן?

אפרים גור (הליכוד):

היום, על כל יהודי שיוצא את חבר המדינות העצמאיות לישראל, יהודי אחר מהגר למדינה אחרת, בעיקר לארצות-הברית של אמריקה, לקנדה, ולמרבח האירוניה, הפרדוקס והצער – לגרמניה, וכן לשבדיה, לאוסטרליה ולמדינות אחרות.

דן תיכון (הליכוד):

איך הם נכנסים לארצות-הברית?

אפרים גור (הליכוד):

הם נכנסים לארצות-הברית בשתי צורות: צורה אחת – ממשלת ארצות-הברית הקציבה מכסה של 120,000 לפליטים שבאים ממדינות חבר העמים, ובתוך כך היא מאפשרת ל-40,000 מיהודי ברית-המועצות לשעבר להיכנס לתחומה.

דן תיכון (הליכוד):

כל שנה?

אפרים גור (הליכוד):

כל שנה 40,000. נוסף על כך, יהודים רבים באים לארצות-הברית בתור תיירים, ובעזרת בני משפחותיהם, שהשתקעו בארצות-הברית בשנים קודמות, הם מצליחים להשיג אשרת שהייה, אחרי זה מעמד של תושב ארעי, ומאוחר יותר – – –

חיים קופמן (הליכוד):

מי שיש לו השכלה טכנולוגית גבוהה נקלט בארצות-הברית.

אפרים גור (הליכוד):

בהחלט.

דן תיכון (הליכוד):

כמה יהודים מאלה שעלו מאז 1990 עזבו את מדינת ישראל במרוצת ארבע השנים האחרונות?

אפרים גור (הליכוד):

לפי האומדנים של המשרד לקליטת העלייה, כ-3% מבין העולים שעלו לישראל בארבע השנים האחרונות יצאו את מדינת ישראל. עוד לא בטוח שאיש מהם לא יחזור למדינת ישראל. אבל אני רוצה לומר לך, חברי חבר הכנסת דן תיכון, שכתוצאה מאובדן התקווה וכתוצאה מן המורל הירוד והייאוש שאופף את רוב העולים שנמצאים כאן בישראל, מתחיל להסתמן תהליך מדאיג של ירידה מן הארץ. אלה שהיגרו למדינות אחרות, קבוצות חזקות יותר, קבוצות יותר סלקטיביות מבחינה מקצועית ומבחינה אינטלקטואלית, היום משמשות כוח משיכה לבני משפחותיהם מכאן, מן הארץ. במקום שנביא אותן לכאן, הן בעצם מושכות קבוצות אוכלוסייה של עולים מן הארץ אליהם.

בנימין טמקין (מרצ):

זו סתם אמירה בלי שום בסיס.

אפרים גור (הליכוד):

זה לא נכון. חבר הכנסת טמקין, זה בפירוש לא נכון.

היו"ר ע' עלי:

רבותי, זמנו של הנואם תם.

אפרים גור (הליכוד):

מאוחר יותר, בזמן הסתייגויות נוספות, בשמחה רבה ארחיב את הדיבור. כרגע הסתפקתי רק בפרק אחד של נושא העלייה.

אני רק אסיים את זה ואומר שממשלת ישראל, אדוני היושב-ראש, חייבת להושיב את ארגון היא"ס, ארגון יהודי מארצות-הברית, שמעודד את היהודים ממדינות חבר העמים להגר לארצות-הברית – ומבחינה ציונית לאומית הארגון הזה, גם אם כוונותיו טובות, בעצם הורס את מדינת ישראל ואת המפעל הציוני. לצערי, הממשלה, עם כל הבעיות שיש עליה, איננה מתפנה להקדיש ולו יותר משיבה אחת – גם היא בחצי ישיבה – לנושא שהיא קבעה אותו כמספר שתיים בסדר העדיפויות הלאומי. אם זה רק באופן דקלרטיבי ובמלים, שהיא תגיד זאת, ואם זה לא באופן הצהרתי בלבד, שתתייחס לזה בכל סעיפי התקציב ובהתמודדות שלה עם הבעיה.

היו"ר ע' עלי:

תודה רבה, חבר הכנסת אפרים גור.

חבר הכנסת אלי דיין – איננו. חבר הכנסת אברהם הירשזון – איננו. חבר הכנסת צחי הנגבי – איננו. חברת הכנסת נעמי חזן – גם היא איננה. חבר הכנסת בנימין טמקין, בבקשה, אחריו – חבר הכנסת שאול יהלום; אם הוא לא יהיה – חבר הכנסת רן כהן, ואם הוא לא יהיה – חבר הכנסת רענן כהן.

בנימין טמקין (מרצ):

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, חבר הכנסת אפרים גור, אני מתכוון להקדיש הסתייגויות נוספות על מנת לדון באופן רציני ויסודי יותר, עם נתונים ביד, בנושא הזה של העלייה. אני יכול רק לומר לך כמה דברים יסודיים. יש המון בעיות עם העלייה; אני חושב שאסור לתרום, על-ידי אמירות כמו "הייאוש השורר בקרב רוב העולים", לאווירה שאיננה נכונה, שפשוט איננה משקפת את האמת. אביא לך רק דוגמה אחת בנושא הזה, על מנת שתבין על מה אני מדבר, ואתה יודע בדיוק על מה אני מדבר. למשל, יוצרים היום סטריאוטיפ של נוער עולה מנותק – במספר אדיר. הסטריאוטיפ שהולך ונוצר הוא של כל מיני חבר'ה, עולים צעירים, שמסתובבים ברחוב בלי לעשות שום דבר – לא מכיוון שאין להם רכב בבית, כמו שקורה באמת, שאין להם רכב בבית והם הולכים ברחובות הרבה יותר מאחרים. זורקים לאוויר מספרים, שאין להם שום יסוד, לגבי רבע מהצעירים העולים, המנותקים מכל מסגרת

של לימוד ועבודה וכך הלאה. וכאשר אתה בא לבדוק את המספרים – ובאו לבדוק אותם בכל מיני רשויות מקומיות – מצאו בפועל שהמספר הרבה הרבה יותר נמוך.

אפרים גור (הליכוד):

כמה?

בנימין טמקין (מרצ):

עדיין בודקים את העניין הזה, אבל הוא כרבע מהמספר שזורקים לאוויר.

אפרים גור (הליכוד):

חבר הכנסת טמקין, בתשובה על שאלתא שלי ענה סגן שר החינוך שהמספר, לפי האומדנים של משרד החינוך, הוא – – –

בנימין טמקין (מרצ):

אני יודע.

חיים אורון (מרצ):

הוא טעה.

בנימין טמקין (מרצ):

חבר הכנסת גור, היתה ישיבה של ועדת הקליטה של הכנסת, בשיתוף עם הוועדה שאני עומד בראשה, בעניין נוער מנותק ונוער מחוסר קורת גג. אני אומר לך, שמענו שם את הנתונים מהרשויות המקומיות. משרד החינוך תיקן מייד את המספרים האלה, מכיוון שהם פשוט לא מציאותיים. יוצרים איזה סטריאוטיפ שאיננו לטובת העלייה. אני לא אומר שלא צריך לתקן בהרבה תחומים, אבל לא צריך להגזים בתיאורים האלה, שבסופו של דבר יוצרים אווירה לא נכונה.

בעניין התקציב, בוודאי ידוע לך שהשנה יש עלייה ריאלית של 11% בתקציב משרד הקליטה, וזו פחות או יותר חזרה למה שהיה בתקציב הקודם.

אפרים גור (הליכוד):

אבל יש נתונים של השחיקה – – –

בנימין טמקין (מרצ):

סליחה, במלחמה נגד האבטלה או נגד העוני, השיפור בקרב העולים הוא הרבה יותר גדול מהשיפור בקרב האוכלוסייה הכללית – – –

אפרים גור (הליכוד):

במה? כיצד? תגיד לי כיצד, אני אשמח לשמוע. תגיד גם לי.

בנימין טמקין (מרצ):

אני אומר לך עוד הפעם, בנתונים שפורסמו על-ידי הביטוח הלאומי לגבי קו העוני ולגבי אבטלה הוכח, שיש המון בעיות, שבקרב העולים יש הרבה יותר בעיות מאשר בקרב האוכלוסייה הכללית. אבל השיפור במשך השנה האחרונה בקרב העולים בתחום האבטלה, בתחום ההכנסה וכדומה, הוא גדול יותר מאשר באוכלוסייה הכללית. בפעם הבאה שאעלה לדוכן ואדבר אביא לך גם את הנתונים המדויקים בנושא הזה.

חיים קופמן (הליכוד):

אבל יש גם ירידה גדולה.

בנימין טמקין (מרצ):

ירידה מאין?

חיים קופמן (הליכוד):

ירידה מהארץ.

בנימין טמקין (מרצ):

אני אומר לך, חבר הכנסת קופמן, האמן לי, אני נלחם על העניין הזה של העולים לא מעכשיו, כי אני מזדהה, גם בגלל העובדה שאני בעצמי עליתי, אני מזדהה מאוד עם המאבק הזה. אני אומר לך, חבר הכנסת קופמן, שאין יסוד לאמירה הזאת. השיעור של העולים החדשים מברית-המועצות שזורדים מן הארץ הוא אחד השיעורים הכי נמוכים בכל העליות ההמוניות שהיו לישראל. חבל ליצור אווירה שאיננה קיימת. יש הרבה בעיות, אבל למשל בתחום האבטלה, מתוך 104,000 מקומות עבודה חדשים שנוצרו בשנה האחרונה, 51,000 הם של עולים חדשים. זה חצי, כאשר היחס שלהם באוכלוסייה הכללית הוא הרבה פחות מחצי. זהו שיפור במצב האבטלה אצל העולים.

נכון שהרבה ממקומות העבודה האלה שנוצרו הם מקומות עבודה בשכר נמוך, בלי ביטחון סוציאלי מספיק וכדומה. יש בעיות, אבל לא צריך לצייר תמונה שאיננה נכונה ואף תמונה מעוותת.

עוזי לבדאו (הליכוד):

ברצוני לשאול אותך שאלה, על רקע הביקורת שלכם. הרי אתם האשמתם אותנו בכך שבעת היותנו בשלטון עלו כ-200,000 איש בשנה. והנה, בשנה האחרונה, שבה ירדנו מהשלטון, עלו מעט יותר מ-90,000, כאשר אצלכם בשנתיים האחרונות באו מברית-המועצות רק 70,000-80,000 לשנה.

דן תיכון (הליכוד):

הלואי.

עוזי לבדאו (הליכוד):

מה שאז היה מבחינתכם האשמה כלפינו, אתה עכשיו – – –

בנימין טמקין (מרצ):

סליחה, תן לי לענות לך, זה כבר נאום.

אני לא סבור שאתם הייתם אחראים, חיובית, לעובדה שהיו הרבה עולים מברית-המועצות. עלייתם היתה קשורה בנפילת הקומוניזם, שאני חושב שלא הליכוד השיג אותה, ואני מקווה שלפחות בזה אתה מכיר.

עוזי לנדאו (הליכוד):

זו אולי המסקנה היחידה – – –

היו"ר ע' עלי:

סליחה, חבר הכנסת לנדאו, עוד מעט אתה נואם ותאמר את דבריך.

בנימין טמקין (מרצ):

נכון שהיתה עלייה גדולה מאוד עקב נפילת הקומוניזם. ככל שעובר הזמן, הפוטנציאל שממנו אתה יכול לשאוב את העלייה היותר-ציונית, היותר מוכנה לעלות בשלב הראשון, הולך ויורד. אני לא חושב שהירידה בעלייה קשורה רק במצב הקיים בישראל; זה במקרה שאכן יש ירידה בעלייה – – –

עוזי לנדאו (הליכוד):

משום שלממשלה אין השפעה – – –

היו"ר ע' עלי:

חבר הכנסת עוזי לנדאו, זמנו של הנואם תם, ואני מבקש לא להפריע לו לסיים.

בנימין טמקין (מרצ):

יש השפעה ביצירת כוח משיכה. השפעה זו מוגבלת. יש הרבה יותר השפעה למצב הקיים בברית-המועצות לשעבר ולפוטנציאל הנמצא שם.

אני חושב שבהקשר של הסדר השלום ושל השיפורים הכלכליים שאפשר לצפות ממנו יש גם אפשרות להגביר את כוח המשיכה של מדינת ישראל. ואם רק בגלל זה, צריך גם להתקדם בנושא השלום. על נושא העלייה נדבר באופן מפורט יותר בהסתייגויות הבאות. תודה רבה.

היו"ר ע' עלי:

תודה לחבר הכנסת טמקין.

חבר הכנסת שאול יהלום – איננו. חבר הכנסת רן כהן, בבקשה; אחריו – חבר הכנסת רענן כהן.

רן כהן (מרצ):

אדוני היושב-ראש, אדוני השר, חברות וחברי הכנסת, מטרת התקציב הזה היא כפולה, כמו יעדי הממשלה במקורם: לקדם את מדינת ישראל אל השלום הנכסף ולשנות את סדרי העדיפויות בחברה הישראלית כדי להתגבר על האבטלה, להעלות את רמת החיים של ציבור העובדים הרחב, לקלוט את העלייה ולשפר את השירותים החברתיים.

אדוני היושב-ראש, שאל אותי כאן חבר הכנסת מיכאל איתן, בהיותו באולם המליאה, מה אמר היום ראש הממשלה בישיבת ועדת החוץ והביטחון של הכנסת לגבי מידת הביטחון שירגישו ישראלים, יהודים וערבים שייסעו בכבישי האוטונומיה; והאם נכון אמר ראש הממשלה, שלא תהיה אפשרות לישראל לנהל מרדף לתוך העיר עזה כדי למנוע פיגועים.

אני רוצה להבהיר. סכנות בביטחון האישי וסכנות לחיי ישראלים יש היום, באופן שבו נהרגו ונהרגים ישראלים, בעבר במצב הכיבוש ובהווה במצב הכיבוש, פי כמה וכמה משצפוי להיות בעתיד בתוככי האוטונומיה.

רון נחמן (הליכוד):

ואם זה לא יקרה, מה תגיד אז?

רן כהן (מרצ):

הרשה לי, אולי תקשיב? הרי נשאלתי על-ידי חברך לסיעה, ואני עונה.

ללמדך, ראשית, שאני לא אומר שלא יהיו סכנות.

חיים קופמן (הליכוד):

יותר גדולות.

רן כהן (מרצ):

סכנות בהחלט יש, משום שאויבי השלום בקרב הפלשתינים עדיין ישנם, והם זוממים להמשיך את הרצח. אם אתה רוצה, הם גם אויבי ישראל וגם אויבי השלום, כמו שמתנגדי השלום ויריביו ישנם בקרבנו, אלא שההבדלים הם באמצעים, וההבדלים האלה הם כמובן חשובים מאוד.

מה שאמר ראש הממשלה, וזה מדויק, אני חוזר על זה מלה במלה: המבחן מבחינתו ומבחינת הממשלה – המבחן, בה"א הידיעה – לגבי שלב האוטונומיה, הוא בפרמטר האחד והיחיד: ביטחון הישראלים, לרבות המתנחלים, בתוככי האוטונומיה והשטחים.

רון נחמן (הליכוד):

איך עושים את זה?

חיים קופמן (הליכוד):

זו הטקטיקה של הקואליציה. ביטחון, ביטחון, ביטחון.

רן כהן (מרצ):

כלומר, באיזו מידה הפלשתינים עצמם יהיו אלה שירדפו את הפלשתינים האחרים שינסו לפגוע ולרצוח.

אני רוצה לומר לכם שיהודי, ישראלי, ציוני אמיתי, שלא יברך על האופציה הזאת, שבפעם הראשונה מי שירדוף אחרי פוגעים וטרוריסטים פלשתינים לא יהיו בהכרח יהודים וישראלים, שיסכנו את נפשם, אלא פלשתינים – – –

רון נחמן (הליכוד):

זה כבר היה בסברה ושתילה. אני מזכיר לך את זה.

רן כהן (מרצ):

– – – אלא פלשתינים שיעשו את זה – מי שלא מברך על האופציה הזאת, תמורת עזיבת עזה ויריחו, אינו פטריוט אמיתי.

למה אני אומר זאת?

רון נחמן (הליכוד):

היו"ר ע' עלי:

חבר הכנסת רון נחמן, אני מבקש.

רון כהן (מרצ):

משום שמדינת ישראל איננה מסתכנת בשלב הזה בשום סיכון שעולה על הסיכונים הנוכחיים, שאתם מבקשים לשמר אותם, להמשיך אותם, חרף העובדה שבסיכונים האלה נרצחו בבת-ים, בתל-אביב, בירושלים, בלוד ובכל שאר המקומות. אנחנו את זה מנסים לעצור.

אדוני היושב-ראש, לכן אין דרך אלא שיהיה נשק בידי משטרה פלשתינית, ומי שאומר שלא יהיה נשק בידי משטרה פלשתינית אומר שני דברים: א. שה"חמאס" ו"הג'יהאד האסלאמי" ישתלטו על אש"ף; ב. שלעולם לא יהיה מצב שבו הפלשתינים ישמרו על ישראל מפני פלשתינים אחרים. אגב, זה דבר שאנחנו בישראל עושים אותו, כדי להקפיד על חיי פלשתינים מפני אחרים. אני מסיים מייד, אדוני היושב-ראש.

אבל היעדים של התקציב הזה הם גם, ואולי בראש ובראשונה, יעדים כלכליים וחברתיים, ובצד ההישגים הגדולים, שחלקם כבר הושגו, גידול של 18% ביצוא, במיוחד במוצרים של אלקטרוניקה ובמוצרים מתקדמים, שבהם רמת ההכנסה גבוהה – היווצרות 104,000 מקומות עבודה חדשים. כבר היום אנחנו יודעים, שאנחנו הולכים לקיים ולהפעיל את חוק חיילים משוחררים, שייתן לכל חייל משוחרר קצבה ראויה לאחר תקופה ארוכה שבה הוא משרת בצבא. זאת לא צריכה להיות רק הגאווה של הקואליציה, אלא כל הכנסת היתה צריכה להתגאות ולרצות בזה. כבר היום אנחנו יודעים שבצד התוספת של חוק חיילים משוחררים הולכים גם להשוואת קצבאות הילדים, גם לילדים ערבים, כמו לילדים יהודים, במהלך שלוש וארבע שנים.

אדוני היושב-ראש, לצד ההישגים האלה, סיעת מרצ ישבה היום עם שר האוצר שעתיים וחצי, שעתיים וחצי תמימות, על תביעות, ובאילו נושאים? בנושאים של רגישות חברתית, של מענה לבעיות של מפגרים, לבעיות של נכים, לבעיות של ילדים וסידורם במוסדות, לבעיות של הפעלת חוק החינוך המיוחד ולבעיות ניכרות של קליטת העלייה. נשאלנו כאן על קליטת העלייה. סיעת מרצ ישבה היום, ערב אישור התקציב, עם שר האוצר על תוספת תקציבית לנושאים ספציפיים בקליטת העלייה, וכמובן, על תוספות בנושאים שנוגעים גם למשרדים שמרצ מופקדת עליהם: איכות הסביבה, האמנויות ותוספת של מענה למצוקות קשות מאוד של חקלאים ערבים.

רבותי, התקציב הזה, תפקידו לקדם את מדינת ישראל בשנה הקרובה, לייצב את תחילת תהליך השלום ולקדם את המענה לאבטלה, למצוקות חברתיות ולצדק חברתי. אני מאמין שעם תיקונים לא

כבדים אפשר לראות בתקציב הזה תקציב אמיתי ראשון של הממשלה החדשה, כיוון שהתקציב הקודם הוכן בחלקו על-ידי הממשלה הקודמת. הספקנו להכניס בו שיפורים משמעותיים, אבל זה עדיין היה תקציב שהוכן על-ידי הליכוד. תודה רבה.

היו"ר ע' עלי:

תודה רבה לחבר הכנסת רן כהן.

חבר הכנסת רענן כהן, בבקשה, אחריו – חבר הכנסת יצחק לוי, ואם הוא לא יהיה – חבר הכנסת עוזי לנדאו.

רענן כהן (העבודה):

אדוני היושב-ראש, לפעמים אני משתאה. כולם דיברו כאן על הירידה או הנשירה או על דרכי הקליטה של העולים מרוסיה, אבל אף אחד לא מצא לנכון לדבר על הירידה הגדולה, האדירה של הצעירים שלנו, של אזרחי מדינת ישראל, ואני רוצה למסור רק נתונים מעטים: מאז קום המדינה עזבו את המדינה למעלה מ-500,000 אזרחים, וההשפעה של כל אזרח על החברה גדולה לאין שיעור מההשפעה של אלה שאנחנו מביאים אותם בימים שכאלה.

יתירה מזאת, אדוני היושב-ראש, כשהתחלתי לטפל בחוק חיילים משוחררים לפני כמה שנים, ערכתי גם סקר מאוד רציני בבתי-ספר, והסקר העלה שכל תלמיד חמישי שקל לעזוב את הארץ או לצאת לטייל בתום השירות הצבאי שלו.

השר לקליטת העלייה י' צבן:

יש הבדל.

רענן כהן (העבודה):

אני יודע. אחר כך אומר גם מה התוצאות בפועל, כדי לעשות את הקורלציה. בפירוש יש הבדל.

לאחר מכן נעשה מבדק גם בתוך צה"ל, והוא העלה שכל חייל רביעי שוקל לעזוב את הארץ בתום השירות הצבאי שלו. כמעט 20% מכל החיילים עוזבים בצורה כזאת, לתקופה של שנה או שנתיים, בתום השירות הצבאי. היום אין כמעט משפחה במדינת ישראל שאחד מבניה לא נמצא בחוץ-לארץ, בין שמדובר בארצות-הברית ובין שמדובר במדינות אירופה, ובתקופה האחרונה היעד החדש הוא המזרח הרחוק, הודו או מדינות אחרות, והנהירה לשם הולכת וגוברת.

זאת הבעיה שלנו, זו הפגיעה בערכים שאליהם הורגלנו: אהבת הארץ. מה קרה לחברה שלנו? ומה קרה לחינוך שלנו? איך קורה שילד שגדל והתחנך פה מגיע לגיל מסוים ומחליט לעזוב את הארץ, ולא קמה בכנסת הזאת זעקה כדי ליצור מצב ותנאים שאותם בנים נפלאים, שחשובים למדינת ישראל, יישארו בארץ הזאת, כי אין מדינה טובה יותר ממדינת ישראל?

אנחנו נתקלים בכמה בעיות. חייל שמסיים את שירותו הצבאי, רק אם יש לו מזל מתקבל לאוניברסיטה, וחיילים רבים שרוצים ללמוד אינם מסוגלים להתקבל לאוניברסיטה. חייל כזה צריך להיות גאון כדי להתקבל לאוניברסיטה.

רון נחמן (הליכוד):

אבל זה כבר מסוכם בתקציב, לא?

רענן כהן (העבודה):

זה התקציב האמיתי.

רון נחמן (הליכוד):

זה כבר מסוכם בתקציב, הרי אמרתם שהממשלה אישרה את זה.

רענן כהן (העבודה):

את מה היא אישרה?

רון נחמן (הליכוד):

את חוק חיילים משוחררים.

רענן כהן (העבודה):

כרגע אני לא מדבר על חוק חיילים משוחררים. חוק זה יגיע בתורו, וכולם ידברו עליו. אני מדבר כרגע על בעיות תקציביות, מה הם היעדים של התקציב. ולכן, במקום מגבלות הגירעון הצעתי עמידה במסגרת התקציב, ולצורך עמידה במסגרת התקציב צריך לעשות שינויים מבניים, לדאוג שהדור שלנו יישאר כאן, וזה חשוב לכל חלקה במדינת ישראל.

ולאלה שמדברים על השלום אני רוצה לומר, שאי-אפשר לדבר על שלום בלי שיהיה חוסן חברתי ובלי שיהיה חוסן ביטחוני בחברה, אבל את כל אלה נוכל להשיג ביעדי התקציב אם נדע להכשיר את האזרחים האלה, לתת להם אפשרויות, להגדיל את מספר הלומדים באוניברסיטאות, לפתוח בפניהם מקומות לימוד. אלה הדברים הקשים והחשובים שעומדים בפני החברה.

אדוני היושב-ראש, עד היום, 75% מכלל מסיימי השירות הצבאי – ואני רוצה שתשמע, חבר הכנסת רון נחמן – אין להם תעודת בגרות, ואני מדבר על נתונים עובדתיים. זאת לא שליחות שלנו? איזו חשיבות יש לתקציב אם אנחנו יוצרים מצב שעם הספר, העם היהודי, 75% מבניו מסיימים את לימודיהם בלי תעודת בגרות? הלוא זה שורש העוצמה של החברה במדינת ישראל, ופה מדברים מה יקרה ואיך יקרה. זאת הבעיה של החברה במדינת ישראל.

אם אנחנו נדע להתלכד, כולנו – – –

חיים קופמן (הליכוד):

תתפוס את החרדים שגומרים ישיבות.

רענן כהן (העבודה):

אני לא רוצה להיכנס לא לישיבות ולא לחרדים ולא לשום גוף. אני מעלה את הבעיה הכי חשובה של החברה במדינת ישראל, כי אם אנחנו לא נדאג לדור הצעיר שלנו, שום אדם, שום חברה, שום גוף לא ידאג למדינה, לחברה ולביטחונה. לכן אני מעלה את הבעיה הזאת. אני רוצה להעמיד אותה על סדר-היום, כי זאת הבעיה האמיתית של החברה במדינת ישראל. תודה.

היו"ר ע' עלי:

תודה רבה לחבר הכנסת רענן כהן. חבר הכנסת יצחק לוי – איננו. חבר הכנסת עוזי לנדאו, בבקשה.

עוזי לנדאו (הליכוד):

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, ישבתי והאזנתי בתשומת לב כיצד חבר הכנסת טמקין, המדבר על עלייה, וחבר הכנסת רן כהן, המדבר על טרור – מתחרים זה בזה, טעותו של מי גדולה יותר. פעם היה האחד מנצח ב"פור" גדול, ופעם השני היה מכה את רעהו. שניכם טועים, מה זה טועים.

חבר הכנסת טמקין מדבר על עלייה. תשובה פשוטה, אמיתית, הוגנת, לא השבת. מדוע כאשר הליכוד העלה 200,000 איש בשנה, לא משנה מאיזו סיבה – – –

חיים אורון (מרצ):

הסיבות לא משנות?

עוזי לנדאו (הליכוד):

הסיבות לא משנות. לא התיימרנו להרוס את ברית-המועצות.

רו כהן (מרצ):

שנה לפני 1985 – – –

בנימין טמקין (מרצ):

עלו 60,000.

עוזי לנדאו (הליכוד):

אני מסכים. אני אומר, בשנה האחרונה של הליכוד אכן המספרים ירדו. אתם האשמתם ותבעתם מן הליכוד את פירעון השטר הזה. האשמתם אותנו כי אנחנו עלולים לסכן חלון הזדמנויות היסטורי ולסתום את הגולל על עלייה. זה כאשר בתקופתנו, בזמן הירידה, עדיין עלו 90,000 יהודים ויותר בשנה. אמרתם שאת דגל העלייה אתם – – –

בנימין טמקין (מרצ):

בשנה האחרונה שלכם היה קצב של 60,000 בשנה – – –

עוזי לנדאו (הליכוד):

חבר הכנסת טמקין, למה לא תאזין? למה לא תקשיב קצת? אתה דיברת מכאן בקול גדול, אולי תאפשר לדבר אליך בקול רגיל, מקובל.

בנימין טמקין (מרצ):

שאלת אותי שאלה, גם אני יכול לשאול אותך שאלה אחת. האם ידוע לך שבשנה האחרונה לשלטונכם קצב העלייה היה 60,000?

עוזי לנדאו (הליכוד):

כאשר חבר הכנסת טמקין כועס הוא מרים את קולו והוא איננו צודק. כאשר חבר הכנסת טמקין משתלח – אין לו טיעונים טובים להשיב.

חיים קופמן (הליכוד):

חבר הכנסת טמקין, מה עשיתם עם הערבויות שקיבלתם? קיבלתם 10 מיליארד דולר. זה היה מיועד לעולים.

היו"ר ע' עלי:

חבר הכנסת קופמן.

עוזי לנדאו (הליכוד):

חבר הכנסת טמקין, כאשר תחת ממשלתכם יורדת העלייה, לא רק בשנה אחת – – –

בנימין טמקין (מרצ):

זה לא נכון.

עוזי לנדאו (הליכוד):

אתה מוכרח לראות בטלוויזיה, בווידיאו-טייפ, את המערכון של אריק איינשטיין ואורי זוהר על חידון התנ"ך. אדוני היושב-ראש, מה הוא קופץ?

רן כהן (מרצ):

אני מכיר אותו בעל-פה.

עוזי לנדאו (הליכוד):

אז מדוע לא תלחש על אוזנו של ידידך איך צריך לא לשלב את הכנסת במערכון מן הסוג הזה? איך עושים אותה משהו רציני?

אני רוצה לומר לחבר הכנסת שקופץ, תקשיב לרגע, ואני מבקש שתשיב מדוע כאשר בתקופתכם זו שנה שנייה עולים 70,000, 80,000, אפילו 90,000 יהודים ארצה – – –

רון נחמן (הליכוד):

למה אתה אומר "אפילו"? לא מגיעים 90,000.

עוזי לנדאו (הליכוד):

חבר הכנסת נחמן, תן לדבר. מדוע כאשר הדברים האלה קורים בתקופתו של הליכוד זהו אסון לאומי, ואילו כאשר הדברים האלה קורים בתקופתכם אפשר לעבור לסדר-היום? יש הישגים. מדוע לא תבוא לכאן ותודה, שהממשלה שלכם במדיניות מופקרת מאיימת לסתום את הגולל על חלון הזדמנויות היסטורי? אתם דיברתם על כך שמה שצריך לעשות כדי לעודד עלייה זה לעודד תעסוקה, זה להביא לכך שאנשים העולים מברית-המועצות יוכלו לעבוד כאן, ולא על חשבון תושבי הארץ ולא על חשבון משוחררי צה"ל. והעובדה היא כזאת, שהנה בתקופתכם, אומר חבר הכנסת טמקין, שהשנה נוצרו 104,000 מקומות עבודה.

רון כהן (מרצ):

אני אמרתי.

עוזי לנדאו (הליכוד):

אתה אמרת?

רון כהן (מרצ):

כן.

עוזי לנדאו (הליכוד):

אמרתי לכם, פעם טעויות של אלה גברו ופעם ידו של זה גברה. אמרתם 104,000 איש. בשנים האחרונות של הליכוד, מספר מקומות העבודה שיצר הליכוד בשנה היה לכ-120,000 איש, כאשר בשנה רגילה מספר מקומות העבודה שישראל היתה יוצרת במשק היה לכ-60,000 איש.

היו"ר ע' עלי:

117,000.

עוזי לנדאו (הליכוד):

מה בעצם צריך לבוא ולתבוע מכם? את פירעון שטר ההבטחה שלכם – יצירת מקומות עבודה. הרי לצורך זה אתם ביקשתם את הערבויות. וכאשר עמדתם על הצורך לקבל ערבויות מארצות-הברית – אני מבין שעכשיו שרת העבודה והרווחה מסבירה לחברי הכנסת טמקין ורן כהן את כל הטעויות שלהם בתחום האבטלה ובתחום העבודה – – –

רן כהן (מרצ):

— — —

עוזי לנדאו (הליכוד):

מדברת אליך שרת העבודה, מדוע אתה מפנה אליה פנים ומדבר אלי?

שרת העבודה והרווחה א' נמיר:

אתה רוצה שאני אשיב לך, ברשות היושב-ראש? אבל אני לא אעשה זאת.

היו"ר ע' עלי:

אתה מסכים שהיא תשיב לך?

עוזי לנדאו (הליכוד):

לכל שר יש אפשרות בלתי מוגבלת להשיב.

היו"ר ע' עלי:

אבל לא באמצע הנאום.

רן כהן (מרצ):

לא באמצע הנאום.

עוזי לנדאו (הליכוד):

חבר הכנסת טמקין, עובדה היא שתחת הממשלה הזאת לא רק קטנה העלייה לממדים שאתם ראיתם בהם אסון היסטורי, אלא בעצם הימים האלה, כאשר יש תהפוכות בברית-המועצות והמדינה הזאת מתעוותת ומתפתלת, ועולה שם כוח של פאשיזם חדש, כוחות לאומניים מסוכנים, וצריך עכשיו להשקיע כל מאמץ אפשרי כדי להציל את היהודים מן המדינות האלה, אין ממשלת ישראל מוצאת את הזמן הפנוי ואת המרץ הפנוי להשקיע בכך, אולי משום שאיננה רוצה.

סדר העדיפויות שלה שונה, והיום עלייה מן העולם היהודי, ובמיוחד מארצות מצוקה, איננה מן הדברים העדיפים החשובים לממשלה הזאת. קשה לומר את הדברים האלה, אבל יש לומר אותם. אם השר פרס מסתובב, ולא רק מכיסנו תורם 25 מיליון דולר, למשל, לאותו תהליך שגוזל את כל תשומת הלב הממשלתית, 25 מיליון דולר אלה, אתה עשה את החשבון לכמה מן העולים יכולים היו לסייע במקומות עבודה, בתעסוקה לשנה-שנתיים הקרובות. כאשר מדינת ישראל מוכנה לשלם בערבויות 50 מיליון דולר נוספים למי שתוקעים סכינים בגבנו, מדוע לא היה אפשר להשתמש בכספים האלה לקליטת עלייה?

אני שואל אותך, כאשר עומדים לרשות מדינת ישראל כספי הערבויות, מדוע אין הממשלה משתמשת ברובם המכריע כתוכנית חירום ליצירת מקורות פרנסה לכל המשק – גם לעולים? אולי אתה תסביר איך קורה שדווקא מעשה קפקאי, דווקא תחת הממשלה הזאת – במקום שיהיו עולים יהודים דואגת הממשלה ל"עליית" מאות אלפי ערבים ליהודה, לשומרון ולעזה. עקורים קוראים להם. ושר החוץ של מדינת ישראל, מר פרס, מסתובב ומחזר על פתחי גבירים בעולם ונפגש עם שרי חוץ למיניהם, נפגש עם הנשיא קלינטון, ומבקש להביא לכך שמאות מיליונים ייתרמו – כבר יש התחייבויות על כך – על-ידי מדינות העולם כדי להיטיב את פרנסתם ולמשוך מאות אלפים ולהקל את חייהם של מי שבסך הכול הם מבקשי נפשנו.

על כל הדברים האלה לא השבת, לא דיברת. התשובות שאתה נותן לגבי קליטת העלייה של יהודי ברית-המועצות מתחמקות מן הסוגיה המרכזית, איך אתם אינכם מביאים לגל עלייה של 100,000, 200,000 איש.

בנימין טמקין (מרצ):

חבר הכנסת לנדאו, אתה תשב פה לשמוע את התשובה שלי כשאני אעלה לשם?

עוזי לנדאו (הליכוד):

אני מניח שיש לך הסתייגויות נוספות, ואתה תשיב בוודאי על הדברים האלה. לכן, אדוני, אני סבור שאם יש מעשה שהמשלה הזאת הזניחה אותו, מעשה הפקרות, הוא נושא העלייה מברית-המועצות. אם יש דבר שצריך להיות נושא בעדיפות מספר אחת לממשלה הזאת, לפני כל דבר אחר, בדיוק בתקופה ששם – – –

בנימין טמקין (מרצ):

גמרו לצלם, אתה יכול לרדת.

עוזי לנדאו (הליכוד):

אני סבור שאתם יכולים להסב את פניכם ולהקשיב בדריכות למה שהנואם המכובד אומר.

היו"ר ע' עלי:

בבקשה לסיים.

עוזי לנדאו (הליכוד):

אדוני היושב-ראש, אני נענה לבקשת היושב-ראש ובנושא העלייה אני מביא את הדברים האלה לסיומם העכשווי. המשכם יבוא כאשר גם חבר הכנסת רן כהן ישוב, ואז נעסוק גם בנושא הטרור. אני רואה שגם שר הקליטה נמצא כאן, ונדמה לי שהערב עוד מזמן לכולנו דיון מעניין.

השר לקליטת העלייה י' צבן:

אני לא מתחייב לבלות אתכם את כל הערב. הייתי רוצה, אבל מצב בריאותי לא מאפשר לי.

עוזי לנדאו (הליכוד):

את מכבדנו נכבד. אדוני היושב-ראש, תודה רבה.

היו"ר ע' עלי:

תודה רבה לחבר הכנסת עוזי לנדאו. חברת הכנסת ענת מאור – איננה. חבר הכנסת דוד מגן, בבקשה.

דוד מגן (הליכוד):

אדוני היושב-ראש, חברי כנסת נכבדים, לא אנצל את זכות הסברת ההסתייגות כדי להביע את הביקורת הנוקבת שיש לי על כל המגמות המסתמנות בחוק הסדרים במשק המדינה ובחוק התקציב. אתייחס בדיוק להסתייגות לסעיף 1. אני עושה זאת, משום שאני מקווה שכאשר תידרש הכנסת לסעיף 18 לחוק הסדרים במשק המדינה, הצעת הממשלה המדברת על הקפאת חוק ערי ואזורי הפיתוח, נדע כולנו להתאחד ולהתייחס התייחסות ראויה מול הכוונה, הייתי אומר, אפילו הזדונית, ונוכל לקרוא לממשלה לסדר ולהניא אותה מהרצון ומהכוונה לגנוז חוקים לכמה שנים, במיוחד בתחום החברתי החשוב הזה.

אדוני היושב-ראש, בסעיף 1 ביקשתי בכוונה להוסיף את המלים "לתקן חוקים", ובמקום המלים "לשנת הכספים 1993" יבוא "בשיעור 2.2%". למה הכוונה? הכוונה המקורית של הממשלה היתה למנוע מחברי הכנסת את הזכות האלמנטרית למלא את תפקידם. מי שקרא יודע, שסעיף 1 המקורי דיבר על כך שחברי הכנסת יהיו מנועים מלהגיש הצעת חוק פרטית. אבל לא כותבים את זה בלשון כה בוטה, אלא אומרים שרק אם שר האוצר יאשר – – –

חיים אורון (מרצ):

אתה יודע – – –

דוד מגן (הליכוד):

אני חבר ועדת הכספים, ואני גא להיות חבר ועדת הכספים עד שאעזוב אותה בקרוב. ועדת הכספים אומנם בלמה וחסמה את הממשלה, אבל זה לא מונע – – –

חיים אורון (מרצ):

כמו ממשלות קודמות. הממשלה שבה היית שר הגישה הצעת חוק כזאת.

דוד מגן (הליכוד):

חבר הכנסת אורון, הממשלה הקודמת, אשר חטאה בעניין הזה, קיבלה את עונשה, והיא יושבת באגף הזה, באופוזיציה.

חיים אורון (מרצ):

הקואליציה הורידה את זה.

דוד מגן (הליכוד):

הממשלה הזאת, שלא רק מחרה מחזיקה אחריה בשיטות פסולות, אלא גם מרחיקה לכת, הציבור והכנסת חייבים לדעת – – –

חיים אורון (מרצ):

חבר הכנסת מגן, הקואליציה הורידה את זה.

דוד מגן (הליכוד):

חבר הכנסת אורון, אתה מדייק בעובדות, ונדמה לי שגם אני מדייק בעובדות. אני מדבר על כוונת הממשלה. אנחנו הוכחנו בוועדת הכספים שאפשר לקרוא את הממשלה לסדר.

חיים אורון (מרצ):

נכון.

דוד מגן (הליכוד):

אני מנסה לשכנע גם אותך, במגמה הזו אנחנו צריכים להמשיך במליאה. אתה רואה שקראת את הממשלה לסדר, ואף שאתה מרכז הקואליציה בוועדת הכספים, נשאת בחיים. אני מבטיח לך, שאם עיניך תהיינה פקוחות ואוזניך קשובות ותשתדל לשמוע את דבר חברי הכנסת, גם אם אינם נמנים עם סיעות הקואליציה, תוכל לתרום תרומה נוספת על התרומה שכבר תרמת בוועדת הכספים. איך אומרים אצלנו בליכוד? ניפגש בסעיף 18. נגיע לסעיף 18, ואני מאוד מקווה שתעמוד במבחן ובציפיות שיש לי ממך.

חיים אורון (מרצ):

אני הצבעתי נגד סעיף 18 באמונה שלמה.

בנימין טמקין (מרצ):

כל אחד יודע מה זה סעיף 18, כל הקהל שצופה בטלוויזיה יודע מה זה סעיף 18.

דוד מגן (הליכוד):

חוק ערי ואזורי פיתוח.

חיים אורון (מרצ):

אני שלם עם הצבעתי – – – אני חושב שמי שבעבר – – – היו ראשי הערים.

דוד מגן (הליכוד):

אני חושב שהאתגר העיקרי של הכנסת, בבואה להצביע על חוק הסדרים במשק המדינה, הוא יישומו של חוק ערי ואזורי פיתוח. במלים אחרות, לסכל את מזימתה של הממשלה להכניס את סעיף 18, המדבר על הקפאתו של החוק הזה. זה האתגר האמיתי של הכנסת בהתייחסות לנושא הזה.

בעניין הפחתת הגירעון, אדוני היושב-ראש, אין שום ערך להצהרת הממשלה על כך שיש בכוונתה להפחית את הגירעון בתוכנית רב-שנתית. הצהרה כזו במסגרת חוק היתה בעבר, וזו היתה הצהרת אמת. הממשלה הקודמת התחילה במגמה הזו בתוכנית לחמש שנים. באה הממשלה דהיום, מקקקת אותו חוק מיוחד, מבטלת אותו ואומרת: אנחנו לא עומדים באתגרים שהממשלה הקודמת הציבה לעצמה ועמדה בהם, איננו יכולים לרדת לרמת גירעון של 2.2% ב-1994, אלא רק ל-3%. אבל היא מרגיעה את עצמה ומנסה להשלות את עצמה, מנסה להטעות את הכנסת ולומר: המגמה של הפחתת הגירעון תימשך. הצהרות לא צריך לכתוב בחוק. הצהרות אפשר להצהיר פה, אפשר להצהיר בעיתונות. אין שום מקום לקביעה של הנושא הזה בחוק, במיוחד ממשלה שהוכיחה שכבר במבחן הראשון שלה בעניין הפחתת הגירעון היא פשטה את הרגל.

אדוני היושב-ראש, אלה ההסתייגויות שלי לסעיף 1. אני מאוד מקווה שהכנסת תקבל את ההסתייגויות הללו.

היו"ר ע' עלי:

תודה לחבר הכנסת דוד מגן.

חבר הכנסת אברהם פורז – איננו. חבר הכנסת דוד צוקר – איננו. חבר הכנסת רון נחמן, בבקשה; אחריו – חבר הכנסת חיים קופמן.

רון נחמן (הליכוד):

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, בפתח דברי לשם החוק כבר אמרתי, שהחוק הזה איננו מביא הסדרים אלא אי-הסדרים. אנחנו נגיע, חבר הכנסת חיים אורון, לנושא של חוק ערי ואזורי הפיתוח, ואקרא בפני חברי הכנסת את החלטת בג"ץ בנושא של חוק ערי ואזורי הפיתוח. אני חושב שמן הראוי יהיה שחברי הכנסת ישמעו מעל הדוכן הזה את דבריהם של שלושת שופטי בג"ץ פה-אחד, אשר פסלו את החלטות ועדת-שבס והחזירו את המצב לקדמותו, "איינו" את הוועדה ואת החלטותיה. אמרו שהוועדה והחלטותיה כאין, לא קיימות. בג"ץ החזיר את המצב לקדמותו, והיום אתם עושים כמו בחוק הבשר. חוק הבשר וחוק ערי ואזורי פיתוח – אותו דבר. ממשלה דורסת חוק, דורסת את הממשל התקין, את הדבר הבסיסי של שלטון חוק, וזה בהתנהגות גסה של רוב מקרי שישי היום בכנסת.

צר לי שחברי הכנסת מש"ס אינם נמצאים כרגע במליאה ואינם שומעים את הדברים. אני מצפה שהם ייתנו יד למנוע את הביזיון של הליכה נגד פסיקת בג"ץ; מעשה בלתי חוקי. אני אקרא את הדברים בפני הכנסת.

אדוני היושב-ראש, שמעתי כאן דברים מדהימים מחבר הכנסת רן כהן. חבר הכנסת רן כהן, חבר סיעת מרצ, אלה שדאגו כל השנים לטפח את "בצלם", זכויות האזרח, אותו חבר הכנסת רן כהן אומר, שהערבים הם שישמרו על הסדר ביהודה ובשומרון, וכאשר ערבי ירצח ערבי, איך הוא אמר, זה פטריטיזם. מה שהיה בסברה ושתילה, שאתם כך תקפתם, זה עוד גן-ילדים ומשחק ילדים לעומת מה שיקרה בעזה, ביהודה ובשומרון. ואתם תהיו אחראים.

בנימין טמקין (מרצ):

— — ועדת-כהן.

רון נחמן (הליכוד):

אני מודיע לך כאן מעל הדוכן, הגשתי הצעה לסדר-היום לכונן ועדת חקירה נוסח הוועדה בעניין סברה ושתיילה, לא אחרי שיהיה רצח אלא לפני, כדי שאתם לא תוכלו לבוא מחר לבוא ולומר: לא ידענו, לא ראינו, לא שמענו. איש מכם לא יינקה. אף אחד מהסיעה הליברלית שלכם, מסיעת המערך, מכולכם – אחד לא יינקה. אני מניח שההצעה תובא בקרוב. אלה היו הדיונים שלנו עם היועצים המשפטיים. אני מקווה שיהיה לך אומץ לב לאשר את ההצעה הזאת ולא לדחות ברוב שיש לך. אבל אני אומר לכם, סברה ושתיילה, ערבים רצחו ערבים, רצחו מוסלמים, את מי, את מי האשימו? את השר שרון ואת ממשלת ישראל. אתם עשיתם את זה.

חיים אורון (מרצ):

ועדת-כהן.

רון נחמן (הליכוד):

זה יחזור אליכם, לא בוועדת-כהן. זה יחזור אליכם בוועדת נחמן.

חיים אורון (מרצ):

רון נחמן (הליכוד):

אני אומר לך את זה באופן הברור ביותר. חבר הכנסת אורון, יחזור אליך כמו שעשיתם אז; אבל, עם הריבית שהצטברה מאז.

אני רוצה לשאול את שר הביטחון: כבישים אסטרטגיים – אתם הולכים להעביר בלוח זמנים מזורז את כל שטחי יהודה ושומרון. הציבור איננו יודע את זה. הוא לא יודע שהחל מ-13 באפריל משטרת ישראל יוצאת מכל תחנות המשטרה בערים הגדולות ביהודה ובשומרון, והערבים "שוחרי השלום" – הם יקבלו את תחנות המשטרה, יקבלו את כלי הנשק, יקבלו את הרובים והאקדחים, יקבלו את רשת המוטורולה. זה יהיה ב-13 באפריל 1994, מהיום בעוד ארבעה חודשים.

ממשלת ישראל תצבע להם גם את הקירות, שיהיו לבנים ויפים, כדי שהוד רוממותו יאסר ערפאת וחבר מרעיו ייכנסו לשכם, לבית-לחם, לחברון, לטול-כרם, ליד פתח-תקווה, ליד כפר-סבא, ליד עפולה, ליד באר-שבע, ייכנסו לתוך תחנות המשטרה ויקבלו אותן על מגש של כסף.

ואומר חבר הכנסת רן כהן, שהממשלה תדאג לביטחונם של הישראלים. אני שואל אותך, חבר הכנסת רן כהן, אתה אלוף-משנה במילואים, כיצד היא תעשה את זה? מה יקרה אם מחר 100,000 ערבים, במקום להיות חמושים בשברייה, יקנו אקדחים ברשיון? היום הם לא יכולים לעשות את זה, אבל מחר

הם יקנו את האקדחים ברשיון וישיאו את הנשק הזה. 100,000 כאלה יבואו לתל-אביב לעבודה יום יום, לפי ההסכם. 100,000 ערבים יבואו לעבוד, כי אחרת הם יהיו מובטלים ולא תהיה להם פרנסה. מי ישלם אז ב-100,000 הערבים הללו המזוינים בנשק חם? מי יעשה את זה?

הרי זו הפקרות ממדרגה ראשונה. אבל הממשלה נמצאת במצוקה. היא נמצאת במצוקה כי האבטלה לא יורדת, היא נמצאת במצוקה כי אין צמיחה במשק. בבית-שאן פיטרו היום 400 איש; לכן חבר הכנסת דוד לוי התרגש כל כך במליאה, כשהוא ביקש להעלות את זה על סדר-היום. סדר העדיפויות שלכם – 400 מפוטרים בבית-שאן; סדר העדיפויות שלכם – 2,900 מפוטרים בתעשייה האווירית. איפה חבר הכנסת יעקב שפי? למה הוא לא נמצא במליאה אחרי שראש ממשלת ישראל אומר להם שהתעשיות הביטחוניות גדולות על מדינת ישראל, שיבוא מישו וייקח אותן חנם? ראש הממשלה מוחק במחי יד את תעשיות הפאר של ישראל, וזה סדר העדיפויות.

אדוני היושב-ראש, כיוון שיש לנו סעיפים רבים על סדר-היום, וסימנתי לי לקצר, אני נאלץ לקצר וחוזר ומתרה באנשי סיעת מרצ ובאנשי מפלגת העבודה: זכרו את אשר אומר לכם, אתם תהיו אחראים לטבח שיתרחש החל מהחודשים הקרובים, כאשר הממשל יעבור לערבים ביש"ע, וביו"ל – כאשר יקבל את תחום הסמכות והשיפוט. זכרו, זה לא עזה, אלה השכונות המזרחיות של ראש-העין ושל כפר-סבא, של עפולה ושל באר-שבע. אתם תצטרכו לתת דין-וחשבון לעם ישראל ולכל העולם מה יקרה באזורים הללו, ולכל האנשים שגרים שם.

היו"ר ע' עלי:

תודה רבה לחבר הכנסת רון נחמן. חבר הכנסת חיים קופמן, בבקשה. אחריו – חברת הכנסת תמר גוז'נסקי.

חיים קופמן (הליכוד):

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, הדיון הפך להיות מאוד מאוד מדיני. אני אשתדל לשזור את המדיני יחד עם הכלכלי-התקציבי. אני רוצה להשיב לחבר הכנסת רן כהן. כנראה זו עכשיו השיטה של הקואליציה, על רקע המבוכה שיש להם עם אש"ף. הם אימצו לעצמם מוטו שנקרא ביטחון. כבר לא מדברים על שלום, כבר לא מדברים על דברים אחרים, אלא כל הזמן חוזרים כמו תקליט שחוק על המלה ביטחון. זה סוד גלוי גם בקרב אנשי התקשורת, שנוכח התדמית הגרועה שיש היום להסכם ביישוב היהודי בארץ, ואפילו בחוץ-לארץ, ונוכח התדמית הגרועה שיש לממשלה, החליט רבין, והקואליציה מחרה מחזיקה אחריו, להשתמש כל הזמן במוטו של הביטחון. ביטחון כאן, ביטחון שם, ואנחנו נכריח את הפלשתינים להגיע אתנו להסדר כזה וכזה מפני שהביטחון בראש דאגתנו, להגיע לפשרה כזו וכזו בגלל הביטחון. אומרים: לא נהסס לעצור את התהליך בגלל הביטחון.

יום-יום שוטפים את מוחות תושבי מדינת ישראל. אני רואה שאנשי ר"צ, אנשי מרצ הפכו להיות המגינים הגדולים של הממשלה ושל רבין. רבין, הנץ לשעבר, הפך להיות הדגל שלהם. יכול להיות באמת שהניתוח הצליח והומרץ רבין. טוב שאנחנו, אנשי האופוזיציה, ומי שנושא יהודה ושומרון וחבל-עזה יקר לו, לא נשגה ולא ניגרר אחרי האשליה, כאילו רבין מוביל את הכול במוטו של ביטחון. ידברו על זה בקשר לתקציב הביטחון ובקשר לכל דבר שיהיה בשבועות הקרובים ויזכירו לנו את נושא הביטחון.

אבל אני רוצה להתייחס גם לנושאים די כאובים. העלה אותם בכשרון רב חבר הכנסת אפרים גור. אני מוכרח לומר, ששר הקליטה של מרצ וסיעת מרצ לא היה להם מענה על ה"פאשלה" הגדולה בתחום קליטת העלייה. זורקים מספרים, מדברים בדמגוגיה. הם בעצמם רצו לראש הממשלה ולשר האוצר וביקשו תקציבים נוספים כי השר יאיר צבן לא יכול לתפקד. הם טענו שמביאים עליו אסון כשר פוליטי, ועל המפלגה כמפלגה. עכשיו הם באים ואומרים: הכול בסדר, הקליטה בסדר, התקציבים גבוהים יותר וכו'.

הלוא אתם, חבר הכנסת חיים אורון וחבר הכנסת בני טמקין, אתם רצתם אל שר האוצר להתחנן על נפשו של השר יאיר צבן, שיקבל תוספת לתקציב הקליטה.

חיים אורון (מרצ):

נכון.

חיים קופמן (הליכוד):

אתם התביישתם בה. ועכשיו פתאום, בחודש דצמבר, לקראת כריסטמס, יש לכם עוגות חדשות ונרות חדשים. הכול בסדר, אין בעיה בכלל. תהיו קצת הגונים בתחום הזה.

הבעיה היא בעיה קשה גם במישור התעסוקה. אני מזכיר מה שהזכרתי קודם בקריאת ביניים. זו ממשלה שקיבלה 10 מיליארד דולר תמורת ויתורים פוליטיים. היא קיבלה ערבויות בסך 10 מיליארד דולר, בעיקר ובמיוחד כדי להקל על העולים את קליטתם; אני מקווה – גם לצעירים, זוגות צעירים וקליטה של תושבי ישראל ותעסוקה.

איפה התעסוקה? איפה הצמיחה? דמגוגיה על ימין ועל שמאל. משתמשים בכסף כדי לתת הלוואה לחברת החשמל, שעולה לה יותר ביוקר בסופו של דבר. אין יוזמות בנושא הזה. הערבויות תקועות, אנחנו לא רואים כאן בשורה לא לתושבים החדשים ולא לאזרחי ישראל.

בנושא הזה אני רוצה להזכיר תחום שמשום-מה לא הוזכר בדיון הזה, וזה הדיור. במחירים כאלה של דיור פוגעים גם בקליטה ובעיקר בשכבות החלשות. כאשר הדירות בתל-אביב עולות כל כך ביוקר, גם הדירות באשדוד מתייקרות, וכן בפריפריה ובכל מקום. בתחום הזה יש מחדל, הכרזות, שלטים, העיר מודיעין וכו'.

אני כבר לא מדבר על האידיאולוגיה שלנו, כשאמרנו: אנחנו מחפשים, רוצים, מעדיפים קודם כול התיישבות ביהודה ובשומרון או על התפר, או בגליל ובנגב. אבל ממשלה שהחליטה על שינוי סדר עדיפויות, מדוע לא בונים את יפו? שטחים עצומים יש שם לבנייה. מדוע לא מפסיקים את הספקולציות וכל מה שקשור באדמות מדינה וממשלה? מדוע לא עושים פעולות כאלה, שמי שמחזיק בקרקע זכה במכרז ממשלתי יצטרך לבנות בתוך פרק זמן קצוב? לא עושים מאומה בתחום הזה. אפשר להוריד את מחירי הדירות.

יש אלפי קרוונים בארץ. קיבוצים ומושבים באו לוועדת הכספים וביקשו זאת. הממשלה מתביישת להודות שזה פתרון דיור ולו זמני לאותם מקומות. אז חונקים את הנושא הזה. מוכנים לייצא את הקרוונים לכוויית, לבחריין, ליוגוסלביה, לכל מיני מקומות בעולם, אבל לא לתת את זה למושבניק ולא לתת את זה לקיבוצניק, בשום מחיר לא.

הנושא הזה של אי-טיפול בנושא הדיור יכה בנו גם בתחום נוסף, וזאת האינפלציה, כי זה משפיע הרבה מאוד על אחוזי אינפלציה במדינה.

בזה גמרתי את ההסתייגות לתת-פרק זה, ובפרקים הבאים נקווה להשתתף. תודה רבה.

היו"ר ע' עלי:

תודה רבה לחבר הכנסת חיים קופמן.

חברת הכנסת תמר גוז'נסקי, בבקשה; אחריה – חבר הכנסת פרופסור אבנר חי שאקי.

תמר גוז'נסקי (חד"ש):

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, יש חוזי שחורות, שכבר רוצים להפחיד את הציבור בישראל בנוסח: זהירות, השלום מגיע. רואי השחורות האלה עולים שוב ושוב על דוכן זה וטוענים, שמה שצפוי לעם בישראל בחודשים ובשנים הקרובות זה אסון, זאת שפיכות דמים. אני רוצה לומר לרואי השחורות האלה ולציבור הישראלי בכללותו, שהגישה הזאת מצלמת את המצב הקיים, מצב של סכסוך מתמשך, מצב של איבה, ומתעלמת מהשינוי שיחולל ההסכם ומהאינטרס המשולב של שני הצדדים, גם הישראלי וגם הפלשתיני, לקיים את ההסכם, לפתח את היחסים בין שני העמים וליצור תנאים לכך שכל אחד מהעמים יוכל לחיות במדינתו בשלום ובידידות עם העם האחר.

בהקשר זה ובמצב הקיים היום יש גם מקום לבוא בטענות לממשלה, שמנסה לכפות על הצד הפלשתיני תנאים בלתי אפשריים ומנסה להפחית ולערער את מעמדו של יושב-ראש אש"ף, ערפאת, כאילו אם יהיה ערפאת חלש יותר, זה טוב יותר למדינת ישראל.

אני חושבת שהאינטרס של ישראל הוא הפוך. אין לנו אינטרס לעשות הסכם עם צד חלש, כי מי שחלש גם לא יקיים את ההסכם. יש לנו אינטרס לעשות הסכם עם מנהיג, עם ארגון, עם גוף מייצג, שהוא גם מוכר וגם יש לו כוח השפעה. לכן חשוב שהממשלה תפעל במהירות כדי להגיע להסדר, לסכם את הדברים השנויים במחלוקת ולמנוע את ערעור מעמדם של ערפאת, של אש"ף, של הפרטנר שלנו למשא-ומתן לשלום.

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, הייתי לפני שעה קלה בדיון קשה וכואב על סגירת המפעל "עוף טוב" בבית-שאן וגירוש עובדיו – –

דן תיכון (הליכוד):

אגב, יש פרק מיוחד על הרפורמה – – –

תמר גוז'נסקי (חד"ש):

– – לרחוב, גם העובדים הקבועים וגם עובדי הקבלן. אני רוצה לומר, שהכאב ומה שעלה מהדברים של נציגי העובדים, של מזכיר מועצת הפועלים, של ראש העיר ואחרים – היה מזעזע. עיר שלמה, שגם כך, חלק גדול מהעובדים שלה נאלצים לעבוד בעבודות דחק, מודרניות, עיר שלמה עומדת, ובצדק, לצד העובדים המפוטרים.

הדרישה הטבעית אומרת: קודם כול לפתוח את המפעל ובמקביל לפתוח במשא-ומתן עם העובדים, כפי שהדבר נעשה במדינה מתוקנת ובהתאם להסכם העבודה ולחוקי העבודה.

אבל אני רוצה להזכיר בקשר לכך, שהממונה על השכר באוצר, מר גרניט, אמר בתחילת נובמבר, בהקשר של התעשייה האווירית – תעשייה אווירית זה קנה מידה אחר, מספר אחר של עובדים, בעיה שונה מהרבה בחינות; אבל גרניט אמר בהקשר של התעשייה האווירית את המשפט הבא: הסכמים קיבוציים אינם מתאימים לחברות עסקיות הפועלות בסביבה תחרותית. אני זוכרת ששאלתי אז את שר האוצר, האם הוא עומד מאחורי המשפט הזה והאם אין פירוש המשפט הזה מתן אור ירוק לתעשיינים באשר הם, גם בסקטור הפרטי וגם במקרה של "עוף טוב" – כשהתעשיינים זה המפעלים האזוריים של הקיבוצים – קריאה לכל התעשיינים, לא רק למפעלים ממשלתיים, שלא לקיים הסכמים קיבוציים, להחליף הסכמים קיבוציים בהסכמים אישיים ובעובדי קבלן.

לצערי הרב, שר האוצר לא דחה את הפרשנות שלי. את התוצאה אנחנו רואים עכשיו. במקרה של המפעל "עוף טוב" נקטו בדיוק את השיטה שגרניט המליץ עליה, לפרק הסכמים קיבוציים, לזרוק עובדים שיש להם הסכמים קיבוציים כדי להכניס במקומם עובדי קבלן ללא הסכמים, ללא זכות קביעות בעבודה. ואני אומרת את זה, משום שבישיבת ועדת העבודה ההנהלה לא אמרה שהמפעל לא יעבוד עוד, היא אמרה: בתנאים הקיימים הוא לא יעבוד עוד.

לכן, אני קוראת לממשלה לחזור בה מהמדיניות הזאת, שהיא אחראית לה, והתוצאה שלה היא פיטורים ואבטלה. תודה.

היו"ר ע' עלי:

תודה רבה לחברת הכנסת תמר גוז'נסקי.

חבר הכנסת אבנר חי שאקי, בבקשה.

אבנר חי שאקי (מפד"ל):

אדוני היושב-ראש, אני רוצה להתייחס בהצעת חוק הסדרים במשק המדינה לסעיף 18. אני רוצה לקוות שסעיף זה לא יעבור בכנסת הזאת, ואני מקווה שגם הממשלה שהגישה אותו ועומדת מאחוריו תתעשת בימים הקרובים ותגיע למסקנה, שלא יעלה על הדעת לפגוע דווקא בחוק ערי ואזורי פיתוח.

כל אימת שערי הפיתוח מנסות להתאושש ומנסים ליישם את החוק הזה כדי למשוך אנשים לערי הפיתוח, כדי למנוע נשירה מערי הפיתוח, כדי להעלות את רמתם של תושביהן, רמתם הכלכלית, החינוכית, התרבותית והכלכלית, באים ומציעים לדחות, והפעם לשנתיים. הדבר הזה נוגד את ההצהרה של הממשלה הזאת ביום כינונה, על המשימות שהיא רואה אותן בעדיפות עליונה, שכלול ללא ספק צדק חברתי, שיפור בשירותים החברתיים, התייחסות חיובית ואפילו אוהדת לעיירות הפיתוח.

כשאתה מעיין בסעיפים שדוחים את יישומם, אתה נדהם לראות שזה כולל את סעיף 12, שעוסק במענק למשפחת עולים, בתקופה שבה העלייה, לצערי הגדול, נמצאת בשפל, שבה הכול מנסים להעלות את מספר העולים, כאשר כל סעיף 12 לא בא אלא כדי לאפשר למשפחת עולים, במשך השנתיים הראשונות שלה, לקבל מענקי השתתפות בשכר דירה, בארנונה, בחשמל, במים, בתנאים שייקבעו.

כאשר ניתנו 10 מיליארד דולרים כערבות, כדי שתאפשר העלייה ותאפשר קליטה ראויה לשמה, באים בהצעת חוק זו ודוחים את ההקלות הללו, שיכולות היו, ללא ספק, לעזור בבת אחת גם לקליטת העלייה וגם לפיתוח עיירות הפיתוח.

הנושא השני הוא חינוך. אנחנו נמצאים בעיצומה של שביתת מרצים באוניברסיטאות. ואני רוצה לומר, כמי שמכיר את הנושא מקרוב, שלא זו בלבד שיש הצדקה לשביתתם של המרצים, ששכרם נמוך ואינו הולם את מאמציהם ואת הישגיהם האקדמיים והמחקריים – אלא הוא יברח מוחות מישראל.

אומנם זכינו לקלוט אלפי אקדמאים ממה שהיתה בעבר ברית-המועצות, ומבחינה זו יש לכאורה רוויה באנשי מדע ובאנשי מחקר. אבל לעולם אין רוויה במדע ובמחקר. ישראל היא מדינת איכות, ישראל היא מדינה שייעודיה הם בתחום הרוח, בתחום המדע ובתחום ההישגים המחקריים הללו. וזה היצוא העיקרי שלנו לימות שלום, וזו היום התרומה הגדולה שלנו באפריקה ובאסיה, ואולי גם באמריקה הלטינית. מדענים ישראלים תורמים בכל התחומים תרומות חשובות, וזה יצוא נכבד, שאולי אינו ניכר כל כך בתחום הכלכלי אבל בוודאי תורם ליחסים המדיניים של ישראל עם העולם כולו.

בתקציב הנוכחי אין רואים גידול הולם בכל מה ששייך לתקציב האוניברסיטאות ולתקציב החינוך הגבוה, וזה נוסף על כך שאין רואים עלייה במספרם של בני עיירות הפיתוח ושכונות המצוקה באוניברסיטאות. הפרסומים שזכינו להם בחודשים האחרונים מלמדים מעבר לכל ספק, כי עיירות הפיתוח, שכונות המצוקה, מושבים, יישובים חלשים ואוכלוסייה חלשה מבחינה כלכלית אינם מעלים

את שיעור יוצאיהם ובניהם במוסדות ההשכלה הגבוהה בישראל. ממילא האחוז הנמוך הזה מתבטא גם בכל תחומי העשייה, בכל תחומי היצירה.

לכן, חשוב מאוד שגם זה יתוקן, ושבהצבעה שתהיה בקרוב על החוק הזה, ההסתייגויות הללו יתקבלו לטובת המטרות והיעדים שממשלה זו הציגה לעצמה. היעדים נקראים אומנם כלכליים, אבל הם צריכים להיות כלכליים-חברתיים. אם אין הישג חברתי בצדו של הישג כלכלי, ההישג הכלכלי בטל, מפני שאם יש מרירות באוכלוסייה, אם יש תחושה של פערים, אם אין הרגשה שהפערים הולכים ומצטמקים, הרי יש אווירה כוללת שאיננה תורמת לתחושת האחדות במדינה.

כל זה מחייב מחשבה שנייה לקראת ההצבעה בחוק הזה. תודה.

היו"ר ע' עלי:

תודה רבה לחבר הכנסת אבנר חי שאקי. חבר הכנסת מאיר שטרית – איננו. חבר הכנסת סילבן שלום – איננו. חבר הכנסת דן תיכון, בבקשה.

דן תיכון (הליכוד):

אדוני היושב-ראש, אנחנו מתקדמים בקצב המניח את הדעת הרבה יותר מכפי שצפינו. אנחנו עוסקים בפרק א' – מטרת החוק. ההסתייגות שלי באה לבטל את מטרת החוק, שהרי כבר אמרתי שבין חוק ההסדרים לבין התקציב, שעומד להיות מאושר בסוף החודש, בשבוע הבא, אין ולא כלום.

אני קורא את המטרה כפי שהיא מופיעה בסעיף 1: "חוק זה בא לתקן חוקים שונים, לדחות תחילתם של חוקים או להאריך את תוקפם ולקבוע הוראות נוספות – –". עד כאן זה סביר. אבל ממשיכים ואומרים כאן: " – – במטרה לאפשר השגת יעדי התקציב ועמידה במגבלת הגירעון לשנת הכספים 1993 והשגת יעדי המדיניות הכלכלית".

מובן שלסיפא אין כל קשר לרישא, והוא בא להטעות ולסבר את העין. יפה עשה חבר הכנסת מירום כשעלה לכאן ואמר: למה תלין, חבר הכנסת תיכון, הרי היתה זו שנה מצוינת לכלכלת ישראל, ראה מה אומרים החשבונות הלאומיים. אז בואו נראה האם היתה זו שנה מצוינת, האם היתה זו שנה טובה, האם היתה זו שנה בינונית.

נכון, יש מיתון בעולם. הנתון החשוב ביותר הוא התל"ג: בכמה יעלה התל"ג ב-1993. הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה כבר לא עוסקת בנבואות, והיא אומרת שהתל"ג ב-1993 יעלה בכ-3.5%. כאשר משווים את העלייה הזאת למה שקורה בחבר העמים, בברית-המועצות לשעבר, הרי זו עלייה משמעותית. כאשר משווים את העלייה הזאת למה שקורה היום ביוגוסלביה לשעבר, זו אכן עלייה חשובה, גידול חשוב. כאשר משווים את זה למה שקורה בגרמניה, בצרפת ובבריטניה, זו אכן עלייה משמעותית, גידול משמעותי. אבל בואו נשווה את גידול התל"ג ב-1993 למה שהיה בישראל של הליכוד: ב-1992 – 6%; ב-1991 – 7%; ב-1990 – בין 6% ל-7%, נדמה לי 6%.

זאת אומרת, בכל השנים החל מתחילת העלייה התל"ג עלה כפליים מכפי שעלה ב-1993. אז אכן זו היתה שנה בינונית. התל"ג גדל, הוא גדל במחצית השיעור שבו עלה התל"ג שנה קודם לכן, ובפחות ממחצית השיעור כשמשווים את התל"ג ב-1993 למה שהיה ב-1991. וצריך להעמיד דברים על דיוקם.

נכון, צריך להודות שהיצוא התעשייתי גדל בשיעורים מרשימים. אכן נפתחו שווקים חדשים. זוכרים מי קירב את ישראל אל סין, אל ברית-המועצות לשעבר, פתח את השוק ההודי. נפתחו שווקים בדרום-מזרח אסיה, ישראל ניצלה את המצב החדש והחלה לייצא לכל מיני ארצות שנפתחו ב-1989 וב-1990.

בואו נראה מה קרה בתחום התעסוקה, הרי הסעיף הזה מדבר על יעדים של התקציב. אחד היעדים של התקציב הוא ליצור מקורות תעסוקה חדשים כדי לקלוט את העולים החדשים; ליצור מקומות עבודה לחיילים המשתחררים. בואו נראה את הנתונים המדהימים במרכיב הזה של יצירת מקורות תעסוקה.

נכון, הממשלה הזאת הפנתה בדצמבר 1992 כ-700 מיליון עד מיליארד שקל לצורך יצירת מקורות תעסוקה. בואו נראה מה הם השיגו. רבותי, צריך לומר שבספר התקציב אומרים לנו, שב-1993 נוצרו כ-56,000 מקורות תעסוקה. זה חשוב מאוד, זה המון. אבל בואו נראה כמה נוצרו ב-1992, שנה אחת קודם לכן. ראו ראו פלא, ב-1992, שנה של הליכוד בעיקר, נוצרו כ-109,000 מקורות תעסוקה. אדוני היושב-ראש שומע? 109,000 לעומת 56,000. כך קובע ספר התקציב שמוצב על שולחנו של כל חבר כנסת.

זאת אומרת, התל"ג ירד לחצי, מקורות התעסוקה ירדו לחצי, אבל, חבר הכנסת עובדיה עלי, מה שקרה זה שלא עלו 200,000 איש. גם העלייה ירדה ל-70,000 עד 75,000 עולים. זאת אומרת, הכול שיחק לטובת הממשלה. היה לה כסף בשפע, יש לה גם היום כסף בשפע, היא מרימה את כל הדגלים, רוצה לעשות הכול בעת ובעונה אחת, ואי-אפשר בכלכלה לעשות הכול בעת ובעונה אחת. לכן אנחנו באים ואומרים: רבותי, יתר צניעות. זאת היתה שנה בינונית, לא מגיע לכם צל"ש, לפחות בנושא העיקרי, שנקרא תעסוקה, לא הצלחתם. קצת כבוד לאלה שהיו לפניכם.

מי שזוכר את נאומי התקציב שלי באותן שנים – הם לא היו קלים, הם לא בירכו את חברי השרים, לא חסכתי ביקורת מהם, אבל היו להם גם הישגים, ולא היה אפשר להתעלם מההישגים הללו. תודה רבה.

היו"ר ע' עלי:

תודה רבה לחבר הכנסת דן תיכון. אנחנו עוברים כעת להסתייגויות לסעיף 1, תחת הכותרת לחלופין. ראשון המסתייגים – חבר הכנסת יגאל ביבי.

יגאל ביבי (מפד"ל):

כבוד היושב-ראש, כנסת נכבדה, דיברתי קודם – –

אפרים גור (הליכוד):

מי אחריו, אדוני היושב-ראש?

היו"ר ע' עלי:

אתה לא מופיע ברשימה הזאת. בבקשה.

יגאל ביבי (מפד"ל):

– על כך שהממשלה הזאת מפירה את זכויות האדם בישראל, מפלה בין ציבורים, דיברתי על הרס החקלאות על-ידי הממשלה הזאת, ועכשיו אני רוצה לדבר על הנושא של החינוך, ואיך הממשלה הזאת משבשת את סדרי העדיפויות.

שמעתי את סגן שר החינוך והתרבות מדבר על החינוך הדתי ומציג אותו כחינוך מסית, כחינוך שמחנך לקיצוניות. אלה ביטויים חמורים מאוד, שהופתעתי לשמוע אותם לא משולמית אלוני, לא מאנשי מרצ – הם חלחלו גם בתוך מפלגת העבודה וגם בקרב הציבור, שנחשב אז קצת במרכז ואקטיביסטי.

אנחנו רואים שהממשלה הזאת החליטה מה שאומרים – "לעשות עליהם" בכל התחומים, לעשות דה-לגיטימציה של ציבור שלם. החינוך שלנו, של הציונות הדתית, שדוגלת בחינוך הזה, 23% מהציבור במדינה, כרבע מבני המדינה מתחנך בחינוך הנפלא שלנו, וכאן באים לומר דברי סרה על החינוך. אבל זאת המסגרת הכללית של ההסתה והשטנה, שבהן מסיתים את העם. האמת היא, שלא רק בהסתה עוסקים, אלא גם בפגיעה היום בבשר החי, בעצם החינוך.

אם מטלפן אלי מנהל בית-ספר כאן, בירושלים, בית-ספר שהוא סמל ודוגמה, בית-ספר "חורב", שבו מחנכים ילדים ליראת שמים – אפילו הרב בניזרי, אני חושב, מתפעל מהחינוך של בית-ספר "חורב" בירושלים, חינוך שורשי, יהודי, אמיתי, תורני; בית-ספר כזה, שהיו לו 200 שעות של הסל, טבעי שהוא מקבל יותר שעות כי הוא נותן יותר יהדות, יותר רוחניות, והוא רוצה גם ללמד חשבון ואנגלית, ביולוגיה ומקצועות אחרים. השנה, בסדרי העדיפויות החדשים של הממשלה הזאת, אומרים להם: לא, אין 200 שעות; תקבלו 20 שעות. שבע משרות חדשות פחות. אני חושב שכל אדם צריך להזדעזע מהתופעה הזאת.

שירות לאומי לבנות – יש ויכוחים בנושא הזה, אבל בנות שרוצות לשרת בהתנדבות, האם בתי-החולים "הדסה" ו"שערי-צדק" יכולים לתפקד היום בלי הבנות של השירות הלאומי? מוסדות חינוך רבים במדינת ישראל שהחינוך בהם קוצץ מופעלים על-ידי מתנדבות השירות הלאומי. 600 משרות

רוצים לקצץ? החודש הורידו, להכעיס, 100 שקלים. הייתי רוצה לראות שיורידו מחיילת 10 שקלים, לא 100 שקלים, מהמינימום של הקיום שלה. הממשלה הזאת רוצה לעודד פריזטים ולא התנדבות.

אנשים לוקחים את החיים "חפיף" ולא מחנכים לחינוך שורשי יהודי.

אלה שמדברים סרה נגד החינוך היהודי, הלאומי, השורשי, הדתי, שכחו שאת כל הילדים מהעלייה האתיופית קלט החינוך הזה. בחינוך הזה יש אינטגרציה אמיתית. שכחו ש-12% מהעולים מרוסיה נקלטו בחינוך הציוני-הדתי.

אנחנו חושבים שזה תהליך שהתחיל מהיום הראשון שהממשלה הזאת נתנה את המשרד למפלגה קיצונית שמאלנית, שהיא מיעוט קטן בעם; אלה שתמיד אמרו, שאם יהיה במדינת ישראל שר חינוך ותרבות דתי – זה מיעוט, והציבור הדתי במדינת ישראל הוא לפחות שלישי מהעם – – –

שלמה בניזרי (ש"ס):

80% מסורתי.

יגאל ביבי (מפד"ל):

80%, אתה צודק, מסורתיים. היום אלה שהם 10% בקושי, השמאל הקיצוני של המדינה, הם מכתיבים את אופי החינוך. שעות. הממשלה הזאת תרד פעם. אני כבר מסיים.

הממשלה הזאת תרד ותהיה ממשלה עם סדרי עדיפויות אחרים. זה לא נורא. מבנים – ללמד בקרוונים. פחות תקנים – לא נורא. כל זה ישתנה, אני מקווה שזה ישתנה, יהיו סדרי עדיפויות אמיתיים, לאומיים-יהודיים, אבל דבר אחד הוא מחלה, הוא פצע – הרוח של היהדות והחינוך במדינת ישראל. אווירה של ביזוי ערכים, אווירה כללית שיוצרים במערכת החינוך, של נסיגה מכל הערכים. אפילו חינוך אחר, לא שלנו, חינוך פעם לערכים. שאלתי פעם את שר החינוך והתרבות שאילתא בנושא לימוד התנ"ך באוניברסיטאות. יש אוניברסיטאות גדולות בתל-אביב – שבעה סטודנטים בחוג לתנ"ך. מתוך 20,000 סטודנטים במדינת ישראל, רק שבעה סטודנטים לומדים תנ"ך באוניברסיטת תל-אביב. בכלל, רוצים לשקול את ביטול בחינת הבגרות בתנ"ך בבתי-הספר התיכוניים. יש ירידה בתוצאות בלימוד התנ"ך. בעבר בן-גוריון ואחרים דיברו על התנ"ך, עשו חוגים לתנ"ך, ליהדות, היום שרים בממשלה הזאת, שהם הראי של העם, של הכנסת, מדברים בגנותם של מנהיגים, של האבות, של סמלים חינוכיים, מדברים נגד טלית, נגד תפילין, נגד יהדות ונגד ערכים.

הרב בניזרי, אנחנו אנשי חינוך, וכולנו יודעים עד כמה המסרים האלה מחלחלים, משחיתים והורסים

— — —

שלמה בניזרי (ש"ס):

— — —

יגאל ביבי (מפד"ל):

לא, זאת נסיגה שחלה. אני רוצה לומר לכם, שיש לכם טעות אחת. השר המר, בעשר השנים האחרונות, היה רק שנתיים שר החינוך והתרבות. חושבים שהוא היה שר החינוך והתרבות כל הזמן, ולש"ס יש טעות בכך. לפני הקדנציה הזאת, בשמונה השנים האחרונות, המר כיהן שנתיים בלבד. הוא לא היה שר החינוך והתרבות כל הזמן – – –

שלמה בניזרי (ש"ס):

היה הליכוד.

יגאל ביבי (מפד"ל):

לא הליכוד, היה נבון, במקרה, אבל אני לא רוצה לבייש אף אחד.

היו"ר ע' עלי:

מעולם לא היה שר חינוך ותרבות מהליכוד.

יגאל ביבי (מפד"ל):

מעולם לא היה מהליכוד.

היו"ר ע' עלי:

מעולם.

תמר גוז'נסקי (חד"ש):

זה נכון.

יגאל ביבי (מפד"ל):

רק לידיעתך.

היו"ר ע' עלי:

לצערנו.

יגאל ביבי (מפד"ל):

אני רוצה לסיים את הנושא הזה ולומר, שהעדיפות הלאומית שלהם בתחום החינוך – שוב אני אומר, אחרי כל נושא, דיברתי קודם על החקלאות; צריך לומר לממשלה הזאת: אין לך קיום, את לא ממשלה מחנכת, את לא יכולה להיות מסר לעם. ממשלה שנשענת על קיצוניות אנטי-יהודית, שמאלנית מובהקת, צריכה ללכת במהרה.

היו"ר ע' עלי:

תודה רבה לחבר הכנסת יגאל ביבי. חבר הכנסת צחי הנגבי – איננו, חבר הכנסת שאול יהלום – איננו, חבר הכנסת יצחק לוי – איננו, חבר הכנסת עוזי לנדאו – בבקשה.

עוזי לנדאו (הליכוד):

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, אופי הדיון הערב הוא כזה, שכל חמש דקות מתחלף דובר. אתה מבקש, נוכח הדברים שאתה שומע בנקודת זמן מסוימת, להגיב עליהם, להוסיף עליהם; והנה בא דובר אחר והדברים משתנים, הנושאים משתנים; ועוד זה מדבר, ועוד דובר מגיע. התכוונתי לדבר על נושאים אחרים שעלו בדעתי, עד ששמעתי את דברי חבר הכנסת יגאל ביבי, שהדגיש את העדר החינוך היהודי והציוני במדינת ישראל.

יש אצלנו האומרים, שביטחון והיעדרו הם בעיית הקיום של מדינת ישראל, ובכך צריך להשקיע את עיקר תשומת הלב, את עיקר המאמץ, את עיקר המשאבים. אינני מבקש להמעיט בחשיבות הסוגיה הזאת, שהיא אכן יורדת לשורש קיומנו בארץ הזאת. אבל אני מבקש להדגיש את הדברים שאמר כאן חבר הכנסת יגאל ביבי ולברכו על כך שהעלה אותם בדיון זה. משום שהדברים שבהם ייחתך קיומנו כאן בישראל, בראש ובראשונה קשורים בחינוך יהודי וציוני.

פרשת השבוע הקרובה תהיה פרשת "ויחי", ולאחריה אנחנו עומדים לפתוח בספר שמות. והספר הזה נפתח בפסוק "ויקם מלך חדש על מצרים אשר לא ידע את יוסף". ואומר המדרש: רב ושמואל, אחד אמר: חדש ממש, ואחד אמר: שנתחדשו גזירותיו. והם מתווכחים אם היה כזה, ואם היה כזה – האם באמת היה חדש או שבעצם ישן היה, ורק בשל יוסף לא הטיל את גזירותיו והטיל אותן אחר כך. אבל אין ויכוח שקם מלך חדש על מצרים, שמורשת יוסף וקיומו ממנו והלאה.

מה שמאפיין את מדינת ישראל דהיום ואת הדור ההולך וצומח כאן הוא, שהמחויבות ליהדות ולציונות מתמסמסת והולכת, ויותר משהדברים האלה נובעים מידיעה הם נובעים מעם-ארצות.

נמסר לי שהערב תידון בתוכנית הטלוויזיה בערוץ-2, שמנחה דן מרגלית, סוגיית בני אישים במדינת ישראל שבמספרים גדולים מאוד גרים בחוץ-לארץ, ירדו לחוץ-לארץ. אנחנו לא מדברים על מי שיצא לצורך לימודים, לשנתיים, שלוש שנים, ארבע שנים, אלא על מי שירד לפרקי זמן ארוכים, לתשע שנים, 10 שנים, 12 שנה. ואתה שואל את עצמך: איך זה דווקא בציבור של מי שמחנכים לציונות, מי שאמורים לתת דוגמה לציבור, מדוע דווקא בניהם אינם בארץ? ואין מדובר בסוגיה יוצאת דופן של בן משפחה אחת או בן משפחה אחרת. כי מקרים יוצאים מן הכלל כאלה או מקרים יחידים יכולים להיות בכל חברה. אבל כאשר יש הצטברות של המקרים האלה, פירוש הדבר שמהו פגום. ומשהו פגום בחינוך שלנו.

כאשר אנחנו מתבוננים על טיבו של החינוך היהודי והציוני היום במדינת ישראל, המסקנה היא די פשוטה, שהמוצר היוצא מבתי-ספר, בחור בן 18, הוא כזה, שהוא איננו חש כי זכות גדולה נפלה לידו להיוולד בנקודת זמן זו של ההיסטוריה היהודית; שזאת זכות גדולה לחיות היום במדינת ישראל ולעשות מעשה של צדק היסטורי בבניין מדינה לעם נרדף אלפי שנים, מקלט בטוח שבו יוכל לבנות את עתידו בעצמו. וזאת לא רק זכות גדולה, זו גם אחריות שמוטלת על כל אחד ואחד מאתנו.

אם מערכת החינוך איננה מתרכזת בנושא הזה, כאילו הוא לב לבה, ולעומת זה היא מנסה לבנות מדינת ישראל שהיא מדינה ככל הגויים, עם דמוקרטיה כמו בלונדון ועם פלורליזם כמו בניו-יורק, ואנחנו הומניסטים כמו בצרפת, אז ישאלו הצעירים שאלה פשוטה: אם כך הדברים, למה לעשות בארץ מילואים כמה שנים? מדוע לחיות דווקא כאן ולא בלונדון, ולא בניו-יורק ולא בפאריס? התשובה היא, שכשאין סיבה לחיות במדינת ישראל, סיבה שהיא יהודית וציונית, שבשלה כדאי לחיות את החיים הקשים כאן, שבשלה מי שחי כאן חש שיש מין נשמה יתירה שמלווה אותו, כל אחד ואחד מאתנו, שבשלה כדאי הסיכון וכדאיים לעתים המתח והסבל שרבים מאתנו נתונים בהם; אם אלה אינם כדאיים – אין מה לעשות כאן.

והעובדה שהירידה גדלה וקטן כוח המשיכה של מדינת ישראל ליהודים בעולם, ואין עולים הבורחים ממקומותיהם, כמו בברית-המועצות למשל, ואין רואים בנו מקום טבעי שצריך לעלות אליו ולגור בו ולראות בו בית מובן מאליו – כל זה נובע מהעובדה שכוחנו הפנימי מתעמעם, ולכן גם כושר המשיכה החיצוני שלנו ליהודים בעולם קטן.

אדוני היושב-ראש, אני מבין שזמני תם. אני אשוב לנושא הזה מאוחר יותר. תודה רבה.

היו"ר ע' עלי:

חבר הכנסת אבנר חי שאקי – איננו. חבר הכנסת דן תיכון, בבקשה.

דן תיכון (הליכוד):

אדוני היושב-ראש, ברשותך, נעסוק בנושא ההפרטה. הגירעון שעליו מדובר בסעיף יכוסה בחלקו הגדול על-ידי הפרטה. אמר חבר הכנסת אלי גולדשמידט בפתיח: לא היתה ממשלה בתולדות ישראל שהפריטה יותר מן הממשלה הזאת. ואני גיחכתי. לא שאני אומר שהממשלה הזאת לא הפריטה, ולא שאני אומר שהממשלה הקודמת לא הפריטה. שתיהן הפריטו. אבל אם הייתי צריך לתת ציון לממשלה הקודמת בתחום ההפרטה, הייתי נותן לה ציון מספיק מינוס. נראה מה הממשלה הזאת עשתה בתחום ההפרטה במשך השנה-וחצי שהיא מכהנת. מר ברודט, שנה-וחצי חלפה. מחר תמלא שנה-וחצי לשלטון החדש והנאור, עם הקדימות שלו, שאני עדיין לא רואה אותן. אנחנו ירדנו מהשלטון ב-23 ביוני 1992, ומחר 22 בדצמבר 1993, זה בדיוק שנה-וחצי.

בואו נראה מה עשתה הממשלה בתחום ההפרטה. ראשית, היא מבולבלת. מה זה הפרטה? יש מדינה כמו גרמניה, שיש לה מוסד שנקרא "טרויהנד-אנשטלט", והוא מפריט. היו עשרות אלפי מפעלים שהיו שייכים למשטר הקומוניסטי במזרח-גרמניה, הוקם ה"טרויהנד-אנשטלט", זו רשות ההפרטה בגרמניה, הממשלה החליטה שמוכרים את המפעלים של המשטר הקודם במזרח-גרמניה בכל מחיר. הממשלה לא יודעת לנהל עסקים, היא מוכרת, המחיר לא חשוב, ובלבד שנפטרים מהעניין הזה.

אז אני רואה מטרה. כי הרי מה זו הפרטה? אנחנו יוצאים מתוך הנחה שחברה ממשלתית היא חברה לא יעילה, לכן צריך למכור אותה למישהו שהוא בעל גרעין שליטה, כדי שהוא ינהל אותה כהלכה.

אביא דוגמה להחלטה לא כלכלית שמתקבלת על-ידי הממשלה כשעוסקים בחברה כלכלית. ניקח למשל את חברת "כימיקלים לישראל". הממשלה החליטה שמינהלת החברה, שנקראת "כימיקלים לישראל", שזה הקונצרן הגדול ביותר בארץ, תועבר מתל-אביב לבאר-שבע. החלטה לא כלכלית, החלטה לא רציונלית.

ההפרטה באה למנוע החלטות לא כלכליות, לא רציונליות, מצד הממשלה שמתערבת, חושבת שהיא יודעת הכול.

תראו למה קורא חבר הכנסת אלי גולדשמידט הפרטה. הוא בא ומספר לנו, שהממשלה הזאת, זו הפעם הראשונה, מכרה את הבנקים. אני שואל אותו: איזה בנקים? פעמיים היא רצתה להנפיק את בנק הפועלים. פעם אחת היא הצליחה למכור כ-20%. ניסתה פעם שנייה ונכשלה. למה היא קוראת הפרטה? היא לקחה כ-20% ממניות בנק הפועלים, הנפיקה אותן בבורסה. בואו נראה מה קרה בבנק הפועלים. האם בכלל קרה משהו? רבותי, לא קרה דבר בבנק הפועלים. אותם מנהלים, אותה מדיניות, אותו שלטון הממשלה בכובע כזה או אחר. 20% נמכרו לציבור באמצעות הבורסה, ושום דבר לא קרה.

המשמעות היא: כשאתה לא מוכר את גרעין השליטה, כשאתה מנפיק באמצעות הבורסה, אתה לא משנה שום דבר בחברה. זאת אומרת, אתה בעצם מנציח את שלטון המנהלים שלא נבחרו על-ידי

בעלי המניות, כאילו הם בעלי החברה. זאת אומרת, לא רק שלא מכרו את גרעין השליטה, לא רק שלא העבירו את החברה או את הבנק לידיים פרטיות, אתה השארת את הדבר הזה באותו מצב. בסך הכול גייסת כסף. לכן, אני לא קורא למכירת 20% ממניות בנק הפועלים הפרטה, אני לא רואה אותה כהפרטה.

יש לממשלה הזאת פטנטים חדשים. למשל, אחת החברות, שנוהלה על-ידי במשך שנים, קוראים לה "שיכון ופיתוח". הייתי בחברה הזאת מנכ"ל ויושב-ראש מועצת המנהלים. באה הממשלה ומחליטה להנפיק את כל מניות "שיכון ופיתוח" בבורסה. היא לא מוכרת גרעין שליטה לבעלי עניין, היא לוקחת את כל ה-100% ומוכרת באמצעות הבורסה לציבור במדינת ישראל. ומה היא עשתה? האם החברה תשתנה? לא. היא מוסרת לדיקטטוריון הקיים, שמונה על-ידיה, את השלטון בחברה לשנים רבות, עד שייווצר גרעין שליטה.

הממשלה הזאת מכרה זה לא כבר את "המגן". על כך אמר יושב-ראש ועדת הכספים: לא ראיתי דבר כזה מעולם, אני בוש ונכלם. אני יכול להצטרף. תראו מה עשו: לקחו את המניות שהיו לממשלה, פרסמו מכרז, ועד כאן הכול בסדר; קיבלו את ההצעה הגבוהה ביותר, ועד כאן הכול בסדר; אלא שמזמן שפרסמו את המכרז עלה שווי המניות של החברה ב-100%. כשבאה הבקשה של הממשלה לאישור ועדת הכספים, ראה זה פלא: לאחר שזה לא אושר בפעם הראשונה, לא רק ששווי החברה בבורסה לא ירד, אלא הוא עלה בכ-17% נוספים. זאת אומרת, לקחה הממשלה, מכרה את המניות שלה למישהו פרטי בשליש משווי השוק של החברה. ואני שואל את עצמי: האם לכך התכוונו? האם תפקידה של ועדת הכספים לשמש חותמת גומי? לכן אני בא ואומר – – –

גדליה גל (יו"ר ועדת הכספים):

מי הפריע לחברי הליכוד בוועדה להצטרף לקואליציה כדי לתקן את מה ששגתה הממשלה?

דן תיכון (הליכוד):

אני מציע לאדוני יושב-ראש הוועדה: לא כל דבר יש בו פוליטיקה. התביישתי במה שקרה בחוץ, כפי שאתה התביישת, בדומה לי. אני חושב שזו היתה החלטה שגויה, אבל מעניין איך המכניזם הזה עובד.

ידידי ברודט, הממונה על התקציבים, כאן הקונצפציה שגויה, כאן אנחנו שוגים לאורך כל הדרך בתחום ההפרטה.

לכן, לחבר הכנסת אלי גולדשמידט, לכן, למר ברודט, הממונה על התקציבים: מטרת החוק אין לה ולא כלום עם התקציב. נחזור לפתיח ונאמר: עובדים על הכנסת. שר האוצר, באמצעות חוק ההסדרים, עובד על הכנסת, וזאת – שנה אחר שנה נכנעת. אני קורא לכם לחדול מן הנוהג הזה. חוק ההסדרים צריך לעבור מן העולם. צריך לחזור לשיטה הישנה: כל חוק בא לשלוש קריאות בכנסת. גברתי היועצת המשפטית של האוצר, אין קיצורי דרך בעניין הזה. על קיצורי הדרך נעמוד עוד במרוצת הערב וגם מחר. תודה רבה.

היו"ר ע' עלי:

תודה רבה לחבר הכנסת דן תיכון. חבר הכנסת יגאל ביבי, בבקשה.

יגאל ביבי (מפד"ל):

כבוד היושב-ראש, כנסת נכבדה, אני מצטרף לדעתו של חברי, חבר הכנסת דן תיכון, שחוק ההסדרים צריך ללכת, לא כל שכן כשהוא בידי ממשלה כזאת. בממשלה שבה הרציו עובד אתה עוד יכול להבין את זה, אבל עם ממשלה כזאת, שבהינף קולמוס יכולה להוריד חוקים, להקפיא חוקים, וסדרי העדיפויות שלה משובשים, אין ספק שחוק כזה הוא מסוכן ואינו במקומו.

אני דיברתי על נושא החינוך, דיברתי על נושא ההתיישבות, דיברתי על נושא החקלאות, ועכשיו אני רוצה לדבר על נושא שהוא בעצם גולת הכותרת של הממשלה הנכשלת הזאת, והוא נושא הרווחה. היה היום פוגע ומעליב לראות כיצד מה שנקרא כאן היום "הלובי החברתי מטעם" עשה כינוס מרשים וגדול. היו כ-100 אנשים, ראשי ארגונים, כל אחד עלה בתורו, ובשלוש דקות הציג את משאלות הלב שלו. כשקראתי שם קריאת ביניים לחבר הכנסת אלול, שהוא ראש הלובי החברתי – ואני שמח שחבר הכנסת עמור החליט לכנס מחר לובי חברתי אמיתי של חברי האופוזיציה בנושא הזה – ושאלתי אותו: האם מישו מהלובי החברתי שלכם ירים את היד, ולו על הסתייגות אחת, שהיא מצפונית אצלו? – לא היתה תשובה. מהו הלובי החברתי הזה, כששום הישג, שום דבר לא יכול ללכד את הבית הזה?

שמענו את הצחוק שעשתה הממשלה מאז פורסם הסקר של הביטוח הלאומי – 600,000 אנשים חיים מתחת לקו העוני. שבוע אחד הממשלה אמרה שהיא עסוקה, אין לה זמן. אולי דיווחים מערפאת חשובים יותר מאנשים שאין להם פת לחם. ישיבה שנייה של הממשלה היתה קצרה, והממשלה לא ערכה דיון. אם עכשיו, בתקופת התקציב, היא לא מטפלת בבעיה של הדוח שהיא הציגה בפני העם, היא לא מטפלת בזה בצורה רצינית.

שרת העבודה הופכת להיות נטל על ראש הממשלה ושר האוצר. ראש הממשלה אמר לשרת העבודה והרווחה ולשר שטרית, שהיה פעם יושב-ראש הלובי החברתי: לכו הביתה, אתם לא מזיזים לי; הוא אמר להם באותו סגנון שהוא אמר לאלפי מתיישבים. הוא אמר להם: תפסיקו לבלבל את המוח. למי? לשר התכנון ולשרת העבודה. הוא אומר להם: אסור לכם גם לדבר, אסור לכם לזעוק, תפסיקו לבלבל את המוח; מי שלא מוצא חן בעיניו, שילך. בשני הנושאים האלה של תכנון המשק ושל העבודה והרווחה, כשחובתם של השרים לדבר, חובתם להתריע, אומרים להם: תשתקו, אל תדברו, אל תאמרו את האמת לעם. זה בנושא הרווחה.

בחודשים הראשונים היה לממשלה הזאת מנהג להגיד לנו: אתם עשיתם, אתם עשיתם. השר חיים רמון, שהוא נואם מעולה, תמיד היה אומר: אתם עשיתם, אתם עשיתם, אתם עשיתם. אבל הנה חלפה כבר שנה-וחצי, שנת תקציב שנייה, ושוב אתם אומרים: אתם עשיתם, אתם עשיתם?

היה פעם מישו ששאל: מה אתם עשיתם בשביל מדינה? מה עשיתם אתם במשך שנה-וחצי?

דן תיכון (הליכוד):

הוא שאל: מה אתה עשית בשביל מדינה, ומאז ועד היום לא שיפר את העברית שלו.

יגאל ביבי (מפד"ל):

אני לא הייתי חבר כנסת בתקופתו, אבל זה לא שייך לדיון. אנט כנראה לא לימדה אותו עברית, אבל זה לא לפרוטוקול.

רבותי, בשנה האחרונה התייקרו מחירי הדירות ב-25%. זה לא בימי הממשלה הקודמת. מי גרם לכך שמחיר הדירות במדינת ישראל יעלה ב-25%? הרי זה השפיע על האינפלציה. אנשים לא יכולים לקנות דירות כי הן יקרות להם. תתפלאו לשמוע, לפני שבוע יצא מכרז על דירות בטבריה, שלושה חדרים – – –

דן תיכון (הליכוד):

כמה הן עולות?

יגאל ביבי (מפד"ל):

80,000 דולר, וזה בסוף העולם.

אפרים גור (הליכוד):

מי הוציא את המכרז?

יגאל ביבי (מפד"ל):

"שיכון ופיתוח", הממשלה. האם כך רוצים לעודד אנשים שיבואו ויגורו בצפון? 80,000 דולר?

300 זוגות צעירים מחכים שם לדירה, אבל הוציאו רק 40 דירות למכירה, וזאת בעיר פיתוח, לא בצפון-תל-אביב, לא במרכז הארץ. 300 זוגות צעירים נרשמו והם מחכים, והוצאו רק 40 דירות. כאשר ראו שיש ביקוש גדול החליטו להעלות את המחיר. איך זוג צעיר בצפון, בעיר פיתוח, יכול לעמוד בזה? אבל מי מתחשב בהם? אלה סדרי העדיפויות המעוותים של הממשלה הזאת.

כבוד היושב-ראש, אני רוצה לסיים ולומר, שנדהמתי לשמוע שחבר כנסת כמו דדי צוקר, יושב-ראש ועדת החוקה של הכנסת במדינת ישראל, תולה את כל תחלואי הממשלה בכך שאין משרד הסברה. קראתי היום בעיתונות שהוא מציע הקמת משרד הסברה, כמו שהיה במשטרים האפלים שעברו מן העולם.

דן תיכון (הליכוד):

הוא הציע משרד תעמולה.

יגאל ביבי (מפד"ל):

משרד תעמולה. מה זה כאן, רוסיה? האם אנחנו בתקופת הרייך? מה קרה כאן? אנחנו צריכים משרד הסברה? משרד תעמולה? ומי אומר זאת? איש זכויות האזרח, ליברל, חבר הכנסת דדי צוקר.

יפה עשה סגן שר החוץ שאמר לו שזה לא מקובל, שזה לא יאה.

לממשלה הזאת לא יעזרו תעמולה ולא שר תעמולה. המעשים שלהם יוכיחו.

חיים אורון (מרצ):

נכון.

יגאל ביבי (מפד"ל):

אני חושב שהסקרים המראים על סחף בעם הם התעמולה הנכונה והאמיתית.

חבר הכנסת אורון, אני מבקש שתעביר למזכירות מרצ, שחברי הכנסת לא התלהבו מהרעיון ולא יקימו משרד הסברה, כמו בממשלים אפלים שהיו קיימים בעבר.

היו"ר ע' עלי:

תודה רבה לחבר הכנסת יגאל ביבי. רשות הדיבור לחבר הכנסת צחי הנגבי – איננו. חבר הכנסת שאול יהלום – איננו. חבר הכנסת עוזי לנדאו, בבקשה.

עוזי לנדאו (הליכוד):

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, שוב נפל בחלקי לדבר אחרי חבר הכנסת יגאל ביבי, ואני רוצה להוסיף על כמה מן הנושאים שהוא דיבר עליהם בסוף נאומו וגם על מה שהוא החל בו בדבריו הראשונים.

בפעם הקודמת הוא עסק בסוגיית החינוך, וחזר עתה לנושא הזה. הוא גם כרך וקשר את זה בסוגיית העבודה והרווחה.

יום לימודים ארוך. אתם נשאתם את הדגל הזה. מה לא אמרתם שייעשה בו? השקעתם בחינוך, אבל השקעתם גרוע, לא בעיקר, ובכך החמצתם הזדמנות שנפלה לידיכם.

יש שתיים ואולי שלוש סוגיות חשובות בחינוך. הסוגיה הראשונה היא סוגיית התוכן. דיבר והרחיב על זה חבר הכנסת יגאל ביבי. יש לעשות את החינוך יהודי יותר, ציוני יותר, כמובן גם דמוקרטי. בתחום הזה הוספתם שמן למדורה הקודמת. החינוך היום הוא פחות יהודי ופחות ציוני.

אבל בשני נושאים אחרים, משך החינוך, יום לימודים ארוך, לא בא שום שינוי בסיסי, בוודאי לא בתחום עיירות הפיתוח, ששם צריך היה להשקיע כספים רבים. אומר חבר הכנסת שטרית, שבסכום של 600 מיליון שקלים אפשר היה לעשות זאת בכל ערי הפיתוח בארץ.

צריך להוסיף: כדי שרמת החינוך תעלה צריך לתת תמורה למורים. אני סבור שעליהם לקבל באמת תמורה מלאה על ההשקעה הגדולה ביותר שהם משקיעים. אין לך ציבור שחשוב להשקיע בו יותר מציבור המורים, כי פניו הם פני דור העתיד שלנו.

אבל, לצערי הגדול, הממשלה חותמת על הסכם להעלאת שכר המורים, בלי שהיא קונה לעצמה את המכשיר שדרכו תוכל לשלוט על טיב המורה. מורים טובים, נעלה את שכרם וניתן להם תמורה מלאה. מורים טובים פחות, שמשקיעים פחות ומשתלמים פחות, מדוע יקבלו אותה תמורה כמו מורה שמשקיע? מורים – לרוע המזל יש גם כאלה – שהיית מעדיף כי ימצאו את דרכם במערכות אחרות, נטועים במערכת החינוך בדרך שכלל שירבו לשבת בה, הם מביאים נזק גדול, ולאחת המערכות הרגישות ביותר שלנו.

חינוך פגום פירושו סמים; חינוך פגום פירושו ירידה מן הארץ; פירושו פשע עולה; פירושו הוצאות רבות אחרות במערכות נוספות שנועדו לכבות שרפה, לאתר נזק. משקיעים הון כסף, נדמה לי יותר ממיליארד שקלים – אינני יודע מה המספר המדויק, חבר הכנסת גל – אבל אין נוקטים את הצעדים הנחוצים כדי שהכסף יושקע כראוי.

600 מיליון שקלים ליום לימודים ארוך, גם להחזיק את הילדים בבתי-הספר, שלא יתגלגלו בשכונות ובכבישים, גם ללמד אותם, גם לחנך אותם, גם להעסיק אותם במשהו, שמא הבטלה שיהיו בה תביא אותם לידי חטא.

במקום זאת, לאן הולכים הכספים? ושוב, אנחנו חוזרים – לפני כשבועיים הוקצבו 175 מיליון שקלים לשמיטת חובות הקיבוצים. אינני רוצה לדבר סרה בקיבוצים. אני מסיר את כובעי בפניהם על תרומתם למדינת ישראל. אבל היה הסכם, שלפיו עם ישראל שילם 6 מיליארדי שקלים בשנת 1988, כדי לפרוס את חובותיהם על פני שנים רבות. נסתיימה הפרשה הזאת, והנה ועדת הכספים, בהינף יד, כמעט ללא תשומת לב ציבורית ראויה ומספקת, מאשרת 175 מיליון שקלים לחלק מן הקיבוצים, שהיה ידוע מראש שכאשר הם קיבלו בשעתם את ההסדר הם לא התכוונו כלל למלאו.

מדוע לתת להם 175 מיליון שקלים, כאשר מונעים את הכספים בתחומים אחרים וחשובים, חשובים לא פחות, ולפי דעתי חשובים אף יותר מהתחום הזה? אני מבקש תשובה על הדברים האלה. אינני מקבל אותם.

גדליה גל (יו"ר ועדת הכספים):

הסכום הזה שאושר, ועליו אתה מדבר, הוא חלק מאותם 650 מיליון שאושרו. זוהי המנה האחרונה.

עוזי לנדאו (הליכוד):

לא כך לפי מיטב הידוע לי, ולא כפי שכתב אברהם טל בעיתון "הארץ".

דן תיכון (הליכוד):

חבר הכנסת גל צודק. זה שכתוב בעיתון עדיין לא הופך את הדברים לדברי אלוהים חיים. זוהי המנה האחרונה של הקיבוץ הארצי, במסגרת הסכום של 650 מיליון שקלים. אבל כשהוא משוערך מ-650 מיליון שקלים, הוא מגיע כבר ליותר מ-1.2 מיליארד שקלים.

עוזי לנדאו (הליכוד):

חבר הכנסת דן תיכון, אינני רוצה לטעות יותר מדי. אני מצטט כרגע מן הזיכרון. אני אביא את הדברים האלה מחר עם המאמר עצמו, שכתב אותו אברהם טל, שהוא אחד העיתונאים שאת דבריהם אני קורא כשאני פותח את עיתון "הארץ" – – –

גדליה גל (יו"ר ועדת הכספים):

זה יהיה במקום משלי קרילוב?

עוזי לנדאו (הליכוד):

אני רואה שיש כאן, בציבור הזה, ביקוש ניכר למשלי קרילוב. אתה רוצה שנתחיל בזה עכשיו? אפשר לעשות זאת.

אנחנו נחזור לנושא הזה. תודה רבה.

היו"ר ע' עלי:

תודה לחבר הכנסת עוזי לנדאו.

חבר הכנסת גדליה גל, אני חושב שההערה של חבר הכנסת לנדאו היתה במקומה. זה לא משלי קרילוב. אפשר אולי להתווכח על הנתונים.

גדליה גל (יו"ר ועדת הכספים):

אני מאוד נהיתי ממשלי קרילוב בשנה שעברה, ואולי אפשר לעשות זאת גם השנה.

היו"ר ע' עלי:

אפשר להתווכח על הנתונים, אבל לא על ההערה.

חבר הכנסת אבנר חי שאקי – איננו. חבר הכנסת דן תיכון, בבקשה.

דן תיכון (הליכוד):

אדוני היושב-ראש, חבר הכנסת שפי, אני ציטטתי אותך היום כמה פעמים. תאיר את עיני. אני מעריך אותך מאוד מאוד. לא היו בתולדות הכנסת רבים כמותך שהרימו יד נגד התקציב בקריאה ראשונה. אני מניח שלא היה לך קל לעמוד נגד המכונה המפלגתית הזאת שדורסת. אני מניח שלא קל לך היום, כי בוודאי להצבעה הזאת יש השלכות יומיומיות, אבל אתה כבר חדלת לעמוד בראש הנציגות של העובדים, אם הבנתי נכון.

יעקב שפי (העבודה):

נכון.

דן תיכון (הליכוד):

אמרת לי, נדמה לי שלשום, שהממשלה הבטיחה מיליארד שקל. זה נכון?

יעקב שפי (העבודה):

אני לא אמרתי שהיא הבטיחה, אלא שתוכנית ההבראה תעלה מיליארד שקלים.

דן תיכון (הליכוד):

כן, בהחלט, התוכנית מייעדת, ואני עיינתי בספר התקציב ומצאתי אך ורק 250 מיליון שקל. אני מניח שהיא תעמוד בדיבורה, אבל עדיין נשאלת השאלה, מאין היא תיקח את 750 מיליוני השקלים, סכום לא חשוב, טעות סופר. אני מניח שייקחו אותם – – –

יעקב שפי (העבודה):

זה לא לשנה אחת, זה לטווח של 15 שנה.

דן תיכון (הליכוד):

בסדר. אני מניח שחלק הארי צריך להינתן בשנה הראשונה, כי אחרת אין ערך לתוכנית ההבראה. אם תוכנית ההבראה לא תיישר אתכם מייד בשלב הראשוני, הרי התעשייה האווירית לא תחיה. לכן, מירב הכסף צריך לבוא בשנה הראשונה, שאם לא כן, אין עתיד לעניין הזה, ואני מקווה שהממשלה תיחלץ באמת לעזור לכם, ואני מאחל לכם שתהיו "כור" מספר שתיים.

אבל, חבר הכנסת גל, זה קרה השנה – קופת-חולים. הממשלה הזרימה כ-300 מיליון שקל, ואנחנו עוסקים בחוק ההסדרים, וההסתייגות שלי אומרת, שבמקום המטרה והיעדים שהציבה הממשלה, אני מציע שהמטרה תהיה לאפשר למפלגת השלטון השגת יעדים פוליטיים במסגרת תקציב המדינה לשנת 1994. היתה תוכנית הבראה, שהוכנה מייד כשעלתה הממשלה החדשה לשלטון והבטיחה לנו, שהיא תנתק את קופת-חולים מההסתדרות. זה היה הבסיס, בונים את קופת-חולים מחדש, צריך להזרים כסף. הוזרמו מאות מיליונים, והיתה תוכנית הבראה שדיברה על צמצום מספר העובדים בקופת-חולים, ואני שואל את עצמי שאלה אחת, חבר הכנסת גל: מה יצא מתוכנית ההבראה? שהדי במרומים שאני עוקב אחר תוכנית ההבראה, ומאום לא יצא מתוכנית ההבראה, לפחות בתחום העובדים. מספר העובדים קטן ב-20%, ולקחו את כולם חזרה באמצעות חוזים אישיים. כך קראתי בעיתון. כמעט שום דבר מתוכנית ההבראה לא בוצע.

אבל, אני רוצה לספר לך סיפור במסגרת ה"סקופים". לאן נעלם ד"ר וילקובסקי? אתה זוכר את ד"ר וילקובסקי, חבר הכנסת שפי? הוא היה עמיתך?

יעקב שפי (העבודה):

כן.

דן תיכון (הליכוד):

עמד בראש נציגות הרופאים בקופת-חולים. מה קרה לד"ר וילקובסקי, שלפתע הוא נעלם מן הזירה?

יעקב שפי (העבודה):

הוא התפטר.

דן תיכון (הליכוד):

איך זה יכול היה להיות? למה הוא התפטר? אני אומר לך, חבר הכנסת שפי, הועלו חשדות – ואתה יודע טוב ממני – כנגד ד"ר וילקובסקי. הטענה היתה, שבעסקה כזו או אחרת נעלמו כ-900,000 שקל, ואז באו לד"ר וילקובסקי ואמרו לו: אתה לא רוצה שהעניין יעבור למשטרה. אנחנו מציעים לך, לך הביתה, תקבל פיצויים שמנים, אנחנו נפצה אותך, תלך בשקט. הכסף לא הוחזר לקופת-חולים עד היום הזה. איך זה יכול להיות, חבר הכנסת גל? הולכת הממשלה ומזרימה כ-300 מיליון שקלים בשנה הראשונה, בחודש הראשון, ד"ר וילקובסקי נחשד, לא הולכים לממשלה, סוגרים עניין בשקט, הוא מקבל את שלו, דמי לא יחרץ, והעולם כמנהגו נוהג, העולם לא כמרקחה, ולא קם צדיק אחד בסדום שהדליף את הפרשה הזאת לעיתונות. הפרשה הזאת היא פרשה עלומה, איש לא שאל לאן נעלם ד"ר וילקובסקי. תודה רבה.

היו"ר ע' מאור:

תודה רבה. חבר הכנסת צחי הנגבי – איננו באולם, חבר הכנסת עוזי לנדאו – איננו באולם. חבר הכנסת דן תיכון, אתה מוזמן. חמש דקות, ואנחנו נתחיל לצלצל.

דן תיכון (הליכוד):

הנה חבר הכנסת עוזי לנדאו; ישנו.

עוזי לנדאו (הליכוד):

שמעתי משהו.

היו"ר ע' מאור:

לקולא.

עוזי לנדאו (הליכוד):

אני כל הזמן פה.

היו"ר ע' מאור:

בבקשה, חבר הכנסת עוזי לנדאו, חמש דקות לרשותך.

עוזי לנדאו (הליכוד):

גברתי היושבת-ראש, כנסת נכבדה, נושא שעסק בו חבר הכנסת ביבי הוא בתחום העבודה והרווחה ובתחום השפעת הממשלה על ציבורים שונים במשק ויכולתם לרכוש דירה. אני מבקש לעסוק בסוגיה של עליית מחירי הדירות, ושם אחר שאני הייתי מקנה לנושא זה הוא: שנאה מקלקלת את השורה. על שום מה? אזכיר שבתקופת הליכוד היו מחירי הדירות נמוכים, והעלייה המסחררת במחירים חלה בשנה-וחצי האחרונה. מחיר דירה בשוק נקבע בראש ובראשונה על-פי הביקוש וההיצע, ובמיוחד גדול הביקוש לדירור במרכז הארץ, סמוך לתל-אביב. איך אומרים העולים? – ארלוזורובה, פינת דיזנגובה. כך רוצים כולם, ואם לא בדיוק בלבה של תל-אביב, לא הרחק מתל-אביב, כמטחוני כושר המשיכה או אזור המשיכה של העיר הזאת.

יש אזורים קרובים לתל-אביב, שבאופן טבעי הם עורף הפיתוח העירוני הטבעי ביותר שלה. אני מדבר בעיקר על האזור הכלול בתוך המעוין שבין אריאל, עמנואל, אורנית ושערי-תקווה. כבר כיום יש בו רוב יהודי גדול ממספר הערבים הגרים במקום הזה, יותר משהדברים האלה קיימים במקומות שונים בגליל. האזור הזה ריק, מצפה לפיתוח. יש לו חשיבות אסטרטגית מן המעלה הראשונה למדינת ישראל. הקרקע זולה במקום הזה, האוויר משובב נפש, איכות החיים טובה. המקום הטבעי ביותר לפיתוח האזור המטרופולי של תל-אביב הוא מזרחה, לא להיעצר באזור גבעות אפק, הנושקות לראש-העין, אלא אדרבה, מזרחה להן.

מרחק הנסיעה מאריאל, למשל, לתל-אביב הוא כ-40 דקות. אני גר ברעננה, ובחרתי לגור בעיר הזאת לפני שנים רבות משיקולים כלכליים פשוטים, משיקולי מחיר דירה ומשיקולי זמן נסיעה. זמן הנסיעה מרעננה לתל-אביב בשעות העומס הוא כשעה ויותר בבוקר. בלי כל מעורבות ממשלתית, רק מטעמים של החלטות של יחידים במשק, משיקולי בחירה היכן נעים להם וטוב להם לחיות, מדיניות רווחה נכונה של הממשלה, מדיניות כלכלית נכונה של הממשלה, היתה צריכה לפתוח את השיפולים של גבעות השומרון המשקיפות על אזור גוש-דן ותל-אביב וקרובות אליו – לפתוח אותן לפיתוח מסיבי להתיישבות יהודית.

זה לא מפליא שרבים עברו לגור באריאל, בעמנואל ובאלקנה, לא בשל מדיניות ממשלתית מיטיבה. רבים העוברים לגור שם אינם זוכים היום לכל הטבות, אלא גם בעבר זכו להטבות מועטות, בהשוואה למה שקיבלו רבים במקומות אחרים בארץ. ובכל זאת, הגל לשם היה גדול מאוד וטבעי לגמרי. חלקם הלכו בגלל רצונם ליישב את ארץ-ישראל, וחלקם עברו לגור שם כי הדבר הזה טוב להם. משום שמי שגר היום באורנית, בשערי-תקווה, באלקנה, בעץ-אפרים, בעלי-זהב, בפדואל, בברקן, בנופים, ביקר, בעמנואל, והרשימה הזו ארוכה, לא רק מקיים מצוות יישוב ארץ-ישראל – נניח לנושא הזה בצד – אלא מדינת ישראל יכולה, עם אותם מקורות מצומצמים שעומדים לרשותה, לאפשר לציבור רחב דיור ראוי, ומי שאין להם יכולים לקבל משהו, מי שיש להם יכולים להחליף את הדיור הקיים בדיור שאיכותו טובה הרבה יותר. אין צורך לצופף את המטרופולין הקיים, תל-אביב, למידות חסרות תקדים. אין צורך לדחוק את האוכלוסייה, כפי שהדבר הזה קורה במדיניות ממשלתית נוכחית, כדי לקבל עיר ענקית אחת שמתחילה באשקלון ותסתיים, לרוע המזל, בנהריה. אלא אפשר להביא לפיתוח אורבני שיטתי ומסודר והגיוני. יש מקומות לפתח לשם את התעשייה, כדי שתזהם פחות.

היו"ר ע' מאור:

חבר הכנסת לנדאו, עליך לסיים.

עוזי לנדאו (הליכוד):

אני מסיים מייד. אדוני יושב-ראש ועדת הכספים, יש היום אלפי דירות פנויות ריקות ביהודה ובשומרון, במקומות סמוכים לשפלת החוף. באריאל, למשל, יותר מ-1,000 דירות, שהממשלה איננה משווקת שמה יאמרו שהשומרון מתחזק. ולא רק הדירות האלה יכולות היו להקטין את הלחץ של הביקוש ולתרום להורדת מחירים, אלא אם מדובר על אוטונומיה, אומרת הממשלה, האוטונומיה הזאת תוסיף ותחזיק ביישובים היהודיים האלה. ואם מקומות כמו אריאל יתפתחו בעתיד הקרוב – אתה לא רוצה להחליש אותה, אתה רוצה לחזק אותה. מדוע לא תבקש ועדת הכספים, תתבע ממשרד השיכון, להעמיד את הדירות האלה למכירה? מדוע לא תהיה מדיניות שלא רק תשלב את חיזוק המקומות האלה כצורך ביטחוני, אלא גם כדבר שהוא נכון מבחינה כלכלית, מבחינה אקולוגית ומבחינת תכנון עירוני? תודה רבה, גברתי היושבת-ראש.

היו"ר ע' מאור:

תודה. חבר הכנסת דן תיכון, ואחריו – יושב-ראש ועדת הכספים גדליה גל.

דן תיכון (הליכוד):

גברתי היושבת-ראש, בקטע שלפני האחרון דיברתי על המטרה של הסעיף הזה, והפעם אני אומר שבעצם ראינו זה כבר שאין מטרה, אולי נדחה את המטרות האלה לשנת התקציב הבאה, שהרי לפחות ב-1995 אנחנו עשויים להשיג את המטרה.

אני חוזר לעמיתי, חבר הכנסת מירום. הוא שמע הרצאה מאלפת של שר האוצר בסיעת העבודה אתמול, ושר האוצר אמר: הנתונים מדברים בעד עצמם, מה הם רוצים ממני, הכול בסדר.

יש כמה חברים אמיצים בממשלה הזאת. אחת מהם היא שרת העבודה והרווחה, שרה של ממש, לטעמי. לא תמיד אני מסכים אתה. אבל שרה שלפחות האמת חרותה על דגלה, והיא נר לרגליה לאורך כל דרכה הפוליטית, אני מעריך ומוקיר. היא עלתה לכאן לפני כחודש ימים ואמרה באומץ חסר תקדים: הם אומרים, הם, האוצר, אומרים שהם יצרו מקורות תעסוקה – דברי הבל. דברי הבל. עבודה יזומה הם עושים.

חיים אורון (מרצ):

באמת?

דן תיכון (הליכוד):

מספר המובטלים לא קטן. מדברים על צמיחה? ובקול דרמטי היא אומרת: אין צמיחה במדינת ישראל של 1993.

חיים אורון (מרצ):

זו לא הטעות היחידה שלה. אתה יודע.

דן תיכון (הליכוד):

חבר הכנסת אורון, בדרך כלל, וזה לא על חשבוני, הוא מפריע לי – – –

היו"ר ע' מאור:

בבקשה לא לענות.

דן תיכון (הליכוד):

בדרך כלל כשהוא במצב כזה, הוא כבר מאבד את הקול שלו. אבל הפעם הוא עדיין שומר על צלילות הקול.

חבר הכנסת אלול הוא חבר כנסת חדש, אחד מן המוצלחים בבית הזה. כשסיימתי את נאום התקציב שלי – – –

דליה איציק (העבודה):

הוא רוצה את זה בכתב. כשאני אשב תשתדל להגיד את זה גם עלי.

דן תיכון (הליכוד):

חברת הכנסת דליה איציק, תאמיני, 100,000 איש שמעו בזה הרגע את מה שאמרתי, ואני עומד מאחורי כל מלה, ואני גם מחשיב אותך כאחת מן הכוחות העולים במפלגת העבודה.

אבל, חבר הכנסת אלול, כשהשלמתי את נאום התקציב שלי בקריאה ראשונה וביקרתי כמה מן התופעות שנלוות אל סלילת הכבישים במדינת ישראל, דיברתי על כבישים במדינת ישראל, אמרת לי, ולא הספקתי לענות לך – היה לך נאום מצוין, אבל בנקודה אחת חלקתי עליך: סלילת כבישים. ואכן נכון, מי שמעיין בתקציב רואה, שהרבה כסף מוקדש לנושא סלילת כבישים והרחבתם במדינת ישראל. וזה טוב. אני חושב שהממשלה שאני השתייכתי אליה צריכה היתה לעשות הרבה יותר ויכלה לעשות הרבה יותר.

אבל אתמול סיימו כמה מקרובי שגרים בארצות-הברית סיור בארץ, תרו אותה לרוחבה ולאורכה, והגברת, שהיא ילידת קנדה, גרה היום במיאמי, בוודאי כבר נחתה במיאמי, שאלה אותי שאלה אחת: תסביר לי, חבר הכנסת דן תיכון, מדוע כל הכבישים אצלכם פתוחים? כל הכבישים שלכם נמצאים כביכול בבנייה, אבל מדוע לא רואים פועלים? מדוע אתם פותחים 50 ק"מ של כביש כשאתם מרחיבים אותו בקטע של 5 ק"מ בלבד?

אני נוסע, כמו חבר הכנסת גדליה גל, מכפר-ויתקין לתל-אביב, וכל פעם שאני מגיע לנתניה ואני צריך להיכנס אל תוך המשפך הזה בשל הרחבת הכביש, אני שואל את עצמי, איפה הכביש כאן? איפה הסימונים כאן? איפה התמרורים כאן? האם אני נכנס למסלול הנכון או שאני עולה על הקיר, מתרסק, תאונה, פקק, אי-אפשר להתקדם?

היו"ר ע' מאור:

זה הזמן לסיים.

דן תיכון (הליכוד):

עוד חצי דקה אני מסיים. או שאני עולה לירושלים, חבר הכנסת אלול, ואני רואה שמרחיבים אוטוסטרדה ממוצא לירושלים, ואני נהנה ואומר, מילא, אין תמרורים, לא מאירים, בלילה לא צריך כל כך, מי אנחנו, מנחשים את הדרך; אבל כשאני מגיע לכניסה לצומת ליפתא, ואני רואה את הפקק שכל יום אני צריך להילחם בו, ואני שומע את השר פרס אומר, תהיה בקרוב אוטוסטרדה מירושלים לעמאן, היא כבר מושלמת, ואני בסך הכול האזרח הקטן שגר ברמות, חברת הכנסת דליה איציק, רוצה כל יום להגיע במהירות מרמות למרכז ירושלים ולא יכול – זו מלחמת עולם, מלחמת עולם, ואת הקטע הזה לא מרחיבים ולא ירחיבו, ולא רואים. מעבירים את הפקק ממוצא לכניסה לירושלים. אז יכול להיות שעושים טוב, אבל בסך הכול שום דבר חדש לא קורה. פקק עובר ממוצא לכניסה לירושלים. תושבי הכניסה לירושלים שואלים אותך: מתי נוכל להגיע לעיר הסתומה הזאת בבטחה ובקלות? תודה.

היו"ר ע' מאור:

תודה. אני מזמינה את יושב-ראש ועדת הכספים, חבר הכנסת גדליה גל. נצלצל, בבקשה.

גדליה גל (יו"ר ועדת הכספים):

גברתי היושבת-ראש, כנסת נכבדה, אני צברתי היום כמעט חמש שעות של האזנה לדברי חברי הכנסת והגעתי למסקנה, שאם עד עכשיו היה מקובל לומר שהנייר סובל הכול, כנראה גם המיקרופון והדיבור סובלים הכול.

מובן שלא אוכל להשיב על כל הדברים שנאמרו כאן, אבל בחרתי חלק מהם, ואתחיל דווקא, כי זה טרי, בשאלות ובהשגות שהעלה ידידי חבר הכנסת דן תיכון, שהיה הדובר האחרון. מה עשתה הממשלה, שאל חבר הכנסת דן תיכון, ליצירת מקומות עבודה, וגם הביא ציטטות מספר התקציב, שלא כל כך ברור לי מאין לקח אותן.

אני לוקח דף מספר התקציב, או מהדברים שהביאו אנשי אגף התקציבים לגבי מצב התעסוקה -1994 1989. בשנת 1989 נוספו 8,000 מקומות עבודה. בשנת 1990 – 31,000. בשנת 1991, שהיתה שנת השיא בעלייה ונוספו 120,000 מועסקים במשק, נוספו 91,000 מקומות עבודה. בשנת 1992, כאשר נוספו 88,000 איש לכוח העבודה, היתה תוספת של 67,000 מקומות עבודה. כזכור, שנת 1992 היתה שנה שכיחנו בה שתי ממשלות. בשנת 1993, השנה הנוכחית, על-פי האומדן שפורסם לפני חודש נוספו 88,000 מקומות עבודה, ועל-פי אומדן מעודכן מהיום – למעלה מ-100,000 מקומות עבודה.

מאין לוקח חבר כנסת את החוצפה לומר שבשנת 1993 נוספו רק 60,000 מקומות עבודה, לאלוהים פתרונים.

אומר מי שאומר, ששנת 1993 היתה שנה בינונית. ואני אומר ששנה זו היתה שנה יוצאת מהכלל, אם משווים אותה למה שהיה שנה ושנתיים קודם לכן, והרבה פחות ממה שהייתי רוצה מהמשלה הזאת.

אחד הקריטריונים לבחון את מצב המשק, את מצב ההשקעות, את מצב הצמיחה, הוא הגידול ביצוא. 18% תוספת ביצוא התעשייתי הם תוספת, שלו שר האוצר, כאשר הציג את התקציב לפני שנה, היה אומר שזה היעד לשנת 1993, היינו אומרים לו שהוא חולם חלומות באספמיה.

אומר ידידי וחברי חבר הכנסת עוזי לנדאו, שהמשלה הזאת הבטיחה הבטחות ולא מקיימת אותן. אומר חבר הכנסת עוזי לנדאו, שראש המשלה התחייב שלא תהיה מדינה פלשתינית. חבר הכנסת עוזי לנדאו כבר קבע שתהיה מדינה פלשתינית. אני שייך לאלה שמקווים שלא תהיה מדינה פלשתינית, אבל מכאן ועד למדידה בסרגל של מה שאומר מנהיג בכל יום ובכל שעה, המרחק הוא גדול. הייתי שואל את חבר הכנסת עוזי לנדאו, מי היה זה שאמר, שכשם שבן-גוריון נקבר בשדה-בוקר – הוא ייקבר ביישוב מיישובי סיני? דומני שזה היה מנחם בגין, זיכרונו לברכה, ונוכח מציאות משתנה גם הוא שינה את דעתו.

הי"ר ש' וייס:

יש לי הרגשה שחברי הקואליציה לא ידעו איך להצביע, כי הם לא שומעים את התשובה של חבר הכנסת גל.

גדליה גל (יו"ר ועדת הכספים):

אמרו: הבטחתם יום לימודים ארוך. המבחן של החינוך הוא לאו דווקא בהגדלת מספר שעות הלימוד. המבחן בחינוך יהיה, בראש ובראשונה, ברמת המורים שילמדו את הילדים. בשנה שעברה, בעת הדיון על התקציב, כאשר אני נשאלתי אם אתן ידי בשנה הבאה להגדלת התקציב, אמרתי שאתן אבל אינני בטוח שצריך לתת אותה דווקא בהגדלת מספר השעות, ודומני שעדיף לתת את התוספת הכספית כדי לשפר את רמת המורים, משום שעדיף שילד ילמד ארבע שעות עם מורה טובה מאשר חמש שעות עם מורה גרוע.

מה שעשתה המשלה הזאת כאשר הגדילה את תקציב החינוך ב-25% – היא העלתה את ההקצבה לחינוך כמעט ל-10 מיליארד שקל, וזהו מהפך אמיתי. מה שנשאר עכשיו לעשות, כאשר מקצוע ההוראה הופך להיות מבוקש יותר, עם שכר טוב יותר – לתבוע מהמורים לפתוח את השורות שלהם, כדי שמורים לא-טובים, ויש כאלה, ילכו למקצוע אחר, ומורים שרוצים להצטרף יצטרפו. יש לנו סיכוי להעלות את רמת החינוך בקפיצת מדרגה.

הי"ר ש' וייס:

חברי הכנסת, עוד מעט אנחנו עוברים להצבעה. שבו במקומותיכם.

גדליה גל (יו"ר ועדת הכספים):

חבר הכנסת מיכאל איתן אמר בפתח דבריו, שהדיון על התקציב ועל חוק ההסדרים הוא ההזדמנות של חברי האופוזיציה להציג הסתייגויות ולדבר ככל אשר נפשם חפצה. ואכן אנחנו, חברי הקואליציה, לא חשבנו לרגע שלא צריך לתת את הזמן הראוי והמתאים לדיון על חוק ההסדרים. גרסנו שניתן במשך זמן קצר קצת יותר, תוך ריסון מספר ההסתייגויות, למצות יותר את הדיון, להפוך יותר חברים שותפים לדיון, ואז ללא ספק ההישג היה גדול יותר.

חברים התלוננו שבדיונים בוועדת הכספים על חוק ההסדרים השתתפו רק ארבעה חברי כנסת, וצינו שארבעה אלה התמידו. אני מצטער לומר, שגם בדיון כאן בחוק ההסדרים, באופן יחסי למספר חברי הכנסת היו פחות חברים מאשר בדיון בוועדת הכספים, ואיש מאלה שהשתתפו בדיון בוועדת הכספים לא התלונן שלא היה די זמן ולא היו די נתונים ללמוד את כל מה שנדרש כדי לקבל החלטה שקולה באשר לכל אחד מסעיפי חוק ההסדרים.

חבר הכנסת יגאל ביבי אמר שראוי לסלק את הנוהג של צירוף חוק ההסדרים לתקציב המדינה. אני שותף לדעה שצריך לצמצם ככל הניתן את מספר החוקים שמביאים בחוק ההסדרים. אבל יש כמה חוקים שאין מנוס מלהביא אותם, משום שהם ללא ספק חלק אינטגרלי מהתקציב, כמו למשל הנושא של תיקונים במס הכנסה, ועוד כהנה וכהנה דברים שנמצאים בחוק הזה.

ואכן, הממשלה מצמצמת מדי שנה את מספר הסעיפים. אני מקווה שבשנה הבאה המספר אכן יצומצם.

מתלוננים על כך שהקואליציה בוועדת הכספים הצביעה על חוק ההסדרים כאילו היתה חותמת גומי. אני שואל את חברי באופוזיציה, האם התמונה שהיתה לפני שנתיים, ששר האוצר הביא לוועדת הכספים חוק הסדרים שהיו בו 10 או 12 סעיפים ופרקים, וועדת הכספים – בעיקר אנשי הקואליציה – מרטו מהחוק הזה נוצה אחרי נוצה והוציאו מוצר כמו עוף מרוט ופגום, זה האידיאל של ועדת הכספים?

מיכאל איתן (הליכוד):

הכול היה בהסכמתכם.

גדליה גל (יו"ר ועדת הכספים):

לא, חבר הכנסת מיכאל איתן. בתקופה הקודמת הצליחה הקואליציה להעביר רק אותם דברים שאנחנו נתנו להם את ידנו. מי כמוך יודע, שלכל שר או לחלק מהשרים היתה קבוצת נאמנים בוועדת הכספים, שעזרו לטרפד בעזרת ועדת הכספים כל אחד את החוק של רעהו.

מיכאל איתן (הליכוד):

אתם הכנסתם שינויים. אתם עשיתם את זה, תגיד. בצורה החיובית. עזרנו לחלק מהשרים לתקן את חוק ההסדרים. יצא מוצר טוב יותר מזה שהוגש, לשיטתך.

גדליה גל (יו"ר ועדת הכספים):

אני שמח שוועדת הכספים הנוכחית, גם בשנה שעברה וגם בשנה זו, אומנם הכניסה שינויים במרבית החוקים. חוק אחד היא לא קיבלה, אבל את מרבית החוקים, אכן כאיש אחד הבאנו לכאן למליאת הכנסת, ואני מקווה שהחוקים האלה יעברו גם כאן ללא שום בעיות.

אינני יודע מניין לקח חבר הכנסת חיים קופמן את הנתונים האלה, שחוק ביטוח בריאות הוקפא. אני יכול לומר לחבר הכנסת חיים קופמן דבר שהוא אולי איננו יודע. בוועדה שעוסקת בחוק ביטוח בריאות יש חברים הן מהקואליציה והן מהאופוזיציה, שמתייחסים לחוק ביטוח בריאות בכל הרצינות הדרושה, מניחים שאכן יעבירו את החוק הזה, אבל גורסים שזהו חוק מסובך, לא ניתן להעביר אותו כהרף עין, לא בזריזות יתירה, ודומני שהוויכוח בעניין קצב חקיקת החוק חוצה את הקואליציה ואת האופוזיציה, ואין להאשים קבוצה אחת שיש בכוונתה לטרפד את החוק לעומת קבוצה שנייה שרוצה להעביר אותו.

אשר לקיבוצים, אפשר כמובן לזרוק מספרים, אבל דומני שבמהלך הדיונים כבר תיקנו את הנתונים על-ידי קריאות ביניים. מה שהועמד על-ידי הממשלה למחיקה לקיבוצים היה סכום של 650 מיליון שקל.

עובדיה עלי (הליכוד):

כמה קיבלו ב-1988?

גדליה גל (יו"ר ועדת הכספים):

650 מיליון שקל מחיקה, כאשר את המנה האחרונה מתוך ה-650 אישרנו בשבוע שעבר. יש כ-3 מיליארדי שקלים שהועמדו לרשות הבנקים לפריסת חובות, אבל לא בגדר של מחיקה, וראוי היה שלא לבוא ולומר שהקיבוצים קיבלו מחיקה או מענק של 3 מיליארדי שקלים.

רון נחמן (הליכוד):

הקיבוצים ייקחו את כל הכסף.

גדליה גל (יו"ר ועדת הכספים):

היום חזינו בחיזיון מאוד לא סימפטי, של סגירת מפעל בבית-שאן, או ליד בית-שאן, המפעל "עוף טוב".

לימור לבנת (הליכוד):

זה לא ליד בית-שאן. זה בית-שאן. הקיבוצים הם ליד בית-שאן. המפעל הוא בבית-שאן.

גדליה גל (יו"ר ועדת הכספים):

היות שאני קצת מכיר את מפת הארץ, אני חוזר ואומר שהמפעל הזה נמצא בין קיבוץ נווה-איתן לבין בית-שאן, ליד העיירה בית-שאן, לא בתוכה, במפעלים האזוריים של משקי בית-שאן. המפעל הזה נסגר. אני מניח, אף-על-פי שלא הייתי בדיונים, שכנראה יש עודף משחטות. זו לא המשחטה הראשונה שנסגרה. כאשר יש תהליך של התייעלות, נסגרות גם משחטות. מובן שלאנשי בית-שאן שעובדים במשחטה זו מכה קשה. אני מציע שנלמד מזה שאסור שהעיירה תישען על מקום עבודה אחד, על מפעל אחד. אנחנו חייבים להגיע, ומהר, למצב שאזור התעשייה של עפולה הוא אזור תעשייה של בית-שאן, כשם שאזור התעשייה של בית-שאן צריך להיות אזור התעשייה של עפולה. צריך לראות את אזורי התעשייה כנותני תעסוקה למגזר הפרוס בשטחים הרבה יותר גדולים, כדי שסגירתו, חלילה, של מפעל אחד לא תעמיד עיירה שלמה, על מצוקותיה, בפני שוקת שבורה.

יכולתי להפליג ולהמשיך עוד הרבה, אבל – –

חיים אורון (מרצ):

תעשה עוד הפסקה אחת ואז זה יהיה בסדר.

גדליה גל (יו"ר ועדת הכספים):

אומר ידידי וחברי הטוב, חבר הכנסת עוזי לנדאו: אתם הבטחתם ירידה באבטלה, ובמקום זה אתם דואגים לעבודה לערביי י"ש. ע. אשר להורדת מספר המובטלים בארץ, ציינתי בדברי קודם לכן, ואוכל רק להוסיף, שכאשר דיברנו לפני שנה על תקציב המדינה והיעדים שלו, אמרנו שבכוונתנו להוריד את האבטלה ל-10.6%. אם אני לוקח את הנתונים שמונחים עכשיו לפני, האבטלה ירדה לא ל-10.6% אלא ל-10%. להזכרכם, כל 1% הוא 19,000 מקומות עבודה. אם אנחנו מדברים על כך שהאבטלה ירדה ל-10%, קרי – יש ירידה של 10,000 מובטלים מעבר למה שהיה בתקציב ובתוכנית של 1993.

אבל, משום-מה טורח חבר הכנסת עוזי לנדאו להוסיף מדי פעם, שאנחנו דואגים לתעסוקה לערביי י"ש. אני שואל את חבר הכנסת לנדאו, האם לתת לערביי י"ש מקומות עבודה, זה נוגד את

ביטחונה של מדינת ישראל? האם ככל שהאבטלה ביש"ע תגדל והמצוקה שם תהיה גדולה יותר ויותר אנשים יסתובבו באפס מעשה, זה יגביר את הביטחון במדינת ישראל? מדוע אתה נזקק להשוואה הזאת? האם הדאגה להורדת מספר המובטלים בעזה וביש"ע עומדת בסתירה ליצירת מקומות עבודה במדינת ישראל?

האם הורדת מספר המובטלים שם, יצירת מצב שבכל משפחה יהיה מישהו שעובד ולא מסתובב בטל, פוגעת בביטחונה של מדינת ישראל, או מוסיפה ביטחון לאזרחי ישראל? אני לא יודע מאין אתה לוקח את התורה הזאת. למיטב הכרתי, זה האינטרס שלנו, כדי שאנשים יסתובבו ברחבי הארץ יותר בשקט, וכדי שהשכנים של אותם ערבים, בנחל-עוז, בניצני-עוז ובמקומות אחרים, יהיו שקטים יותר. כל זה יינתן אם אנחנו נדאג לכך שיהיו קצת יותר מקומות עבודה במקומות האלה; ואתה יודע שסכום הכסף שאנחנו משקיעים בזה הוא קטן ביותר.

עוזי לנדאו (הליכוד):

חבר הכנסת גל, הרי האינתיפאדה, שפרצה בדצמבר 1987, פרצה כאשר רמת האבטלה שם היתה קטנה הרבה יותר משהיא היום, כאשר קצב העלייה ברמת החיים ביהודה, בשומרון ובעזה היה מהיר יותר מאשר ביפן. זה בא ללמד אותנו, שמה שהדליק את הגפרור לא היה כלל רמת החיים אלא סוגיה אחרת לגמרי. מה שעכשיו אתה עושה, בגלל מלחמתם אתה אומר: בוא ניתן להם כל דבר, פרנסה ועבודה ורווחה.

גדליה גל (יו"ר ועדת הכספים):

חבר הכנסת לנדאו, מה שגרם לפריצת האינתיפאדה אכן לא היה מצב האבטלה ביש"ע. לתפיסתי, מיום שהחלטנו לשלוט ב-1.5 או ב-1.8 מיליון ערבים היה צפוי שבאיזה יום, על ציר הזמן, לא היה ברור מתי, האנשים האלה יחליטו לנסות להתנער מאתנו. בעיני, זה היה צפוי. אני מניח שבעיניך לא. כך שעבורי הדבר לא בא כהפתעה, וכמוך יצא גם לי לשרת שם לא פעם אחת ולא פעמיים, ולי היה ברור שיום אחד זה יקרה. אבל משזה קרה, ונוכח העובדה שחלק מהם עובר את "הקו הירוק" כדי לרצוח, וחלק לא קטן מהם עובר את "הקו הירוק" כדי לגנוב, כדי להתפרנס, האם יצירת מקומות עבודה אצלם – זה לא מקומות עבודה אלא מתן תעסוקה, בחלקה יזומה – איננה משרתת את האינטרס הביטחוני שלנו? על זה אתה מלין? אני מתפלא עליך.

עוזי לנדאו (הליכוד):

כן, רק אחרי שיהיה ברור שהם הפסידו – – –

תמר גוז'נסקי (חד"ש):

חבר הכנסת גל, מאוחר.

גדליה גל (יו"ר ועדת הכספים):

על-פי התוכנית, אנחנו עוברים פרקים פרקים, עד השעה 02:00.

האשם מחאמיד (חד"ש):

מתי ההצבעה?

גדליה גל (יו"ר ועדת הכספים):

עכשיו.

היו"ר ש' וייס:

כאשר כל האופוזיציה תתייצב באולם.

גדליה גל (יו"ר ועדת הכספים):

נדמה לי, על-פי מראה האנשים, שהם בשלים להצבעה.

תמר גוז'נסקי (חד"ש):

נכון.

גדליה גל (יו"ר ועדת הכספים):

אני מקבל את המלצתך ואני מבקש לערוך את ההצבעה.

היו"ר ש' וייס:

לאור הודעת הבשלות, אני עובר להצבעה. נא לשבת, חברי הכנסת.

אנחנו עוברים להצבעה, חברי הכנסת, איש איש במקומו. אנחנו מצביעים על חוק הסדרים במשק המדינה (תיקוני חקיקה להשגת יעדי התקציב), התשנ"ד-1993.

יגאל ביבי (מפד"ל):

איפה האופוזיציה?

עוזי לנדאו (הליכוד):

איפה המפד"ל?

היו"ר ש' וייס:

חבר הכנסת ביבי, אנחנו עוברים להצבעה. חבר הכנסת מנע, ההצבעה מתחילה.

להזכירכם, אנחנו נעבור את זה בשבוע הבא עוד הרבה. אנחנו מצביעים עכשיו בקריאה שנייה, תחילה על ההסתייגויות. אנחנו מצביעים עכשיו על סדרת הסתייגויות לשם החוק. אם כן, ההסתייגות של חבר הכנסת אלי דיין.

אלי דיין (העבודה):

אני מוריד.

היו"ר ש' וייס:

מוריד. ההסתייגות של חברי הכנסת תיכון, לנדאו, הנגבי (להלן – קבוצת תיכון); ההצבעה החלה.

הצבעה מס' 1

בעד התיקון של חברי הכנסת ד' תיכון, ע' לנדאו וצ' הנגבי לשם החוק – 16

נגד – 29

נמנעים – אין

התיקון של חברי הכנסת ד' תיכון, ע' לנדאו וצ' הנגבי לשם החוק לא נתקבל.

היו"ר ש' וייס:

16 תומכים, 29 מתנגדים, אפס נמנעים. אני מודיע שההסתייגות נדחתה.

חברי הכנסת איתן ותיכון, אני רוצה להציג לכם שאלה.

מיכאל איתן (הליכוד):

זה לא בסדר. רפי אלול איננו.

היו"ר ש' וייס:

חבר הכנסת איתן, אחר כך נעשה את הבירור.

אני מבקש לשאול את שניכם, חברי הכנסת תיכון ואיתן, שאלה כחברי ועדת ההסכמה. האם לאור התוצאות האלה אתם מוכנים שאני אעבור להצבעה ידנית?

דן תיכון (הליכוד):

כן.

היו"ר ש' וייס:

תודה. חברי הכנסת, לפיכך, לחלופין, לאותה הסתייגות של חבר הכנסת תיכון וחבריו. מי בעד? מי נגד?

הצבעה

בעד התיקון לחלופין של קבוצת תיכון לשם החוק – מיעוט

נגד – רוב

התיקון לחלופין של קבוצת תיכון לשם החוק לא נתקבל.

היו"ר ש' וייס:

ההסתייגות נדחתה. תודה. לחלופי חלופין – מי בעד? מי נגד?

הצבעה

בעד התיקון לחלופי חלופין של קבוצת תיכון לשם החוק – מיעוט

נגד – רוב

התיקון לחלופי חלופין של קבוצת תיכון לשם החוק לא נתקבל.

היו"ר ש' וייס:

ההסתייגות נדחתה. תודה.

הסתייגות של חברי הכנסת חגי מירום ואברהם בורג. מי בעד ההסתייגות? מי נגד?

הצבעה

בעד התיקון של חברי הכנסת ח' מירום וא' בורג לשם החוק – מיעוט

נגד – רוב

התיקון של חברי הכנסת ח' מירום וא' בורג לשם החוק לא נתקבל.

היו"ר ש' וייס:

ההסתייגות נדחתה. תעקבו אחרי, חברים, כדי שלא תהיינה טעויות.

עכשיו ההסתייגות של חברי הכנסת אבנר חי שאקי, יגאל ביבי, שאול יהלום ויצחק לוי (להלן – חברי סיעת מפד"ל). מי בעד? מי נגד?

הצבעה

בעד התיקון לשם החוק – מיעוט

נגד – רוב

התיקון של חברי הכנסת א"ח שאקי, י' ביבי, ש' יהלום וי' לוי

לשם החוק לא נתקבל.

היו"ר ש' וייס:

ההסתייגות נדחתה. תודה.

כן, חבר הכנסת איתן.

מיכאל איתן (הליכוד):

אני מבקש, על מנת להקל, שאנחנו נעמיד את קבוצת ההצבעה לכל האורך. כלומר, קבוצת דן תיכון על כל הסתייגויותיה, קבוצת איתן על כל הסתייגויותיה לפרק הזה.

היו"ר ש' וייס:

חברי הכנסת, זה רעיון נפלא, אני לא בטוח שאני מארגן לזה. עכשיו אולי נעבור כך, כי זה גם ילך מהר מאוד. יש לזה תקדים, אני מודה. עכשיו עוד נלך קדימה, נתארגן לקראת הסיבוב הבא.

חברי הכנסת, אנחנו עוברים עכשיו להסתייגות לחלופין – במקום "תיקוני חקיקה" יבוא "תיקוני עיוותים". מי בעד? מי נגד?

הצבעה

בעד התיקון לחלופין של חברי סיעת מפד"ל לשם החוק – מיעוט

נגד – רוב

התיקון לחלופין של חברי סיעת מפד"ל לשם החוק לא נתקבל.

היו"ר ש' וייס:

נדחה. תודה. לחלופי חלופין: המלים "להשגת יעדי התקציב" – יימחקו. מי בעד? מי נגד?

הצבעה

בעד התיקון לחלופי חלופין של חברי סיעת מפד"ל לשם החוק – מיעוט

נגד – רוב התיקון לחלופי חלופין של חברי סיעת מפד"ל לשם החוק לא נתקבל.

היו"ר ש' וייס:

נדחה. תודה. לחלופי חלופי חלופין – מי בעד? מי נגד?

הצבעה

בעד התיקון לחלופי חלופי חלופין של חברי סיעת מפד"ל לשם החוק – מיעוט

נגד – רוב התיקון לחלופי חלופי חלופין של חברי סיעת מפד"ל לשם החוק לא נתקבל.

היו"ר ש' וייס:

ההסתייגות נדחתה. תודה.

רון נחמן (הליכוד):

לא נדחתה. ספור את האצבעות.

היו"ר ש' וייס:

הו, עוד הפעם.

חברי הכנסת חיים אורון, אברהם פורז, דוד צוקר, רן כהן, נעמי חזן – – –

חיים אורון (מרצ):

מורידים את כל הסעיף.

היו"ר ש' וייס:

מורידים. תודה.

חבר הכנסת מאיר שטרית – מי בעד ההסתייגות שלו? מי נגד?

הצבעה

בעד התיקון של חבר הכנסת מ' שטרית לשם החוק – מיעוט

נגד – רוב

התיקון של חבר הכנסת מ' שטרית לשם החוק לא נתקבל.

היו"ר ש' וייס:

ההסתייגות נדחתה.

חבר הכנסת אלי גולדשמידט. מי בעד?

אלי גולדשמידט (העבודה):

אני מוריד.

היו"ר ש' וייס:

מוריד. תודה.

חברי הכנסת חיים קופמן ורון נחמן (להלן – קבוצת קופמן) – מי בעד? מי נגד?

הצבעה

בעד התיקון של חברי הכנסת ח' קופמן ור' נחמן לשם החוק – מיעוט

נגד – רוב

התיקון של חברי הכנסת ח' קופמן ור' נחמן לשם החוק לא נתקבל.

היו"ר ש' וייס:

ההסתייגות נדחתה.

חברי הכנסת, עברו אתי לעמוד השלישי, הסתייגות של חבר הכנסת יוסי כץ.

יוסי כץ (העבודה):

מוותר.

היו"ר ש' וייס:

מוותר. יפה.

חברי הכנסת תופיק זיאד, האשם מחאמיד ותמר גוז'נסקי (להלן – חברי סיעת חד"ש) – מי בעד? מי נגד?

האשם מחאמיד (חד"ש):

מוותרים.

היו"ר ש' וייס:

מוותרים.

הסתייגות של חבר הכנסת יורם לס.

יורם לס (העבודה):

מוותר.

היו"ר ש' וייס:

מוותר.

הסתייגות של חבר הכנסת מיכאל איתן. מי בעד? מי נגד?

מיכאל איתן (הליכוד):

אני מבקש – את כל הסעיף.

היו"ר ש' וייס:

כל הסעיף, לחלופין, לחלופי חלופין, עד ההסתייגות של חבר הכנסת טריף.

הצבעה

בעד התיקונים של חבר הכנסת מ' איתן ושל קבוצת איתן – מיעוט

נגד – רוב התיקון, התיקון לחלופין והתיקון לחלופי חלופין של חבר הכנסת מ' איתן לשם החוק;
התיקון של קבוצת איתן והתיקון לחלופין והתיקון לחלופי חלופין של חבר הכנסת מ' איתן לכותרת
פרק א' לא נתקבלו.

היו"ר ש' וייס:

לא אושרה ההסתייגות.

רפאל איתן (צומת):

שאלה.

היו"ר ש' וייס:

בבקשה.

רפאל איתן (צומת):

אתה אומר: מצביעים בעד, מצביעים נגד, נדחה – אתה ספרת?

היו"ר ש' וייס:

לפני ארבע דקות היתה הסכמה כאן. חבר הכנסת איתן, עשינו הצבעה אלקטרונית אחת, היו הבדלים,
שאלתי את כל הנוכחים במליאה אם הם מסכימים שנעבור להצבעה ידנית, בהנחה שאלה אותם
הבדלים. היתה הסכמה. יש מסורת כזאת. זה בסדר, תאמין לי. תודה רבה.

רפאל איתן (צומת):

בשביל זה יש הצבעה אלקטרונית.

היו"ר ש' וייס:

העין של היושב-ראש, בהשגחה של המליאה – עובדים לא רע בינתיים. תעזור לי, תוסיף גם את העין שלך, בסדר?

אנחנו עוברים עכשיו להסתייגות של חבר הכנסת סאלח טריף. מי בעד? מי נגד?

הצבעה

בעד התיקון של חבר הכנסת ס' טריף לשם החוק – מיעוט

נגד – רוב

התיקון של חבר הכנסת ס' טריף לשם החוק לא נתקבל.

היו"ר ש' וייס:

ההסתייגות נדחתה.

קריאות:

לא נדחתה.

היו"ר ש' וייס:

חברי הכנסת, את זה נעשה אלקטרונית, כשיש אי-הבנות. אני מצביע עכשיו הצבעה אלקטרונית על ההסתייגות של חבר הכנסת סאלח טריף. מי בעד? מי נגד? ההצבעה החלה.

הצבעה מס' 2

בעד התיקון של חבר הכנסת ס' טריף לשם החוק – 18

נגד – 25

נמנעים – 2

התיקון של חבר הכנסת ס' טריף לשם החוק לא נתקבל.

היו"ר ש' וייס:

חברים יקרים, 18 תומכים, 25 מתנגדים, שני נמנעים. לכן, לא טעינו בהצבעה הידנית. ההסתייגות נדחתה.

חבר הכנסת רענן כהן.

רענן כהן (העבודה):

מסיר.

היו"ר ש' וייס:

מסיר.

הסתייגות של חברי הכנסת מיכאל איתן, אפרים גור, אברהם הירשזון ולימור לבנת (להלן – קבוצת איתן) לכותרת פרק א'. חבר הכנסת מיכאל איתן, האם זה שייך להערה הקודמת שלך?

מיכאל איתן (הליכוד):

כן.

היו"ר ש' וייס:

כלומר, היא כבר נדחתה. תודה רבה.

עכשיו לחלופי חלופין לכותרת פרק א' – כבר נדחתה קודם.

הסתייגות של חברי סיעת המפד"ל. מי בעד ההסתייגות? מי נגד?

הצבעה

בעד התיקון של חברי סיעת מפד"ל לכותרת פרק א' – מיעוט

נגד – רוב

התיקון של חברי סיעת מפד"ל לכותרת פרק א' לא נתקבל.

היו"ר ש' וייס:

ההסתייגות נדחתה. תודה.

אנחנו עוברים עכשיו להצבעה על שם החוק בקריאה שנייה, כהצעת הוועדה, אחרי שההסתייגויות או הוסרו או נדחו.

חברי הכנסת, חוק הסדרים במשק המדינה (תיקוני חקיקה להשגת יעדי התקציב), התשנ"ד–1993, מי תומך בקריאה שנייה בשם החוק? בבקשה להצביע. ההצבעה היא אלקטרונית.

הצבעה מס' 3

בעד שם החוק, כהצעת הוועדה – 27

נגד – 18

נמנעים – 1

שם החוק, כהצעת הוועדה, נתקבל.

היו"ר ש' וייס:

27 תומכים, ח"י מתנגדים, 18, נמנע אחד. לפיכך, אני מודיע שבקריאה שנייה אושר שם החוק כהצעת הוועדה.

חברי הכנסת, אנחנו עוברים להמשך ההצבעה.

עכשיו אנחנו עוברים לכותרת פרק א', סעיף 1, עמוד 4 בדיוק באמצע, בלב העמוד. הסתייגות של חבר הכנסת רענן כהן.

רענן כהן (העבודה):

אני מסיר אותה.

היו"ר ש' וייס:

תודה.

הסתייגות של קבוצת איתן. אני מבין שאתם מבקשים הצבעה סוחפת. השר שחל, בבקשה.

שר המשטרה מ' שחל:

אני לא חושב שיש מושג של הצבעה סוחפת. אם רוצים שלא להצביע, חייבים להוריד את ההסתייגות.

דן תיכון (הליכוד):

אתה יודע מה, הוא רוצה כך, שיהיה כך. אם הוא עומד על זה – – –

היו"ר ש' וייס:

אז נצביע על כל אחד בנפרד, עד שהקואליציה תשכנע את השר להמריץ את הקצב. בינתיים מקבלים את ההערה של השר שחל.

חברי הכנסת, קבוצת איתן – מי בעד? ההצבעה ידנית.

הצבעה

בעד התיקון של קבוצת איתן לסעיף 1 – מיעוט

נגד – רוב

התיקון של קבוצת איתן לסעיף 1 לא נתקבל.

היו"ר ש' וייס:

ההסתייגות נדחתה.

אנחנו ממשיכים. עכשיו אנחנו צריכים להצביע בעד הכותרת. בעקבות הערתו של מזכיר הכנסת, אני מפנה את תשומת לבכם לראש עמוד 4, לכותרת. עכשיו אנחנו צריכים לאשר את כותרת פרק א', ואת ההצבעה נעשה ידנית.

קריאות:

אלקטרונית.

היו"ר ש' וייס:

בסדר, הצבעה אלקטרונית. נא להצביע, מי בעד כותרת פרק א', כהצעת הוועדה? מי נגד?

הצבעה מס' 4

בעד כותרת פרק א', כהצעת הוועדה – 27

נגד – 18

נמנעים – 2

כותרת פרק א', כהצעת הוועדה, נתקבלה.

היו"ר ש' וייס:

27 תומכים, 18 מתנגדים, שני נמנעים. לפיכך, כותרת פרק א' אושרה.

אנחנו יורדים לתחתית העמוד. כבר הודעתי שהסתייגות קבוצת איתן נדחתה. חברי סיעת מרצ, מי בעד ההסתייגות של – – –

חיים אורון (מרצ):

הורדנו את הכול.

היו"ר ש' וייס:

הורדתם הכול, בסדר.

חבר הכנסת גולדשמידט.

אלי גולדשמידט (העבודה):

אני מוריד.

היו"ר ש' וייס:

הוריד.

מי בעד ההסתייגות של חבר הכנסת מאיר שטרית, בעמוד 5?

הצבעה

בעד התיקון של חבר הכנסת מ' שטרית לסעיף 1 – מיעוט

נגד – רוב

התיקון של חבר הכנסת מ' שטרית לסעיף 1 לא נתקבל.

היו"ר ש' וייס:

ההסתייגות לא התקבלה. תודה רבה. אנחנו ממשיכים.

חבר הכנסת אלי דיין הסיר.

חברי סיעת מפד"ל – מי בעד ההסתייגות של חברי סיעת מפד"ל?

הצבעה

בעד התיקון של חברי סיעת מפד"ל לסעיף 1 – מיעוט

נגד – רוב

התיקון של חברי סיעת מפד"ל לסעיף 1 לא נתקבל.

היו"ר ש' וייס:

ההסתייגות הוסרה. תודה רבה.

לחלופין, מי בעד?

הצבעה

בעד התיקון לחלופין של חברי סיעת מפד"ל לסעיף 1 – מיעוט

נגד – רוב

התיקון לחלופין של חברי סיעת מפד"ל לסעיף 1 לא נתקבל.

היו"ר ש' וייס:

הוסרה.

לחלופי חלופין, מי בעד?

הצבעה

בעד התיקון לחלופי חלופין של חברי סיעת מפד"ל לסעיף 1 – מיעוט
נגד – רוב התיקון לחלופי חלופין של חברי סיעת מפד"ל לסעיף 1 לא נתקבל.

היו"ר ש' וייס:

הוסרה.

מי בעד ההסתייגות של חברת הכנסת נעמי בלומנטל? מי נגד?

הצבעה

בעד התיקון של חברת הכנסת נ' בלומנטל לסעיף 1 – מיעוט
נגד – רוב
התיקון של חברת הכנסת נ' בלומנטל לסעיף 1 לא נתקבל.

היו"ר ש' וייס:

הוסרה.

רון נחמן (הליכוד):

אדוני היושב-ראש, חסרות לי כאן שתי סיעות. אולי אתה יודע איפה הן?

היו"ר ש' וייס:

אנחנו מייד נודיע לתוכנית "חפש את המטמון" ב"קול ישראל" ובטלוויזיה, ונחפש אותן.

מיכאל איתן (הליכוד):

הם עסוקים בלחפש את הכסף.

היו"ר ש' וייס:

עמוד 5 למטה. הסתייגות של חבר הכנסת סילבן שלום ושל חבר הכנסת יוסף בא-גד וקבוצת קופמן.
מי בעד? מי נגד?

הצבעה

בעד התיקון של חברי הכנסת ס' שלום, י' בא-גד וקבוצת קופמן לסעיף 1 – מיעוט
נגד – רוב התיקון של חברי הכנסת ס' שלום, י' בא-גד וקבוצת קופמן לסעיף 1 לא נתקבל.

היו"ר ש' וייס:

הוסרה.

חברי הכנסת, נא לעבור אתי לעמוד מס' 6. יש הסתייגות של חבר הכנסת איתן, מי בעד? מי נגד?

הצבעה

בעד התיקון של חבר הכנסת מ' איתן לסעיף 1 – מיעוט
נגד – רוב
התיקון של חבר הכנסת מ' איתן לסעיף 1 לא נתקבל.

היו"ר ש' וייס:

הוסרה.

הסתייגות של חבר הכנסת דוד מגן, מי בעד? מי נגד?

הצבעה

בעד התיקון של חבר הכנסת ד' מגן לסעיף 1 – מיעוט

נגד – רוב

התיקון של חבר הכנסת ד' מגן לסעיף 1 לא נתקבל.

היו"ר ש' וייס:

הוסרה.

אני רוצה להפנות את תשומת לבכם. חבר הכנסת איתן, אתה אפילו לא מצליח לתמוך בהסתייגויות שלך. ההסתייגות של קבוצת תיכון, מי בעד? מי נגד?

הצבעה

בעד ההצעה של קבוצת תיכון לסעיף 1 – מיעוט

נגד – רוב

ההצעה של קבוצת תיכון לסעיף 1 לא נתקבלה.

היו"ר ש' וייס:

הוסרה.

לחלופין, מי בעד? מי נגד?

הצבעה

בעד התיקון לחלופין של קבוצת תיכון לסעיף 1 – מיעוט

נגד – רוב

התיקון לחלופין של קבוצת תיכון לסעיף 1 לא נתקבל.

היו"ר ש' וייס:

הוסרה.

לחלופי חלופין, מי בעד? מי נגד?

הצבעה

בעד התיקון לחלופי חלופין של קבוצת תיכון לסעיף 1 – מיעוט

נגד – רוב

התיקון לחלופי חלופין של קבוצת תיכון לסעיף 1 לא נתקבל.

היו"ר ש' וייס:

הוסרה.

עכשיו לחלופי חלופי חלופין. מי בעד? מי נגד?

הצבעה

בעד התיקון לחלופי חלופי חלופין של קבוצת תיכון לסעיף 1 – מיעוט

נגד – רוב התיקון לחלופי חלופי חלופין של קבוצת תיכון לסעיף 1 לא נתקבל.

היו"ר ש' וייס:

הוסרה.

אשר על כן, אנחנו מצביעים עכשיו בקריאה שנייה סעיף 1, כהצעת הוועדה. ההצבעה אלקטרונית. מי בעד סעיף 1, כהצעת הוועדה? מי נגד? בבקשה לא להתפזר, יש לי הודעה חשובה על סדרי הדין בהמשך. אנא, לא להתפזר. אני רוצה למסור לכם הודעה.

הצבעה מס' 5

בעד סעיף 1, כהצעת הוועדה – 30

נגד – 11

נמנעים – 1

סעיף 1, כהצעת הוועדה, נתקבל.

היו"ר ש' וייס:

30 תומכים, 11 מתנגדים, אחד נמנע. לפיכך, פרק א' סעיף 1 אושר, כהצעת הוועדה.

חברי הכנסת, הודעה, נא להקשיב. אנחנו ממשיכים בשעות הקרובות בדיונים כפי שהוחלט. בתום הדיונים היום לא תהיינה הצבעות, בהסכמת אותה ועדה שמסייעת לנו לקדם את הדיונים האלה. ההצבעות תהיינה מחר בבוקר. הדיונים מחר בבוקר מתחילים בשעה 09:00. ההצבעות תהיינה בבוקר.

חיים אורון (מרצ):

היו"ר ש' וייס:

על כל פנים, מחר, ולא היום.

כל חבר כנסת שלא יהיה נוכח הערב בדיונים והוא רשום לרשות הדיבור, מאבד את רשות הדיבור.

אני מאחל לכנסת המשך דיונים פורים אל תוך הלילה. אנחנו ממשיכים, תודה רבה לכם.

פרק ראשון הסתיים בקריאה שנייה. אנחנו עוברים עכשיו לפרק שני. אנחנו ממשיכים בדיונים.

אני רוצה להודיע, שוועדת העבודה והרווחה – חבר הכנסת עמיר פרץ, ההודעה היא בשמך – מקיימת דיונים שוטפים בנושא בית-שאן. היתה כאן מעין טענה כאילו לנו אין עניין בזה. כולנו תומכים

בכל הלב בכל רעיון לפתרון הבעיה. על כן, יהיו חברי כנסת שישבו עכשיו בוועדת העבודה והרווחה כדי למצוא פתרון הולם למפעל "עוף טוב". נביא זאת בחשבון.

חבר הכנסת גדליה גל, אתה מוזמן.

גדליה גל (יו"ר ועדת הכספים):

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, הפרק הבא שאני מבקש מהכנסת לדון בו הוא פרק ב' – הפחתת הגירעון. בחוק הפחתת הגירעון, התשנ"ב–1992, נקבע כי בשנת התקציב 1994 לא יעלה הגירעון על 2.2% מהתמ"ג – תוצר מקומי גולמי, ובשנת התקציב 1995 לא יהיה גירעון כלל.

לשם השגת מטרות המדיניות הכלכלית, ובהתחשב בתנאי המשק, מוצע כי הגירעון ב-1994 לא יעלה על 3% מהתמ"ג, וכן מוצע לקבוע מסלול של ירידה מתמדת בשיעור הגירעון בשנים 1995-1997.

במלים אחרות, אם לפני שנתיים נקבע יעד של הורדה תלולה של הגירעון עד לאפס, הרי הממשלה הזו מציעה ירידה מתונה יותר, אבל ירידה ללא הפסקה, כדי לאותת שאכן זהו היעד, אבל לעשות את זה בקצב אטי, כדי לא לפגוע בצמיחה, לא לפגוע ביצירת מקומות עבודה.

הוועדה מביאה את הפרק הזה, ללא שינוי, לאישורכם. אני מבקש לאפשר לחברים, כמובן, להגיש הסתייגויותיהם. אני אענה בסוף הדיון. תודה רבה.

היו"ר ע' עלי:

רבותי, אנחנו ממשיכים בהנמקות להסתייגויות. ההסתייגויות מתייחסות לכותרת פרק ב'. ראשון המסתייגים – חבר הכנסת צחי הנגבי; איננו. חבר הכנסת עוזי לנדאו, בבקשה, אחריו – חבר הכנסת מאיר שטרית, ואחריו – חבר הכנסת דן תיכון.

עוזי לנדאו (הליכוד):

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, זה שנים ארוכות אין ישראל מצליחה להשתחרר מאינפלציה דו-ספרתית, וזה שנים ארוכות קיים היעד, שאנחנו מבקשים להפוך לכלכלה נורמלית, מסודרת, רגילה, כמתוקנות שבמדינות המערב, עם אינפלציה של 1%, 2%, 3%, לא יותר מזה. הדבר הזה נחוץ להשקעות, הדבר הזה נחוץ למשק מסודר, להורדת האבטלה, זה חיוני לצמיחה.

יש אצלנו מי שכבר שכחו את השנים ההן, 1984, 1985, 1986, כאשר האינפלציה הגיעה ל-400% בשנה, ואז, כדי שנוכל לצאת מהצרה, היתה אותה תוכנית כלכלית, וביקשנו את הסיוע של ארצות-הברית, במיוחד בכסף ובגיבוי לתוכנית שאפשר שצריכה היתה מלאי גדול מאוד של דולרים. אחד הדברים שהתחייבנו להם אז היה להפחית את האינפלציה באופן מסודר ושיטתי. חוק שחוקקה

הכנסת הקודמת, והוא דיבר על כך שבתהליך חקיקתי נבטיח שהאינפלציה תרד מדי שנה באחוז מסוים, וזאת, אולי, תהיה הדרך לעמוד בפני כל מי שתובעים עוד כספים ועוד כספים ועוד כספים למטרות שונות, שמשמעותן היתה הדפסת כספים. ובגלל זה, כמו שמן על המדורה, כך היו אותם כספים מודפסים על גלגלי האינפלציה. אחת ההחלטות החשובות של ממשלת הליכוד היתה ההיצמדות לכך, ובשנה הנוכחית היינו צריכים להגיע לתקציב שלא יחרוג ביותר מאשר 2.2%.

אני מתבונן על המדיניות הכלכלית של הממשלה הזאת, שהורדת אינפלציה צריך שתהיה בה גורם מרכזי – והוא איננו קשה מדי להשגה. כבר בשנה שחלפה, בגלל מדיניות ממשלת הליכוד שקדמה לה, הגענו לאינפלציה חד-ספרתית, פחות מ-10%. את המגמה הזאת צריך היה להמשיך. אבל ממשלת ישראל, שעכשיו עומדות ערביות אמריקניות נדיבות לימינה, מנהלת מדיניות, לדעתי לא נבונה, מפזרת כספים מעבר למה שהמשק יכול להרשות לעצמו, לצערי בתחומים שנחזור עליהם עוד ועוד, למשל הקיבוצים. אני אוסיף, חבר הכנסת גל, גם בתחומי קופת-חולים, שנה-וחצי מאז הבחירות, חרף כל הבטחות מפלגת העבודה, עדיין אין הסדרה של התחום הזה ששמו קופת-חולים, והכספים שם ממשיכים להישפך כמים.

אני יושב באותה ועדה שעוסקת בחקיקת חוק ביטוח בריאות ממלכתי, ויש לי טענות לגבי תהליך החקיקה ולגבי טיב העבודה, אבל הדבר שמטריד אותי יותר מכול – – –

גדליה גל (יו"ר ועדת הכספים):

– – – מאשימים אותנו כאילו אנחנו רוצים – – – קואליציה. – – – אבל אתה יכול, בהחלט, להוסיף בעניין הזה.

עוזי לבדאו (הליכוד):

אני בהחלט אוסיף בעניין הזה. החוק, כפי שהוא, אני חושש מאוד מן החוק הזה במתכונתו הנוכחית; במקום שיבואו לפתור בעיה קשה – במתכונתו הנוכחית, לצערי הוא עוד עלול להרע את המצב הקיים. אבל היתה הבטחת ממשלה שהחוק יעבור והוא יסמן שינוי מסיבי במשק. בינתיים אין דבר כזה, וכספים בכמויות ניכרות ממשיכים להיות מוזרמים לתחום הזה.

הממשלה, כדי להראות שהיא מבצעת פעולות ניכרות, משקיעה בכבישים. השקעות בכבישים הן דבר רצוי ומכובד וחשוב, אבל אני מבקש להוסיף, גם כאן נעשים הדברים ללא זהירות ראויה, ללא שיקול דעת נבון, ואני אביא דוגמה. יש כבישים רבים ברחבי הארץ, שאתה נוסע בהם ואתה פשוט תקוע. במקום לקחת אותה כמות כספים ולהתרכז בכבישים מסוימים, ובפרק זמן קצר להתחיל ולסיים, אז ממילא הנהגים שנוסעים בהם סובלים, מה עושים? – בכל מקום שיש משהו או שיש תוכנית מאושרת, ותוכנית מפורטת קיימת, מתחילים לבנות. בכבישים רבים מאוד אתה משבש את התנועה, וכך מה יקרה? במקום ש-100% של הפרויקטים יכולת בחצי שנה או בשנה אחת לגמור וכבר ליהנות מן הפירות בשנה הבאה, אתה, במשך שנתיים, משקיע אותה כמות כסף, ובמשך שנתיים התנועה זוחלת בכל הכבישים האלה, ואינך זוכה מהם לפירות.

דן תיכון (הליכוד):

למה במשך שנתיים?

עוזי לבדאו (הליכוד):

אני מביא דוגמה.

דן תיכון (הליכוד):

מבקרת המדינה הכינה דוח על כביש עכו-כרמיאל – – –

עוזי לבדאו (הליכוד):

זה ארוך הרבה יותר משנתיים.

דן תיכון (הליכוד):

– – – והיא טוענת שנוכל – – – בכביש ל-1987, וב-1994 לא יגמרו אותו. שער בנפשך אם – – – את כל הכבישים במדינת ישראל ובסוף סוללים רק קטע קטן של 5 ק"מ, כמה שנים יישארו הכבישים האלה פתוחים? כמה תאונות יקרו כתוצאה מזה?

עוזי לבדאו (הליכוד):

חבר הכנסת תיכון, איך אומר חנניה רייכמן? – מן הים הכללי וטיפה משלי. חבר הכנסת תיכון מביא דוגמה מכביש נהרייה-עכו. קח דוגמאות אחרות. קח את כביש צומת-רעננה-צומת-מורשה, כמה זמן עובדים שם? מדוע כל פעם משבשים לכל הנוסעים בכביש הזה את ההרגשה, בקטע שלו? כאשר אתה סוגר את הכביש הזה במקום מסוים או מצר אותו, הפקק נוצר לאורך כל הכביש אחורה. מדוע לא להתלבש על כל הכביש הזה ולסיים אותו במשך חצי שנה? את הכביש הזה כבר בונים, לפי דעתי – שנתיים ודאי.

יש גשר ליד צומת-סגולה, בין צומת-סגולה ובין צומת-ירקון, נדמה לי, אינני רוצה לחטוא לזיכרון, הוא לעתים מטעה אותי, אבל את הכביש הזה, כשתעבור ליד הגשר הזה, כמעט תמיד תמצא אותה משאית ואותו מכבש, כבר שנתיים, ואינני חושב שאני מגזים. דבר כזה אפשר היה לסיים בזמן קצר.

דן תיכון (הליכוד):

הצרה היא שלא עובדים ברצינות שם.

עוזי לנדאו (הליכוד):

מה קורה כאן, חבר הכנסת דן תיכון? יש כאן עוד תהליך, שלפי דעתי, מצד העבודה של מע"צ הוא תהליך באמת לא נכון. התחושה אצל הקבלנים היום, שהממשלה עכשיו משקיעה במכה אחת כמות ניכרת של כספים, ולאחר ההשקעה הזאת מי יודע מה יהיה בעוד שנתיים-שלוש שנים. כולם מתחרים על המכרזים האלה. בדקתי, זה לא גרם לאפקט של העלאת מחירים, אבל מה כן קורה? כושר הביצוע במשק מוגבל. הקבלנים מקבלים את הפרויקטים, באים למקום שבו צריך להתחיל לבנות משהו, מסלול כלשהו, מעמידים שם את הלוס-אנג'לסים האלה, הלבן-אדום-לבן-אדום, תוקעים יתד, שמים משאית, אבל לא יותר מזה. מחזירים את עיקר הציוד שלהם לכביש שבאותו זמן הם בונים במקום אחר. כך אתה באמת רואה שבמקומות רבים בארץ יש כבישים שכמות העבודה בהם מועטה, קטנה, אבל מה כן השגת חרף השיבושים בתנועה? השגת ששפכת כמות ניכרת של כסף למשק בלי שאתה מקבל פירות. הנה עוד דוגמה כיצד נעשה שימוש לא נכון בכספים. הנה עוד שמן על מדורת האינפלציה, ודוגמאות כאלה אינן חסרות.

אפשר היה למצוא הצדקה להשקעות מהירות בטווח הקצר בהיקפים גדולים יותר אילו, למשל, היית מפתח מקומות עבודה במהירות או דואג לפתור בעיות, למשל, של עולים חדשים, של חיילים משוחררים, אבל את זה, לצערי, הממשלה איננה עושה, והתוצאה הסופית היא שהיום, במקום לראות תקציב שעומד בגבולות ה-2.2%, אנחנו רואים תקציב שמבקשים בעבורו לאשר חריגה אשר תגיע עד 3%.

היו"ר ע' עלי:

כבר נימקת שתי הסתייגויות.

עוזי לנדאו (הליכוד):

אני מודה לאדוני היושב-ראש על אורך-רוחו.

היו"ר ע' עלי:

תודה רבה. חבר הכנסת מאיר שטרית – איננו, חבר הכנסת דן תיכון, בבקשה. מי שמעוניין לוותר על הזכות שלו לנמק – לא נתנגד לכך בתוקף.

דן תיכון (הליכוד):

אדוני היושב-ראש, חבר הכנסת אביטל, אני מדבר אליך. אני רוצה את אוזנך לרגע.

שמואל אביטל (העבודה):

דן תיכון (הליכוד):

לא, לא, אני רוצה לשאול אותך. אני חלש בעברית בשעות האלה, ואני רוצה לשאול אותך שאלה. אני הסתייגתי לראש הפרק, שהרי כתוב: הפחתת הגירעון. אני, בשם קבוצת חברים, כתבתי שבמקום הפחתת הגירעון, יבוא: הגדלה. והנה, הממשלה אומרת, בסעיף 1, בחוק הפחתת הגירעון: "בסעיף קטן (ג), במקום '2.2%' יבוא '3%'. זאת הפחתה או הגדלה? כשאומרים שמעלים גירעון מ-2.2% ל-3%, מה עושים? השעה אומנם מאוחרת. הממשלה באה ואומרת: אני מפחיתה את הגירעון. ומייד כותבת: מעלה מ-2.2% ל-3%. אני לא מבין, אדוני היושב-ראש. תסביר לי, האם אני התעייפתי?

היו"ר ע' עלי:

אני מתקשה להסביר לך.

דן תיכון (הליכוד):

רבתי, לא רק שלא מפחיתים את הגירעון. מעלים את הגירעון.

היו"ר ע' עלי:

אולי חבר הכנסת חיים אורון יכול להסביר?

דן תיכון (הליכוד):

חבר הכנסת חיים אורון, כתוב בחוק הזה: פרק ב', הפחתת הגירעון. אני מסתייג וכותב: במקום "הפחתת" יבוא "הגדלת". כי הרי כתוב בסעיף 1 – בסעיף קטן (ג), הגירעון, במקום 2.2% יעלה ל-3%. תגיד לי, מ-2.2% ל-3%, זו הפחתה או הגדלה?

חיים אורון (מרצ):

מ-2.2% ל-3% זו הגדלת הגירעון. אבל אני רוצה להגיד לך, חבר הכנסת דן תיכון, שהסעיף הזה הוא שאר-רוח ממש בהתגשמותו. שנינו היינו נוכחים כאשר החוק הזה חוקק. ישבו בוועדת הכספים של הכנסת שלושה חברים: היושב-ראש הרב פלדמן, חבר הכנסת קופמן ואנוכי. ובא איש האוצר ואמר: אנחנו מחוקקים חוק לארבע שנים קדימה להפחתת הגירעון. וידעו בדיוק מה יהיה בעוד ארבע שנים. לא קשור בעלייה, לא קשור בקליטה, לא קשור בשום דבר. הייתי נגד החוק הזה מראשיתו. חבר הכנסת תיכון, אני נגד החוק הזה גם היום. אתה מכיר את דעותי. אני חושב שהפחתת הגירעון בתור ססמה היא ססמה שקרית, אם היא לא מעוגנת בפרמטרים משקיים נוספים. ומבחינה זאת החוק הנוכחי טוב בעיני מהחוק הקודם. למה? כי הוא לפחות אומר: הפחתת הגירעון, ולא קובע כמה. גם אם בשנה הבאה יהיה 2.9999%, נעמוד בחוק, וזה טוב.

דן תיכון (הליכוד):

אבל תסכים אתי, חבר הכנסת אורון, שמגדילים את הגירעון. לפחות על-פי מה שכתוב כאן, מ-2.2% ל-3%, זו הגדלה.

חיים אורון (מרצ):

לטעמי פחות מדי.

דן תיכון (הליכוד):

כן, אבל מגדילים או מפחיתים?

חיים אורון (מרצ):

מגדילים. אבל בעתיד יפחיתו.

דן תיכון (הליכוד):

רבותי, מגדילים את הגירעון ולא מפחיתים אותו.

היו"ר ע' עלי:

רבותי חברי הכנסת, כדי שהשיבה תהיה מעניינת, אפשרתי לחבר הכנסת חיים אורון להביע את דעתו.

דן תיכון (הליכוד):

אין ויכוח, גם כשהשעה מאוחרת, מר הכהן, נציג אגף התקציבים, שמגדילים את הגירעון מ-2.2% ל-3%. חבל שהממונה על התקציבים איננו כאן. הוא צריך להתבייש בחוק הזה. פשוט להתבייש. הנגיד יעקב פרנקל, איפה הוא? אלה הם בעלי החוק הראשונים, לרבות השר לשעבר מרידור.

ומעשה החוק הוא כזה: זה חוק נגד יצר הרע של השרים. בכל הממשלות, בכל העולם, הגירעון הוא אבי חוסר היציבות. הממשל האמריקני חוקק לפני כמה שנים אב-טיפוס לחוק מן הסוג הזה, שנקרא על שם שלושה סנטורים מפורסמים: גרהם, רודמן, הולינס. הגיע לכאן נגיד דינמי, חדש, מארצות-הברית, ואמר שהוא ילמד את השרים איך נוהגים בספר התקציב, והציע לעגן את התקציב כך שהגירעון, שהיה בשיעור של 6.3%, ירד ל-3%, ומשם ל-2.2%. כעבור שנה הוא ירד עוד הפעם, וייעלם בשנה הרביעית. רבותי, זה היה הסעיף שאגף התקציבים עבד עליו. הוא אמר: אנחנו לא סומכים על השרים, הם כל הזמן רוצים להוציא יותר כסף ויותר כסף, ולשקע את המדינה הזאת בגירעון ובתהליך אינפלציוני. בא אגף התקציבים, בסיועו של השר דאז דן מרידור, בסיוע של שר האוצר דאז, על-פי ההשראה של נגיד חדש ודינמי, והחליטו לחוקק חוק שהוא מן המתקדמים בעולם. הם אפילו הציעו לשריין את החוק, כך שהכנסת לא תוכל לשנות אותו ברוב של שניים נגד אחד; הכנסת תזדקק ל-61 קולות כדי לשנות את החוק הזה.

רבותי, אין יצר ואין רע, ואין בושה לשר האוצר, והוא בא לכאן ואומר: איך מעז חבר הכנסת דן תיכון בחוצפתו הרבה להציע הצעות. אני אומר שאני בוש ונכלם, איך וכיצד התדרדר אגף התקציבים.

אבל אם אתם חושבים שזה המקרה הראשון, בעוד כמה סעיפים האוצר חוזר על התרגיל הזה ורוצה לרסן פעם נוספת את השרים. והוא מציע רפורמה במס הכנסה. ואנחנו צריכים להאמין. ותיכף הם יבואו ויצביעו מכוח הרוב שלהם בעד אותה רפורמה. הם מציעים לנו רפורמה במס הכנסה, שתחל ב-1995. למה הם עושים את זה ב-1995? הם אומרים: השרים האלה, אנחנו לא סומכים עליהם. הם יורידו את המסים, וב-1995 הם יספרו לנו סיפור ויעלו את המסים. לכן אנחנו נבוא שנה קודם, נכבול להם את הידיים, נאסור אותם בחוק ולא ניתן להם.

אני אומר, אדוני היושב-ראש, אין בושה גדולה יותר מזה שאתה מחוקק חוק ואתה יודע שהחוק הזה לא יבוצע. החוק הזה הוא אות קין בספר החוקים.

מה עוד הם אומרים לנו? הם אומרים לנו: פעם, בחוק הקודם, היה סולם יורד. הגירעון היה צריך לרדת השנה מ-3.2% ל-2.2%, ואחר כך, ב-1995, הוא היה צריך לעבור מן העולם. אז תראו מה כותב לנו האוצר: בכל אחת משנות התקציב 1995, 1996 ו-1997, יפחת הגירעון המבוטא בשיעור מן התמ"ג לעומת הגירעון בשנה שקדמה לה. הוא לא כותב בכמה, הוא לא כותב אחוז. הצהרת כוונות. אין להם מה לעשות בספר החוקים, והם באים לספר לנו סיפורי בדים. והם קוראים לזה חוק להשגת יעדי המדיניות הכלכלית.

אני אומר: חוק ללא בושה, חוק נגד יצר הרע של שרים שרוצים עוד ועוד, ועוד ועוד יותר. ושר האוצר הזה נכנע ונותן. אגב, רבותי, הוא אומר שהתל"ג גדל ב-3.5%. אומרים כאן באמת שהתל"ג גדל ב-3%, וזה הישג. אם כי שנה קודם, בימי הליכוד הוא גדל ב-7%. אבל, רבותי, 3.5% מורכבים בעיקר מתוספת שכר.

אדוני היושב-ראש, אפשר להגדיל את התל"ג בקלות. בוא נחלק לכולם תוספת של 20% – מר גנץ, אתה היית יושב-ראש ועד העובדים של הסדרנים, ניתן לך תוספת שכר של 20%, ומחר יופיע לנו בתל"ג גידול של 10%. מדינה משתגעת, אוצר שלא שולט ביצר הרע. חבל על כך. אני מצטער על אנשים טובים שסטו מן הדרך. תודה.

היו"ר ע' עלי:

תודה רבה לחבר הכנסת דן תיכון. אנחנו ממשיכים בהסתייגויות לסעיף 3 בפרק ג'. חבר הכנסת חיים אורון – איננו. חבר הכנסת מיכאל איתן – איננו. חבר הכנסת יוסף בא-גד – איננו. חבר הכנסת יגאל ביבי – איננו. חברת הכנסת נעמי בלומנטל – איננה. חברת הכנסת תמר גוז'נסקי – איננה. חבר הכנסת אפרים גור, בבקשה.

אפרים גור (הליכוד):

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, בהמשך לנושא הקודם, שבו דיברתי על כישלונה של הממשלה בתחום הגברת העלייה, בניגוד לתקוות שהיא יצרה ערב הבחירות, אני רוצה כעת לדבר על ההתפתחות החמורה שהתרחשה ברוסיה וזעזעה את כל העולם המערבי, את הרפובליקות הסמוכות לרוסיה ואת המיעוטים הלאומיים, ובכלל זה את היהודים החיים ברוסיה. ההתפתחות נוגעת לעליית כוחן של המפלגות הלאומיות, הניאו-פאשיסטיות והקומוניסטיות, התפתחות שהפגיעה אפילו את הרוסילוגים או את הסובייטולוגים, כפי שזה נקרא, ואת שירותי הביטחון של המערב.

נכון שלא כל מי שהצביע בעד מפלגות אלה מזדהה עם מדיניותן ומטרותיהן, ובכלל זה עם שנאת זרים, ונכון שחלק לא מבוטל הצביע עבורן כביטוי למצב הכלכלי והחברתי הקשה, אשר מביא למעלה מ-90% מאוכלוסיית רוסיה אל מתחת לקו העוני, והצבעתם היא הצבעת מחאה ואכזבה משלטון ומהבטחותיו של ממשל ילצין. אולם דווקא בשל מצב סוציו-כלכלי מחריד זה ששורר ברוסיה, והחורף הקשה שעובר על המדינה הזאת, עלולות להתרחש שם התפתחויות פוליטיות וביטחוניות מן הקשות ביותר, שעשויות להביא למצב של תוהו ובוהו ולתפיסת השלטון בידי צבא שמרני, דיקטטורי, אכזרי, אנטי-מערבי, בעל דוקטרינה צבאית ופוליטית, שמזכיר את תקופת החושך והאפלה של ברית-המועצות הקומוניסטית, עם ההשלכות החמורות והרות האסון לגבי היהודים ולגבי העלייה לישראל.

הייתי במוסקבה לפני כשלושה חודשים, כאשר התחוללה במקום דרמה מורטת עצבים, שהדאיגה וריתקה את העולם כולו, כאשר היה ניסיון למחטף שלטוני, ומאידך גיסא – כאשר הטנקים והמשוריינים זרעו הרס בבניין הפרלמנט הרוסי, המכונה "הבית הלבן", וכאשר דרסו מאות אזרחים ואזרחיות אשר הזדהו עם אחד המעורבים בסכסוך.

אדוני היושב-ראש, בין שתחזיות של רואי-השחורות ברוסיה תתגשמה ובין שלא, לנו אסור להשאיר את עתיד יהודי רוסיה ומדינות חבר העמים למצב של ספקולציות כאלה או אחרות. על הממשלה ועל הכנסת לקיים, ולא לתר, ישיבות מיוחדות על ההשלכות שיש לעליית כוחן של המפלגות הנ"ל על מצב היהודים שם ולגבש דרכי פעולה למבצעי עלייתם לישראל. לא יעלה על הדעת שממשלה בישראל תגלה אטימות ואי-אכפתיות למתרחש ברוסיה ולא תתפנה, ולו לישיבה אחת, שתיים, כדי לשמוע הערכות מפי גורמים מקצועיים ולגבש דרכים להקדמת רפואה לכל מכה שעלולה לבוא.

הדהים אותי, אדוני היושב-ראש, שנשיאות הכנסת לא מצאה לנכון לאשר הצעה דחופה שלי, שהגשתי בנושא זה. לעומת זאת, הנשיאות העניקה עדיפות לנושאים כגון עצירת גשמים, הכנסת ספר תורה לבית-כנסת, עם כל החשיבות שיש לדבר, התנהגות שוטרים כלפי נשים שובתות ועוד.

האדישות שהממשלה מגלה כלפי העלייה בכלל וכלפי המצב ששורר ברוסיה עכשיו גורמת כבר עכשיו להגירת למעלה מ-50% מיהודי מדינות חבר העמים למדינות אחרות. אם לא יעשו מעשים בלתי שגרתיים, ומייד, יגיע שיעור הנשירה ל-70%, ל-80%, כפי שקרה ביציאת היהודים מברית-המועצות בראשית שנות ה-70. משמעות הדבר, שבעשר השנים הבאות יהגרו לארצות-הברית ולמדינות אחרות למעלה מ-800,000 יהודים, וזאת נוסף על 255,000 שכבר היגרו בארבע השנים האחרונות.

על ממשלת ישראל גם להזמין לכאן את ראשי הארגונים היהודיים בארצות-הברית, ובראשם את ראשי ארגון היא"ס, ולתבוע מהם להפסיק את מאמצייהם להביא את יהודי מדינות חבר העמים לארצות-הברית ולעודדם לעלות לישראל.

רענן כהן (העבודה):

כמה זה יעלה בגירעון תקציב המדינה?

אפרים גור (הליכוד):

מה?

רענן כהן (העבודה):

מה שאמרת עכשיו.

אפרים גור (הליכוד):

כרגע אמרתי שעל ממשלת ישראל להזמין לכאן, לישראל, את ראשי הארגונים בארצות-הברית, ובראשם את ראשי ארגון היא"ס, ולשכנע אותם להפסיק לעודד את יהודי רוסיה להגר לארצות-הברית במקום שיגיעו לישראל, ואתה שואל אותי כמה זה יעלה לתקציב המדינה.

מאידך גיסא, על ישראל והסוכנות היהודית – – –

היו"ר ע' עלי:

אף-על-פי שזה חשוב, זמנך עבר.

אפרים גור (הליכוד):

מאידך גיסא, על ישראל והסוכנות היהודית להתחיל לפעול מייד בקרב מאות אלפי המהגרים היהודים בארצות-הברית, וזאת תוך חיזוק זיקתם הלאומית, הציונית והדתית למדינת ישראל, ולנסות לשכנעם לעלות לישראל.

אני רוצה שהבית הזה ידע, שבקרב שליחי הסוכנות לצפון-אמריקה אין וולו אחד שהוא דובר רוסית, ואין בכלל פעילים בקרב המהגרים ובקרב היורדים מבין עולי ברית-המועצות שהגיעו לארצות-הברית ולקנדה.

אם הממשלה לא תתפכח ולא תטפל בנושא זה בצורה הראויה, נפספס את ההזדמנות ההיסטורית הנדירה שנקרתה על דרכנו בדור זה, המאופיין בשינויים דרמטיים, שאיש מאתנו לא האמין כי יתרחשו. תודה.

היו"ר ע' עלי:

תודה רבה לחבר הכנסת אפרים גור.

חבר הכנסת אלי דיין – איננו. חבר הכנסת אברהם הירשזון – איננו. חבר הכנסת צחי הנגבי – איננו. חבר הכנסת תופיק זיאד – איננו. חברת הכנסת נעמי חזן – איננה. חבר הכנסת בנימין טמקין, חבר הכנסת שאול יהלום, חבר הכנסת רן כהן – כל אלה אינם. וכעת, חבר הכנסת רענן כהן. בבקשה.

רענן כהן (העבודה):

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, אולי גם עייפה, אנחנו עוסקים בנושא של גירעון בתקציב המדינה. אכן, כל מה שנאמר לא מתקיים, ומ-2.2% אנחנו בעצם מצויים ביותר. אני חושב שאומנם יש סימן של קו ירידה, אבל אני לא מודאג להגיע לאיזון התקציב.

אם אנחנו מדברים על שינוי מבנה תקציבי, ואנחנו רוצים להגיע לחברה חזקה, יש בעיה רצינית מאוד בחברה, והיא להגיע למצב, אדוני היושב-ראש, של הקטנה משמעותית, ב-60%, בגיוס אנשי מילואים. הגשתי הצעה מפורטת לראש הממשלה ושר הביטחון ולרמטכ"ל, לאחר שהגעתי למסקנה שאנחנו נמצאים בגידול במחזורי הגיוס ב-19% בשנים הקרובות – – –

רון נחמן (הליכוד):

מה עם חוק ערי ואזורי הפיתוח?

רענן כהן (העבודה):

כשנדבר על חוק ערי ואזורי הפיתוח, אני מבטיח שאתן לך גיבוי בסוגיה הזאת, אבל אני לא אצביע אתך.

רון נחמן (הליכוד):

חבר הכנסת רענן כהן, אני מודה לך.

רענן כהן (העבודה):

תודה על גמישותך.

כל הנתונים האלה נותנים לנו מצב שיאפשר בהחלט להקטין בשנים הקרובות את עול השירות במילואים ב-50%.

ברשותך, אדוני היושב-ראש, ברצוני לציין כמה נקודות, על מה זה יכול להשפיע. הגדלת מצבת אנשי קבע, שחלק מהם יועסקו בחוזה מיוחד – זה יתאים ויאפשר שינוי במבנה תקן כוח האדם בצה"ל. על-פי התחשיב, אנחנו יכולים לחסוך קרוב לחצי מיליארד שקלים בשנה עבור ימי מילואים.

עוזי לנדאו (הליכוד):

על-ידי מה? על-ידי זה שאתה מגדיל את מצבת אנשי הקבע?

רענן כהן (העבודה):

על-ידי הגדלה מצד אחד של מצבת כוח אנשי קבע, ומצד שני קיצור ימי המילואים ב-60% – אני גם חוסך 500 מיליון שקלים לשנה, אני מגדיל את התל"ג ב-0.7%, ואני חושב שאני יוצר שינוי במבנה התעסוקתי של מדינת ישראל, ואני גם יוצר אווירה טובה יותר מבחינת חלוקה ושוויון הפעולות בתוך החברה.

עוזי לנדאו (הליכוד):

האם אפשר לשאול שאלה?

רענן כהן (העבודה):

בבקשה, ברשות היושב-ראש, לי זה לא מפריע.

עוזי לנדאו (הליכוד):

הדברים האלה הם חשובים מאוד. ברצוני רק לשאול, אולי אתה עוסק גם בנושא הבא, למשל קיצור משך השירות הסדיר של חיילי צה"ל, ותמורת העובדה שחלק מהאנשים ירצו להפוך לחיילי קבע בחיילות קרביים, תשלם להם מן ההתחלה סכומים הרבה יותר גדולים?

רענן כהן (העבודה):

אני מודה לחברי, חבר הכנסת עוזי לנדאו, ששאל את השאלה הזאת. אכן, היום היה דיון בוועדת החוץ והביטחון על הצעת חוק שלי בנושא קיצור שירות הסדיר בשישה חודשים. לפי דעתי, הנושא הזה יובא בתוך שבוע-שבועיים למליאת הוועדה, לאחר שיאושר החוק בוועדת המשנה. אנחנו ממתנים להמלצות של ועדת האלוף הרצל שפיר, כדי לבחון את השאלה הזאת. בסופו של דבר, לפי הערכתי, תתקבל גם הצעתי. עם זה, אני בהחלט נוטה לגיוס חלק לשירות קבע, ובכך לשחרר חלק מאנשי המילואים וגם לאפשר שינוי.

רון נחמן (הליכוד):

היו"ר ע' עלי:

חבר הכנסת רענן כהן, לפי מיטב ידיעתי, ההמלצות של ועדת הרצל שפיר עולות בקנה אחד עם הצעת החוק והרעיונות שהושמעו כאן.

רענן כהן (העבודה):

לא, אני רוצה להודיע מעל במת הכנסת, שההמלצות אומנם עדיין לא התפרסמו, אבל לפי הנתונים שיש בידי, דוח הרצל שפיר יכול להוות סכנה למהות החברה שלנו. הוא עלול ליצור שתי אוכלוסיות בחברה, אוכלוסייה אחת המשרתת בשירות ביטחון המדינה, ואוכלוסייה אחרת, חלשה יותר, שתהיה פטורה משירות בצבא. ברגע שאנחנו ניצור חברה אחת הנושאת בעול וחברה שנייה שלא תיקח חלק בעול, אנחנו ניצור שתי קבוצות, שאחת מהן, זו הנושאת בעול, תשאל את עצמה מדוע עול הביטחון נופל רק על כתפיה, ואילו הקבוצה השנייה לא תהווה חלק מן הצבא.

דבר זה הוא מסוכן לצבא, אבל אגע בנושא הזה בנפרד ולא בשעה הזאת.

ברשותך, אדוני היושב-ראש, מאחר שנשאלתי, אני רוצה למסור עוד כמה פרטים.

היו"ר ע' עלי:

אין בעיה; אבל, חבר הכנסת רענן כהן, הרצל שפיר, אם אינני טועה, מתייחס גם לשאלה של קיצור השירות הצבאי, והוא ממליץ המלצות ברוח ההמלצות שלכם.

רענן כהן (העבודה):

האלוף הרצל שפיר ממליץ גם על זה. אבל אני התייחסתי לדוח במלואו, וציינתי מה הסכנות הטמונות בו מההיבטים החברתיים ולא הצבאיים.

היו"ר ע' עלי:

היבטים אחרים.

רענן כהן (העבודה):

כן, היבטים אחרים.

אני רוצה להוסיף. אנחנו גם מציעים שההשלכות, צמצום גיוס המילואים ב-60% ומיקודו באימונים ובפעולות מבצעיות ייעודיות בלבד יסייעו להקטנה משמעותית של נטל השירות במילואים על החיילים בו. מבנה חדש זה יסתמך על הגדלת המסגרות הלוחמות. מיקוד הגיוס למילואים לצורכי אימונים

בלבד יחזק את ההכרה בנחיצותו ויגביר בקרב חיילי המילואים את המוטיבציה למלא את חובתם האזרחית.

וכאן אני עונה לך, חבר הכנסת עוזי לנדאו. אחת השאלות היסודיות והנוקבות המעסיקות אותנו היא החלוקה של הנטל הצבאי בין המשרתים ביחידות הלוחמות לבין אלה המשרתים ביחידות העורפיות.

הצעה זו מצמצמת באופן משמעותי את עול השירות במילואים של כלל האוכלוסייה, אך לא מצליחה לתת פתרון לשאלה המטרידה של חלוקה שוויונית של עול השירות הביטחוני. לבעיה זו השלכות חברתיות, והיא מחייבת דיון נוקב בפני עצמו. חזקה על צה"ל שימצא את הפתרון.

אני כבר מודיע, שהצעתי תהיה שכל המשרתים ביחידות קרביות, צריך לקצר את שירותם במילואים – עד גיל 35 ולא יותר. ואילו חיילי היחידות העורפיות ישרתו עד גיל 45. בכך אנחנו יוצרים איזון מסוים או נותנים תרומה מסוימת על השירות ביחידות קרביות.

זוהי שאלה קשה, סבוכה ומורכבת, אבל צה"ל ואנחנו יחד נצטרך לתת את הדין-וחשבון – איך נגיע למצב של שוויון בחלוקת העול הביטחוני של כלל החברה במדינת ישראל. תודה.

היו"ר ע' עלי:

תודה לחבר הכנסת רענן כהן. חבר הכנסת יצחק לוי – איננו. חבר הכנסת עוזי לנדאו, יעלה ויבוא ויישא את דבריו במסגרת של חמש דקות, ואני מבקש לא לחרוג. אחריו – חברת הכנסת ענת מאור. אני חושב שבסוף יגיע תורו של חבר הכנסת רון נחמן, כך אני מעריך.

רון נחמן (הליכוד):

אלה שבעת המופלאים של הליכוד.

היו"ר ע' עלי:

איפה אתה רואה שבעה?

רון נחמן (הליכוד):

יש שניים שרצים. אחר כך אני אספר בדיחה על כך.

היו"ר ע' עלי:

בבקשה, חבר הכנסת לנדאו.

עוזי לנדאו (הליכוד):

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, הסעיף שבו עסקינן כאן הוא אינפלציה ומסים. סביר היה לצפות מהממשלה שתבקש לא רק להוריד את האינפלציה, אלא גם להוריד את שיעור מס ההכנסה המוטל על הציבור, כדי להמריץ לעבודה, כדי להקטין את התמריץ להעלים הכנסות ממס הכנסה – – –

היו"ר ע' עלי:

חבר הכנסת מיכאל איתן, קראנו בשמך ולא היית כאן. הפסדת את תורך. מה לעשות? יחד עם חבר הכנסת חיים אורון.

עוזי לנדאו (הליכוד):

אני מבקש לקחת דוגמה מהצעת חוק ביטוח בריאות ממלכתי הנדונה, ולהראות כיצד שינוי, שצריך היה להכניס אותו במערכת כדי להיטיב את רמת שירותי הבריאות שהציבור על כל שכבותיו מקבל, מנוצל, בין השאר, כדי לבנות מכשיר חדש ונוסף לגביית מסים.

חוק ביטוח בריאות ממלכתי מטיל מס לכאורה שווה וזהה על כולם, בשיעור של 4.8%, מצרף לזה את מס הארגון, שאינו נגבה כיום מהרוב המכריע של האוכלוסייה. וכאשר אתה מתבונן בתוצאה הסופית של החוק הזה, כפי ששכבות שונות בציבור נפגעות ממנו, אתה מגלה את הדברים הבאים: עשרות אלפי אנשים ומשפחות במדינה, יותר מ-250,000, ישלמו יותר עבור בריאות ויקבלו שירותי בריאות באיכות נמוכה נמוכה. הרוב המכריע של המשפחות שבהן שני מפרנסים יצטרך לשלם יותר, וחלקן הרבה יותר, בעיקר בעשירונים השמיני, התשיעי והעשירי, הרבה יותר מאשר הם משלמים היום.

את הדבר הזה אינני מבין. הרי יש עידוד שהממשלה והמדינה צריכה לעודד כל משפחה שמבקשת להצטרף לשוק העבודה. צריך לעשות זאת. אבל אם, למשל, זוג משלם כיום סכום מסוים לשירותי בריאות, הרי בעקבות החוק הזה בעל ואשתו יצטרכו לשלם יותר, ובחלק מהמקרים הרבה יותר. איזה תמריץ יהיה לצאת לעבודה?

קחו את כל המרצים באוניברסיטאות, את הפרופסורים. בני זוגם יעבדו – יצטרכו לשלם הרבה יותר מאשר הם משלמים היום. בחישוב שנתי, אצל חלק מהמשפחות זה יגיע ליותר מ-1,000 שקלים לשנה למשפחה.

קחו בעלי מקצועות חופשיים אחרים, מהנדסים, עורכי-דין. אלה הן בדרך כלל אוכלוסיות, שבהן לא בן זוג אחד בלבד בבית עובד, יש עובדים מספר. מדוע יצטרכו לשלם הרבה יותר?

דברים כאלה מאפיינים הרבה פעמים את האוכלוסייה העירונית במדינת ישראל, בערים הגדולות, ששני בני הזוג עובדים, בעיקר בגילים שבין 30 ל-50, אני משער. מה הסיבה שייקחו חוק חדש וישתמשו בו ככלי לא לשירות מערכת הבריאות, אלא כדי לחלק ולפזר מחדש את ההכנסות, להעביר ממי שיש לו למי שאין לו?

אביא דוגמה. ניקח אדם שמשתכר, נאמר, 8,000 שקל בחודש, ואדם אחר שמשתכר 4,000 או 3,000 שקל בחודש. מן הראשון ייקחו הרבה יותר מאשר מהשני, ושניהם יקבלו אותו שירות. מדוע, הראשון חולה יותר והשני פחות? הדברים האלה הם דברים שאינם מתקבלים, לפחות לא על דעתי.

אם רוצים לחוקק חוק, שמטרתו שיפור שירותי הבריאות, צריך לצפות שמרבית האוכלוסייה תשלם עבור אותם שירותים אותו מחיר, פחות או יותר, ואם הממשלה מבקשת להעביר הכנסות ממי שיש להם למי שאין להם – וזה דבר סביר ומקובל, והוויכוח הוא רק על המידה, כמה להעביר ממי שיש לו למי שאין לו – את הדברים האלה יש לעשות באמצעות מנגנון אחר, והוא מנגנון מס ההכנסה. אבל אילו הלכו בדרך הנכונה – להוציא שיעור מסוים שהיה מתאים לכיסוי עלות סל הבריאות שאנשים אמורים לקבל על-פי החוק הזה; אילו את כל היתר, שקשור בחלוקה מחדש של ההכנסות, היו מעבירים לגבייה על-ידי מס הכנסה, היתה בוודאי קמה צעקה במדינת ישראל, היה מייד נעשה ברור, שבעצם באמצעות חוק ביטוח הבריאות או מס הבריאות עומדת הממשלה להכניס אל תוך המערכת כלי חדש לגביית מיסוי בפועל – – –

היו"ר ע' עלי:

חבר הכנסת עוזי לנדאו, היות שיש לך הסתייגויות אחדות, אני מציע שתעשה כאן הפסקה ותמשיך אחר כך.

עוזי לנדאו (הליכוד):

אם כן, אני אסכם.

היו"ר ע' עלי:

אני רואה שיש לך ארבע הסתייגויות בסעיף הזה.

עוזי לנדאו (הליכוד):

אני לא חש צורך להתנצל על כך, אבל אני אעשה מה שאדוני מציע.

היו"ר ע' עלי:

בסדר, אני מציע כך, פשוט כדי שנעמוד בלוח הזמנים.

עוזי לנדאו (הליכוד):

תודה רבה.

היו"ר ע' עלי:

תודה רבה לחבר הכנסת עוזי לנדאו.

חברת הכנסת ענת מאור – איננה באולם. חבר הכנסת דוד מגן – איננו באולם. חבר הכנסת דוד מנע – איננו באולם. חבר הכנסת רון נחמן, בבקשה.

יגאל ביבי (מפד"ל):

מי אחריו?

היו"ר ע' עלי:

אחריו – חבר הכנסת עובדיה עלי, אם ימצא לו מחליף כאן.

חיים אורון (מרצ):

אתה מסכים שאני אחליף אותך?

היו"ר ע' עלי:

אני מסכים, אין בעיה.

רון נחמן (הליכוד):

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, הדיון היום הוא בהמשכים, ולכן נמשיך את מה שאמרנו קודם.

אדוני היושב-ראש, ממשלת ישראל הבטיחה לדאוג לביטחונם של תושבי ישראל המתגוררים ביש"ע ולתושבים הישראליים הנוסעים ומבקרים באותם אזורים. על איזה כביש הם ייסעו, על הכביש הנוכחי? הערבים יקבלו שליטה בשטח. על איזה כביש הם ייסעו, על הכביש הנוכחי? המשמרות של המשטרה ייסעו על הכבישים. על אילו כבישים ייסעו, הנוכחיים? האם יהיה עירוב בתנועה של יהודים וערבים, דבר שיגרום לחיכוך, לאלימות, ויכול להיות – לרצח?

שר השיכון הבטיח כאן והתחייב, גם במליאה ובעיקר בוועדת הכלכלה, שבחודש יוני 1993 תדון הממשלה בבקשתו להקצות 250 מיליון שקל לאותם ארבעה כבישים, אשר הוא הגדיר אותם ככבישים אסטרטגיים: כביש חוצה-שומרון בעדיפות ראשונה – – –

עוזי לנדאו (הליכוד):

דרך-חיים.

רון נחמן (הליכוד):

אני מדבר על כביש חוצה-שומרון ולא על דרך-חיים. אני מדבר על כביש מס' 5, לא 505.

עוזי לנדאו (הליכוד):

אדוני חבר הכנסת רון נחמן, אני מציע שתאמץ את החלטות ממשלת הליכוד בראשותו של מר בגין. הוא קרא שם לכביש הזה – – –

היו"ר ע' עלי:

חוצה-שומרון הוא על שם השר חיים לנדאו, והוא: דרך-חיים. הייתי בחנוכת הכביש הזה.

רון נחמן (הליכוד):

כדי שהדברים יהיו ברורים, דרך-חיים הנוכחית מורחבת, התוואי החדש נקרא: כביש מס' 5.

עוזי לנדאו (הליכוד):

זה הכביש, כביש מס' 5, דרך-חיים.

רון נחמן (הליכוד):

לא, אבל חבל על הוויכוח כרגע, ואני בעד זה. כאשר אני מדבר על נושא זה, עם ישראל צריך להבין גם על אילו כבישים אני מדבר, וכשאני אומר: כביש בית-שאן-יריחו, עם ישראל יודע, וכאשר אני אומר: חוצה-שומרון, יודעים שזה מצומת הקאנטרי-קלאב בתל-אביב ועד לבקעת-הירדן, ואם יקראו לזה: דרך-חיים, זה תרתי משמע, אלה חיים שזה מביא לאזור. ולכן הכביש השלישי – – –

עוזי לנדאו (הליכוד):

אם אנשים יפסיקו לקרוא לזה חוצה-שומרון – – –

רון נחמן (הליכוד):

חבר הכנסת עוזי לנדאו, תן לי בבקשה לסיים את דברי במסגרת הזמן העומד לרשותי, ולא להתווכח כרגע על השם, אלא על הכבישים האסטרטגיים. ברשותך, אני מבקש.

ארבעת הכבישים הללו: כביש מס' 5, מהקאנטרי-קלאב – – –

היו"ר ע' עלי:

חבר הכנסת רון נחמן, אני אוסיף לך דקה על זמנך, ואני מבקש בכל זאת שתאזין ברוב קשב להערה החשובה של חבר הכנסת עוזי לנדאו. הכביש הזה נקרא דרך-חיים – – –

חיים אורון (מרצ):

במיוחד מפיו.

היו"ר ע' עלי:

במיוחד כשאומר את זה חבר הכנסת עוזי לנדאו, יש לזה משמעות.

יגאל ביבי (מפד"ל):

גם מעשית, הוא צודק.

היו"ר ע' עלי:

גם מעשית וגם עובדתית.

חיים אורון (מרצ):

רון נחמן (הליכוד):

אני מבקש לומר כאן באופן חד-משמעי: שני כבישים מובילים, כביש אחד הוא כביש מס' 505, הלוא הוא דרך-חיים. הכביש הזה הורחב, נמצא בטיפול, וההשקעות בו כרגע, בסדר גודל של 3 מיליוני שקל, מתקיימות. כביש מס' 5, ההשקעה בו היא 70 מיליון שקל. כביש הבקעה – – –

יגאל ביבי (מפד"ל):

כביש חיים.

רון נחמן (הליכוד):

עוד הפעם אתם עושים זאת? דרך-חיים, כביש מס' 5, הכול בסדר, או.קיי? בסדר, עם ישראל יודע עכשיו מה זה דרך-חיים. תלך לאיש בתל-אביב, והוא ישאל מה זה. אז הממשלה צריכה להדגיש את הדברים האלה ולומר אותם. גם ממשלת הליכוד לא עשתה את זה. איפה היא היתה? מה היא עשתה בכבישים האלה? לכן, בלי כל הססמאות – – –

מיכאל איתן (הליכוד):

ממשלת הליכוד הביאה אלפי מתיישבים ליש"ע, בכלל זה לאריאל, ואם לא היתה ממשלת הליכוד, אתה לא היית פה ולא היית ראש עיריית אריאל ולא היתה אריאל. אחרי שממשלת הליכוד יישבה את השומרון, הקימה יישובים, אתה שואל איפה היתה ממשלת הליכוד?

רון נחמן (הליכוד):

אני רוצה לבקש ממך דבר אחד.

עוזי לנדאו (הליכוד):

קצת כבוד למי שהיו לפניך, קצת פחות רוע לב.

רון נחמן (הליכוד):

אני מבקש מחברי במפלגה, אולי תיתנו לי לסיים את הדברים ותפסיקו לריב אתי.

מיכאל איתן (הליכוד):

אנחנו שומעים אותך.

רון נחמן (הליכוד):

אז בבקשה תשמע אותי עד הסוף.

ולכן, ממשלת הליכוד היתה יכולה לעשות את הכביש הזה כשישבה בשלטון, והיא לא עשתה אותו.

עוזי לנדאו (הליכוד):

היא עשתה אותו.

רון נחמן (הליכוד):

במקום לדבר על הדברים האלה, אני מתווכח כאן. אם אדבר על העניינים האלה, אתם תבואו עוד הפעם ותצעקו.

במסגרת 250 מיליון השקלים שהממשלה הזאת התחייבה לתת עבור ארבעת הכבישים האסטרטגיים הללו – הכביש השלישי הוא כביש-אלון, מבית-שן ועד לעטרות, והכביש הרביעי הוא כביש עוקף-שכם. התחייבות של השר לבצע את הסלילה בתקציב 1994, כאשר הוא התחייב להגיש את הצעת התקציב ביוני 1993, לא קוימה. בספר התקציב אין היום אף לא אגורה אחת לכביש ביהודה ובשומרון, פרט לכביש מירושלים לגוש-עציון, המנהרה והגשרים.

לכן, השאלה שלי היא פשוטה. אמר חבר הכנסת רן כהן, שהערבים צריכים לשמור על הביטחון בעזה וכן הלאה. איך ינועו היהודים? איך ינוע צה"ל? איך תימנע הקמתה של מדינה פלשתינית, בלי שהאזור יחולק על-ידי אותם כבישים לאזורים אזוריים? לאלוהים פתרונים. ואני חוזר ומדגיש, שב-13 באפריל 1994 משטרת ישראל יוצאת מהערים הגדולות. היא תצא משכם. הצבא יתמקם בקדומים, המשטרה תתמקם באריאל. איך תהיה ממשלת ישראל ערבה לכך, שיהודים שבאים מנתניה ונוסעים לירושלים יוכלו לנסוע בביטחון? איך היא תשמור על הביטחון ואיך היא תפקח על מה שיקרה בשכם? לומר כאן לכנסת: אנחנו מחויבים לביטחון, והביטחון הוא עלינו – זה קל מאוד, אבל תשימו לב גם מה אומר ראש הממשלה. הוא אומר שממשלת ישראל היום התחייבה לביטחון החיצוני קודם כול, ומה עם ביטחון הפנים? על כך אין תשובה.

אדוני היושב-ראש, ממשלת ישראל זאת, על המפלגות המרכיבות אותה, היא ממשלה שמפקירה – ואני חוזר ומדגיש את המלה "מפקירה" – 130,000 תושבים, שנשקפת סכנה לחייהם, ותהיה נשקפת עוד יותר החל מ-13 באפריל 1994. איש מאלה שיושבים היום בממשלה לא יינקה מאחריות לכך, איש לא יוכל לבוא מחר ולטעון: לא ידעתי, לא ראיתי, לא שמעתי. אני אומר את זה כאן, מעל במת הכנסת: לא תוכלו לבוא ולומר למישהו בארץ ובעולם מה קרה, האם הוזהרתם, האם התריעו בפניכם, איש מכם לא יוכל לבוא ולומר: ידי לא היתה במעל הזה.

חבר הכנסת אורון, לציבור הישראלי נמאס לראות כל הזמן בטלוויזיה ולשמע כל הזמן ברדיו ולקרוא כל הזמן בעיתונות עד כמה הממשלה דואגת לערבים. פרס נוסע לחוף-לארץ לגייס 2 מיליארדי דולר לערבים. פה בארץ, חוקים על גבי חוקים – לערבים, אבל רק ליהודים לא עושים שום דבר. אני מציע שתראו ותבדקו ברחוב מה אומרים היום התושבים במדינת ישראל.

חיים אורון (מרצ):

תבדוק.

רון נחמן (הליכוד):

נבדוק את זה. תבדקו את זה. אם לציבור לא נמאס כבר.

חיים אורון (מרצ):

יש רק דרך אחת לבדוק – יהיו בחירות.

רון נחמן (הליכוד):

נכון. בוא נלך לבחירות, זה מה שאני מציע. נלך לבחירות מוקדמות ותגיד: אלה הם הדברים שאנחנו רוצים לתת.

חיים אורון (מרצ):

בחירות – זה לא חסימת צומת בשומרון, שעושים אותה מתי שרוצים. יש תאריכים.

רון נחמן (הליכוד):

הצומת לא בשומרון, הצומת במורשה.

תן לי לסיים, ואגיד דבר אחד, חבר הכנסת אורון. ביום חמישי האחרון רצו יהודים להכניס ספר תורה לבית-כנסת בשכם. המשטרה אישרה להם ביום ראשון לבוא ולעשות את הטקס ביום חמישי. הייתי שם בצומת, במקרה עברתי. ראיתי את הצבא בודק תעודות זהות של ישראלים, תושבים שלא מעורבים כלל בכל החגיגה, מעבר לכל מה שהיה שם עם הצבא, עם מאות, אולי אלפים של חיילים.

חיים אורון (מרצ):

מה זה "מעבר"? הם התנגשו עם הצבא.

רון נחמן (הליכוד):

אני הייתי שם, אל תגיד לי מה היה. אני הייתי שם, אתה לא היית. אתה מקבל פקסים מחברון, אבל אני בשטח יודע.

חיים אורון (מרצ):

אני מכיר את השטח.

רון נחמן (הליכוד):

אתה מכיר ואני יודע טוב ממך.

היו"ר ע' עלי:

זמן תם.

רון נחמן (הליכוד):

זמן תם.

לכן, חבר הכנסת אורון, אנא זכור מה שאני אומר לך כרגע מעל הדוכן: אתה וחבריך תהיו אחראים לכל מה שיתרחש, והבחירות יבואו והן יקבעו דבר פשוט. הבחירות שיבואו יורידו אתכם מהר, חזק ובאופן אלגנטי לאופוזיציה.

היו"ר ש' וייס:

תודה רבה. חבר הכנסת עובדיה עלי, עכשיו אתה. עד שהבחירות יבואו אנחנו נמשיך לטפל בתקציב. בבקשה.

עובדיה עלי (הליכוד):

אדוני היושב-ראש, רבותי חברי הכנסת, ראשית תודה ליושב-ראש הכנסת, שהואיל להחליף אותי כדי שאוכל – – –

היו"ר ש' וייס:

ואחר כך תחליף אותי שוב.

עובדיה עלי (הליכוד):

כן.

– – – כדי שאוכל לשאת דברים אחדים.

דן תיכון (הליכוד):

לא מתחשק לך, אדוני היושב-ראש, גם כן להסתייג?

היו"ר ש' וייס:

ממה?

דן תיכון (הליכוד):

קצת לדבר במליאה. אהבת את זה תמיד.

היו"ר ש' וייס:

נכון. 11 שנים דיברתי. עכשיו אני נח.

עובדיה עלי (הליכוד):

אדוני היושב-ראש, ביקשתי את רשות הדיבור כדי להסביר את המשמעות החמורה של ביטול החוק, שבעטיו יעמוד הגירעון השנה, במקום על 2.2% מהתל"ג, על 3%. הדבר הזה חמור ויכול להאיץ בצורה מאוד משמעותית את האינפלציה. אנחנו כבר נוכחים לדעת שהאינפלציה, שהיתה חד-ספרתית, השנה היא דו-ספרתית, ועצם הגדלת הגירעון ודאי תאיץ ותהיה כשמן על מדורת האינפלציה, על כל המשמעויות החמורות לכלכלה ולמשק המדינה מהתרחבות האינפלציה ומהאצתה.

עמד חבר הכנסת דן תיכון וסיפר איך החוק הזה חוקק, איך הגיע בכלל לשלבי חקיקה, והזכיר את גרהם ורודמן מארצות-הברית, שבעצם היו הראשונים שחוקקו חוק דומה, ואנחנו העתקנו את השיטה הזאת, ויש בה כדי להפחית, למנוע ולבלום את התאווה של השרים, שלא תמיד יודעת גבולות – – –

חיים אורון (מרצ):

באמריקה זה נכשל לחלוטין.

עובדיה עלי (הליכוד):

אני חושב שאצלנו יש לזה חשיבות גדולה מאוד, ודווקא השנה אין שום סיבה בעולם להגדיל את הגירעון, נוכח העובדה שהעלייה לא גדלה אלא קטנה ביחס לשנים קודמות, נוכח העובדה שהמדינה הצליחה לגייס ערבויות אמריקניות בסך 10 מיליארדי דולר, ואשתקד זה עמד על 2 מיליארדי דולר, ולא כל הכסף נוצל, נוכח עובדות שונות ומשונות שלא היו לכם תשובות עליהן, חבר הכנסת אורון, מדוע הייתם צריכים להגדיל את הגירעון. להיפך. אולי כשתעלה לכאן תסביר מדוע.

אבל, אני לא אחדש הרבה, ואני רוצה לומר דברים בשם אומרם. עמד כאן חבר הכנסת דן תיכון וסיפר בעצם לשם מה נחוצה הגדלת הגירעון לאותם סעיפים שלא מופיעים כנראה בספר התקציב. אולי תסביר לי, חבר הכנסת חיים אורון, למשל, מדוע צריך להגדיל ומדוע צריך להשוות את הקצבאות של הביטוח הלאומי לאלה שאינם משרתים בצבא ולהעמיד אותן על אותו שיעור, כמו אלה הניתנות למי שמשרתים בצבא? איזו הצדקה יש לכך?

חיים אורון (מרצ):

מגיע להם, כמו אלה שאינם משרתים בצבא. לא כל מקבלי הקצבאות משרתים בצבא. ההבדל היחיד ביניהם הוא שהם יהודים ולא ערבים. זה כבר מזמן לא קצבת יוצאי צבא, זו קצבה ליהודים ולא לערבים. אם תעשה חוק נגדי ותגיד: רק למשרתים בצבא, לא לנכדים, לא לבני דודים ולא למי שקיבל פתק שהיה רק במילואים – אז אני אתמוך בך.

עובדיה עלי (הליכוד):

חבר הכנסת חיים אורון, אחרי הנאום שלך – – –

היו"ר ש' וייס:

נאום ביניים.

עובדיה עלי (הליכוד):

אחרי נאום הביניים הזה – – –

חיים אורון (מרצ):

אני היחיד פה בשם הממשלה.

עובדיה עלי (הליכוד):

כן, היחיד מהקואליציה שנמצא כאן ומנסה בכל כוחו להגן על הקואליציה, ולצערי, גם ללא הצלחה בעניין זה.

דן תיכון (הליכוד):

מתי יביאו שר מהממשלה?

היו"ר ש' וייס:

ניסינו להביא אותם.

עובדיה עלי (הליכוד):

חבר הכנסת אורון, שאלה אחת, אולי תשיב לי, תרצה – תוך כדי דברי, תרצה – כשיגיע תורך לנאום, יש לך היום עוד חמש הסתייגויות ותוכל להשלים את הדברים מעל הדוכן. חייל משרת בצבא, צעיר שמשרת שלוש שנים, ורואה בזה לא רק חובה, זו זכות גדולה לשרת את מדינת ישראל, את עם ישראל. אין לו איזו זכות – –

חיים אורון (מרצ):

כן.

עובדיה עלי (הליכוד):

– – עודפת על מי שאינו משרת בצבא, שבאותן שנים הוא לומד או עובד? כמה כסף הוא מרוויח באותן שלוש שנות עבודה? מדוע כאן אתה רואה בעצם העובדה שנותנים איזו תוספת קטנה – באמת זה כמעט כגזל כבשת הרש. צריך גם את זה למנוע מהם? לקחת מהם?

אולי הכסף הזה – חבר הכנסת עוזי לנדאו, שאלת לשם מה הגדלת הגירעון – בא כדי לתת למי שאינם משרתים בצבא, ויש בכך משום אתנן פוליטי לקואליציה שקמה כאן.

חבר הכנסת חיים אורון, דיבר כאן חבר הכנסת דן תיכון על נושא הסיוע לקיבוצים. עיני לא צרה בקיבוצים, ואני נמנה עם מי שמעריכים מאוד את תרומתם לביטחון המדינה, להתיישבות, להגשמת החזון הציוני – – –

עוזי לנדאו (הליכוד):

היה.

עובדיה עלי (הליכוד):

ותרמו תרומה חשובה מאוד.

עוזי לנדאו (הליכוד):

לא היום.

עובדיה עלי (הליכוד):

אי-אפשר היום לקחת מהם גם את הזכויות האלה.

היו"ר ש' וייס:

חבר הכנסת לנדאו, אשתך קיבוצניקית.

עובדיה עלי (הליכוד):

איפה מופיע בספר התקציב הסיוע לקיבוצים?

הנושא של קופת-חולים – 700 מיליון שקל שדיבר עליהם חבר הכנסת דן תיכון. נושא האוטונומיה – הייתם צריכים לדאוג לערבים ביהודה, בשומרון ובעזה. פתרנו את כל בעיות העוני במדינת ישראל? 600,000 תושבים במדינת ישראל נמצאים מתחת לקו העוני, בהם 120,000 ילדים. פתרנו את כל הבעיות? צריך כעת לפתור את הבעיות של הערבים שיימצאו בתחום האוטונומיה/המדינה הפלשתינית שבדרך?

אני לא מדבר כאן על בעיות של קרנות הפנסיה ובעיות של סעיפים נוספים שהובטחו בנושא חקלאות, בנושא חיילים משוחררים, לפחות בהתאם להצהרות הבומבסטיות של שרים כאן, ולהן אין תשובות בתקציב המדינה. לשם כך, חבר הכנסת עוזי לנדאו, צריך להגדיל את הגירעון, על כל המשמעויות שלו.

היות שלא יתאפשר לי לדבר שנית, מפני שאני צריך לשוב לנהל את המליאה, אני רוצה לדבר על הנושא של עדיפויות לאומיות. הממשלה הזאת הציבה דגל של שינוי סדרי העדיפויות הלאומיים, והיא אמרה שיהיו לה קדימות אחרות, שיהיו לה עדיפויות אחרות. אולי מישהו יכול לבוא ולומר לי, ויקבל על זה פרס נובל, האם העדיפויות האלה קיבלו איזו ממשות? מה מצב התעסוקה בארץ? מה מצב הצמיחה בארץ?

עמד כאן חבר הכנסת דן תיכון וסיפר על השינוי לרעה בתחום האבטלה.

חיים אורון (מרצ):

זה לא נכון.

עובדיה עלי (הליכוד):

הוא כאן פירט, וזה מופיע גם בספר התקציב.

חיים אורון (מרצ):

זה לא מופיע בספר התקציב.

דן תיכון (הליכוד):

לא אני סיפרתי, אלא ציטטתי את הממונה על התקציבים.

עובדיה עלי (הליכוד):

אם בשנת 1991 נוספו למשק, חבר הכנסת חיים אורון, 117,000 מקומות עבודה, בשנת 1992 – 110,000 מקומות עבודה, לפי הנתון שמסר כאן חבר הכנסת דן תיכון, בשנת 1993 ייתוספו 56,000 מקומות עבודה.

חיים אורון (מרצ):

זה לא נכון.

עובדיה עלי (הליכוד):

אז אולי כשתעלה לכאן תספר לנו, כי אני מתאר לעצמי שחבר הכנסת דן תיכון, שאני מכיר אותו כאדם שמדייק ומכיר את העובדות, לא יעמוד כאן ויפרסם מספרים שאין להם בסיס.

יש כמה נקודות מרכזיות שהממשלה התחייבה, הצהירה שתבצע אותן, ואין להן שום עקבות בספר התקציב – לא לנושא יום חינוך ארוך, לא לנושא של תעסוקה, ולא לנושאים אחרים הקשורים בערי פיתוח ובמוקדי אבטלה.

חבר הכנסת גדליה גל, אני חושב, שאם אתם תיתנו תשובות בנושאים האלה – יום חינוך ארוך, אבטלה, ערי פיתוח, אני מאמין שגם אנחנו נצטרף ונצביע אתכם. בואו ותצביעו על ההסתייגויות האלה, אני לא מדבר על מאות ההסתייגויות האחרות. אם נתמקד בנושאים האלה, נדמה לי שכאן יהיה קונסנסוס רחב ותזכו לתמיכה הרבה יותר רחבה, של מרבית חברי הבית. דיברתם על היעדים האלה, ובזכות ההצהרות וההכרזות חזור והכרז ערב הבחירות, בקווי היסוד של הממשלה, קיבלתם את אמון העם, הקמתם ממשלה. אנא מכם, בואו תבצעו את המדיניות הזאת. בואו תממשו את ההבטחות שהבטחתם לבוחרים. אני חושב שזאת לא דרישה מוגזמת לדרוש זאת מכם. בנושאים שיש הסכמה עליהם, שבזכותם אתם יושבים כאן ליד שולחן הממשלה, תקיימו אותם, ואז תקבלו גם את התמיכה שלנו.

היו"ר ש' וייס:

אני מאוד מודה לחבר הכנסת עובדיה עלי.

חבר הכנסת שאול עמור – איננו. חבר הכנסת אברהם פורז – איננו. חבר הכנסת דוד צוקר – איננו. חבר הכנסת חיים קופמן – איננו. חבר הכנסת אבנר חי שאקי – איננו. חבר הכנסת מאיר שטרית – איננו. חבר הכנסת סילבן שלום – איננו. חבר הכנסת יעקב שמאי – איננו. חבר הכנסת דן תיכון, בבקשה. אם נמשיך בקצב הזה, נעבור הלילה הרבה סעיפים.

חיים אורון (מרצ):

היו"ר ש' וייס:

סט חדש על סעיף חדש.

חיים אורון (מרצ):

אדוני היושב-ראש, יש טעות. בסוגריים מסומן מספר ההסתייגויות. הנוהל שקבענו הוא, שמתחילים באלה שיש להם שתי הסתייגויות בלבד, אחריהם אלה שיש להם שלוש בלבד. זה הנוהל שהסכמנו עליו.

היו"ר ש' וייס:

תודה רבה. את זה כבר יעשה כבודו, חברי, חבר הכנסת עובדיה עלי. אנחנו אוהבים לעבוד על-פי הסכמות.

דן תיכון (הליכוד):

אדוני היושב-ראש, אני הסתמכתי בעניין ה-56,000 על דברי הממונה על אגף התקציבים מר דוד ברודט, ביום העיון, והוא הודיע לי קודם שהוא מתנצל, אבל הוא הטעה את המשתתפים. המספר הוא כנראה 87,000.

חיים אורון (מרצ):

באיזו שנה?

דן תיכון (הליכוד):

1993.

חיים אורון (מרצ):

שר האוצר מסר היום בישיבה, שבשנת 1993 נוספו 104,000 מקומות עבודה.

דן תיכון (הליכוד):

אין לי אלא מה שיש בפני. אני הייתי ביום העיון, ומקובלים עלי הדברים של דוד ברודט. הוא אמר שהוא טעה, ואני מביא דברים בשם אומרם. אבל אינני חוזר בי מן הדברים שאמרה שרת העבודה מעל הדוכן הזה, מאותו מקום שאני מדבר. היא אמרה: הכול בולשיט, שום דבר לא נעשה, זה שאני מספקת עבודות יזומות לא פותר שום בעיה. על כך אין מחלוקת, היא גם לא חזרה בה. היא חוזרת ואומרת את הדברים הללו.

אני רוצה לחזור לנושא הגירעון. ההסתייגות שלי אומרת: "לחלופין, קבוצת תיכון מציעה: בסוף הכותרת יבוא '(חידוש התהליך האינפלציוני)'. "מה בעצם הבעיה? למה מתעקשים בכל העולם היום בנושא הגירעון? חבר הכנסת אורון, למה נלחמים בעולם המערבי, בעת שדנים בתקציב המדינה, על גודל הגירעון? הגירעון מעיד על רצינות הממשלה בעת שהיא עוסקת בתקצוב המדינה, כי שיעור הגירעון משפיע על התהליך האינפלציוני. מכאן הכעס וחוסר האמון שלי, שהיה קיים במשך שנים רבות, כלפי אגף התקציבים.

אני לא מבין איך אגף התקציבים, שנלחם על קוצו של יו"ד – מי שראה את מלחמת החורמה בחדר ועדת הכספים בנושא תקציבי הרווחה יבין עד כמה חשוב שיעור הגירעון. ואכן, אמר חבר הכנסת עוזי לנדאו, או חבר הכנסת עלי, ובצדק, מה אתם עושים בשנה שסך כל המקורות שעומדים לרשותכם חסר תקדים? הרי האמריקנים נתנו לכם 600 מיליון דולר מתוך 2 מיליארדים של הקצבה שנתית, ואמרו לכם – – –

חיים אורון (מרצ):

600 מיליון לכיסוי הגירעון. אנחנו כאן לא הרבה חברי כנסת, אל נטעה זה את זה. זה לא מקור. זה מקור לכיסוי גירעון, במקום לקחת בבורסה.

דן תיכון (הליכוד):

חבר הכנסת אורון, 600 מיליון מתוך 2 מיליארדים הם לכיסוי הגירעון. אבל תן לי להשלים את דברי.

הגירעון הוא משמעותי ביותר, גירעון גדול בעולם המערבי משמעותו חידוש התהליך האינפלציוני. גירעון קטן משמעותו ריסון האינפלציה.

בואו נראה מה הסכנות בתקציב. כששר האוצר היה בפעם הראשונה עם ראש הממשלה בארצות-הברית, קראו לשניהם לאחד החדרים בבית הלבן או במשרד החוץ, אני לא יודע היכן, ואמרו להם: יש לכם בעיות מוסדיות, אתם צריכים לשנות את המבנה המוסדי של כלכלת ישראל; לא תעשו זאת – לא נסייע לכם. אנחנו נעקוב אחר כל השינויים המבניים בכלכלת ישראל. הם הגיעו למסקנה, שבעצם מה שעוצר את הפיתוח הכלכלי במדינת ישראל זה אותו מבנה אנכרוניסטי סוציאליסטי שהונצח כאן במשך שנים. ממשלת הליכוד ניסתה, בהצלחה חלקית, לצאת מן המיצר. הם אמרו לשר האוצר שוחט

ולראש הממשלה: אנחנו דורשים שתעשו שינוי רציני במבנה המשק הישראלי. והם גם פירטו כמה וכמה סעיפים.

אבל הם לא העלו בדעתם לרגע שתבוא הממשלה הזאת ותשנה את החוק להפחתת הגירעון. שהרי אין איתות גדול יותר מהעניין הזה שהממשלה היא לא רצינית, שהכסף שהיא גובה, הגירעון שהיא יוצרת מחולק לכל מיני מטרות.

כאן אני רוצה לעסוק בכמה מלים בנושא מחירי הדירות.

גדליה גל (יו"ר ועדת הכספים):

המדינה שמאותתת לנו, מה בדבר חוק הגירעון שם?

דן תיכון (הליכוד):

יש שם חוק גירעון, והם מנסים בכל כוח שבעולם – – –

גדליה גל (יו"ר ועדת הכספים):

הוא לא שונה?

חיים אורון (מרצ):

קלינטון הלך לבחירות ואמר שהוא עומד להגדיל את הגירעון.

דן תיכון (הליכוד):

זה לא נכון. זה פרו.

חיים אורון (מרצ):

גם קלינטון אמר שהוא יגדיל את הגירעון.

דן תיכון (הליכוד):

הוא אמר ועשה את ההיפך. שם הטילו מסים נוספים על הדלק – – –

חיים אורון (מרצ):

גם מסים על ההכנסה.

דן תיכון (הליכוד):

גם מסים על ההכנסה, כדי לשמור על הגירעון.

אבל בתקציב הזה, חבר הכנסת גל, יש מעשה נסים ונפלאות; באמת מעשה נסים ונפלאות. אינני מכיר תקציב בעולם המערבי, שעשו בו את הדברים האלה בעת ובעונה אחת, הגדילו את הגירעון מ-2.2% ל-3% – לא הפחיתו, כפי שראש הפרק אומר; מצד שני הגדילו את התקציב מ-102 ל-126 מיליארד; מצד שלישי, ערכו רפורמה במסים ויגבו פחות מסים.

איך עושים את שלושת המהלכים הללו ומצליחים, צריך ללמוד באוניברסיטה בחוג לכלכלה.

גדליה גל (יו"ר ועדת הכספים):

אלא אם כן יש צמיחה.

דן תיכון (הליכוד):

אומנם חבר הכנסת מירום אף פעם לא מבין, ושואל אותי למה אי-אפשר לעשות את זה. אני לא מכיר מדינה בעולם שעשתה דבר כזה.

כאן אני מגיע לתהליך האינפלציוני. מה הסכנה בתהליך האינפלציוני כולנו זוכרים עוד מההיפר-אינפלציה. אם אתה שואל אותי, מה בעצם היה הגורם שעצר את פיתוח המשק הישראלי, שבעצם מנע את חידוש הצמיחה בשנות ה-80, אני יכול לומר רק דבר אחד: הגירעון והאינפלציה, והקשר שבין הגירעון לאינפלציה.

במשך השנים האחרונות דאגו לכך שהגירעון ילך ויפחת, ילך ויפחת. עוד מעט תאמר לי, שמ-2.2% ל-3% זו הפחתה, אבל מ-2.2% ל-3% זה גידול.

אני חוזר לנושא שגורם לאינפלציה במדינת ישראל. אמרתי שגירעון – זו אינפלציה.

אני מדבר על מחירי הדירות. אמר, בצדק, שר הבינוי והשיכון: כל מה שאני עושה בתחום הדיור לא מצליח לי. הלכתי אל חבר הכנסת דן תיכון, שאני מחשיב אותו כמי שניהל לפני שנים חברת ענק בתחום הדיור, ושאלתי אותו: למה זה קורה לנו, למה ככל שאני זורק לשוק יותר ויותר קרקעות, יותר ויותר בונים, קורה לי דבר מוזר – בכל מכרז של מקרקעין למגרשים שאני מפרסם במדינת ישראל, מחיר המינימום נשחק בתוך דקות והמחיר שמוצע עולה בעשרות אחוזים על מחיר המינימום, שהוא גבוה מלכתחילה.

ניקח לדוגמה את ירושלים. לפני כשבועיים פרסמו מכרז על אחת האדמות, הרזרבות היחידות בירושלים, ליד המוזיאון. קבעו מחיר מינימום של 220,000 דולר למגרש לבניית קוטג'ים. אני שומע שאנשים כבר מציעים 350,000 דולר כדי לזכות באותו מגרש. מדובר במגרש, לא במגרש כולל קוטג'.

ככל שזורקים יותר באזור המרכז, מחירי הדירות עולים מעלה מעלה.

אביא דוגמה נוספת. מינהל מקרקעי ישראל פרסם לפני שנה וחצי-שנתיים מכרז למכירת קרקע במלחה. מלחה זה אותו קניון שאתם הולכים אליו, כמדומני, פעם בשבוע לקולנוע.

חיים אורון (מרצ):

הו, הו.

דן תיכון (הליכוד):

כך היה כתוב בעיתון.

חיים אורון (מרצ):

הו.

דן תיכון (הליכוד):

אני מוקיר מאוד חברי כנסת שלאחר יום דיונים ארוך ומפרך – – – כבר אמרתי שיושב-ראש ועדת הכספים, דווקא בחודש הכי עמוס, ידע לקחת מעצמו זמן ולומר שיש גם זמן להתרענן ולשנות את האווירה, והוא הלך לקניון במלחה.

גדליה גל (יו"ר ועדת הכספים):

סרט טוב מאוד, "בקו האש".

דן תיכון (הליכוד):

חבל שלא הזמנת אותי. גם אני הייתי מצטרף.

אדוני היושב-ראש, מכרו את מלחה. פרסמו מכרז, ונשברו כל שיאי מחירי המגרשים בירושלים. כל המגרשים נמכרו, הקבלנים קפצו על המציאה, הציעו מחירים אדירים. נתקעו לתקופה קצרה של כמה חודשים עם המגרשים הללו, שהרי בונים שם מאות יחידות דיור. נראה היה שמחירי הדירות בירושלים ירדו ויהיה מיתון קטן. ואכן, היה כך.

ואז לקח המינהל את עתודת המקרקעין הגדולה האחרונה שנשארה בתוכי ירושלים, קוראים לה גבעת-משואה, זו גבעה אחת אחרי מלחה, גבעה ענקית, גבוהה, יפהפייה, במקביל לגילה, בהמשך לקריית-היובל, ואמר: הפעם נשבור את מחירי המקרקעין בירושלים, נציף את ירושלים בקרקעות, וכך נוריד את מחירי הדירות בירושלים. וראה זה פלא, כשפתחו את המכרז בגבעת-משואה, לא רק שמחירי המקרקעין לא ירדו, אלא הוצעו שם מחירים מטורפים. קבלנים היו נכונים לשלם מחירים, והציעו מחירים גבוהים בעשרות אחוזים מן המחיר הגבוה יחסית שהוצע במלחה. הסתבר שאין גבול לעניין הזה. כסף יש בשפע, מנפחים את המשק הישראלי באשראי, בעיקר לצורך שוק ההון שיוצר רווחים, ואז באו הקבלנים לגבעת-משואה, הציעו מחירים אדירים, ומה שקורה מאז למחירי הדירות והמקרקעין בירושלים הוא, שהם עולים מעלה מעלה.

אנחנו נמצאים בסחרור שמחריף ומרחיק את כל הזוגות הצעירים מן היעד של השגת דירה.

אתה שואל את עצמך, איך זה שכלל שאנחנו זורקים יותר ויותר קרקעות, מחירי הדירות עולים מעלה מעלה?

היו"ר ד' שילנסקי:

חבר הכנסת תיכון, כבר מיצית את הזמן והכפלת אותו.

דן תיכון (הליכוד):

אני מודה לך, אדוני היושב-ראש, חבר הכנסת דב שילנסקי. ודאי היה לך ערב מרנין.

היו"ר ד' שילנסקי:

נכון.

דן תיכון (הליכוד):

אני מקווה שעבר עליך בכי טוב. אני מקווה שתספר לנו את החוויות שחווית היום.

היו"ר ד' שילנסקי:

כשאגמור לנהל את הישיבה.

דן תיכון (הליכוד):

אנחנו ממשיכים במאבקנו היומיומי למען תקציב טוב יותר. אני חוזר לעניין הדיור, שהוא המרכיב האינפלציוני הגדול ביותר במדד והוא שמשפיע על הגירעון יותר מכל דבר אחר. אני שואל את עצמי, מה צריך לעשות, מה אני הייתי עושה כדי שהנזילות במשק הישראלי לא תגדל, לא תעלה ולא תגרום לסחרור מחירים, שהרי מדד מחירי הדירות הוא הגורם הראשון לעליית המדד מעל 11%, מה שנקרא אינפלציה דו-ספרתית, לראשונה זה שנתיים ימים.

על כך בהמשך, בהסתייגות הנוספת. תודה רבה לך, אדוני.

היו"ר ד' שילנסקי:

תודה רבה. רשות הדיבור לחבר הכנסת דוד מנע, אחרי – חבר הכנסת חיים אורון, בסיבוב השני.

דוד מנע (הליכוד):

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, במסגרת הזמן שלי אני רוצה לומר, שברגעים האחרונים חתמנו על הסכם עם ועד העובדים של "עוף טוב" בבית-שאן, ועל-פיו העובדים חוזרים לעבודה. ההסכם נחתם

לפני חמש דקות. הגענו להסכם, ועד העובדים, הנהלת המפעל ונציגים של ועדת העבודה והרווחה, ומחר לא תהיה שביתה בבית-שאן. מחר העבודה תהיה סדירה. זה כמובן בזכות העובדים, שתרמו רבות להצלחת ההסכם, וכמובן גם בזכות הנהלת המפעל.

ולענייננו, אני מבקש לומר דבר אחד בנושא שקשור ל"עבודה מועדפת". בסופו של דבר, כשבאים לתקן את חוק חיילים משוחררים במסגרת התקציבים השונים לשנה הבאה – לקחו דבר חשוב מאוד, שנחקק בזמנו, ועל-פיו סייענו ועזרנו לחיילים ללכת לעבודה מועדפת.

כלומר, אם יש היום מחסור בעובדים במשק בכמה ענפים, אם אנחנו רוצים שחיילים ילכו לעבוד באותן עבודות, אם זה תעשייה או בניין או דברים מהסוג הזה, הרי המדינה תתמרץ אותם מבחינה כספית. אם אדם הולך, למשל, לבנייה, או הולך לתעשייה, הוא מקבל תמריץ כספי נוסף על השכר שלו, וזה יעודד חיילים לעבוד בעבודות האלה. לצערי, הנושא הזה ירד מהחוק, ומצאו את הורדת הסעיף הזה כאחד הסעיפים לתקצוב החוק כולו. אני חושב שזו טעות, משום שחיילים משוחררים, או צעירים מייד אחרי הצבא, שנתיים מיום שחרורם, יכולים ללכת לעבודה מועדפת, שלא רבים רצים אליה. בהרבה תחומים מהסוג הזה יש עובדים מיש"ע, משום שישראלים לא רוצים לעבוד בעבודות אלה, ואנחנו חייבים להכניס כמה שיותר ידיים ישראליות לענפים שונים, שבעבר הדרנו רגלינו מהם.

החוק הזה הוא אומנם חוק טוב. אומנם קרוב לשני-שלישים מהחוק המקורי, הטבעי, קיצצנו, נשאר שלישי למעשה, אבל חבל שהתחיקה הזאת מנעה דברים טובים אחרים, שבאו לסייע לחיילים המשוחררים.

דבר נוסף צריך לציין, והוא הנושא של הפחתת הגירעון, שאחרי הרבה הרבה מאמצים הצליחה הכנסת הקודמת להעביר אותו בחוק. סיכמו בזמנו ש-2.2% הם הפחתת הגירעון, וכרגע רוצים להגדיל את זה ל-3%.

דן תיכון (הליכוד):

לא היית כאן בשעה ששאלתי למה קוראים לזה הפחתה, כשמ-2.2% ל-3% זה הגדלה. איך בעברית זה הפך להפחתה?

דוד מנע (הליכוד):

נכון. בסופו של דבר, אנחנו רוצים להפחית את הגירעון ולהגיע לאיזו נקודה מאוזנת. הרי מדברים שמדי שנה בשנה נפחית את הגירעון עד לאיזון בין ההכנסות להוצאות. סיכמו בזמנו שזה יהיה 2.2%, הפחתת הגירעון. היום באים להגדיל את זה מ-2.2% ל-3%, וקוראים לזה הפחתת הגירעון. כפי שציין חבר הכנסת תיכון, זו לא הפחתה אלא זו עלייה כמעט ב-50%, מ-2.2% ל-3%. גם טענו שהשנים 1995, 1996 ו-1997 – אלה השנים שבהן יפחת הגירעון.

אני חושב שאנחנו מדינה שלא מעודדת מספיק את כל הנושא שמרכיב בסופו של דבר את הגירעון. לדוגמה, כחול-לבן. כולם מדברים, אבל אנחנו לא עושים. יש לנו במדינת ישראל תוצרת נפלאה. מדוע

לא לגרום לכך שהמשק שלנו יצרוך יותר ויותר דברים? הנה, לדוגמה, בכנסת עצמה, המפות על השולחנות הן MADE IN USA. מה רע לנו במדינת ישראל עם המפות שיש לנו? אנחנו צריכים לייבא מארצות אחרים דברים שאנחנו בהחלט יכולים לייצר במדינת ישראל? וזה לא רק בתחומים האלה אלא גם בתחומים רבים אחרים.

לנושא המרכזי שדיברנו עליו, נושא העוני, ההתמודדות עם העוני וכל מה שקשור בזה – התשובה לעוני, כפי שבאה לידי ביטוי בחוק הזה ובחוקים אחרים, אין בה שום פתרון. התשובה לעוני מסתכמת בשלוש מילים: תעסוקה, תעסוקה ותעסוקה, משום שעל-פי הנתונים האחרונים של דוח העוני, אב בית מתוך שתי משפחות שמתחת לקו העוני – מובטל; כלומר, כמחצית המשפחות שמתחת לקו העוני, אב הבית בהן הוא מובטל. אם נמצא לו תעסוקה, הרי המשפחה הזאת תעלה מעל לקו העוני. כל ניסיון למצוא פתרון לנושא העוני – זה תעסוקה, ולא כל פתרון שמציעים אותו. תעסוקה היא הפתרון, וחייבים ליצור תעסוקה. בתקציב הזה, לצערי, אין שום פתרון לנושא של העוני ולהיחלצות של משפחות מממעגל העוני.

את ההמשך אני אומר, כמובן, בהסתייגויות הבאות, בהמשך הערב. תודה.

היו"ר ר' אדרי:

אני מודה לך על שעמדת בזמן שהוקצב לך.

רשות הדיבור לחבר הכנסת חיים אורון, בבקשה; אחריו – חבר הכנסת מיכאל איתן.

אני מבקש מכל חברי הכנסת לדייק.

חיים אורון (מרצ):

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, כאשר אנחנו מתחילים לצבור את הגירעון של היום שעבר, אני רוצה לדבר חמש דקות ברצינות, חבר הכנסת עוזי לנדאו, על גירעון, ולא באופן פולמוסי.

מעולם לא ראיתי בהגדלת גירעון יעד, ואני חושב שצמצום גירעון ומאמץ להקטין אותו ככל הניתן הם יעדים ראויים. אבל, מעולם לא סברתי שהנושא הזה עומד בפני עצמו, שהוא לא קשור בפרמטרים כלכליים אחרים. למשל, יכול להיות שבמשק שיש בו שיעורי אבטלה של 10% יש הצדקה להגדיל את הגירעון כדי ליצור מקומות תעסוקה, כמעט במודל של הפירמה הפרטית – היא משקיעה בהנחה שההשקעה כדאית, בהנחה שהשקעה כדאית יוצרת מקורות שבאמצעותם ניתן לממן את הגירעון שיוצרים אותו.

דוגמה נוספת, אם מדובר בשיעורי עלייה גדולים, אתה משקיע בהון אנושי ובקליטת עלייה מתוך אותה הנחה, שההון האנושי הזה צובר נכסים כאלה ואחרים שבעתיד יאפשרו להחזיר את הגירעון. אצלנו נושא הגירעון הפך לפטיש, עד כדי כך, שקבעו בחקיקה ארבע שנים קדימה, בלי לדעת מה

הפרמטרים האחרים. חוקקו את חוק הפחתת הגירעון בשנת 1991 – אולי בשנת 1995 יבואו 200,000 עולים? אולי יגיעו שיעורי האבטלה ל-10%, 12%, 15%? אולי יהיה אירוע ביטחוני או כלכלי שיחייב דיון אחר? לא, זה משתנה יציב בחקיקה, לא מותנה בשום דבר אחר.

יש תחום אחד שיש בו תוואי ברור. אין הגדרה בחקיקה כמה תהיינה הכנסות המדינה עם מסים.

עוזי לנדאו (הליכוד):

אתה מציג את זה כאילו קובעים תנאי, כלומר כיצד זה יורד באופן מודרג על פני כמה שנים ושום דבר לא קורה.

חיים אורון (מרצ):

זה מה שקרה.

עוזי לנדאו (הליכוד):

מה שבצעם קורה, אתה מניח שדברים מסוימים יתרחשו – – – וכל הדברים האחרים, יפעלו בהם ההנחות כפי שהנחת, בתחום הגירעון אתה רוצה לצמצם. אם באמת אתה נתקל בתופעות חריגות, אתה יכול להביא מחדש דברים לכנסת, אתה יכול להגדיל את הגירעון.

חיים אורון (מרצ):

זה מה שעשינו, בדיוק זה מה שקרה. הרי לא גנבו את הגירעון מהצד. חבר הכנסת לנדאו, בדיוק התהליך שתיארת – מתרחש עכשיו. אתה יכול, כמובן, שלא לקבל את ההנמקות של הממשלה, למה היא חושבת שיש הצדקה להעלות מ-2.2% ל-3%. אבל זה בדיוק התהליך. באים ואומרים: הגענו לשנת 1994, שיעורי האבטלה גדולים, מאידך גיסא, המשק בצמיחה, ויכול להיות שיש מקום לעודד את תהליך הצמיחה הזו, להכניס עוד משאבים למשק בתשתיות, במשאב אנושי, בחוק עידוד השקעות הון, בצמצום פערים חברתיים וכו' וכו' וכו', ולכן אנחנו בעד שיעורי גירעון לא של 2.2%, אלא של 3%.

ואז אומרים לי, שיש שינוי בעקומה. בעצם, איש לא טוען ש-2.2% זה מספר קדוש יותר מאשר 3%, או מ-3.2%, שהיה בשנה שעברה. אבל אומרים שזה איתות על שינוי מגמה. וחבר הכנסת דן תיכון נאם פה נאום ארוך על מה יאמר העולם כאשר המגמה משתנית. וראה זה פלא, אני כבר שבע מהציטוטים של שר האוצר על מה שאומר העולם על כלכלת ישראל. ולמה אני שבע? כי מבחינתו, זאת הצדקה לאמירה – ובשעות הלילה מותר להתבטא בסגנון זה – אל תעשו גלים. העסק הולך בסדר, אל תסבכו את העניינים. אל תוסיפו פה ואל תקטינו שם, תנו לעניין לנוע.

אני לא יכול להכחיש, ואני גם שמח שיש כמה נתונים כלכליים בסיסיים חיוביים מאוד, ובצדם כמה נתונים חברתיים קשים מאוד. אני רואה את שני צדי המשוואה הזאת: את הנתונים הכלכליים החיוביים ואת הנתונים החברתיים הקשים. וגירעון הוא אחת הדרכים, לא הדרך היחידה.

אני גם תומך בגישה, שיש מקורות תקציביים בתוך התקציב, שיכולים לעמוד לשימושים אחרים מהשימושים של היום. למשל, 4.8 מיליארדים תשלום עלות העבודה למעסיקים לביטוח הלאומי.

היו"ר ר' אדרי:

חבר הכנסת אורון, אני מבקש לסיים.

חיים אורון (מרצ):

לכן, הוויכוח ברצינות עכשיו, לא בשביל לומר מה אתם אמרתם. מאבק על צמצום הגירעון הוא מאבק ראוי. מי שהופך אותו לציר המרכזי של הדיון הכלכלי, לנושא שבו מחליטים ראשונה וממנו גוזרים את הפרמטרים האחרונים – לפי דעתי, עושה שגיאה לא שונה בהרבה ממי שאומר: אין בעיה של גירעון, 3%, 4%, 5%, 6%, כמה שרוצים.

היו"ר ר' אדרי:

אני מודה לך, אדוני חבר הכנסת חיים אורון. אני מזמין את חבר הכנסת מיכאל איתן. שתי הסתייגויות, עשר דקות בדיוק.

חיים אורון (מרצ):

לא כך. אנחנו פועלים לפי שיטה של חמש דקות לכל הסתייגות.

היו"ר ר' אדרי:

חמש דקות, ואחר כך ימשיך שוב חמש דקות? טוב. חמש דקות להסתייגות אחת, ואחר כך חמש דקות להסתייגות השנייה.

מיכאל איתן (הליכוד):

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, אני מקבל את ההערה של חבר הכנסת אורון. כנראה אצטרך לסיים את ההסתייגות האחת, לחזור אל המושב שלי, שנמצא במרחק של כ-20 מטר, ולעלות פעם שנייה –

--

חיים אורון (מרצ):

אפרים גור נמצא.

מיכאל איתן (הליכוד):

זה יאמת את החישוב שעשיתי, שאם חברי הכנסת יגישו 2,000 הסתייגויות, וכל אחד מהם יצטרך ללכת הלוך וחזור בשל כל הסתייגות מרחק 40 מטר, אז 2,000 כפול 40 זה 80,000 מטר, כך שהם יעשו 80 קילומטר רק בהליכתם אל הדוכן וממנו.

חיים אורון (מרצ):

תחלק זאת ל-120 ותקבל פחות מקילומטר אחד לכל חבר כנסת. מה נורא בזה?

מיכאל איתן (הליכוד):

אין לי התנגדות.

לגופו של עניין, חבר הכנסת אורון, אנחנו קובלים על כך שהממשלה פוגעת בהתחייבויות של ממשלה קודמת ובהתחייבויות של הכנסת. ליציבות כלכלית יש משמעות כלכלית. אמינות כלכלית היא נכס. לעומת זאת, ממשלה שאינה יודעת לעמוד בלחצים, שההתחייבויות שלה אינן התחייבויות, זאת בעיה לא רק פוליטית, וזו לא רק בעיה של אמינות, אלא גם בעיה כלכלית.

עם כל הכבוד, אני לא מדבר כרגע על אמינות הממשלה בתחום ההתחייבויות המדיניות שלה, שזה פרק בפני עצמו. אני לא מדבר על אמינות הממשלה וראש הממשלה לגבי ההתחייבות הברורה שלו לבוחר, שלושה ימים לפני הבחירות, להעביר את חוק ביטוח בריאות ממלכתי, ולפני יומיים, אותו אדם שהעז לעמוד לפני ציבור הבוחרים ולהתחייב בפניו שהוא יפעל למען חוק ביטוח בריאות ממלכתי מורה ליושב-ראש ועדת העבודה והרווחה לעכב את החוק.

עזוב את הבעיות של האמינות. בוא נדבר על – אילו מטרות משרת הגירעון. הגשתם תקציב שהתחיל ב-113 מיליארד. מה היו 113 מיליארד אלה? זה היה 102 מיליארד של השנה הקודמת, מעודכנים ומותאמים לשיעור עליית האינפלציה; מ-113 מיליארד – --

אני רואה שזה מתחיל לתת את אותותיו בגרוני. בזמן שלא הסתייגתי כאן השתתפתי באיזה אירוע עם חבר הכנסת צוקר ועם חבר הכנסת זנדברג ואחרים ונאמתי שם. כך שהצרידות שלי היא לא רק תוצאה של הדיבור כאן באולם.

מ-113 מיליארד, שהם 102 מיליארד מעודכנים ומותאמים לאינפלציה, הגענו היום לתקציב של 126 מיליארד. ואני שואל אותך במלוא הכנות, ואני לא בא אליך אישית בטענה על הממשלה שאינה מייצגת בהכרח את הקו שלך. ממשלה שמדברת על הקטנת המעורבות שלה במשק, ממשלה שמצהירה ושר אוצר שמצהיר שהוא בעד מדיניות של הקטנת המעורבות הממשלתית – מה אנחנו רואים? תקציב המדינה עולה בשיעור ריאלי של למעלה מ-8% – – –

חיים אורון (מרצ):

אבל קטן חלק מהתל"ג משהיה בשנה שעברה.

מיכאל איתן (הליכוד):

אתה טועה. התמ"ג עלה בשיעור נמוך יותר מהתקציב, נכון? פחות מ-8%. על זה אין להתווכח. אז מה המסקנה? ששיעור התקציב לעומת התמ"ג השנה גבוה יותר. זה אינדיקטור למה? זה אינדיקטור לכך שמעורבות הממשלה גבוהה יותר לעומת מעורבותה בשנה שעברה. נכון?

חיים אורון (מרצ):

לא.

מיכאל איתן (הליכוד):

אז תסביר לי איך.

חיים אורון (מרצ):

תלוי מה המקורות.

היו"ר ר' אדרי:

חברי הכנסת, אני מבקש – – –

מיכאל איתן (הליכוד):

לא תלוי מה המקורות.

היו"ר ר' אדרי:

חבר הכנסת איתן, זה על חשבונך.

מיכאל איתן (הליכוד):

התקציב של 126 מיליארד זה תקציב הוצאה של הממשלה. כלומר, אחוז גבוה יותר של כספים יוצאים דרך הזרועות הממשלתיות ביחס לתמ"ג, לעומת אחוז הכספים שיצאו דרך הזרועות הממשלתיות בשנה שעברה. וזה אינדיקטור מאה אחוז – – –

היו"ר ר' אדרי:

אני מודה לך, חבר הכנסת מיכאל איתן.

מיכאל איתן (הליכוד):

רגע, תן לי – – –

היו"ר ר' אדרי:

אני מבקש לסיים במשפט; עוד משפט, אני מבקש.

מיכאל איתן (הליכוד):

עם כל הכבוד, אדוני היושב-ראש, דיבר פה לפני חבר כנסת עשרים וכמה דקות – – –

היו"ר ר' אדרי:

אני לא יודע מי דיבר עשרים וכמה דקות.

מיכאל איתן (הליכוד):

אתה לא יכול לקטוע אותי באמצע משפט.

היו"ר ר' אדרי:

סליחה, אני ביקשתי שתסיים במשפט. אני לא יודע מי דיבר 25 דקות.

חיים אורון (מרצ):

מי דיבר כך?

מיכאל איתן (הליכוד):

דיבר כאן חבר כנסת, לא משנה מי. אתה לא יכול לקטוע אותי באמצע משפט. אני אסיים; אז זה ייקח עוד משפט.

היו"ר ר' אדרי:

ביקשתי שתסיים במשפט; עוד משפט.

מיכאל איתן (הליכוד):

לכן, כאשר אנחנו מדברים על הפרת ההתחייבות של הממשלה, השאלה היא למה. אילו אמרת לי: אדוני, אנחנו מפירים את ההתחייבות על מנת להגדיל את הצמיחה, על מנת להביא לכך שבשנה הבאה אנחנו לפחות נצמצם את האבטלה – אבל אתה גם את זה לא אומר.

אחת ההצעות שלך, ובזה אני מסיים כמעביר ביקורת על דברך, אחד הרמזים שלך זה לפגוע באחת ההחלטות החשובות של הממשלה, להקטין את עלות העבודה. אתה מציע היום, או רומז על הצעה שהמשמעות שלה היא ייקור עלות העבודה. ואתה תשאל אותי אחר כך למה גדלה האבטלה. כך אתה רוצה להילחם באבטלה הגבוהה, על-ידי זה שאתה תייקר את עלות העבודה?

חיים אורון (מרצ):

— — — אם תוכיח

היו"ר ר' אדרי:

— — — תודה, אני מודה

מיכאל איתן (הליכוד):

— — — אני רוצה לשאול אותך איפה ההיגיון. אתה רוצה לומר

היו"ר ר' אדרי:

— — — לא, לא. אדוני

מיכאל איתן (הליכוד):

בזה אני מסיים.

היו"ר ר' אדרי:

אדוני, יש לך עוד הסתייגות.

מיכאל איתן (הליכוד):

בזה אני מסיים.

היו"ר ר' אדרי:

יש לך עוד הסתייגות.

מיכאל איתן (הליכוד):

אני מסיים; תוריד לי דקה מההסתייגות הבאה.

היו"ר ר' אדרי:

אני אביא זאת בחשבון.

מיכאל איתן (הליכוד):

אני שואל שאלה פשוטה, איך יכול להיות דבר והיפוכו? אם רוצים לצמצם את האבטלה, צריך להוזיל את עלות העבודה; אם מייקרים את עלות העבודה, מחירי התוצר, המוצרים יהיו יותר יקרים, לא יהיה אפשר למכור אותם, ובהכרח זה יביא ליותר אבטלה. אז אתה, מצד אחד, רוצה להילחם באבטלה, ומן הצד האחר אתה אומר: תייקרו את עלות העבודה. איך שני הדברים האלה יכולים לעבוד ביחד?

היו"ר ר' אדרי:

אני מודה לך, אדוני, חבר הכנסת מיכאל איתן. רשות הדיבור לחבר הכנסת אפרים גור. בבקשה, אדוני.

חיים אורון (מרצ):

אחריו?

היו"ר ר' אדרי:

אחריו – חבר הכנסת הירשזון; איננו. חברת הכנסת נעמי חזן – איננה. חבר הכנסת רן כהן – איננו. חבר הכנסת רענן כהן – איננו. חברת הכנסת ענת מאור – איננה; ולאחר מכן – חבר הכנסת דוד מנע.

חיים אורון (מרצ):

איננו.

היו"ר ר' אדרי:

איננו. אחריו – חבר הכנסת רון נחמן.

רון נחמן (הליכוד):

ישנו תמיד.

היו"ר ר' אדרי:

זה נכון. בבקשה, אדוני. רגע, רגע, חברי הכנסת, אני מבקש, אם יש ויכוח – לא כאן. רשות הדיבור לחבר הכנסת אפרים גור. בבקשה, אדוני.

אפרים גור (הליכוד):

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, כעת, לאחר שהצבעתי בדברי הקודמים על כישלונותיה של הממשלה הזאת בתחום העלייה ומניעת הנשירה, אדבר על אוזלת-היד והמחדלים של הממשלה בתחום הקליטה. אזכיר פעם אחר פעם שהממשלה הזאת הבטיחה הרים וגבעות לציבור העולים, אם רק אלה יצביעו בעדה ויעזרו לה לחזור לשלטון.

לא אוכל לשכוח כיצד המפלגות שמרכיבות את הממשלה הרעילו ושיסו את העולים נגד ממשלת הליכוד במהלך כל השנה שקדמה לבחירות לכנסת.

אני קובע באופן הקטגורי והמוסמך, שתעמולת בחירות הרסנית שניהלו מפלגות העבודה ומרצ בתקשורת הרוסית ובהופעות בפני העולים דכדכה באורח קשה את רוחם של העולים ופגעה במוטיבציה של היהודים ברחבי ברית-המועצות לעלות לישראל.

אני קובע באופן חד-משמעי ונחרץ, שהממשלה הזאת רימתה את העולים ועל-ידי כך ניפצה תקוות רבים מהם למצוא את מקומם הראוי בישראל תוך מיצוי פוטנציאל אינטלקטואלי ומקצועי אדיר שגלום בהם.

הממשלה, אדוני היושב-ראש, קבעה חמישה מדדים להצלחת קליטת העלייה: 1. תעסוקה הולמת; 2. דיור נאות; 3. חינוך ברמה גבוהה; 4. תנאי רווחה לחלשים; 5. השתלבות חברתית.

הממשלה נכשלה כישלון חרוץ בכל אחד מחמשת מרכיבים אלה. האבטלה בקרב העולים כפולה מאשר בכלל האוכלוסייה. למעלה מ-70% של העולים, בהם מדענים, רופאים, מהנדסים, מורים, אמנים ובעלי מקצועות חופשיים, אינם עובדים במקצועותיהם. שכר העולים העובדים ודמי הקיום של

הלא-מועסקים הוא שכר ירוד, ומביא אוכלוסיית עילית זאת לעוני מחפיר, שהשלכותיו החברתיות הן הרות אסון.

הממשלה לא פתרה את בעיות הדיור של העולים. מרבית העולים מתגוררים בשכר דירה פרטי, בקרוונים ובמסגרות מעבר, ומרבית הכנסותיהם הולכת למימון שכר דירה.

הפתרונות שהממשלה מציעה, הן בחלוקת דירות ציבוריות, הן במשכנתאות והן בהרחבת הסיוע בשכר דירה, אינם עונים על הצרכים ומותירים עשרות אלפי משפחות עולים באותו מצב אומלל ובלתי נסבל שבו הן חיות היום.

הממשלה הזאת, לא זו בלבד שלא שיפרה את תנאי החינוך של העולים, אלא פגעה באורח חמור ולעתים בלתי ניתן לתיקון בנושא זה. שעות עזר לתלמידים עולים קוצצו. רק שיטת מילדי העולים בבתי-ספר יסודיים ובחטיבות-ביניים מקבלים שעת עזר אחת, שהיא לעג לרש. אלפי ילדי עולים אינם לומדים כלל במסגרות חינוך כלשהן, ורבים מהם הופכים להיות נוער מנותק, חלקם בוחרים דרך פשע, עבריינות וזנות, וחלקם מנוצלים באופן מחפיר בעבודות דחק ובשטיפת כלים ורצפות.

הממשלה התעלמה לחלוטין מתנאי רווחה לחלשים. אילו תנאי רווחה מוענקים היום לחלשים אלה? לקשישים? לבודדים? למבוגרים? למשפחות חד-הוריות? טרגדיות מזעזעות מתרחשות במשפחות אלה. יאוש, חוסר תקווה, מצוקות נפשיות, התיסרויות, ובחלק מן המקרים אף התאבדויות.

השתלבות חברתית איננה, אדוני היושב-ראש, מנת חלקם של מרבית העולים, ובוודאי לא של המבוגרים שבהם. הקיטוב והניכור בין העולים לבין הוותיקים הולכים וגדלים, ויותר ויותר ותיקים מגלים יחס עוין לעולים חדשים וסבורים כי העולים אשמים במצבם הכלכלי והחברתי הרע.

חברי הכנסת, כל ילד עולה שני חי מתחת לקו העוני. כל קשיש עולה שני חי מתחת לקו העוני. מספר העולים המובטלים כפול משל הוותיקים. שכר העולים הוא כשליש מהשכר הממוצע במשק, משום שרבים מהם מועסקים בשכר המינימום, ובחלק מן המקרים אפילו מתחת לשכר המינימום.

קצבאות הזיקנה של העולים וגובה הבטחת ההכנסה נמוכות מאלה של עמיתיהם הוותיקים. המשכנתאות לדיור נשחקו בשל עליית מחירי הדירות ובשל עליית שער הדולר ביחס לשקל. הסיוע בשכר דירה נשחק בשל עליית מחירי שכר הדירה ובשל עליית שער הדולר. סל הקליטה שעולים מקבלים לכיסוי הוצאותיהם בשנה הראשונה איננו מספיק אפילו לכיסוי שכר דירה. אלה ועוד, שיפורטו וילובנו אחד לאחד בעת ההסתייגויות בהמשך, מביאים לכלל מסקנה, שהממשלה הזאת נכשלה כישלון חרוץ בנושא זה, שבאופן דקלרטיבי הציבה אותו כנושא בעל חשיבות עליונה לאחר נושא השגת השלום, ועל כן היא והתקציב המובא על-ידה אינם ראויים לאמון.

היו"ר ר' אדרי:

תודה לחבר הכנסת אפרים גור. רשות הדיבור לחבר הכנסת רון נחמן, בבקשה.

קריאה:

היו"ר ר' אדרי:

טוב, בסדר. חבר הכנסת דוד מנע, בבקשה.

דוד מנע (הליכוד):

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, התחלתי את דברי בהסתייגות הקודמת בנושא של העוני, וטענתי שבכל הנוגע לעוני צריך להילחם בתחומים שהם אך ורק בנושא התעסוקה. ברגע שאנחנו מקבלים את התוכנית, לדוגמה, של משרד העבודה והרווחה או של הביטוח הלאומי, לפגוע בקצבאות ולהתחיל בסלקטיביות, אחרי ששנים על גבי שנים נלחמנו על אוניברסליות של הקצבאות, אני חושב שאין טעות גדולה מזאת.

איך אפשר להילחם בעוני? לדוגמה, אני חושב שכאשר מדברים על העוני, הוא מתרכז במוקדי אבטלה, הוא מתרכז בעיירות פיתוח, הוא מתרכז בשכונות בפאתי הערים, שם יש בעיות חברתיות קשות. שם מתרכז העוני, שם זה העוני. איך פותרים, בסופו של דבר, את הבעיה הזאת? לדוגמה, אם נחדש את מפעל ההזנה בבתי-ספר באותם מקומות, פתרנו חלק גדול מבעיית העוני. אם ננהיג יום לימודים ארוך בבתי-ספר באותם מקומות – זה, לדוגמה, חלק מהמאבק בעוני.

אם, לדוגמה, נעניק מעמד של אזורי פיתוח ביישובים שונים – אם, לדוגמה, נסווג ערי פיתוח דרומית לאשקלון, או צפונית לעכו, כל מי שבא לגור שם, כל מי שבא להעביר מפעל לשם, מקבל מעמד של אזור פיתוח א'. אפשר לקבוע אזורי פיתוח על-פי מסלולים שונים. אפשר לקבוע שיישוב מסוים ייחשב אזור פיתוח א' לצורכי חינוך, לצורכי מס הכנסה ולצורכי תעשייה. אפשר לקבוע שבירושלים יש בעיה של תעסוקה, הרי לעיר יהיה סטטוס, מעמד של אזור פיתוח א' לעניין התעשייה, או לתחומים אחרים בכל מיני ערים ובכל מיני יישובים. הקביעה הכללית של חוק ערי ואזורי פיתוח יכולה להשתנות, וזה, כמובן, יוסיף להוצאת האנשים ממעגל העוני.

אי-אפשר, לדוגמה, לבוא ולומר שאנחנו רוצים לפתור את הבעיה של הקשישים – אמרו שמגדילים את הקצבאות לקשישים ב-3.6%, כאשר המדד לפני חודש וחצי היה 1.6%, והחודש 0.8%. כבר שחקנו חלק מהקצבאות. אם אנחנו אומרים שהקשישים ומשפחות ברוכות ילדים הם מרכיבים מרכזיים בעוני, זה אומר שאנחנו חייבים להגדיל באופן ריאלי את הקצבאות לקשישים. כאשר אני מדבר על אופן ריאלי, זה 7%–8%, זה ישנה את מפת העוני, זה יוציא קשישים ממעגל העוני; כנ"ל לגבי משפחות ברוכות ילדים.

אני רוצה להתריע על דבר אחד. רוצים, מחר, להשוות בקצבאות. אני עדיין חושב שאם יש משפחות שבהן חייל, בן, שירת בצה"ל, המשפחה הישראלית הזאת זכאית להעדפה על משפחה שהבן שלה לא שירת בצה"ל, ואני מדבר פה על כל האוכלוסייה הישראלית. יכול להיות שבמקום לשרת בצה"ל

ישרת בשירות לאומי אחר, שנתיים, שנתיים ומשהו. אני חושב שזאת טעות ממדרגה ראשונה להשוות את הקצבאות.

דבר שני, הנושא של שיקום שכונות. הממשלה התחילה בשיקום השכונות ב-1977; מנחם בגין בזמנו, יגאל ידין, זיכרוננו לברכה, ואחרים. אני חושב שהם עשו שינויים בשכונות שיקום. השינויים התבטאו בשני תחומים: התחום הראשון הוא הבנייה, הרחבת בנייה; התחום השני הוא התחום החברתי. נעשתה עבודה גדולה מאוד בתחום הבנייה; נעשתה עבודה בתחום החברתי, אבל לא מושלמת. חייבים לפעול כך, ששכונות שיקום יגיעו לרמה של שכונות אחרות, מבחינה חברתית. כי כל שקל שנשקיע היום יחסוך לנו עשרות שקלים בעתיד בשיקום, בגמילה וכדומה, של צעירים שיכולים להיסחף למעגלי פשע, מעגלי סמים וכדומה.

לגבי הנושא של יום לימודים ארוך בבת-הספר, שמחזיקים את הילד משעה 08:00 עד שעה 16:00, 16:30 ו-17:00, כפי שקיים לדוגמה באנגליה, בשבדיה, כפי שקיים במתקנות שבמדינות המערב; אני חושב שאם אנחנו משקיעים שקל בחינוך, אנחנו נרוויח עשרות שקלים בעתיד, ולא נצטרך לשקם את האנשים. תודה.

היו"ר ר' אדרי:

תודה. אני מזמין את חבר הכנסת רון נחמן. בבקשה, אדוני.

רון נחמן (הליכוד):

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, הממשלה אמרה שהיא תשנה את סדר העדיפויות. היא שינתה את סדר העדיפויות. ובתוך שנה-וחצי, אולי פחות, היא העבירה למעלה ממיליארד שקלים לקופת-החולים. באמת שינוי בסדר העדיפויות.

השכם והערב טוענת הממשלה, שהיא הפסיקה את הבזבז של ההשקעות של מיליארדים ביהודה ובשומרון, ואת הכסף היא לוקחת ומשקיעה לרווחתם של כלל תושבי ישראל. אני שואל אתכם, חברי הכנסת: כמה זמן אפשר למכור אותה סחורה? פעם אחת, פעם שנייה ופעם שלישית ממחזרים את הסחורה הזאת. איזה מין דבר זה שבאים ומספרים לעם ישראל: עשינו סדר עדיפויות חדש, והיום אנחנו לוקחים את הכספים ש"נשפכו" ובזבזו בהתנחלויות, לטובת כל עם ישראל. פעם אחת צריך כבר לומר שהשקר הזה חייב להיחשף.

כמה בנו ביהודה ובשומרון? כל שנה בנו בין 8% ל-10% מכלל הבנייה בארץ. לא בנו יותר ולא בנו פחות. היו שנים, גם בממשלות שהיו ממשלות אחדות, שבנו פחות. אבל אם ניקח את כמות הדירות שבנו בכל מדינת ישראל בזמן העלייה הגדולה ותוך כדי העלייה הגדולה, ניווכח שכמות הדירות ביהודה ובשומרון נשמרה באותה פרופורציה, בין 8% ל-10%.

אבל הרי הפסיקו את הבנייה. הפסיקו לבנות ולפתח. אז הדבר היה נכון בתקציב 1992, כאשר הממשלה הוקמה, ב-13 ביולי 1992, עד דצמבר 1992. אני מבין את המדיניות הזאת שאמרה: בואו

נפסיק, ולא נבנה עוד. אז לקחו את הכסף, ובשנת התקציב 1993 לקחו את הכספים שהיו כתוצאה מכך שהפסיקו את הבנייה של אותן דירות. ולא רק ביהודה ובשומרון, בכל הארץ הפסיקו; הרי הפסיקו גם בדימונה ובבאר-שבע, בנצרת, בכל מיני מקומות במדינת ישראל הפסיקו את הבנייה הזאת, ואמרו: בואו נחסוך, כי עולים לא יגיעו לא לגליל ולא לנגב. הם גם לא יגיעו למקומות אחרים במדינת ישראל בגלל מדיניות הממשלה, שרוצה לרכז אותם דווקא במרכז הארץ ולא בפריפריה.

אם אנחנו לוקחים את כל הכספים הללו, אנחנו מגיעים למסקנה, שבתוך שנת הכספים 1993, עם חצי השנה של 1992, בעצם לקחו את כל הכסף שהיה אמור להיות מוזרם להמשך הבנייה בהיקפים שהממשלה הקודמת החליטה עליהם, והפסיקו. נגמר, אין עוד כסף לקחת. אי-אפשר לומר סדר עדיפויות. מה ייקחו? 40 מיליון שקלים של מס הכנסה מהתושבים של יהודה ושומרון? זה מה שמציל את סדר העדיפויות במדינת ישראל?

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, אישרנו בוועדת הכספים 650 מיליון שקלים רזרבות שנשאר מתקציב העלייה. 650 מיליון שקלים נשאר ברזרבות בנושא קליטת העלייה. הרי זה הבלוף הגדול, השקר הגדול של הממשלה. קיבלו 2 מיליארדי דולר כספי ערבויות. עד היום אין להם תוכניות. אולי חברת החשמל תיקח מיליארד דולר בשביל לבנות את תחנות הכוח ופרויקטים אחרים שלה; אולי לטלקומוניקציה.

הייתי בארצות-הברית, סיפרתי לאנשים שאין תוכניות. האנשים נדהמים. מזל של הממשלה הזאת שלקחו חצי מיליארד דולר, שטוענים שהושקעו ביהודה ובשומרון, מתוך הערבויות של 2 מיליארדי דולר, והיום רק 1.5 מיליארד יצטרכו להחזיר. אבל הכסף לא מושקע. זה כסף שצריך להיות מושקע ולהביא רווחים, כדי שאפשר יהיה להחזיר אותו. אינני מדבר על הריבית, אלא על הקרן. זה הבלוף הגדול של מדינת ישראל. עושים תקציב שבנוי על 120,000 עולים בשנה. אתה יודע, חבר הכנסת גור, כמה באים עכשיו, 60,000, 70,000?

אפרים גור (הליכוד):

75,000.

רון נחמן (הליכוד):

75,000. היתרה בין קליטת 75,000 לבין קליטת 120,000, זה סכום הכסף שנשאר בקופה צדדית, כמו בהסתדרות. יש בהסתדרות קופה, שם זו קופה סודית. אבל פה זו קופה גלויה. ואז ישבנו גם אתה וגם אני בוועדת הקליטה ושאלנו: האם הכסף הזה הולך לתגבור החממות הטכנולוגיות? לא. האם הוא הולך להפחתת המסים על העולים הבודדים הזקנים שמגיעים מרוסיה, כדי לשפר להם את תנאי החיים, להביא להם עכשיו אולי תנורים, שמיות, תנאים טובים למגורים שלהם? לא. 650 המיליון האלה הם עודפים שהועברו משנת 1992. ואנחנו נצטרך ב-1994 לטפל בעודפים משנת 1993, וב-1995 נצטרך לטפל בעודפים משנת 1994. וככה זה הולך. כי הבלוף נמשך. לוקחים קופה ואומרים: זה הסך הכול. ואנחנו יודעים מראש שתישאר כאן יתרה. את היתרה הזאת נעביר ונשחק בה אחר כך לכל מיני דברים.

אני רוצה לומר עוד משפט בנושא הגירעון. מאוד מאוד מצער, ותסכים אתי, אדוני היושב-ראש, אני מכיר את העמדות שלך, לגבי החוק של צמצום הגירעון. אתה תמכת בזמנך בכך שצריכים להביא את הגירעון של הממשלה בתקציב לאפס. היום, במקום לרדת ל-2.2% יורדים ל-3% או ל-3.2%.

דן תיכון (הליכוד):

עולים, לא יורדים.

רון נחמן (הליכוד):

אני אומר, שממה שהיה 3.3% יורדים ל-3%, במקום ל-2.2%. הרי זה המשך של הבלוף, המשך של ההונאה הגדולה. אני חושב שהכנסת כולה צריכה להיות מאוחדת, אדוני היושב-ראש, להוריד סעיף כזה, ללכת באותו נתיב שקבעו הממשלות הקודמות ולצמצם את הגירעון, כדי שנוכל לעמוד גם כלפי העולם ולהגיד: יש לנו כלכלה לא בולשביקית, לא סוציאליסטית, אלא כלכלה חופשית.

היו"ר ר' אדרי:

תודה לחבר הכנסת רון נחמן. חבר הכנסת אברהם פורז – איננו. חבר הכנסת דוד צוקר – איננו. חבר הכנסת חיים קופמן – איננו. חבר הכנסת מאיר שטרית – איננו. חבר הכנסת סילבן שלום – איננו. רשות הדיבור לחבר הכנסת מיכאל איתן. בבקשה, אדוני.

אפרים גור (הליכוד):

מיכאל איתן (הליכוד):

מפרקים את הקבוצות לחברים בודדים, והן הולכות לפי האל"ף-בי"ת. ההסתייגות הראשונה היא לסעיף, בהסתייגות השנייה באה קבוצה לחלופין, בשלישית – לחלופי חלופין, וקיימת הרביעית. מאחר שלך, חבר הכנסת אפרים גור, יש ארבע הסתייגויות בסעיף הזה – כעת אנחנו דנים בסבב השני, אלה שיש להם הסתייגות לחלופין – ואתה תהיה היחיד שיש לו שלוש וארבע, לכן תדבר על שתי ההסתייגויות רצוף, כי בהסתייגות הרביעית לא יהיה עוד אף אחד בסבב שלך.

היו"ר ר' אדרי:

שתי שניות הלכו לך על ההסבר.

מיכאל איתן (הליכוד):

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, אני רוצה להבין כיצד מתכוון חבר הכנסת חיים אורון לצמצם את האבטלה על-ידי העלאת עלות העבודה.

חיים אורון (מרצ):

אני אגיד אחר כך.

מיכאל איתן (הליכוד):

אני מוכן גם לנדב הסתייגות אחת משלי כדי לתת לך כאן את רשות הדיבור, על מנת להבין את הפלא הזה. אני מבין דבר פשוט: כשיש מפעל מסוים, ויש לו עובדים שצריכים לייצר מוצר מסוים, ועלות העבודה היא X שקלים, יושב בעל המפעל, עושה תמחיר ואומר: חומר הגלם עולה לי כך וכך, ההוצאות השונות הקבועות עולות כך וכך, ההוצאות האחרות כך וכך, ובין השאר יש מרכיב אחד ששמו עלות העבודה, ועלות העבודה היא X שקלים. ואז הוא קובע את מחיר המוצר. אנחנו יודעים שבמחיר מוצר מסוים הוא מסוגל למכור יחידות. מחר בבוקר, על-פי הצעתו של חבר הכנסת חיים אורון, יצטרך באותו תמחיר, באותם תנאים בדיוק, לכתוב ליד עלות העבודה Y במקום X, ו-Y גדול מ-X. מה התוצאה? מחיר המוצר יהיה גבוה יותר.

מה יקרה בפועל? יכולת המכירה תהיה נמוכה יותר, כי במחיר גבוה יותר, בתנאים שווים, יכולת המכירה של אותו מוצר תהיה נמוכה יותר. למה? כי כשהוא יהיה יותר מדי יקר, יהיו כאלה שלא יוכלו לקנות אותו, יהיו מוצרים חלופיים שיקנו אותם, ואותו מפעל יראה פתאום שבמחירים גבוהים יותר הוא לא יכול לשווק את כל הסחורה.

ואז, מה יעשה בעל המפעל? הוא יגיד: רגע אחד, אני לא יכול לשווק כמות גדולה כל כך, אין לי צורך בכל כך הרבה עובדים, אני חייב לצמצם את מספר העובדים. ואז הוא ישלח הודעות פיטורים, ואם תהיה לו קצת מוטיבציה להסביר לעובדים, הוא יכתוב בהודעת הפיטורים: שלום רב, עובד יקר. מאחר שהממשלה קיבלה את הצעתו של חבר הכנסת חיים אורון והעלתה את עלות העבודה, אין לי אפשרות אלא להעלות את מחיר המוצר. לצערי הרב, ההזמנות קטנו, אין לי הזמנות במספר שיצדיק את מספר הפועלים שהיה קודם לכן. ולכן, עם כל הכאב והצער, אני נאלץ לצמצם את הייצור ולהתאים אותו לתנאים החדשים, כאשר עלות העבודה גבוהה יותר, ולכן אין לי ברירה אלא להביא לפיטוריהם.

הממשלה נכשלה עד כה כישלון טוטלי בתוכניותיה להקטנת האבטלה, ואני רוצה להזכיר לכם וגם לקהל שצופה בנו: בארץ יש היום 10.5% אבטלה. ממשלת הליכוד, כאשר היא קלטה 400,000 עולים, הגיעה בסך הכול ל-11%. אם אז לא היתה עלייה גדולה כל כך, או עלייה בממדים של היום, שיעור האבטלה היה 8%, 9% במקסימום.

חיים אורון (מרצ):

האבטלה התחילה לעלות לפני העלייה.

מיכאל איתן (הליכוד):

נכון, אבל היא לא הגיעה לממדים כאלה.

חיים אורון (מרצ):

היא הגיעה ל-11%.

מיכאל איתן (הליכוד):

אתם הבטחתם והתחייבתם לציבור הבוחרים, שאצלכם לא תהיה אבטלה גדולה כל כך. ובינתיים פחתה העלייה, וכל אחד מאתנו יודע שכאשר יש ירידה בממדי העלייה, יש יכולת גדולה יותר של המשק לצמצם את ממדי האבטלה. זה דבר ברור, ולכן התוצאות שלכם מאכזבות. אתה לא מודה בכך שהתוצאות מאכזבות?

חיים אורון (מרצ):

הן לא מספיק טובות.

מיכאל איתן (הליכוד):

בסדר. בלשון האופוזיציה, בלשוני – התוצאות הן מאכזבות. בלשון הקואליציה, אתה עצמך אומר שהתוצאות אינן מספיק טובות. בוא נאמר שאנחנו מסכימים: התוצאות אינן מספיק טובות, הממשלה פעלה לא מספיק טוב. ואני בלשוני: הממשלה פעלה מתחת למה שהיתה צריכה לעשות, וזו סיבה טובה להעיר לה, לנזוף בה גם בתחום הזה. אני שמח שאתה הוגן ואומר לי: נכון.

אבל, אתה חייב לי תשובה, ואולי גם לבייגה שוחט, שאני בנקודה הזאת מצדד במדיניותו. אתה חייב תשובה, לשנינו אתה חייב תשובה.

חיים אורון (מרצ):

אני רוצה לענות לך.

מיכאל איתן (הליכוד):

אם האבטלה, למרות 4.8 מיליארדים, היא 10.5%, מה יהיה כאשר תגדיל את עלות העבודה? הממשלה תיכשל עוד יותר, ואתה עלול להמיט עליה, מבחינה זו, ועל המשק כולו – אני לא רוצה להגיד "שואה", אנחנו כל הזמן אומרים "שואה" – מכה יותר קשה, ביקורת יותר קשה.

היו"ר ר' אדרי:

אני מודה לך, אדוני, חבר הכנסת מיכאל איתן. אני מזמין את חבר הכנסת אפרים גור לשתי הסתייגויות. בבקשה.

חיים אורון (מרצ):

ואחריו?

היו"ר ר' אדרי:

ההסתייגות לסעיף 2 פרק ב'.

חיים אורון (מרצ):

היו"ר ר' אדרי:

אנחנו נחזור אחר כך להסתייגות לחלופין לסעיף 2.

אפרים גור (הליכוד):

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, הבעיה הקשה של משפחות העולים בשנתן הראשונה בישראל היא בעיה קיומית. לפני בעיות תעסוקה, דיור, חינוך, משכנתאות ועוד נאלצים העולים להבטיח אוכל לעצמם ולילדיהם. הסיוע שמקבלים העולים מן הממשלה בשנה הראשונה הינו בצורת סל קליטה,

שהונהג מחודש ספטמבר 1989. גובה סל הקליטה שמקבלים העולים לצורך כיסוי הוצאות שכר דירה, כלכלה, הוצאות חינוך, תחבורה ציבורית, הוצאות רפואיות, הוצאות לרכישת ציוד ראשוני לבית, הוצאות ביגוד והנעלה, הוצאות חשמל, גז, מים, טלפון, ועד הבית ועוד איננו מכסה את עלות שכר הדירה בלבד, ומשמעות הדבר היא שלכל יתר הצרכים לא נותר לעולים כסף, כדי לחיות.

שום אוכלוסייה במדינת ישראל לא נפגעה ברמת הכנסתה וביכולת קיומה כמו אוכלוסיית העולים. אילו היתה אוכלוסייה כלשהי נפגעת בעשירית ממה שנפגעו העולים, היתה נגרמת תסיסה חברתית וציבורית חריפה מאוד, עד כדי השבתת מגזרים שלמים, הפגנות רחוב, סגירת כבישים ועוד, וזאת עד אשר היתה הממשלה נכנעת ומפצה את הקבוצה הנפגעת בשיעור השחיקה בהכנסתה.

הסכום שניתן היום למשפחה בת שתי נפשות הינו 12,500 שקל, ולמשפחה בת חמש נפשות – 15,600 שקל. זאת בהשוואה לסכום של 21,000 שקל, שניתן למשפחה בת שלוש נפשות לפני ארבע שנים, עם הפעלת מסלול הקליטה הישירה.

אם היו מצמידים למדד יוקר המחיה את הסכום ההתחלתי של 21,000 שקלים, סל הקליטה היה צריך לעמוד היום על כ-34,000 שקלים. משמעות הדבר היא, שהשחיקה בערך סל הקליטה בארבע השנים האחרונות היתה בכ-120%.

אדוני היושב-ראש, שכר דירה לחודש עולה באזורים פריפריאליים 400-450 דולר. אם מכפילים את הסכום הזה ב-12, אנו מגיעים ל-4,800 דולר. מוסיפים על זה 400 דולר דמי תיווך, 400 דולר שכר טרחת עורך-דין, ומגיעים לכ-5,600 דולר. נכפיל 5,600 דולר בשער של 2.97 שקלים לדולר, ואנו מקבלים 16,632 שקלים.

אני מזכיר, סכום סל הקליטה למשפחה בת שלוש נפשות הינו 15,600 שקלים. אני שואל את הממשלה, אני שואל את עצמנו, חברי, חברי הכנסת, כיצד אתם חושבים שמשפחות אלה יכולות לחיות? כיצד אתם חושבים שיוכלו להאכיל את ילדיהן? כיצד יוכלו לדאוג למלבושם, לספרים לבית-הספר, לאגרות חינוך, לתחבורה ציבורית, לתרופות ועוד?

כתוצאה מן השחיקה העצומה בערך סל הקליטה וחוסר יכולתם של העולים להתקיים במצב זה, הגשתי הצעת חוק שמטרתה לקבוע כי סל הקליטה לא יפחת, הוא או מרכיב ממרכיביו או קצב נתינתו, ממה שהיה ב-1 בספטמבר 1990, בתוספת הפרשי הצמדה עד היום.

הצעת חוק זו עברה בקריאה טרומית לוועדת העלייה והקליטה להכנתה לקריאה ראשונה. בישיבת הוועדה שהתקיימה ב-29 בנובמבר הבטיח יושב-ראש הוועדה, חבר הכנסת עמנואל זיסמן, שתמך בחוק, כי יסיים את הכנת החוק באופן שיונח על שולחן המליאה עד 15 בדצמבר, כדי להספיק להביאו לאישור בקריאה שנייה ובקריאה שלישית ולבטא אותו בתקציב החדש.

לתדהמתי, הפר חבר הכנסת זיסמן את הבטחתו, ככל הנראה בלחץ מפלגתו, ולא סיים את תהליך ההכנה של החוק.

אני רוצה להזכיר בקשר לזה את העובדה, שחוק סל הקליטה הוגש לכנסת ערב הבחירות על-ידי שניים מחברי מפלגת העבודה. לא תאמינו מי היו שני חברים אלה – שר האוצר דהיום בייגה שוחט ויושב-ראש ועדת הכספים דהיום חבר הכנסת גדליה גל.

אני שואל, אם כוונתם לא היתה דקלרטיבית, לצורכי בחירות והטעיה, מדוע נאה דורש ואינו נאה מקיים? אם הם סברו שמצב העולים כה קשה וגובה סל הקליטה אינו מאפשר את קיומם, מדוע אינם תומכים בחוק זה היום, כאשר מצב העולים רק החמיר והם זקוקים לכל שקל נוסף כחמצן לנשימה?

אדוני היושב-ראש, למען ההגינות, נכון שסכומי סל הקליטה נשחקו לא רק בתקופת הממשלה הזאת. הם התחילו להישחק ולהצטמצם בזמנה של ממשלת הליכוד. אולם אז היתה עלייה של כ-200,000 עולים מדי שנה, ולמדינה לא הספיקו התקציבים כדי להגדיל את סכומי סל הקליטה. מה גם שהממשלה הקודמת, בין היתר בשל התנהגות האופוזיציה של אותם ימים, לא קיבלה ממשלת ארצות-הברית ערבויות בסך 10 מיליארדי דולרים לקליטה.

לעומת זאת, מספר העולים עתה עומד על כ-75,000 עולים לשנה. ארצות-הברית של אמריקה העניקה לישראל ערבויות בסך 10 מיליארדי דולרים לקליטה.

אתם הבטחתם לעולים כי תשפרו את מצבם. בשם אלוהים, אני שואל אותך, אדוני יושב-ראש ועדת הכספים, שהיית בין מגישי חוק זה: מדוע אינך ואינכם תומכים בחוק זה עכשיו? מדוע אינכם ממלאים את הבטחתכם?

שלא מטעמים פוליטיים-מפלגתיים אלא מטעמים אנושיים-הומניים וציוניים-לאומיים, אני מבקש מכם כי תגדילו את סל הקליטה, תאפשרו קיום מינימלי לעולים, שהם קבוצה חסרת מגן מבחינה פוליטית וממלכתית. אני מודיע לכם, כי אם לא תעשו כן, הם יורידו אתכם מן השלטון כשם שהעלו אתכם לפני שנה-וחצי, וכיום הם חשים מה גדולה היתה טעותם. תודה.

היו"ר ר' אדרי:

תודה לאדוני חבר הכנסת אפרים גור.

אנחנו עוברים להסתייגויות לחלופין לסעיף 2. רשות הדיבור לחבר הכנסת חיים אורון, בבקשה; אחריו – חבר הכנסת מיכאל איתן.

חיים אורון (מרצ):

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, אני רוצה להקדיש את חמש הדקות העומדות לרשותי לוויכוח על עלות העבודה שניהל אתי קודם חבר הכנסת מיכאל איתן.

אולי אקדים רק הערה אחת שקשורה בידידינו, אלה שמצלמים אותנו עכשיו. חבר הכנסת דן תיכון אמר ש-100,000 איש רואים אותנו. אני לא יודע אם 100,000 או 200,000 או רק 50,000. אני בטוח שיש מקום אחד לפחות ששם לא רואים אותנו, כי פשוט לא קולטים אותנו.

מיכאל איתן (הליכוד):

יש לי רושם, שחלק מהם אפילו חולמים עלינו.

חיים אורון (מרצ):

אולי יש כאלה שחולמים עלינו, אבל מסיבות אחרות. כי, למשל, במקום שבו אני גר, בקיבוץ להב, לא קולטים אותנו. מבחינה זאת, אם חולמים עלי הרי זה בלי קשר לשידורי הטלוויזיה.

פיני בדש (צומת):

אני מזמין אותך לצפות בטלוויזיה אצלי.

חיים אורון (מרצ):

אני רוצה לחזור לוויכוח על עלות העבודה. חבר הכנסת איתן, הטיעון שלך נכון מאוד. אבל אם ממשיכים בו, אפשר לטעון אותה טענה גם לגבי המס, ולא רק לגבי ההשתתפות בעלות העבודה.

אם נוריד את המס ב-10%, וב-10% נוספים, ולחלוטין, ללא ספק יגבר כושר התחרות של מי שמייצר אותו מוצר זול יותר. בכל זאת, גם אם יש בינינו ויכוח, ואתה תציע שיעורי מס קצת יותר נמוכים, ואני אציע אולי שיעור מס לא יותר נמוך ממה שקיים היום, אתה תבוא ותאמר: רגע, מוכרח להימצא פה איזון בין העלות של המוצר כאשר המס כלול בתוכו, כאשר המסים כולם כלולים בתוכו, ובין עלות המוצר ללא מס.

אותו שיקול בדיוק קיים כאשר מדובר בעלות העבודה. זה פטנט שהומצא לפני כשמונה שנים. לפי חישובים מסוימים הושקעו בו כבר, יחד עם 4.8 מיליארדי שקלים השנה, קרוב ל-30 מיליארד שקלים. אני מחפש שנה אחרי שנה איש מקצוע אחד שיבוא ויגיד לי, שהוא מוכן להגן על כך שהשקעה זו היתה ראויה לעומת השקעה אחרת, כי זאת השאלה. האם ניתן היה באותם 30 מיליארד שקלים, או באותם כמעט 5 מיליארדי שקלים של תקציב 1994, או בחלקם, לבוא ולהגיד שאפשר להשקיע אותם באופן אחר למטרות צמיחה, לא למטרות צריכה?

מיכאל איתן (הליכוד):

איזה, למשל?

חיים אורון (מרצ):

למשל, לו היית בא ואומר: אני רוצה להשקיע בפיתוח יזמות או בקליטת עולים מדענים או בפיתוח עסקים קטנים, ורק בתחום העולים אני מסוגל לסמן תוכניות קונקרטיות בערך ב-100 מיליון שקלים. והיית אומר: אני לוקח 100 מיליון שקל מהתחום הזה ומייעד אותם למטרה הזאת.

כל שר שהופיע בוועדת הכספים במהלך החודשים האחרונים, שאלתי אותו: תגיד, אם היה לך סכום כסף נוסף להשקעות, האם היו יעדים ראויים שאתה היית משקיע בהם נוסף על הסכומים שמופיעים פה עכשיו בתקציב המדינה? וכל שר היה אומר לך: כן, בפיתוח תיירות, בפיתוח כבישים, בפיתוח אנושי וכו' וכו'.

כמו כל ויכוח מהסוג הזה, הוא לא ויכוח של כן ולא. הוא ויכוח בין אלטרנטיבות. היום, בפגישת חברי מרצ עם שר האוצר אמרנו: תשאיר את עלות העבודה, אבל תעלה ב-0.5%. המעסיקים ישלמו לא 2.2%, כפי שהם משלמים עכשיו, אלא 2.8%. כך ייווצר מקור, חבר הכנסת איתן, של בין 600 ל-800 מיליון שקלים.

אני לא מציע לשנות כיוון במאה אחוז, אבל אולי 600-800 מיליון שקלים יכולים לגמור את כל המשברים האלה; היו אחרים במקומם, אני יודע, אבל לכמה יעדים רציניים בתחום שעליו דיברנו עכשיו. אז אומרים לי: לא, אסור לגעת בזה, כי זה יאותת, זה גורם לגירעון, וגם שר האוצר אומר: תשמע, אם זה לא היה 4.8 – – –

דן תיכון (הליכוד):

למה – – –

חיים אורון (מרצ):

אבל אתה יודע שכל אחד מאתנו משתמש בהנמקות פעם כן ופעם כן.

דן תיכון (הליכוד):

אבל הוא לא עקבי.

חיים אורון (מרצ):

אבל הוא לא עקבי, כי גם כשחבר הכנסת מיכאל איתן אומר שיש רציפות ממשלתית, בכל זאת, למרות הרציפות, מפחיתים מס הכנסה השנה, ואני תומך ברפורמה במס הכנסה. יש לי הערות לגביה, כי הייתי בעד מדרגה נוספת, ונדבר על זה מחר, אבל המדיניות בתחומים הללו משתנה ממשלה לממשלה, בחקיקה, עם התהליך הדמוקרטי, וכך אנחנו משפיעים על הכיוון.

אבל אני רוצה לומר משפט אחרון על עלות העבודה. אני חושב שהכלי הזה לא הוכיח – כדי להתבטא בשיא הזהירות – את יעילותו, ובכל זאת דובר כבר בסכום שהצטבר להיקפים עצומים בכל קנה מידה, ויש כלים אחרים שהוכיחו יעילות רבה יותר, ולו היו מקצים להם משאבים, לדעתי היינו מקבלים תשואה טובה יותר להון המושקע.

היו"ר ר' אדרי:

אני מודה לך, חבר הכנסת חיים אורון, על שעמדת בזמן שהוקצב לך.

רשות הדיבור לחבר הכנסת מיכאל איתן. בבקשה. אדוני חבר הכנסת מיכאל איתן, אם רצונך בכך, אני חושב שאתה יכול לנמק פעמיים, גם את ההסתייגויות לסעיף 2 לחלופי חלופין.

מיכאל איתן (הליכוד):

אני אסתפק עכשיו בתשובה ואחר כך אגש לנושא אחר.

היו"ר ר' אדרי:

אתה לא רוצה לעשות זאת ברציפות.

מיכאל איתן (הליכוד):

מספיקה לי אחת.

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, חבר הכנסת אורון, אני חייב להתייחס לשתי הנקודות שאתה העלית. הנקודה הראשונה – כאשר אנחנו מדברים על עלות העבודה, אנחנו פוגעים באחד המרכיבים של היקף העבודה. צריך להיות היגיון מסוים: כשדבר מסוים עולה ביוקר, הרי השימוש בו, הרצון לרכוש אותו נהיה קטן יותר. זה ההיגיון, אין מה לעשות נגד ההיגיון הזה. כאשר עלות העבודה היא גבוהה, הרצון לרכוש אותה נהיה קטן יותר, והתוצאה – אבטלה גדולה יותר.

חיים אורון (מרצ):

זה נכון בתיאוריה – – –

מיכאל איתן (הליכוד):

אין מה לעשות, זה כך, אי-אפשר לשנות את זה.

חיים אורון (מרצ):

יש עובדה.

מיכאל איתן (הליכוד):

לגבי הנושא של מע"מ – במע"מ יש לו גם השלכות, אבל במע"מ הוא לא פתרון נקודתי שמגיע כמו עלות העבודה ביחס לאבטלה. יש לו ללא ספק השלכות, אבל יש לו השלכות נוספות.

חיים אורון (מרצ):

לא דיברתי על מע"מ.

מיכאל איתן (הליכוד):

אמרת: כמו שאתה מציע הפחתה בעלות העבודה, תציע הפחתה במע"מ, ממילא – – –

חיים אורון (מרצ):

אמרת: במס.

מיכאל איתן (הליכוד):

בכל מס. אז אני אומר: יש השלכות מיידיות, או יותר אפקטיביות. כאשר אתה הולך למע"מ, אתה מייצר תגובת שרשרת בנושאים שונים. כאשר הלכת לעלות העבודה, זה היה המקום הכי מדויק, עד כמה שניתן לדייק, על מנת לטפל בבעיית התעסוקה והאבטלה, וזאת היתה המגמה.

ועכשיו אני רוצה לדבר אתך על האלטרנטיבה. ראה, אתה אומר: אולי אנחנו נציע שימושים טובים יותר, לטפל בבעיית הצמיחה ובצמצום האבטלה. ומה אתה אומר? אתה אומר: תראה, מיכאל איתן, למה לנו לשלוח איזה סכום באוויר, שאנחנו לא יודעים מה קורה אתו, והוא מתפזר על פני כל המעסיקים במדינת ישראל, ויכול להיות שחלקן עבודות לא פרודוקטיביות ואין בהן שום צורך, וזה מוזיל שם את עלות העבודה? בוא נהיה חכמים יותר, ניקח את הכסף הזה, את 4.8 מיליארדי השקלים, זה המון כסף, ואנחנו נעודד צמיחה על-פי הבנתנו וחוכמתנו.

ואני רוצה לומר לך, חבר הכנסת אורון, האמן לי, כשאתה שולח את הכסף בצורה של שחרור, הוא טוטלי ונותן לאנשים להחליט, והמשק יחליט איפה כדאי להעסיק עוד עובדים, כי העלות שלהם נמוכה יותר. התוצאות, אף שאתה לא יכול לתפוס אותן באצבע, תהיינה הרבה יותר טובות.

למה? כי אני אגיד לך מי יהיו המומחים שאתה רוצה לגייס, שהם יחליטו מה לעשות עם 4.8 מיליארדי השקלים ובאילו פרויקטים. הראשון יהיה חבר מרכז מפ"ם, השני יהיה חבר מרכז העבודה, והשלישי יהיה חבר מרכז הליכוד שמונה בקדנציה הקודמת ועדיין לא פוטר, אולי הוא בדרכו להיות מפוטר. כולם פקידי ממשלה, כולם גאונים גדולים – סליחה, אני לא רוצה לפגוע בכל הפקידות הממשלתית, אבל הפקידות הממשלתית יודעת לעשות כל מיני דברים, רק לא לייצר מקומות עבודה. את זה יודע לעשות המשק החופשי. את מקומות העבודה היא לא יודעת לייצר, ואם היא מייצרת מקומות עבודה, הרי אלה מקומות עבודה לא יעילים, ולגבי מקומות העבודה האלה שאתה רוצה לייצר, לו הפקידים הממשלתיים היו גאונים כאלה והיו יודעים לייצר מקומות עבודה רווחיים ועסקים גדולים, האמן לי, הם לא היו יושבים היום במנגנון הממשלתי, הם היו מיליונרים בתחום הפרטי. הם יושבים, ותפקיד הממשלה הוא לא ליצור מקומות עבודה; תפקיד הממשלה הוא ליצור תנאים, שהמשק יצמיח מקומות עבודה.

אני ראיתי את ההצעה, היא איננה אצלי כאן, אני מפנה אותך להצעה של ידידך. כשפניתי אליו קודם, אמרתי שאתה ידידו; עכשיו אני אומר: הוא ידידך. זה השר צבן, שהגיש תוכנית כיצד הממשלה תתקוף את בעיות האבטלה, ואני מציע לך להביא את התוכנית לכאן, לעיין בה בפרספקטיבה של שנתיים. זאת תוכנית – – –

חיים אורון (מרצ):

אני כתבתי אותה – – –

מיכאל איתן (הליכוד):

אתה כתבת אותה. אז עכשיו אני יכול לתקוף אותה עוד ביתר חמת זעם. תביא את התוכנית שלך, אני מציע לך לקרוא אותה כאן מעל הדוכן, ואני מבטיח לך שהיום לא תמצא – אולי למעט איזו גישה מאוד שמרנית בכלכלה – תמיכה של שום כלכלן, עמדה שהיא לא קטילה טוטלית של התוכנית, משום

שהיא רוצה לעשות את מה שהוכח בכל העולם כבלתי אפשרי, שממשלה תעשה את מה שיזם פרטי צריך לעשות; והיא תעשה זאת לא בדרך הנכונה מבחינה משקית, אלא בדרך חלמאית, כמו שכל הממשלות בעולם נוהגות ועושות, והיא תעשה את זה בדרך של העדפה מפלגתית, שיקולים שלא ממין העניין, וכל מיני אידיאלים ופוליטיקות גבוהות, אבל ביזנס לא יצא מהעניין.

היו"ר ר' אדרי:

אני מודה לך.

מיכאל איתן (הליכוד):

תאמר לי, ובזה אני מסכם את הנקודה: מיכאל איתן, האם חוות דעתך השלילית היא רק על ממשלת העבודה או גם על ממשלות הליכוד? אני אומר: דע לך, ואני אומר זאת לכל אדם, יש לי ניסיון, אני עבדתי בסקטור הפרטי, עבדתי בסקטור הציבורי, אני רואה איך מתקבלות ההחלטות, אני מכיר גם את הצד הפוליטי. כל ממשלה היא רעה חולה לאזרחים. אלא מה? יש דברים שבהם אי-אפשר בלתי. אי-אפשר שהאזרחים ייתנו ביטחון, אי-אפשר שהאזרחים ייתנו תשתיות, ועוד שורה של דברים. אז צריך לסבול את הממשלה, אין ברירה. יש לה גם תפקידי פיקוח.

היו"ר ר' אדרי:

חבר הכנסת איתן, אתה צריך לסיים, אני מבקש.

חיים אורון (מרצ):

מחר בבוקר.

מיכאל איתן (הליכוד):

אתה יודע מה? תאפשר לי גם את השנייה.

היו"ר ר' אדרי:

בבקשה.

מיכאל איתן (הליכוד):

תחשב לי גם את השנייה.

היו"ר ר' אדרי:

בבקשה.

מיכאל איתן (הליכוד):

אני לא אומר, יש לה תפקידים – פיקוח, הכוונה, מדיניות.

חיים אורון (מרצ):

כבישים, חינוך, בריאות.

מיכאל איתן (הליכוד):

כן, אבל איך? באיזו צורה בריאות? האם אתה רוצה את הבריאות בצורה שאתה עכשיו מתכנן לנו הכשלת חוק ביטוח בריאות ממלכתי?

חיים אורון (מרצ):

מי שמכשיל את חוק ביטוח בריאות ממלכתי – זו קואליציה של עוזי לנדאו בשם "מכבי" ונעמי בלומנטל בשם "המאוחדת".

היו"ר ר' אדרי:

חבר הכנסת אורון, אני מבקש לא להפריע.

מיכאל איתן (הליכוד):

מה לנו להתווכח ביני לבינך? אתמול או שלשום, יכול להיות שאני טועה ביום, פרסם חבר הכנסת עמיר פרץ, יושב-ראש הוועדה המשותפת, שתפקידו לזרז את פעולת החקיקה, הודעה לעיתונות, ובה הוא אמר: אני מוחה נמרצות נגד החלטת מפלגת העבודה להורות לי – – –

חיים אורון (מרצ):

— — —

היו"ר ר' אדרי:

חבר הכנסת אורון, אני מבקש ממך, אתה יודע מה השעה בדיוק, ובעוד כמה שעות צריך להתחיל את הישיבה הבאה.

מיכאל איתן (הליכוד):

עם כל הכבוד, תוריד לו הסתייגות אחת בגלל קריאות הביניים שהוא קורא ותוסיף לי את הזמן.

היו"ר ר' אדרי:

אני מודה לך על ההצעה. נעשה זאת בשבוע הבא.

מיכאל איתן (הליכוד):

חבר הכנסת עמיר פרץ אומר בהודעה לעיתונות: מפלגת העבודה קיבלה החלטה שמטילה עלי לעכב בצורה בלתי חוקית – – –

חיים אורון (מרצ):

אני מרצ.

מיכאל איתן (הליכוד):

אני שואל, מי מעכב את החוק? היה ויכוח בינינו.

חיים אורון (מרצ):

לא אני.

מיכאל איתן (הליכוד):

אני לא בא אליך בטענה על עיכוב החוק. יש לי טענה אחרת. אני לא בא בטענה אליך על עיכוב החוק. אתה האשמת את עוזי לנדאו ונעמי בלומנטל שהם מעכבים את החוק. אז אני אומר לך בתשובה על האשמות אלה – יושב-ראש הוועדה, שיש לו גם רוב בוועדה, היה אמור להיות לו, הוא עמיר פרץ וסיעות הקואליציה. ועמיר פרץ הודה, בעקבות התערבות של ראש הממשלה – ואני רואה את ההתערבות הזאת בחומרה – כי ההתערבות של ראש הממשלה עומדת בסתירה להתחייבות שלו שלושה ימים לפני הבחירות לקבוצה של מאות רופאים ואנשי בריאות במלון "דן" בתל-אביב. הוא אמר להם שם: אני אפעל למען חוק ביטוח בריאות ממלכתי, שינתק את הזיקה בין הבריאות לבין ההסתדרות. אותו ראש ממשלה שהבטיח והתחייב, עכשיו נכנע להסתדרות, מורה לעמיר פרץ יחד עם אנשי סיעתו לחבל בעבודת הכנסת ולעכב באורח בלתי חוקי את הכנת החוק לקריאה שנייה ושלישית. ואתה אומר לי שהממשלה תעסוק בבריאות?

הממשלה לא צריכה לעסוק בבריאות. היא צריכה לפקח שיינתנו שירותי בריאות טובים, היא צריכה לקבוע את הנורמות, היא צריכה לקבוע, למשל, את התקנים הנכונים והדרושים. היא צריכה להיות זאת שמבצעת את החלטות הכנסת בדבר הקצאת החלק הנכון מתקציב המדינה לשירותי הבריאות. אבל אם אתה רוצה שהממשלה הנוכחית תלך ותבצע דרך קופת-חולים הכללית את מתן שירותי הבריאות לעם ישראל, אז התוצאה כתובה על הקיר או על ספר הישר או על דברי הימים, איך שאתה רוצה, והיא תהיה גם בעתיד. תבוא הנה קופת-חולים פעם אחר פעם ותבקש עוד תמיכה, כי מה שהיא לוקחת לא בנוי על אוריינטציה כלכלית ולא על אוריינטציה אפילו כלל-ציבורית, אלא על דבר פשוט מאוד: על אוריינטציה אינטרסנטית צרה, שהקשר בינה לבין בריאות הוא מקרי בלבד; הקשר בינה לבין כלכלה כלל לא קיים.

אני שואל אותך, עומדת קופת-חולים, ניקח את דבריה, מה שהיא אומרת. היא אומרת שהיא התנדבה לקלוט אלפי עולים ולסייע למדינת ישראל במשימה של קליטת עלייה. אני לא מבין, תפקידה של קופת-חולים לקלוט עלייה במדינת ישראל? אין ממשלה? תפקידם לסייע בקליטת עלייה? שייסיעו בקליטת עלייה על-ידי זה שלא יעשו גירעונות של מיליארדים שצריך יהיה לסבסד אותם. שיתעסקו אך ורק במתן שירותי רפואה וידאגו לתמורה הולמת. אם הממשלה תחליט שצריך לסבסד את קליטת העלייה על-ידי מתן שירותי רפואה במחירים מוזלים, זאת אחריותה של הממשלה, היא תקבל החלטה בהתאם לכך, היא תיתן תמריץ לכל עולה, על מנת שיוכל לסבסד את שירותי הבריאות שלו, וכל עולה יבחר מרצונו החופשי בין כל קופות-החולים. אבל מה עשתה קופת-החולים? היא שלחה לברית-המועצות או לרוסיה או למדינות חבר העמים שליחים, על מנת להתחיל לרשום אותם כבר שם, אף שהיא טוענת שזה הכול הפסדים.

אז תגידו, מה מתרחש פה? מה מתרחש? זו בריאות? זאת כלכלה? לא ולא, זאת פוליטיקה. תנו לפוליטיקאים לעשות מה שהם צריכים לעשות, ותנו לגופים כלכליים לפעול לפי הכלכלה, אחרת לא יהיה לזה סוף. זה נכון בכל תחום שאנו דנים בו.

היו"ר ר' אדרי:

תודה. אני מודה לך חבר הכנסת מיכאל איתן. יתר חברי הכנסת שנרשמו לדיון אינם.

מיכאל איתן (הליכוד):

אני מבקש.

היו"ר ר' אדרי:

האחרון שנמצא כאן הוא חבר הכנסת דן תיכון, והוא יצטרך להסתייג גם מסעיף 2 – לחלופין, וגם מסעיף 2 – לחלופי חלופין.

אדוני, חבר הכנסת דן תיכון, בבקשה, לשתי הסתייגויות.

מסמכים שהונחו על שולחן הכנסת

היו"ר ר' אדרי:

הודעה למזכיר הכנסת. בבקשה.

מזכיר הכנסת ש' יעקבסון:

ברשות היושב-ראש, הנני מתכבד להודיע, כי הונחה היום על שולחן הכנסת הצעת חוק הארכת תוקף של תקנות שעת-חירום (יהודה והשומרון וחבל-עזה – שיפוט בעבירות ועזרה משפטית), התשנ"ד – 1993, שהחזירה ועדת החוקה, חוק ומשפט, לקריאה שנייה ולקריאה שלישית. תודה.

היו"ר ר' אדרי:

תודה, אדוני מזכיר הכנסת.

מיכאל איתן (הליכוד):

מה זה היה כה דחוף ב-01:30 להניח?

היו"ר ר' אדרי:

זה היה משהו חשוב. חברי הכנסת, מי שלא הקשיב, הפסיד.

הצעת חוק הסדרים במשק המדינה (תיקוני חקיקה להשגת יעדי התקציב), התשנ"ד-1993

(קריאה שנייה וקריאה שלישית)

היו"ר ר' אדרי:

בבקשה, חבר הכנסת דן תיכון.

דן תיכון (הליכוד):

רבותי, אנחנו בשעה מאוחרת עדיין עוסקים בחוק להפחתת הגירעון.

כשהגעתי למסקנה שהדור הנוכחי באגף התקציבים, שהוא דור מעולה, סיירת מטכ"ל, מוכן היה להתפשר בנושא הזה, אמרתי לעצמי: אם כך, אולי מוטב שכל החוק להפחתת הגירעון יימחק. מה פשוט יותר, כשאתה מחוקק חוק ואינך יכול לעמוד בו, מאשר לקום ולומר: אני מוחק את החוק מספר החוקים. שהרי שערנו בנפשכם, אם לא יכולנו לעמוד בחוק מסוים, ואנחנו באים לשנות אותו, אולי אין צורך בחוק הזה. והרי כבר למדנו שאת התאווה של השרים להגדלת התקציב אי-אפשר לספק. ככל שאתה נותן יותר, הם רוצים יותר, יותר ויותר.

לכן, ההצעה שלי כאן היתה פשוטה ביותר: בואו נגלה אחריות, אומץ, לא חוצפה, לא התגרות, ונאמר לעצמנו – משאנחנו לא עומדים בריסון העצמי, אנחנו בעצם מבטלים את כל הסעיף. לכן הצעתי הצעה אחת: למחוק את הסעיף.

אבל כשאני מדבר על הגירעון, בפעמים הקודמות שעליתי לכאן דיברתי על הערבויות ועל 600 המיליון. חבר הכנסת אורון, חבר הכנסת גל, הגיעו 2 מיליארדים. מה עושים עם הכסף? קיבלנו מתנה, היינו ילדים טובים.

מיכאל איתן (הליכוד):

נדמה לי, חבר הכנסת תיכון, אם תרשה לי לשאול אותך, נדמה לי שהיתה גם התחייבות שזה לא יישמש לכיסוי גירעונות.

דן תיכון (הליכוד):

לא. 600 מיליון הלכו לכיסוי גירעון.

מיכאל איתן (הליכוד):

בהסכמת האמריקנים?

דן תיכון (הליכוד):

בהסכמת האמריקנים. אבל אתה שואל שאלה מאוד מעניינת. מי ראה את ההסכם בינינו לבין האמריקנים? מה יש בו בהסכם, שכולם מסתירים אותו? האם העלית פעם בדעתך, שהסכם שחייב את מדינת ישראל לקבל ערבויות בהיקף של 10 מיליארד דולר, שאין לו אח ורע בתולדות מדינת ישראל ואולי בתולדות מדינה שהיא ידידה לממשלת ארצות-הברית – שחתמה על הסכם שאיש לא ראה אותו? ישבו אנשים, יש אגדות מה היה בקניבנקפורט עם הנשיא בוש. אתה עוד זוכר שהיה דבר כזה?

מיכאל איתן (הליכוד):

אני זוכר. אני לא בטוח שבבש זוכר, אבל אני זוכר.

דן תיכון (הליכוד):

היה נשיא אחד שהחליט כנראה להתערב בתוצאות הבחירות במדינת ישראל. בלשון עדינה אומרים, שלא היתה כימיה בינו לבין ראש הממשלה שלנו, והוא החליט שכל עוד ראש הממשלה הוא שמיר, לא יהיו ערבויות. לפתע ביום אחד, משנשתנה המשטר במדינת ישראל, הוזמן ראש הממשלה בדחיפות לווינגטון, ומשם נסע כאורח הנשיא בוש לקניבנקפורט שבמדינת מיין, ושם נחתם הסכם הערבויות, 10 מיליארד דולר. כולנו זוכרים את פרשת הסקורינג, אבל את החוזה לא ראינו עד עצם היום הזה. מה יש בו בחוזה הזה שמפחדים להראות לנו, חברי הכנסת? פניתי עשרות פעמים אל האוצר, ולא קיבלתי תשובה עד היום הזה. שהדי במרומים שלא אחסוך מאמץ כדי לראות מה יש בו.

אבל קיבלנו כבר 10 מיליארד דולר, לקחנו את המיליארד הראשון, לקחנו את המיליארד השני, ואז באים האמריקנים, אותו שלטון ידידותי, ומעניש אותה ממשלה בראשותו של רבין ואומר: אהה, אהה, יש הסכם, אף אחד לא ראה אותו, אבל אתם כנראה בניתם מחוץ ל"קו הירוק", ביהודה ובשומרון, ולכן ננכה מכם כ-430 מיליון דולר. מדובר בנשיא ידידותי ביותר, שיש לו זכות וטו, וטבעי היה שראש הממשלה, שדואג כל כך לתקציב המדינה, שמאיים על חברי מפלגת העבודה שיקרקע טייסות אם הם יפעילו עליו לחץ, בקלות כזו – – –

פיני בדש (צומת):

שלוש טייסות.

דן תיכון (הליכוד):

אני מוכרח לראות את הדבר הזה, יש גרסאות שונות למה שאמר ראש הממשלה.

פתאום בקלות כזו, 437 מיליון דולר, סכום של מה-בכך... הוא מוותר.

למה "קול ישראל" סגר את התחנה? למה "קול ישראל" לא פועל מסביב לשעון, 24 שעות? מה קורה לכם? תסתכלו על "גלי צה"ל כל הזמן". "קול ישראל" הלך הביתה.

רבתי, השאלה היא, למה ויתרו על 437 מיליון דולר? למה לא פנה ראש הממשלה, ושר האוצר המוצלח, שאומר ששנה כזאת לא היתה בתולדות מדינת ישראל – כולם אומרים שהיתה שנה מצוינת, כולם אומרים שיש תקופה חדשה, רק חברי מפלגת העבודה, רענן כהן הזה ובוחבט הזה, מכל מיני מקומות, שהגיעו לכנסת בזכות ראש הממשלה, רק הם לא מבינים; וה"זיסמנים" האלה למיניהם, וה"ונונאים" למיניהם, האלה, רק הם לא רואים את גדולתו של שר האוצר.

באקט של 437 מיליון דולר לא נמצא צדיק אחד באותה סדום שאמר: אדוני ראש הממשלה, אתה מבקר בווישינגטון, אתה נפגש עם הנשיא קלינטון, הואל בטובך לטפל בהפשרת 437 מיליון דולר, כי הרי המצב הגיאוגרפי באזור השתנה, כבר יש לנו הסכם עקרונות, הרי אנחנו כבר מייבשים והאדמה יבשה. אלוהים מעניש אותנו בשל כך בשנת בצורת, חבר הכנסת גדליה גל, אולי זו הסיבה – ייבשתם את יהודה ושומרון, אולי מייבשים אותנו. אבל, כמובן, זה לא רציני.

אנחנו עוסקים בהפחתת הגירעון, והזכירו כאן את הפחתת עלות העבודה. חבר הכנסת מיכאל איתן, כאן אני מצדד דווקא בגרסתו של חבר הכנסת אורון. אומר לך מדוע. אני בעד הפחתה סלקטיבית. עם כל הכבוד, אני לא מבין למה צריך להפחית את עלות העבודה, למשל, לעורך-הדין אמנון גולדנברג ולמשרדו. גם הוא לא מבין. לא שהוא בא ואומר שהוא מחזיר את הכסף. אני לא מבין למה הנכד שלי צריך לקבל קצבת ילדים. הבת שלי נשואה, משפחה מבוססת.

מיכאל איתן (הליכוד):

זה לא דומה.

דן תיכון (הליכוד):

אני מביא כמה דוגמאות, מייד אגיע לעניין קצבאות אוניברסליות או על-פי מבחן הכנסה. אבל אני חוזר ואומר, כשאתה עובד על-פי מבחן אוניברסלי, אתה נותן לכולם, אתה מוזיל את עלויות העבודה ללא מבחן. יכול להיות שזה טוב, זה היה טוב. אבל לאחר כל כך הרבה שנים, האם אתה לא חושב שצריכים אנחנו לעצור לרגע ולשאול את עצמנו: רק רגע, מה עשינו למשק, מה זה נותן? הרי אלה סכומים אדירים. אמרה שרת העבודה, שמאז חוקק החוק הזה נתנו כ-24 מיליארד שקלים. 24 מיליארד שקלים – זה כבר חלק נכבד מאוד מתקציב המדינה. בואו נעצור לרגע ונאמר: בודקים את עצמנו ורואים מה זה נותן. אם זה יוצר מקורות תעסוקה חדשים – אני בעד; אם זה לא יוצר – בואו נבחן את עצמנו. מאחר שמדובר בסכומים ענקיים – תמיד בודקים סכומים קטנים, אבל לא עוצרים לרגע לבדוק סכומים ענקיים.

היו"ר ר' אדרי:

חבר הכנסת דן תיכון, זמנך תם.

דן תיכון (הליכוד):

יש לי עוד הסתייגות אחת, אני רוצה לחזור אליה.

היו"ר ר' אדרי:

לא, אדוני.

דן תיכון (הליכוד):

בשני משפטים.

היו"ר ר' אדרי:

שני משפטים, בבקשה.

מיכאל איתן (הליכוד):

אתה צריך לתת לנו הסבר. אתה עצמך טענת נגד הממשלה – – –

היו"ר ר' אדרי:

חבר הכנסת איתן, אני מבקש ממך לאפשר לנום לסיים את דבריו בשני משפטים. אני מבקש שלא להפריע לחבר הכנסת דן תיכון.

דן תיכון (הליכוד):

חבר הכנסת איתן, כשאנחנו יושבים שם הזמן לא עובר. כשאנחנו עולים לכאן הזמן עובר מהר מדי.

היה כאן ויכוח על שריון החוק להפחתת הגירעון. עלה חבר הכנסת דן מרידור ואמר: לפי מיטב ידיעתי, בקריאה ראשונה החוק הזה היה חוק משוריין. הליכוד שמח, מפלגת העבודה לא הבינה מה קורה. ראש הממשלה הסתכל על שר האוצר, ושר האוצר הגדול הזה נעשה פתאום קטן, הפסיק לחייך, שקע בכורסה שלו. ופתאום הבחור-הזעזער הקטן, מר קרשנר, מזכיר ועדת הכספים, הציל את כולם וצעק: המלך עירום, אני זוכר, החוק הזה שונה.

אני עדיין טוען, גם היום, שבעצם אסור היה לעשות את מה שהכנסת עשתה. נפלה טעות. כשפורסם החוק ברשומות כתוב היה שהוא משוריין. כעבור חצי שנה ישב מישהו באיזה מקום ואמר: איך זה יכול להיות, הרי החוק הזה לא שוריין. הלך אותו אדם ליועצים המשפטיים ואמר: תראו, נפלה טעות. בדקו את הפרוטוקול ונוכחו לדעת שנפלה טעות. שלושה פקידים ישבו וכתבו מכתב למדפיס הממשלתי, ושינו את החוק. דבר כזה אסור שייעשה.

חיים אורון (מרצ):

זה לא נכון.

דן תיכון (הליכוד):

זה בדיוק מה שנעשה. אני התערבתי ואמרתי, שעל-פי חוק מותר לשנות רק טעויות דפוס. זו לא היתה טעות דפוס, צריך היה להביא את העניין לידיעת הכנסת, לפני שמתקנים את זה אנשים שאין להם שייכות לעניין. גם אם נפלה טעות, צריך היה למסור הודעה. אבל אני חזרתי לחוק הזה ואמרתי, שלפחות מה שאני מציע, לפחות מה שהאוצר מציע, בואו נשריין את זה. אם אתם בטוחים כל כך

שהפעם אתם עומדים מאחורי החוק הזה, בואו נשריין אותו כך שבעוד שנה היצר הרע שלך, שלך
ושלך, אם תהיה בקואליציה ואם תהיה שר – לא תוכל לשנות אותו.

אתה, חבר הכנסת חיים אורון, מטיף לנו כל הזמן, אתה משדר לנו כל הזמן את המלים: יציבות
ורציפות בשלטון. ואתה עצמך משנה את החוק, כי אתה עצמך לא מאמין לעצמך.

לכן, הצעתי היא אחת – לשריין את התיקון שאני מציע. תודה רבה.

היו"ר ר' אדרי:

תודה רבה לחבר הכנסת דן תיכון.

חברי הכנסת, תם סדר-היום. הישיבה הבאה – ביום רביעי, ח' בטבת, בשעה 09:00. תודה. הישיבה
נעולה.

הישיבה ננעלה בשעה 01:31.